

PSALMI DAVIDICI SEPTVAGINTA QVINQVE, IN LYRICOS VERSVS, SERVATA ECCLESIASTICAE VERSIONIS *ueritate & Hebraeorum uarietate, redacti:*

Authore Ioanne Ganeio Parisino Theologo, Parisiensis ecclesiae atq; Academiae Cancellario.

NET CERATAS

NON SATIS VNA TE-

ANCHORA PVPPES.

In geminam anchoram.

Fundabat satis Aonias una anchora puppes,
Dum tantum Ausonijs musa nataret aquis.
Nunc quum Palladiae sulcant maria omnia naues,
Visa q̄ una parum est anchora, facta duplex.

Lutetiae Parisiorum cum priuilegio ad sexennium, per Nicolaum Diuitem uia sacerdotum, ad diuae Genouefes, sub insigni geminae anchorae.

1547.

Nicolaus Diues bibliopola Lectori S.

HAbes tandem Lector optime Domini Ioannis Gaignei in septuaginta quinq; psalmos odas diu desideratas, quot olim illi per aulicos tumultus edere licuit. Nūc enim plusculum otij nactus, si tibi nō displicere intellexerit institutum suum, perget in reliquos psalmos. Illi autem uni acceptū ferre debes ꝙ aut mortui, aut diu in Italia latitantes Aldini typi in Gallijs reuixerint. Nam hosce typos proximè Aldinos referentes impēsis suis sculptos per me in publicum studiosorum gratia exire uoluit, amplámq; bonorum tibi librorum supellectilem tum parturit, tum à uiris exceptos doctissimis tibi parat his nostris typis propediem excudendos. Nam illo authore non post multos dies è nostra officina prodibunt noua in quatuor euāgelistas & apostolorum acta scholia, cum scholijs in Paulum & Canonicas epistolas & Apocalypsin, multo q̄ antea auctioribus. Ex alienis autem scriptis iam sunt sub incude Cardinalis Contareni Veneti summi philosophi, de Elementis & eorum mixtione libri quatuor: quos proximè sequentur libri Priorum Posteriorumq; analyticorum Aristotelis, à Ioachimo Perionio uiro doctissimo Latinitate donati. Totum enim se bonis libris euulgandis dedidit, siue quos ex uetustis librarijs eruit atq; ab amicis accepit, seu quos in dies in sacra ipse Biblia meditatur: tantùm illi bene precare, deúmq; obtestare, ut diu tibi nobísq; superstitem illum incolumémq; seruet.

Ioannes Auratus Lectori.

Quis nouus hic fidicen! quis nuper Horatius alter
Contulit in Latios sacra, Deumq; modos!
Non Helicon huius, laticis non unda profani,
Sed pia cœlestis fluxit in ora liquor.
Cedite iam uates, quibus unum opus improba morum
Argumenta suis personuisse lyris.
Cedite, qui linguam polientes, pectora cœno
Collinitis: tanti non placet apta loqui.
Cedat & eloquium, morum quod labe paratur:
Hic pueris mores format, hic eloquium.

Iohannes Galgneius Lectori salutem.

QVi studiosam atq; ex uirtute, καὶ κατὰ τὸν θεὸν uitam uiuere uolet, habet ubi recte uiuendi formam atque exemplar sumat sacrorum bibliorum lectionem: At cui per uarios uitæ huius anfractus (quibus uelimus nolimus distinemur) minus est otij quàm ut tota biblia frequenter euoluere possit, habet unde non neglecta τῶν βιωτικῶν cura, mentem atq; animum τῶν πνευματικῶν delicijs pascat & nutriat, utriusq; instrumenti enchiridion, psalmos dico: illic enim si scientior atq; eruditior euadere cupis, uniuersa propè continetur uetus historia, & ad uiuum depinguntur in Dauide ante delineata Christi mysteria. Sin animus est non tam informando intellectui quàm formandis intendere moribus, & melior esse studes quàm eruditior, facile tibi id pares ex psalmis, quodcunq; uitæ genus uiuere institueris. Nullus enim sacrorum librorum est, in quo tot hominum genera contineantur. Modo nempe exultantem cum deo de uictoria principem uideas, modo ab omnibus ac suis quoq; deiectum humiliter supplicantem: nunc dei gratia de se præsidentem, mox ad orcì propè ianuam constitutum diffidentem: nunc peccatorem audias suas infirmitates & admissa lugubriter deflentem: nunc de innocentia sua exultim gloriantem: ut qui uenturi figura Christi erat, nasituri quoq; in Christo & in Christo morituri hominis exemplar foret. Itaq; cum tam necessarium atq; utilem esse Christianis librum maiores nostri intelligerent, probè constituerunt ut in diuinis officijs psalmi decantarentur. Hinc factum, ut nullus liber frequentius labijs Christianorum teratur, & sacerdotum maxime: atq; utinam nõ labijs modo, ut uerè possent cum Paulo dicere, psallam spiritu, psallam & mente. At ut nullus est liber in ore sacerdotum frequentior, ita nullus est inter sacros libros difficilior, siue propter hebraismos à septuaginta interpretibus (à quibus sumpta est ecclesiastica uersio) non perspicuè redditos, siue propter ἀναπόδοτα in psalmis frequẽtia, seu propter latentis prophetiæ obscuritatem. quapropter dolebam tam tritum nostris hominibus librũ minus intelligi, multosq; rei difficultate à psalmorum lectione deterreri, aut perfunctorie tantum eos legi, neglectos quia non intellectos. Itaque genus aliquod tractandorum psalmorum (quod ad eorum

lectionem pios homines inuitaret) meditanti mihi nullum occurrebat commodius, quàm si carmine tractarentur: quòd id genus ui quadam & dicendi gratia allicere lectores soleat. quanquam uerò non ignorabam à tribus ante me in metrorum ordinem ac rationem coactos esse psalmos, Germanis duobus & uno Gallo: non tamen decedendum mihi duxi à proposita semel sententia: quòd qui ante me id oneris aggressi essent, uno eodemq; metri genere psalmos perscripsissent, elegiaco scilicet, quod genus lugubribus primum & miserabilibus querimonijs iuxta uocabuli ἔτυμον accommodatũ est: deinde uerò ad amatoria trãsijt. Lõge diuersissima sunt autẽ in psalmis argumentorum genera: nã alius ἠθικὸς est, formandis moribus aptus: παραινετικὸς alius, qui rectũ uiuẽdi iter sequi moneat: εὐχαριστικὸς alius, εὐκτικὸς alius, alius imprecatorius, & similium generum multa. Itaq; cum iudicarem non omni pedi omnem calceum aptum esse, existimabam quoq; non uno carminis genere tot tamq; diuersa psalmorum argumenta commode tractari posse: multoq; fore commodius, si uarijs odarum generibus describerentur: cuius mihi opinionis auctores fuerunt Iosephus historicus ac Hieronymus, qui psalmos Hebraicos asserunt lyricis esse conscriptos. Ausus itaque sum, deo bene iuuante, in uaria odarum genera psalmos transfundere, quod nemo, opinor, ante me tentauerat. Nam præter elegiacos illos poëtas, perpaucos lyricis uersibus psalmos Germani aliquot ediderant. Marcus autem Antonius Flaminius uir nostra ætate orator, poeta, philosophus ac theologus summus, lyricos suos nondum ediderat. Testes sunt huiusce rei reuerendissimus Cardinalis Bellaius, & Salmonius Macrinus inter lyricos Gallorũ poetas facile primi: testis est & Petrus Danesius præceptor meus linguarum iuxta ac bonarum disciplinarum peritissimus, quorum censoriæ limæ odas nostras permiseram, annos (anteq̃ suos lyricos Flaminius ederet) duos: postea autem quàm in publicum edidit, premendarum penè atq; abolendarum auctor mihi harum odarum fuit, suspicanti uidelicet post tam doctos uersus, ingratas insipidasq; fore eruditorum hominum palato nostras nugas. Quapropter certum erat aut abolere prorsus, aut latentes apud me diutius retinere, nonumq; iuxta Horatij sententiam in annum pre-

mere: amicis contrà reluctantibus, asserentibúsq; Christiani partes esse ac theologi, quæ ecclesiæ profutura sunt (etsi minus artificio humano polita) proferre in medium. Horum itaq; tandem consilium sequutus uela uentis permitto: obsecrans candidos lectores si quid in sensu, aut dictionis proprietate, uel syllabarum quantitate, peccatum à me fuerit, amicè ingenuéq; ut commonefaciant, magnam utiq; eam ob rem illis gratiã habiturum, & in proxima editione emẽdaturum. Hoc autem admonitum lectorem uolumus, non usq; adeo uerborum puritati nos studuisse, ut recepta in ecclesiam uocabula (quorum neq; rem neq; nomen Ciceronis ætas nouerat) abijceremus, ac pro illis noua cudere laboraremus: qualia sunt fides pro religione, fidelis pro religioso, caro pro eo quem carnalem uocant, spiritus sanctus pro tertia persona, uerbum pro filio dei, gratia dei pro ea qua grati illi sumus: sic iustitiam & iustitias dei, uias iustitiæ, patrem misericordiarum, perdere animam, ingredi uiam patrum, pro mori, & nomen dei pro numine, aliáq; eius generis multa Hebræos sequuti usurpauimus: sic blasphemiam & scandalum à Græcis mutuauimus. Hebræorum autem nominum quantitatem aliquoties seruare neglexi, sequutus in hoc Prudentium: malensq; psalmum peregrinæ linguæ quantitate neglecta facilius exprimere, quàm seruata, obscurius. Titulorum autem, quos unicuiq; psalmo præmisimus, explicationem consultò prætermisimus, quòd non multum ad psalmorum intelligentiam faciant, & in illis explicandis δὶς διὰ πασῶν Hebræi uarient. At iam id unum superest quod te lector precatum uolumus, ut priusq̃ ad odarum lectionem accedas, errata quæ ad finem colligi curauimus, prout illic emendata sunt, suis locis emendanda cures. Quòd si hanc nostram operam tibi placere intellexero, habebis quoq; & in reliquos psalmos pares odas. Interim bene uale, & tuis nos ad deum orationibus iuua.

Ratio, mensura, & scansio metrorum, quibus hæ odæ conscriptæ sunt.

Ode prima monocolos, constans iambico trimetro, quod recipit in locis imparibus, hoc est, primo, tertio, quinto, iambum, tribrachum, spondæum, dactylum, & anapæstum: locis autem paribus, hoc est, 2. 4. & 6. iãbum uel tribrachũ, & rarissime anapæstum, nisi apud comicos & nos: eum quoq;, quoad fieri potuit, locis paribus uitauimus. Vbi autem sine anapæsto commode sententia reddi non poterat (non enim nobis erat in hoc scribendi genere plena libertas, quibus prophetæ sensus erat reddendus) indulgere nobis aliquoties anapæstũ maluimus, q̃ per iambum aut tribrachũ lõgius à propheta discedere. Scanditur autem sic, O ter - - bea ∪ - tum ter - - que fœ ∪ - licem - - uirum ∪ -. Et hoc genere scriptæ sunt,

O.de.1.fo.1. O ter beatum ter'q; fœlicem uirum.

Ode.22.fo.42. Ah mi deus quousque me sines.

Ode.51.fo.114. Misereat obsecro te mei deus bone.

Ode.69.fo.146. Serua obsecro, & me quæso saluum fac deus.

Ode 2. monocolos, constans heroico hexametro satis noto genere. Et scanditur sic, Quid tam - - dira fre - ∪ ∪ munt gen - - tes at - - qu' horridã - ∪ ∪ quorsum - -. Hoc genere scripta est,

Ode.2.fo.2. Quid tam dira fremunt gentes, atque horrida quorsum.

Ode 3. dicolos distrophos, primus uersus heroicus hexameter. Alter est dactylicus tetrameter, qui constat tribus primis pedibus indifferenter spondæo & dactylo: quarto autem perpetuo dactylo. Et scanditur sic, Summe pa - ∪ ∪ rens homi - ∪ ∪ num quid - - tandẽ est - - ob secro - ∪ ∪ causæ - - Cur tot - - de no - - stris popu - ∪ ∪ laribus - ∪ ∪. Hoc genere scriptæ sunt,

Ode 3. fo. 3. Summe parens hominum quid tandem est obsecro causæ.

Ode.73.fo.153. Vt cunq; ex animo succedant omnia prauis.

Ode 4. dicolos tetrastrophos constat tribus asclepiadeis & quarto glyconico. Asclepiadeus autem constat spondæo, duobus coriambis

& pyrrichio. Glyconicus spondæo & duobus dactylis. Tres primi asclepiadei sic scandũtur, Vindex - - iustitiæ - ∪ ∪ - summe deus - ∪ ∪ - meæ ∪ ∪. Quartus sic, Solui - - st' e medi - ∪ ∪ is malis - ∪ ∪. Hoc genere conscriptæ sunt,

Ode.4.fo.4. Vindex iustitiæ summe deus meæ.

Ode.30.fo.58. Immensis ego te laudibus efferam.

Ode.46.fo.106. O robur meum & ô perfugium unicum.

Ode.62.fo.131. Quæ me cunq; grauis sit licet ac meis.

Ode 5.est dicolos distrophos. prior uersus est heroicus hexameter, secundus constat dimetro iambico & pentemimeri heroica. Iambicus autem dimeter quatuor tantum pedes recipit: quales, iambicus trimeter. de quo prima ode. Pentemimeris autem heroica constat duobus dactylis & syllaba. Scanditur autem sic secundus uersus, O mi - - bon' & ∪ - clemens - - pater ∪ - percipe - ∪ ∪ quæso pre - ∪ ∪ ces - . Hoc genere scriptæ sunt,

Ode.5.fo.6. Exaudi clamosa tui & pia carmina uatis.

Ode.74.fo.155. Vt quid in æternum nos abijcis atq; repellis?

Ode 6. tricolos tetrastrophos, primi quiq; duo uersus sunt asclepiadei, & scanduntur ut tres uersus primi odes quartæ. Tertius est phe recratius heroicus trimeter acatalecticus, & ita scanditur, Casti - - ge quis e - ∪ ∪ nim t' aut - - . Quartus est glyconicus ut uersus quartus odes quartæ, & eodem modo scanditur. Hoc genere scriptæ sunt,

Ode.6.fo.8. Ne me summe deus uindice dextera.

Ode.19.fo.18. Cæli illa species undiq; fulgida.

Ode.26.fo.51. Permultus me onerant criminibus mei.

Ode.36.fo.73. Tanta & tam grauia extant scelera impij ut.

Ode.56.fo.122. Iam tempus est ut me deus optime.

Ode 7. dicolos distrophos, primus uersus est choriambicus & aristophanius dimeter, cõstans choriambo & bacchio siue amphimacro, alter est choriambicus alcaicus tetrameter acatalecticus, constans epitrito secundo duobus choriambis & bacchio siue amphibracho. Scan duntur autem sic, O domin' ô - ∪ ∪ - deus mi ∪ - - . Hactenus spem - ∪ - - consilium - ∪ ∪ - qu' omne meũ - ∪ ∪ - locaui - ∪ - - . Hoc genere scriptæ sunt,

Ode.7.fo.9. O domine ô deus mi.
Ode.43.fo.100 Arbiter omnium qui.

Ode 8.dicolos distrophos,primus uersus est asclepiadeus,de quo ante:secũdus est iãbicus dimeter,constans quatuor primis pedibus iãbicis trimetris,nisi ꝙ in ultima sede semper habet iambum. Scanditur sic, Per o u - ra fer u - turom u - nium u -. Hoc genere scriptæ sunt,
Ode 8.fo.12. O quàm mirificè,mi domine & deus.
Ode.60.fo.128. Qui quondam expuleras uindice dextera.

Ode 9.dicolos tetrastrophos.tres primi uersus sũt hẽdecasyllabi sapphiã,constantẽq; trochæo spõdæo dactylo & duobus trochæis. quartus est adonicus cõstans dactylo & spõdæo.Et scãditur sic sapphicus,. Grati - u as sem - - per tibi - u u rex ha - u bebo. - u Adonicus uero sic, Carmine - u u nostro. - -.Hoc genere conscriptæ sunt,
Ode 9.fo.14. Gratias semper tibi rex habebo.
Ode 47.fo.107. Quotquot ô gentes habitatis orbem.

Ode.10. dicolos distrophos.prior uersus est heroicus hexameter,alter iambicus dimeter.De quibus ante. Hoc genere scriptæ sunt,
Ode 10.fo.17. Quid stas tam procul à nobis deus optime:cur hoc.
Ode 40.fo.92. Anxius expectans dominum suspiria ab imo &c.

Ode.11.dicolos distrophos.prior uersus est heroicus hexameter,alter iambicus trimeter. Scripta est hoc genere,
Od.11.fo.20. Quid me tam demisso animo esse iubetis amici?

Ode 12.dicolos distrophos.prior uersus est dactylicus archilochius heptameter,constans quatuor primis pedibus indifferenter ac mixtim spondæis & dactylis:ferè tamen quartus pes dactylus est,reliqui tres pedes trochæi sunt.Alter uersus est iambicus trimeter catalecticus,una syllaba breuior communi iambico trimetro,& in quinta sede semper habet iambũ.Scanditur sic,Serua - - m' omnipo - u u tens quan - - d' omnia - u u plena - u sunt do - u lis & - u Vix re - - stat ul u - lus qui - - fid' in u - tegra u - sit. -.Scriptæ sunt hoc genere,
Ode 12.fo.21.Serua me omnipotẽs quãdo omnia plena sunt dolis &c.
Ode 49.fo.110. Audite ô gentes hæc omnia quotquot uniuerso.

Ode 13 dicolos distrophos,prior uersus est iambicus trimeter catalecticus,de quo ode præcedenti. Alter est trimeter dactylicus hypercatalecticus, cõstans duobus prioribus pedibus spõdæo aut dactylo indif-

ferenter, tertio dactylo cum syllaba. Et *scanditur sic,* Obli - - *uisceris* - ∪ ∪ ô *domi* - ∪ ∪ *ne* -. Hoc *genere scripta est*

Ode 13. *fo.* 22. *Quousque tandem serui maeternum tui.*

Ode 14. *monocolos constans iambico trimetro scazōte, quod praeter naturam communis iambici spondaeum habet sexto loco, & iambum tantum quinto.* Sic *scanditur,* I*mma* - - *ne quid* ∪ - *tam tám* - - *qu'abo* ∪ - *minan'* ∪ -*d'usquam* ∪ - . Hoc *genere scriptae sunt,*

Ode 14. *fo.* 23. I*mmane quid tam tamq; abominandum usquam.*

Ode 51. *fo.* 117. I*mmane quid tam tamq; abominandum usquam.*

Ode 15. *dicolos distrophos. prior uersus est dimeter trochaicus catalecticus, constans tribus trochaeis & syllaba.* S*canditurq; sic,* Ecq*uis* -∪ ô *de* - ∪ *us bo* - ∪ *ne* ∪. Alter *uersus est iambicus trimeter catalecticus, de quo ôde* 12. *Scriptae sunt hoc genere,*

Ode 15. *fo.* 24. Ecq*uis* ô *deus bone!*

Ode 41. *fo.* 95. O *beatus ac nimis.*

Ode. 66. *fo.* 138. I*ubilate quotquot in.*

Ode 67. *fo.* 140. O *deus bone & pie.*

Ode 16. *monocolos constans omnibus asclepiadeis, qui scanduntur ut primus uersus odes quartae.* Hoc *genere scriptae sunt,*

Ode 16. *fo.* 25. *Serua me omnipotens ô deus & tuum.*

Ode 44. *fo.* 101. N*ostris auribus audiuimus ô deus.*

Ode 17. *dicolos distrophos. prior uersus iambicus trimeter ut prior odes primae. alter iambicus dimeter ut secundus uersus odes* 8. *Scriptae sunt hoc genere,*

Ode 17. *fo.* 27. A*udi deus serui tui iustas preces.*

Ode 18. *fo.* 30. M*erito te amabo mi deus, merito colam.*

Ode 39. *fo.* 90. P*roposueram obseruare longe quàm anteà.*

Ode 55. *fo.* 119. O*rationem audi meam ô deus bone.*

Ode 18. *similis est decimaeseptimae.*

Ode 19. *similis est sextae.*

Ode 20. *tricolos tetrastrophos.* Primi *duo uersus sunt dactylici alcaici trimetri: & constant pentemimeri iambica (id est iambo uel spōdaeo, deinde iambo & syllaba) reliqui duo pedes sunt dactyli.* S*canduntur autē sic,* Exau -- *diat* ∪ - *t'* ô - *rex deus* - ∪ ∪ *optimus* - ∪ ∪. Tertius *uersus est iambicus dimeter hypercatalecticus, abūdans syllaba supra*

dimetrum communem. scanditur sic, Te qu'in - - *loco* ∪ - *secu* - - *r'et alo* ∪ - *to* -. *quartus est dactylicus alcmanicus tetrameter, constans duobus primis pedibus dactylis, duobus alijs trochæis.* Scãditur *sic,* Collo *cet* - ∪ ∪ *illa de* - ∪ ∪ *i ue* - ∪ *renda* - ∪. Conscriptæ *sunt hoc genere,*

Ode 20. *fo.* 38. Exaudiat *te ô rex deus optimus.*

Ode 35. *fo.* 47, Fiduciam *ponant alij suam.*

Ode 34. *fo.* 69. Per *omne tempus laudibus efferam.*

Ode 56. *fo.* 127. Iam *tempus est ut me deus optime.*

Ode 21. *dicolos distrophos, constans priore metro glyconico, altero asclepiadeo: de quibus ode 4. scriptæ sunt hoc genere,*

Ode 21. *fo.* 40. *Nunc uirtute tua deus.*

Ode 38. *fo.* 80. *Ne me durius ô deus.*

Ode 42. *fo.* 97. A*d fontes uti limpidos.*

Ode 22. *monocolos, constat iambico trimetro usque ad medium odes. A medio constat hendecasyllabo sapphico siue adonio, quo genere nouissimo scripta est huius,*

Odes 20. *pars. fo.* 44. Ergo *uos quicunq; de his reliquus.*

Ode. 33. *fo.* 66. L*audibus iusti dominum efferamus.*

Ode 23, *monocolos. uersus sunt choriambici alcaici, & constant spondæo tribus choriãbis & pyrrhichio uel iãbo, & scãditur sic,* Pascit - - *me dominus* - ∪ ∪ - *præterea* - ∪ ∪ - *quid deerit* - ∪ ∪ - *mihi* ∪∪. *hoc genere scripta est,*

Ode 23. *fo.* 46. Pascit *me dominus, præterea quid deerit mihi.*

Ode 24. *dicolos distrophos.* Primus *uersus est iambicus trimeter, alter est archilochius, constans duobus dactylis & cæsura & dimetro iambico.* Et *scanditur sic,* Ipsius - ∪ ∪ *est domi* - ∪ ∪ *ni* - *pro in* ∪ - *de quic* ∪ - *quid con* - - *tinet* ∪ - . Hoc *genere scripta est,*

Ode 24. *fo.* 47. V*nius omnis terra plenitudóq;.*

Ode 25. *similis* 20.

Ode 26. *similis* 6.

Ode 27. *dicolos distrophos. primus uersus est phaleucius hendecasyllabus, constans primo pede indifferenter spondæo iambo & trochæo, deinde dactylo & tribus trochæis uel ultimo spondæo.* Alter *est dactylicus tetrameter, habens quatuor ultimos pedes heroicã, & scanditur sic,* Quo *non* - - *tutus e'* - ∪ ∪ *ambu* - ∪ *lémue* - ∪ *tutus* - ∪. Si

mul - - las ar - - c'undiq; - ∪ ∪ œrno - -.Scripta est hoc genere,

Ode 27. *fo.* 53. *Quo non tutus eam, ambulémue tutus.*

Ode 28. *monocolos: uersus sunt anapæstici, qui constant ferè anapæsto, tamen spondæum & dactylum nonnunquam admittunt. Scanduntur autem sic,* Ad t'om - - *nipotens* ∪ ∪ - *clama* - - *bo deus* ∪ ∪ -. Hoc ge*nere scripta est,*

Ode 28. *fo.* 55. Ad *te omnipotens clamabo deus.*

Ode 29. *monocolos, uersus sunt glyconici. Scripta est hoc genere,*

Ode 29. *fo.* 56. *Afferte eia age principes.*

Ode 30. *similis* 4.

Ode 31. *usque ad illum locum, tandem ergo me, constant uersibus trochaicis euripideis dimetris catalecticis, qui recipiunt locis imparibus trochæum, tribrachũ, & nonnunquam, dactylum: paribus uerò trochæum spondæum anapæstum, tribrachum dactylum. & scandũtur sic,* Hacte - ∪ *nus spem* - - *collo* - ∪ *c'et. ab eo autem loco usque ad illum,* Sed *quanta est, uersus sunt iambici dimetri catalectici, minores communibus dimetris una syllaba, & semper habent iambum in tertia sede, & scanditur sic,* Tand' *er* - - *go me* ∪ - *deus* ∪ - *mi* -. *reliquũ odæ constat uersu glyconico.* Hoc *genere scripta est,*

Ode 31. *fo.* 60. Ha*ctenus spem colloco &.*

Ode 32. *monocolos, constat phaleucio bendecasyllabo. de quo ode* 27. *scriptæ sunt hoc genere,*

Ode 32. *fo.* 64. O *illos nimis ac nimis beatos.*

Ode 75. *fo.* 117. Iam *te extollere laudibus deus mi.*

Ode 33. *uersus hendecasyllabi sapphici, & ultimus adonicus, sicut ultima pars odes* 22.

Ode 34. *similis odes* 20.

Ode 35 *similis* 1.

Ode 36. *similis* 6.

Ode 37. *constat solis iambicis dimetris.* Scanditur *sic,* Cau'æ ∪ - *mule* ∪ - *ris im* ∪ - *pios* ∪ -. Hoc *genere scripta est,*

Ode 37. *fo.* 75. Caue *æmuleris impios.*

Ode 38. *similis* 21.

Ode 39. similis 17.
Ode 40. similis 10.
Ode 41. similis 15.
Ode 42. similis 21.
Ode 43. simlis 7.
Ode 44. similis 16.
Ode 45. cõstat asclepiadeis catalecticis, qui breuiores sunt una sylla ba alijs asclepiadeis, & scãduntur sic, Eruc - - tat m' animus - u u - nescio quod - u u - dam u. Scripta est hoc genere,
Ode 45. fo. 104, Eructat mi animus nescio quoddam.
Ode 46. similis 4.
Ode 47. similis 9.
Ode 48. tricolos tristrophos. primus uersus est glyconicus, secundus asclepiadeus, descripta ante genera. tertius alcaicus constãns spõdæo tri bus coryambis & pyrrichio. Et scanditur sic, de can - - tanda sacris - u u - carminibus - u u - maxim' ab om - u u - nibus u u. Scripta sunt hoc genere,
Ode 48. fo. 108. Magna est indubie dei.
Ode 71. fo. 151. Regi munera iudicis.
Ode 49. similis 11.
Ode 50. cõstat priore uersu iãbico trimetro catalectico: altero trochai co dimetro catalectico, quorũ mẽsurã uide ode 15. Scripta est hoc genere
Ode 50. fo. 112. Deus potens & fortis ille quondam.
Ode 51. similis 1.
Ode 52. dicolos distrophos. prior uersus est heroicus: alter iãbicus dimeter catalecticus: qui sic scanditur, spurcos - - & im u - pudi u - cos - Scripta est hoc genere,
Ode 52. fo. 116. Quid tua flagitia & mores ô impie iactas.
Ode 53. similis 14.
Ode 54. monocolos uersus sunt archilochij trochaici tetrametri cata- lectici: & constant penè omnibus trochæis: admittunt tamen aliquan- do & spondæum. septem pedes habent cum cæsura, scanduntur'q; sic: Per tu - u um de - u us be - u ate - u nomẽ - u ac po - u tenti - u am - hoc genere scripta est,
Ode 54. fo. 118. Per tuum deus beate nomen ac potentiam.

Ode 55. similis 17.

Ode 56. similis 20.

Ode 57. similis 6.

Ode 58. monocolos: constans metro aristophanio iābico tetrametro brachycatalectico. Sex primos pedes habet eosdem cum iambico trimetro acatalectico, & praeterea septimū pedem, qui semper est iābus. Hoc genere scripta est,

Ode 58. fo. 125. Quicunq; adesstis indicanti principi, atq; ea.

Ode 59. dicolos distrophos. prior uersus est iambicus trimeter, alter pentameter, nota genera carminis. Hoc genere scripta est,

Ode 59. fo. 126. Seruator innocentium tu me meis.

Ode 60. similis 8.

Ode 61. constat uersibus similibus primo uersui odes 22. cuius mēsuram ibi uide. Scripta est hoc genere,

Ode 61. fo. 130. Vociferantem ad te exaudi deus & precationem.

Ode 62. similis 4.

Ode 63. dicolos distrophos. prior uersus est iābicus dimeter catalecticus: quales sunt uersus secūdae partis odes 31. Alter est pherecratius heroicus trimeter catalecticus, constans spondaeo dactylo & spōdaeo ut tertius uersus odes 6. Hoc genere scripta est haec ode.

Ode 64. dicolos distrophos. prior uersus est alcmanicus dactylicus trimeter hypercatalecticus, secundus uersus est similis secūdo uersui odes praecedentis, scanduntur autem sic, Exau-- di deus - ∪∪ alme pre -∪∪ ces - Clamo-- rem 'q; me-∪∪um dum - -. Hoc genere scripta est,

Ode 64. fo. 134. Exaudi deus alme preces.

Ode 65. dicolos distrophos. prior uersus est hēdecasyllabus phaleucius: de quo ode 27. alter est alcmanicus dactylicus tetrameter: de quo ode 20. Scripta est hoc genere,

Ode 65. fo. 136. Si quicquam deus hoc in orbe recte aut

Ode 66. similis 15.

Ode 67 similis 15.

Ode 68. similis 24.

Ode 69 similis 2.

Ode 70. Monocolos constat iābico dimetro hypercatalectico, quod habet in prima sede spondaeum uel iambum, secunda & tertia iam-

bum.ſcanditur ſic. Feſti – – n'ag' ô ᴗ – deus ᴗ –. Scripta eſt hoc genere, Ode 70. fo. 148. Feſtina age ô deus.

Ode 71. dicolos tetraſtrophos. Primi tres verſus ſunt hendecaſyllabi, & conſtant trochæo ſpōdæo & duobus dactylis. Quartus eſt ariſtophanius iambicus monometer hypercatalecticus, conſtans prima ſede ſpondæo uel iambo, ſecunda iambo. Scanduntur autem ſic, Hacte – ᴗ nus ni – – tor – te deus – ᴗ ᴗ optime – ᴗ ᴗ. Sic duo alteri verſus. Quartus ſic, Vt fruſ – – trer un ᴗ – quam –. Hoc genere ſcripta eſt, Ode 71. fo. 149. Hactenus nitor te deus optime.

Ode 72. ſimilis 48.

Ode 73 ſimilis 3.

Ode 74. ſimilis 5.

Ode 75. ſimilis 57.

Index pſalmorum qui redacti ſunt in odas lyricas.

FINIS.

ODAE DAVIDICAE IVXTA HEbraicam potißimum ueritatem uersibus lyricis Latinæ factæ, per Ioannem Ganeium Parisinum Theologum, Christianiß. Francorum Regis primum Eleemosynarium, & ecclesiæ atque academiæ Parisiensis Cancellarium.

ARGVMENTVM PSALMI PRIMI.

Psalmo primo qui ἀνεπίγραφος est ac titulo caret, docetur nō esse ineundum cū improbis & impiis commercīū, sed in lege domini diuinisque scripturis piis omnibus inuigilandum: quos sua præmia, sicut & impios sua manent supplicia. Appositus est psalmus ad excitandos ad sacrarum literarum lectionem fideles.

Primus psalmus. Ode monocolos, constans iambico trimetro.

a Ter beatum, terque fœlicem uirum,
Qui non adhæsit impiorum consiliis,
Nec cū improbis sese in uiam dedit: neque
Si forte in illos incidit, diutius
Permansit, at pedem cito inde rettulit:
Multò minus uerò locum elegit sibi
In pestilentium cathedra, interque eos
Qui nec Deum agnoscunt suum, & ludibrio
Contemptuique habent uiros omneis bonos.
² Quanquam nec ulli existimandum sit satis
Deflectere à malo, pietatem ni colat:
Beatus ergo est à uitiis qui se integrum
Purumque seruat, inque meditandis Dei
Noctes diésque legibus sese occupat,
Et institutis paret eius optimis.
³ Hunc in modum qui se geret, ac uitam suam
Suósque mores normam ad istam diriget,

a Heb. legunt derisorum.

a Beatus uir qui nō abiit in consilio impiorum, & in uia peccatorum non stetit, & in cathedra a pestilentiæ non sedit.

2 Sed in lege Domini uoluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte.

3 Et erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo.

Erit uirenti conſimilis planè arbori,
Quæ iuxta aquarum riuulos perennium
Plantata, & undis irrigata perpetim,
Fructum colono tempore in ſuo dabit:
4 Cuius nec unquam folia, nec flores fluent:
Quinimò flores perpetuo ac fructus dabit.
Sic ille qui ſe format ad legem Dei
Vberrimos iuxta atque lenifluos ſatus
Diuiniorum litterarum riuulos,
Virtutis inſignes dabit fructus, eóſque
In tempore: at uerò interim ſi qui ingruunt
Afflictionum feruidi aut libidinum
Aeſtus, ab ijs metuet nihil: nam cœlitus
Fonte irrigatus ſpiritus ſancti, omnia
Quæcumque fecerit, ſibi ſuccedere,
Proſpera ſient illa aut ſinſtra, ſentiet.
5 At impiorum perditorumq; altera eſt
Longéque diſpar ratio: nam haud quaquam ij ferēt
Floreſue fructúſue: imò uero ut puluerem
Paleáſque uentus aquilo de terra excutit:
Sic impios furiæ ſuæ ac nefarios
Agunt, ſuarum quoquò eos libidinum
Impulerit æſtus, illò ut in præceps ruant.
6 Quumq; in tribunali ſuo, ſed iam Dei
Verendus illa dignitate ſederit
Chriſtus, ſupremus omnium rerum arbiter:
Non iam reſurgent iudicandi, ut cæteri:
(Quia, inquit ille, qui Deo patri & mihi
Non credit, is iam iamq; iudicatus eſt:)
Nec ullus illi cum pijs erit locus.
Delicta rurſus quiſquis illa admiſerit,
Patrare quæ conſueuit humani ingenij
Oblæſi in Adamo prauitas: & ſi ille de

4 Et folium eius non defluet, & omnia quæcumque faciet proſperabũtur.

5 Non ſic impii nõ ſic, ſed tanquã puluis quem proiiat b uentus à facie terræ.

6 Ideo non reſurgunt impii in iudicio, neque peccatores in conſilio iuſtorum.

b Heb. deeſt à facie terræ.

Deo piè admodùmque sanctè sentiat,
Ob unicam hanc tamen fidem ne se putet
Fore illius beatitatis compotem,
Christo aggregati qua fruuntur iam pij.
7 *Nouit enim & instituta iustorum & uias,*
Amátque uitæ sanctimoniam & probos
Mores suorum dominus:ut contrà,impios
Vitámque eorum pessimam odit pessimè:
Qui quam uiam cumque inierint, uitæ genus
Quodcumque sibi delegerint,penitus tamen
Pessundabuntur, sic ,eorum ut ne unicum
Vestigium superet quidem,ulláue semita.

7 *Quoniam nouit Dominus uiam iustorum, & iter impiorum peribit.*

ARGVM. PSALM. 2.

Quanquam,quod ad rei spectat historiam,de Dauide à Phylistæis agitato,nonnullis psalmus intelligi uidetur, tamē Pauli auctoritas locum illū filius meus es tu ego,& ad Heb. 1.& actor.13.de Christo intelligentis: similiter & apostolorum testimonium acto.4. duos primos huius psalmi uersiculos de Herode,Pilato, gentilibus ac Iudæis & Christo intelligentium,cogunt ut de Christo à Dauide prophetice conscriptum psalmum intelligamus. Inanis ergo inimicorū Christi conatus describitur à propheta, eiusdemque à patre in æternū regnum inauguratio,& immēsæ potestatis traditio. Obiter uerò de Iudæorum abiectione facta mentione,admonet optimates ac magistratus, potissimum uerò reges,ut æterni patris Christo filio obediant: quod immorigeros & incredulos ira dei perpetua,morigeros ac fideles æterna Dei beatitudo manet. Appositus est psalmus ad compescendam Regum & optimatum uiolentiam.

Psalm.2 .Quare fremuerunt..Ode monocolos constans hexametro heroico.

a *Hier. turbabuntur. Fœlix a simulauatæ sunt.*

QVid tam dira fremunt gentes atq; horrida? quorsum
Consiliis populi meditantur inania uanis?

1 *Quare a fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania.*

2 Adstiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in unum, aduersus Dominum & aduersus Christum eius.

1 Quis furor huc regésque ducésque immanis adegit
Præcipites, Christo bella importuna deóque
Vt moueant frustra, Christíque extinguere uitam
Sese posse putent! nam conciliabula nunc clàm
Vnius in mortem insontis crudelia cogunt:
Nunc posita fronte & manifestis præside coram

3 Dirumpamus uincula eorum, & proiiciamus à nobis b iugum ipsorum.
4 Qui habitat in cælis irridebit eos, & Dominus subsannabit eos.
5 Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo conturbabit eos.

Rem peragunt odijs. 3 Taciti, quin rumpimus, aiunt,
Queis nos obstringunt durarum uincula legum,
Excutimúsque iugum nostris ceruicibus! 4 at uos
Interea summi moderator & incola cæli,
Impia monstra, Deus, uestrósque irridet inaneis
Conatus: 5 Sed erit, quum iam non rideat, at rem
Seriò & ultrici expendens hæc omnia dextra,
Tale aliquid dura uobis exprobret in ira:

b Sanct. funes.

6 Ego autem c constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum eius, prædicans præceptum eius.
7 d Dominus dixit ad me, filius meus es tu, ego hodie genui te.

6 Illum ego quem uestris odijs atroce putastis
Morte peremptum iri, Sion in uertice sancto
Constitui regem. Sic ad uos ille loquetur
Terribilem frontem quatiens, uultúmque minacem.
7 Et uobis quoque quid de me decreuerit olim
Immensa bonitate sua pater optimus, ipse
Exponam modò, Christus ait: de faucibus orci
Quũ me ille eriperet uiuũ, quãquam, inquit, ab omni
AEuo te genui, ac semper de mente paterna
Et gigno, & post hæc æterna in sæcula gignam:
Quũ te hominem tamen effectum mi gnate perempta
Atque triumphata reuocaui ad sydera morte,
Tunc etiam genui, longe charissima patri

c Heb. Ego autem constitui uel ordinaui Regem meum. Chaldæus unxi.
d Hier. Annunciabo Dei præceptum. Fel. Narrabo statutum, id est Dei decretum. Chald. Recitabo Dei pactũ.

8 Postula à me & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.

Progenies. 8 Ergo audenter quæcunque placebunt
Postula, & accipies: ac primum quatenus orbis
Imperia immensos extendit in omnia fines,
Sub ditione tuâ, tua sit possessio gnate.
Et quia neglecta infœlix Iudæa salute
Nec Dominum ipsa suum redeuntem à morte recepit,

Innumeras tibi concedam patrimonia gentes.
9 *Quòd si forte tuum gens dura atque impia pergit*
Excutere imperium, uirga rege & attere ferrea.
Et nequando queant in cælum os ponere, frange
In partes ueluti testacea uasa minutas.
10 *Terrarũ imperia eia agedum quicunque tenetis,*
Percipite hæc, penitúsque animis infigite uestris:
Vos quoque ius populo qui dicitis, 11 *omnibus illum*
Suppliciter uotis & regem & iudicem adite.
Sic illum colite, sic exultate colentes,
Vt ne effusa nimis uestri sint gaudia cordis,
At sancto potius perfusa pióque timore:
12 *Atque uni totos ipsi uos dedite, tota*
Mente animóque uelut Dominum amplexamini, eíq;
Quem par est seruos, deferte ac reddite honorem:
Vtq; Deum castè & purè reueremini, & illi
Ceu patris æterni charo super omnia gnato
Figite amicitiæ purissima basia sanctæ:
Atque illi in disciplinam uos tradite: ne si
Iusta recusatis temerè sanctissimáque eius
Imperia, infensi uestrum in caput ira tonantis
Dira cadat, (neque enim longè manet illa nocentes)
Ac tum sic recto de tramite deuij, in imas
Præcipites uosmet tenebras ac tartara detis.
13 *Quum uerò præceps diuina exarserit ira,*
O illos nimium fœlices atque beatos,
Vltrò crediderint qui se suáque omnia Christo.

e Hier. Pasces. Fel. Conteres.

f Hier. Adorate pure. Fel. Osculamini filium. Chald. Recipite doctrinam.

g Hier. Post paululum. Fel. Vel minimum.

9 e Reges eos in uirga ferrea, & tanquam uas figuli confringes eos.

10 Et nunc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terrã.
11 Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.

12 f Apprehendite disciplinam, nequãdo irascatur Dominus, & pereatis de uia iusta.

13 Quum exarserit g in breui ira eius, beati omnes qui confidunt in eo.

ARGVM. PSAL. 3.

Titulus Psalmi est, Psalmus cum fugeret Dauid à facie Absalom filii sui, unde manifestum est Dauidem eum de se conscripsisse. Nã ut 2. Reg. 15. scribitur, seducto blãditiis uniuerso propè Iudæorum populo, quum Dauidem copioso instructus exercitu, Absalom persequeretur, fugit ille in cã

pestria deserti: quo in loco Deum precatus, & de inimicis suis cum eo conquestus, ubi intellexisset opera Chusai Arachitæ elusum Achitophel aduersum se consiliũ, bona spe diuini auxilii animatus, nullos planè tali adiutore inimicos se formidaturum asseuerat. Potest & de Christo Psalmus in persona & figura Dauidis intelligi: quẽ inducit propheta de hostibus suis Iudæis cum patre conquerentem, & demum paterna fiducia sese confirmantem, suamq́; resurrectionem & aduersariorum ruinam prædicentem. Appositus est Psalmus ad omnes pios ab hostibus, seu corpore, seu mente afflictatos.

Psalmus Dauid cum fugeret à facie Absalom filii sui.

Psalmus 3. Ode dicolos distrophos: constans heroico hexametro & tetrametro dactylico.

1 Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me? multi insurgũt aduersum me.

2 Multi dicunt animæ meæ, non est salus ipsi in Deo eius.

3 Tu autem Domine [a] susceptor meus es, gloria mea & exaltans caput meum.

[a] Hier. Clypeus circa me.

1 Vmme parens hominum quid tandem est obsecro causæ,
Quur tot de nostris popularibus
Sic coniuratis odiis iráque tenaci
Regem nil de se meritum male
Fortunis uitáque oppugnent, qui neque uerbo,
Nec re illos unquam uiolauerit?
Nec satis est: in me insurgunt, ac sanguine plenas
In nostrum caput iniiciunt manus.
2 Esset at hoc mihi summe parens utcunque ferendũ,
Si non in te etiam conuicia
Congererent: (tanta illorum est audacia) quum me
In Domino prohibent spem ponere,
Nec credunt ullam afflicto restare salutem.
Nulla, aiunt, illi in Domino est salus.
3 Sed quod cuique libet, per me licet ille loquatur.
Noui te mihi præsidio fore:
Nam mihi tu clypeus, mihi tu fortissima turris,
Tu mihi spes unus, tu gloria,

Tu me hominem ignotum ac nullius nominis olim es
Innumeris dignatus honoribus.
Tu caput hoc uariis ærumnis undique pressum
Magni ex caula culmen in imperij,
Pro magna bonitate tua pater optime uexti.
4 *Interea uerò miris modis*
Oppressus, te unum supplex dominúmque deúmque
Inclamo: neque enim te defore,
Quin nostrum semper clamorem attendere uidi.
Nam quoties in monte tuo, tua
Supplicibus petij sanctißima numina uotis
Ad tua sancta precans altaria,
Exauditus ego hæc toties ea prospera sensi.
5 *Isthoc ergo Deus munimine,*
Hoc ego præsidio contra aduersa omnia fretus,
Omni cura & sollicitudine
Depositis, tuta & tranquilla mente quiescam:
Exurgámque animo cum sederit.
6 *Quid siquidem domino me sustentante timebo?*
Nil est hoc duce quod me terreat.
Vel si me populi circundent milia centum
Immensúsue exercitus hostium.
Eia age surge tuásque ô mi Deus exere uires,
Vt saluum facias seruum tuum.
7 *Nupera non est ista potentia: tu Deus olim*
Hostiles uno impete copias,
Atque importunum crudeli mente Saülem
Noui ego quanta ui contriueris:
Et dentes etiam quanta uirtute malorum
Cornuáque illorum confregeris.
8 *Vos ergo admoneo ingenijs ne fidite uestris*
Mortales, hominúmue potentiæ,
Aut ullis opibus. Dominus firmißima uobis

b Hebr. clamabo & exaudiet

c Heb. omnes inimicos meos in maxilla.

4 Voce mea ad Dominum b clamaui & exaudiuit me de monte sancto suo.

5 Ego dormiui & soporatus sum & exurrexi, quia Dominus suscepit me.

6 Non timebo milia populi circumdantis me: exurge domine saluum me fac deus meus.

7 Quoniam tu percußisti c omnes aduersantes mihi sine causa: dentes peccatorum contriuisti.

8 Domini est salus & super populum tuum benedictio tua.

Anchora sit, qua uos nitemini.
Inde petenda salus, hinc fractis undique rebus
Vos seruatum iri confidite.
Omnia ab hoc in nos bona fonte & origne manant:
Dicimur inde, sumus quoque diuites.

ARGVM. PSAL. 4.

Diuino præsidio à côiuratione Absalomi filii, ut Rabby Cymhi & Græcis uidetur, aut ut quibusdam, à Saulis persecutione liberatus David Dei in se beneficia prædicat, optimates Israelis admonens, ne se frustra, qui Deo curæ sit, persequantur. quibus suo exemplo adfuturum Deum ostendit, si quidem à uitiis destiterint, & pietati deiq; cultui studuerint, quem secutura sit bonorum omnium copia. Hoc Psalmo se consolabitur pius pauper aduersus optimatum uiolentiam.

Victori in neginoth Psalmus David.

Ode dicolos tetrastrophos: Constans tribus asclepiadeis metris & 4. Glyconico.

1 a Quũ inuocarem exaudiuit me Deus iustitiæ meæ in tribulatione dilatasti mihi.

a Fœlix, cum clamabo respõde mihi.

1 Index iustitiæ summe deus meæ,
Qui me olim, quoties auxilium tuum
Afflictus petii, numine dextero
Soluisti è mediis malis,
Atque ex insidiis tôtque periculis
Seruasti incolumem, quique animum meum
Constrictum uariis anxietatibus
Infusa mihi cœlitus
Dilatare soles lætitia, ut procul
Omni deposita sollicitudine
Soli poßit & uni tibi psallere:

2 Miserere mei & exaudi orationem meam.

2 Rursus subsidium tuum
Poscentem ex animo respice, nec tui

b Hier. Filij uiri usquequo inclyti mei ignominiose diligitis uanitatem? Fœl. Filij uiri usquequo gloria mea opprobrio sub. futura est inter uos?

3 b Filij hominum usquequo graui corde, ut quid diligitis uanitatem & quæritis mendacium?

Dedignare preces uotáque filij. 3 at
Vos è uulgo homines, uos quoque principes
Appello: hic mihi dicite:
Qua tandem, obsecro, me fronte repellitis?
Quáue ignominia nil meritum malè
De quoquam afficitis? non tolerantia
Tandem perpetua mea
Et summa domini uultis abutier,
Qua dudum tolerat uos patientia?
Nondum intelligitis, quàm nihili fient
In me quæ fabricamini?
Quamdudum ista igitur stulta & inania
Vestro consilia in pectore uoluitis,
Quæ nunquam ex animo próque libidine
Succedent, sed in aera &
Ventos dissoluentur? quid ita placet
Quidquid mundus habet uanum & inutile?
Quid mendacia molimini & omnia
In me fingitis impia?

c Hier. mirabilem reddidit. Fœl. Segregauit.

4 c Et scitote quoniã mirificauit Dominus sanctum suũ, Dominus exaudiet me quum clamauero ad eum.

4 Tandem obsecro animaduertite, & intimo
Mentis consilio quæso reuoluite,
Quo charam sibi sanctámque animam modo
Elegit Deus, eq; tot
Ac de tam uariis & toties malis
Vestro consilio soluerit irrito.
Quòd si forte truces pergitis in meum
Moliri insidias caput,
Hoc scitote, quòd is qui mihi non semel
Poscenti auxilium iugiter adfuit,
Quum clamauero ad illum, audiet, & suum
Mox exaudiet intimum.
5 Ergo tandem aliquando cohibete uos,
Diuiniq; metu numinis à uia

d Fœl. Cõtremiscite.
e Heb. loquimini, siue cogitate, in corde uestro super cubilia uestra & tacete.

5 d Irascimini & nolite peccare e quæ dicitis in cordibus uestris, & in cubilibus uestris compungimini.

Praua toto animo abscedite, nec mihi
Iam posthac maledicite.
Quòd si irascimini, ne tamen interim
Vno uestra die longior ira sit.
Quinimò media nocte cubilibus
In uestris meditamini,
Tunc quum mens uacua est sollicitudine,
Et curis animus liber ab omnibus,
Quàm frustra ac temerè persequeremini,
Qui curæ est domino suo.

6 Sacrificate sacrificium iustitiæ & sperate in domino: multi dicunt quis ostendit nobis bona?

6 Cui si conciliari cupitis, manúmque
Iratam, atque animos uindicis illius
Visum est pinguibus auertere uictimis:
Nulla est uictima gratior,
Nullum sacrificij pinguius est genus,
Quàm iusta & pia mens. hanc itaque hostiam,
Hanc uni domino cædite uictimam.
Non iam illi uituli placent,
Non sanguis uitulæ per populum undique
Aspersus: sed et candida & integra,
Nulliúsque sibi conscia mens mali,
Grata est uictima odoráque.
Ergo ne fragili huic uitæ & inutili
Posthac fidite, neu uestram etiam anchoram
In terram instabilem figite: sed magis
Sperate in domino Deo:
De cuius solita munificentia
Diffidunt aliqui, tanquam abigat suos,
Nec res curet eorum pater optimus:
Ac tum secum ita mussitant:

7 Signatum est super nos lumen uultus tui domine, dedisti lætitiam in corde meo.

Quisnam est diuitias cæteráque omnia
Nobis magnificè qui tribuat bona?
7 At nobis satis est, plusq; etiam satis,

Si lucis radio tuæ,
Si candore tui luminis inclyto
Illustraueris iis in tenebris sitos,
Nec uultum ipse tuum auerteris. at magis
In nos ille tuus fauor,
Vultus illa tui gratia prodeat:
Nam tunc innumeris commoditatibus,
Et cunctis potiemur subito bonis:
Sic ut deficiat nihil.

8 Heb. Quū frumentū eorum & uinū eorum multiplicata sunt.

8 Quanquam incredibili lætitia mihi
Perfudisti animum, quando, (adeo es bonus)
Vini unà atque olei, farris & optimi
Tam largam undique copiam
Charis ex animo non modo ciuibus
Sed nostris quoque largitus es hostibus:
Queis tam multum ego abest ut cupiam malè,
Aut quidquam inuideam boni,
Illos diuitiis ut cupiam omnibus
(Si uel te modo sic & dominum & Deum
Agnoscunt) reliquisque ad libitum bonis,
Pacatè & placidè frui.

8 A fructu frumēti uini & olei sui multiplicati sunt.

9 Ipse autem impauidus (nam me animi iubes
Securum esse) quoad uixero dormiam,
Contentus bonitate egregia tua,
Quæ formidine liberum
Reddet. 10 quandoquidem unum hoc semel efficis
Vt uanis hominum sepositis procul
Et spe & polliciitis, coniiciam meam
In te spem Deus unicam.

9 In pace in idipsum dormiam & requiescam.

10 Quoniam tu domine singulariter in spe constituisti me.

ARGVM. PSAL. 5.

Extorris & profugus à suis ob Saulis persecutionem
Dauid, ac multis subinde agitatus periculis, preces fundit

ad Deum, cuius unius spe nixus ac fiducia, & osores persecutoresq; suos perditum, & se seruatum iri, ac Deũ rursus in templo adorare confidit. Deinde explicata hostium suorum improbitate, male illis precatur, & piis omnibus bene ominatur. Aptus est omnibus afflictis psalmus.

Victori ad neginoth psalmus David.

Psalmus 5. Ode dicolos distrophos: Constans primo metro heroico hexametro, & altero archilochio hexametro.

1 Verba mea auribus percipe Domine, intellige a clamorem meum.

1 Xaudi clamosa tui & pia carmina uatis,
E O mi bone & clemens pater: percipe quæso preces,
Quas ad te Deus & rex imo ex pectore fundo.

a Hier. murmur. Fel. meditationẽ meã.

2 Intende uoci orationis meæ rex meus & Deus meus.

2 Attende clamorem meum mi Deus, atque meas
Quas ô rex taciturnus apud me immurmuro uoces,
Ne despice: in te solum enim consiliúmque meum

3 Quoniam ad te orabo domine, mane exaudies uocẽ meã.

Spésque meas pono. 3 Quumq; ad te mane supremo
Preces subinde funditem, mane quoque (usqueadeo
De bonitate tua fido) non ambigo quin me
Meamq; uocem exaudias. nec mea uota diu
Ex animo & longo te suspirantia mane
Differ diiue sustine: quin potius quia te
Diligo amoq;, quod æquum & iustum postulo, trade.

4 Mane tibi adstabo & uidebo: quoniam non Deus uolens iniquitatem tu es.

4 Adstabo mane diligens ad te, oculisq; meis
In te mi deus intentis speculabor ab omni
Parte & loco, nunquod mihi subsidium ueniat.
Nam cum humana uacat curis mens omnibus, atram
Noctem exigente sole primo, atque suos radios
Mane nouo exertante, tuas summissus ad aras
Sanctissimum nomen tuum postulo suppliciter,
Afflictis ut opem rebus, Deus optime nostris,
Benignitate pro tua, subsidiumq; feras.

5 Neque habitabit iuxta te malignus, neque permanebunt iniusti ante oculos tuos.

Nã quum nil nisi quod sanctum est rectumq; placere
5 Tibi possit unquam, prauitatemq; habeas odio:

Id mihi persuasum tanquam certissima res est,
Non posse te diutius ferre malos homines,
Nec prauis locũ apud te ullum fore. 6 *præter enim q̃*
Quòd pessime illos, qui suum flagitiis animum
Commaculant, odisti: etiam quicunque loquuntur
Mendaciũ, perdes. 7 *Sed intẽta hominum ingenia*
Fraudibus humani & sitientia sanguinis, omni
Modò execratur atque abhorret, neque respicere
Sustinet illa Dei maiestas inclyta. contrà
8 *Autem ipse fretus gratia illa & bonitate tua*
Ingrediar pater alme tuas securus in ædes,
Et ciuitatem qua exulo: suppliciterq́; etiam
In secreta tui ueniens altaria templi,
9 *Cæsis litabo uictimis, teq́; colam reuerens.*
Quare age qui nostro semper capiti imminet hostis,
Non prouidenti ne mihi comparet insidias,
Sis mihi duxq́; comesq́; ô mi Deus optime: nec me in
Tuæ uagabundum uia desere iustitiæ.
Imò uiam ante oculos qua tuto incedere possim
Muni mihi: nec me sinas præcipitarier, aut
De recto uel latum unguem discedere calle.
Nã si uiam uitæ istius persequor, atque hominum
Quos maledicta iuuant, fraudes, mendacia, furta:
Horum necesse est ut fiem, quos imiter similis.
10 *Ipsorum uerò ora nihil mendacia præter*
Pronunciant: nil moliuntur nisi inutilia,
Nil præter fraudes: 11 *patulum quin guttur eorum*
Instar sepulchri fœtidi nil nisi spurcitias
Putridaq́; inuidiæ & lætalia pharmaca promit.
Atque ut sepulchro nil uides pulchrius in speciẽ,
Nimirum quod sit perlæui marmore structum:
Narẽ autẽ ubi intro admoueris, fœtidius nihil est:
Sic inimicorum est non dispar caussa meorum.

6 *Odisti omnes qui operãtur iniquitatem, perdes omnes qui loquuntur mẽdacium.*

7 *Virum sanguinũ & dolosum abominabitur dominus, ego autem in multitudine misericordiæ tuæ.*

8 *Introibo in domum tuam, adorabo ad templum sanctũ tuũ in timore tuo.*

9 *Domine deduc me in iustitia tua propter inimicos meos, b dirige in cõspectu tuo uiam meam.*

b *Hier. dirige ante faciem meã uiã tuã. Fel. Rectam fac coram me uiam meam.*

10 *Quoniam non est in ore eorum ueritas, cor eorum uanum est.*

11 *Sepulchrum patens est guttur eorũ. b linguis suis dolose agebant, iudica illos Deus.*

b *Hier. linguã suã lenificãt. Fel. lingua sua blandiuntur.*

Cadauerosa sunt sepulchra intus, & exterius
Nil nisi blanditias lingua fallace loquuntur:
Detractiones, intime si inspicis, inuenies.
Funditus ergo illos ô rex iustissime dele,
11 Decidant à cogitationibus suis, secundũ multitudinẽ impietatum illorum expelle eos, quoniã irritauerunt te domine.
Et causam eorum iudica: 12 nec sine consilia
Illis ex animo succedere: fac Deus ut te
Intelligant quæ cogitarant homines sine te
Perficere, in nihilum absque labore resoluere posse:
Ac sua pudentes sentiant irrita consilia.
Et quum peccatis peccata prioribus addant,
Eoq; iam deuenerint, ut tua iussa palàm
Et temerè excutere, & tibi coràm obsistere quærant,
In sempiternas disiice & præcipita tenebras.
13 Et lætentur omnes qui sperant in te, in æternum exultabunt, & habitabis in eis.[c]
13 Contrà autem Deus alme tuo qui numine fidunt,
Fac sempiternis gaudiis lætitiáq; simul
Exultent incredibili: nec iam ambigo, quin quod [c] Heb. protegis eos.
Precamur, id mox fiat & protinus eueniat:
Quum tali mereant sub principe, quum Deus illos
Custodia fretos tua & præsidio foueas,
14 Et gloriabuntur in te, omnes qui diligunt nomen tuũ, quoniam tu benedices iusto.
Inter eosq; habites. 14. Sic omnes haud dubiè qui
Sanctissimum nomen tuum religiosius &
Cum pietate colunt, uita olim æterna sequetur:
Nec gloriari desinent ô Deus interea
15 Domine ut scuto bonæ uolũtatis tuæ coronasti nos.
Quòd tu illis ultro benefeceris, 15 atque tua illos
Benignitate & gratia non secus ambieris,
Quàm scuto & forti clypeo: munimine cuius
Nil hostium truces minas, nil metuant iacula.

ARGVM. PSAL. 6.

Graui quadam infirmitate ob graue aliquod peccatum, ut putatur orta, percussus Dauid, non tam sui gratia quàm ad exaltandam dei gloriam liberari inde petit: ne destitutum à deo inimici arbitrantes aduersus eum insolescant,

mox autem liberatus hostibus insultat. Aegrotantibus canendus psalmus.

Psal. 6. Ode dicolos tetrastrophos: constans prioribus uersibus asclepiadeis, tertio pherecratio, quarto Glyconico.

1 *E me summe Deus uindice dextera*
n *Iratoue animo durius obsecro*
Castiga: quis enim te, aut
Iram ferre tuam queat?
Nec me unquam ira furórue is tuus arguat,
Quo delicta semel maxima uindicas.
Patrem quippe seuerum
Malo, quàm intolerabilem
Ac durum esse nimis te mihi iudicem.
2 *Quare quum misereri proprium siet*
Diuinæ bonitatis,
Non sæuire ferociter,
Iam filij miserere alme parens tui.
Defectus sum etenim uiribus, ac propè
Aeger corpore toto:
Quapropter medico mihi &
Seruatore opus est te Deus unico.
Sana ergo domine ac me remediis tuis,
Quáque soles bonitate
Afflictos, Deus adiuua.
Nam perterrita sunt præ nimio metu &
Horrore ossa mihi, dum metuo mori.
3 *Nec perterrita tantum*
Sunt ossa: ast animus quoque
Præ morbo & sceleris mole grauissimi
(Quod morbis mage multo grauat omnibus)
Cunctis uiribus omnino
Amissis, iacet heu iacet

1 Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me.

2 Miserere mei domine quoniam infirmus sum, sana me domine quoniam conturbata sunt ossa mea.

3 Et anima mea turbata est ualde, sed tu domine usquequo?

Aeternumq́; iacebit, niſi ſupplici
Clemens auxilium præſtiteris mihi.
Obſecro ergo quouſque
Differs ſubſidium tuum?

4 Conuertere domine & eripe animam meam & ſaluū me fac propter miſericordiam tuam.

4 Tanden uerte aliquando ad me oculos tuos,
Hunćq; afflictum animum, è tot miſeriis Deus
Serua, atque eripe quæſo,
Non ullo merito meo,
Sed ſola pietate alme parens tua.

5 Quoniam nō eſt in morte qui memor ſit tui, in inferno autem quis confitebitur tibi?

5 Immatura etenim mox ubi ſpiritum
Et charam mihi uitam
Mors dira abſtulerit ſemel,
Nec laudes celebrabo omnipotens tuas,
Nec laudabo tuum nomen in inferis.
Nam clauſus monumento
Et ſenſu ſpoliatus ac
Vita, quî poterit cantica, quî modos
Cantare atque tuo pangere nomini?
Nos qui uiuimus uni
Laudes concinimus tibi.
Contrà in morte memor qui fuerit tui
Vix quemquam inuenias, quique apud inferos
Aut te unquam ueneretur,
Aut laudes celebret tuas.

6 Laboraui in gemitu meo, a lauabo per ſingulas noctes lectū meum lachrymis meis ſtratum meum rigabo.

6 Ipſe autem ſceleris dum memini mei
Suſpirando laboro: & grauius malum
Dum ſæuit, lachrymis ac
Longis aera queſtubus
Pulſo: tum quoties me ſubit illius
Diræ cædis imago atque libidinis,
Quò lectum maculaui
Tetra ſpurcitie meum,
Ex imo lachrymis corde fluentibus

a Hier. natare faciam.

Mox illum abluo: quin quas ego turpia
Inter gaudia noctes
Duxi, interq́; libidines,
Dum uiuam gemitus inter eas traham,
Et suspiria crebra: ac quia sordida
Stratum commaculaui,
Et fœda illuuie meum,
Ipsum continuo & perpetuo abluam
Multarum lachrymarum fluuio. 7 *sed heu*
Iam caligine multa
Præ mœrore grauissimo
Obductis oculis & facie mihi
Languescente diu, dum mea crimina
Deploro, obq́; inimicas
Contra me insidias gemo:
Totus consenuiq́; & ueteli indui,
Quanquam annis uegetis & iuuenilibus,
Aetatem capularem,
Ac uultum silicernij.
8 *A me ergo procul hinc ite uiri impij,*
Quotquot perniciem atque insidias mihi
Infenso ac inimico
Vultu & pectore tenditis,
9 *Exaudiuit enim iam lachrymas meas,*
Nec tristes gemitus aut querimoniam
Serui ex corde precantis
Despexit dominus sui.
Admisitq́; preces omnipotens meas,
Nec quod suppliciter postulo denegat.
10 *Quapropter pudefiant*
Hostes, speque sua improba
Frustrati, aut animum & consilium suum
Mutent, aut aliò iam referant pedem,

b Heb. caligauit.
c Hier. Consumptus sum ab hostibus meis. Fœlix. Inueterauit, scilicet oculus.

7 b Turbatus est à furore oculus meus c inueteraui inter omnes inimicos meos.

8 Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem quoniam exaudiuit dominus uocem fletus mei.

9 Exaudiuit dominus deprecationem meā, dominus orationem meam suscepit.

10 Erubescant & conturbentur uehementer omnes inimici mei, conuertantur & erubescant ualde uelociter.

Et turpem pudefacti
Confestim capiant fugam.

ARGVM. PSAL. 7.

Ob regiæ dignitatis reuerentiam mutuato Chus nomine (quod ipsa psalmi inscriptio habet) Saulem Dauid exprimens, primum furorem non tam Saulis quàm parasitorum ipsius deprecatur, tollens quam falso illi obiiciebant male tractati regis calumniam. Deinde iustitiam Dei patefieri, & promissum sibi regnum asseri precatus, se ab eo pro sua iustitia iudicari postulat, & aduersarijs ni resipiscant, Dei minatur ultionem: quorum detectam iniustitiam in suum ipsorum caput redituram prænunciat, laude psalmum concludens. Appositus est psalmus aduersus calumniatores.

Psalmus Dauid quem cecinit pro uerbis Chus filij Iemini.

Psal. 7. Ode dicolos Distrophos, constans priore uersu chpriambico monometro Aristophaneip, altero choriãbico trimetro sapphico.

a Domine Deus meus in te speraui, saluum me fac ex omnibus persequentibus me, & libera me.

a *Domine, ô Deus mi*
ô *Hactenus spẽ consiliumq; omne meũ locaui*
Non in arundineto
Istius uitæ allicientis simul & trahentis,
Interea tamen nos
Turpiter fallentis: at in magnifico tuo illo
Numine. libera ergo
Me Deus, meq; eripe quæso è manibus furentis
Principis, & meorum
Hostium, ipso principe longe magis impotentum:
Qui culicem atque uermem

a Nequando rapiat ut leo animã meam a quoniam non est qui redimat, neque qui saluum faciat.

Impetunt. a *Sed ne mihi uitam eripiant, leonis*
Terrifici in modum, nec
Iam dehinc sit qui eruat, hinc eripe, meq; saluum

a Hier. Laceret & non sit qui eruat.

Fac Deus è manuq;
Libera illorum, neque enim est qui eruat atq; seruet.
3 Scis Deus & tenes qua
Charitate erga dominum olim ipse meum atq; regem,
Quaq; fide usus, illum
Quantum amaui, quàm colui rite fideliterq;.
Quòd si ego quid nocere,
Aut eum quidquam uolui lædere: si (quod illi
Fingere crimen optant,
Ac mihi mendaciter impingere) de necando
Principe cogitaui:
Si tam iniquus comperior, pacificè loquenti
Et pariter uolenti in
Pace uitam transigere, ut uerbo alioue pacto
Quæsierim nocere:
4 Si male affeci, aut potius si male me absque caussa
Pro arbitrioque solo
Persequentem deserui, & destitui indigentem
Auxilio: inter illos
Tam feros hostes ut inanis nihiliq; prorsum
Concidam ego: imò uerò
Si mea non iuui opera, nec bona pro malis quæ
Ille mihi struebat
Reddidi, 5 mox terrificus uitā adimat meam mi &
Famam, animamq; uiuo
Vt ferox est eripiat: quin mihi non amicæ
Distrahat auferatq;
Lucis usuram modò, uerùm amplius expetitam
Ac mihi chariorem
Gloriam uitæ, redigat protinus & resoluat
In nihilum, minùsque
Quàm fiet puluis: neque pluris palea æstimetur

3 Domine Deus meus si fecisti istud, si est iniquitas in manibus meis,

b Hier. Si reddidi retribuētibus mihi malum & dimisi hostes meos uacuos. Fœlix. Si reddidi habēti pacem mecum malum, & opressi tribulantes me sine causa. Sāctes. Si reddidi pacifice degenti mecum malum qui erui hostē meum gratis

4 b Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis meis inanis.

5 Persequatur inimicus animā meam, & comprehēdat, & cōculcet in terra uitam meam, & gloriā meam in puluerem deducat.

6 Exurge domine in ira tua. & [c] exaltare in finibus inimicorum meorum.

Quisquiliisue uanis.
6. Surge age & te in tempore mõstra omnibus altiorẽ,
Atque tuam exere iram: ad=
uersum eos qui me cruciant, suppetias mihi fer:
Comprime belluarum
Impetum istarum. & rabiem tot scelerum coherce,
Notus ut omnibus sis
Finibus nostrorum inimicorum, etiam & tua illa
Nota sit orbe toto
Vis potestásq; exuperans omnia: qua uel una
Vt tibi uisum erit mox
Destrues quemcunque tibi compereris rebellem.

[c] Hier. Eleuare indignãs super hostes meos. Fœlix. Exaltare inter iracundias tribulãtium me. Sanct. eleua te propter indignationem hostium meorũ.

7 [d] Exurge domine Deus meus in præcepto quod mandasti, & synagoga populorum circundabit te.

7 Surge agedum Deus mi,
Vtq; me quondam uoluisti populo imperare,
Sic quoque nunc fac illi ut
Imperem: imprimis tamen accingere ad ultionem &
Iudicium impiorum.
Ciuitatum olim moderatoribus, omnibúsque
Ad mala comprimenda
Criminum censoribus ante omnia nequa cuiquam
Vis fieret, probè abs te
Constitutum est. ergo agedum ulciscere me deus mi, &
Exige ab impio illo
Debitas pœnas meritásque: assere quod dedisti
Imperium atque regnum.
Tum uagabundi populi concio, quæ sub illo
Principe, nec sui nec
Vllam habet curam domini, sed sine lege degit,
Me duce colligetur:
Vt tuum sanctum solita relligione numen
Et pietate adoret.
Arbitratur nam populi pars bona nullam habere
Sollicitudinem te

[d] Hier. Cõsurge ad me iudicio quod mãdasti, id est, sic iudicasti me tua gratia dignum imperio, meque imperare populo tuo iussisti, exurge, & fac quod iussisti. Fœlix. exurge ad me, iudicium præcepisti .i. exurge in adiutorium uindicaturus me de hostibus meis, tu enim de improbis iudiciũ fieri præcepisti.

Nec sui nec iam alterius, sed similem iacenti
Stertere. [8]*.Quare in altum* — 8 Et propter hoc in altum regredere, dominus iudicat populos.
O Deus regni solium regredere: illiusq́;
Qui tibi fidit uni
Quæso curam suscipe, ne te populus deinceps
Ambigat imperare.
Sed relaturum meritorum ratione tandem
Se sciat atque credat
Præmium, pœnáśue daturum meritas & æquas.
[9] *Eia agedum obsecro ut me* — 9 Iudica me domine secundum iustitiam meam, & secundum innocētiam meam super me.
Iudices atque inter eos: non quòd ego ipse iustum
Dicere me audeam optémue:
At meam si iustitiam contulero cum eorum
Impietate, spero
Innocens & iustus haberi: me igitur Deus mi
Iudica, & innocentis
Accipe ac causā assere: quanq̄ haud dubiè breui istud
Conficietur, ullo
Nec modo fiet mea fiducia ut excidat. [10]*.sed* — 10 Cōsumetur nequitia peccatorum, & diriges iustum, scrutans corda & renes Deus.
Noxa mage impiorum
Disperibit. Quinetiam se gladio suopte
Conficiet malorum
Prauitas, contrà dominus iustitiæ colentes
Diriget. is suorum
Intimos sensus probat, at uerò ita, eū ut latere aut
Fallere nemo possit.
Nam cor & renes hominum uisceráq; & medullas
Inspicit, intiméq;
a Hier. Clypeus meus in Deo. *Cuncta scrutatur.* [11]*. meus ille est clypeus méusque* — 11 a Iustum adiutorium meum à domino, qui saluos facit rectos corde.
Auxiliator, illos
Qui pio rectóq; animo & simplice præditi sunt
Mente, periculis &
A malis atque insidiis omnibus eruens: nam

12 Deus iudex iustus fortis & patiẽs, nunquid irascitur per singulos dies

12 Arbiter æquus omnes
Munerat iustos & atrox supplicium è nocente
Vindice sumit ira.
Et licet longe patiens differat ultionem,
Vt redeat, suamq;
Postulet uir prauus opem, sæuius acriusq;
Denique puniet: nec
Quidquam inultum ipsi est, sed uti criminibus uetustis
Semper (ut ore duro est
Impudensq;) admissa noua & deteriora iungit:
Haud aliter diebus
Singulis irascitur, illumq; suum furorem

13 Nisi cõuersi fueritis gladium suum f uibrauit, arcum suũ tetendit, & parauit illum.

Exerit. 13 & nisi ad se
Mox reuertatur meus hostis, ueniamq; supplex
Postulet, ac precatur:
Iam suum uindex gladium dextera iudicantis
Exacuit: suumq;
Delibutum iámque habet arcum omnigenis nocendi
Artibus, ac paratum:

f Heb. conuer.

14 Et in eo parauit uasa mortis g sagittas suas ardentibus effecit.

14 Iam sagittas teláque feralia præparauit:
Tantum ob id, ut flagrantes
Improbos ira atque odio in perniciem bonorum
Confodiens penetret.

15 Ecce h parturit iniustitiam concepit dolorem & peperit i iniquitatem.

15 At scelestus concipit iniustitiam ac statim post
Parturiet dolorem:
Sed meram demum pariet nil nisi uanitatem.
Insidias tetendit

16 Lacum aperuit, & effodit eũ. & incidit in x foueam quam fecit.

16 Et lacum effodit, latitantem & puteum excauauit,
Vt me ibi mergat: atqui
Incidet mox in foueam, quam mihi clàm parauit:
Et meritas suorum
Criminum pœnas dabit: 17 atque in caput eius, eius
Improbitas dolórue

g Hier. Sagittas suas ad cõburendũ operatus est. Fel. Sagittas suas in persecutores operatus. h. figura est. ὕστερον πρότερον prius enim cõcepit deinde parturit.
i Heb. mendacium:
x Hier. Interitum.

Qui meam in cædem furiosum illum acuit, redibit:
Et uiolenta atróxque in
Verticem ipsius cadet iniuria, uísque aperta
Quam attulit innocenti.
18 *Interim uerò dominum pro meritis suis in*
Me celebrabo & eius
Prædicabo iustitiam, qui sciat impiorum
Consilium dolósque
Vindicare, & perpetuis iustitiam piorum
Gratuitísque donis,
Munerari. sancto igitur cantica nomini eius
Perpetuásq; laudes,
Quandiu uiuam canere & pangere non quiescam.

18 *Confitebor domino secundum iustitiã eius, & psallam nomini domini altissimi.*

ARGVM. PSAL. 8.

Excitantur hoc psalmo pii omnes ad contemplandam creatoris Dei uirtutem ac magnificentiam, summam quoque in regendis & gubernandis iis quæ condidit, sapientiam, & incredibilem in omneis homines beneficentiam. Quanquam autem de omnibus singulísque hominibus intelligi potest psalmus, in quos tanta extitit liberalissimi patris benignitas, ut cunctas illis res conditas subdiderit: præcipuè tamen de Christo homine piorum omnium capite intelligendum esse psalmum testatur Pauli auctoritas ad Heb. 2. hunc locum, Minuisti eum paulominus &c. 1. Corinthiorũ decimoquinto eũ locum, Omnia subiecisti &c. de Christo interpretãtis: quippe qui quà homo fuit, sola fragilis corporis natura ab angelis imminutus honore & gloria per passionem & resurrectionem coronatus, omnia pedibus suis sibi à patre concessa subiecerit: & ascendens ad patrem supra omnes orbes eleuatus fuerit. Appositus est psalmus ad contemplandam Dei uirtutem sapientiam ac bonitatem.

Victori ad Githith psalmus David.

Psal. 2. Ode Dicolos Distrophos, constans metro Asclepiadæo & iambico dimetro.

1 Domine dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in universa terra!

2 a Quoniam eleuata est magnificentia tua super cælos.

a Hier. quã posuisti gloriam tuã super cælos. Fælix quæ scilicet in terra, dedit confessionem tuam super cælos.

3 Ex ore infantium & lactentium b perfecisti laudẽ propter inimicos tuos c ut destruas inimicum & ultorẽ.

b Sanct. & Fel. fundasti uirtutem.
c Hier. ut quiescat inimicus & ultor. Fel. Vt deleres inimicum & ultorem.

4 Quoniam uidebo cælos tuos opera digitorum tuorum, Lunã & stellas quæ tu fundasti.

1 Quàm mirificè, mi domine & Deus,
ô Per ora fertur omnium,
Ingens illa tui gloria nominis,
Ignota nobis hactenus.
2 Nam postquam ille tuus corporis induit
Formam ac figuram filius,
Et se utcunque Deus conspicuum dedit
Aspectibus mortalium,
Tum diuina statim magnificentia
Præcone nota filio
Ad cælum usque etiam pertigit intimum,
Sic, nemo ut illam nesciat.
3 Quinimò ipsi etiam matris ab ubere
Dictante prouidentia,
Dum lac incipiunt sugere paruuli,
Numen tuum illud prædicant,
Virtutem'q; simul constituunt tuam.
Dum scilicet contra impios,
Qui curare Deum res hominum negant,
Curæ esse se Deo indicant.
Ipsi mundo etiam paruuli apostoli
Illiterati ac simplices,
Inuita inuidia uel PhariZæia,
Dum mi Deus te prædicant,
Virtutésque crucis non numerabiles,
Id sanè agunt ut hostibus
Præ magna exta crepent inuidia tuis,
Vltor'q; inultus occidat.
4 Orbes interea dum uideo ac globos

Dum tam decoros ordines
Huius stelliferæ militiæ ac situs,
Conuersionésque ac tropas:
Diuini artificis grande oculis opus
Lustro, dum in ista terrea
Vim Lunæ eximiam, inq; undisonum mare,
Sic ut bis in die fluat,
Ac contrà arbitrio refluat illius:
Dum mutuato lumine,
Obscuræ faciem noctis & horridæ
Splendêre cerno: dum polo
Affixa inspicio sydera: dum uagos
Contrà planetas currere:
Demum quando oculis omnia persequor
Consideróque in unius
Soliúsque hominis condita gratiam,
Sic ipse cum Deo meo:
5 *O mi summe parens, ô Deus optime,*
Quídnam est homo magnæ rei,
Quòd tu illum memori mente tenes! quis id
Pro dignitate expenderit,
Quòd rerum ipse potens conditor omnium
Tam uile plasma inuisere
Dignaris! licet haud uile uel infimum est,
Cuius uel unius bono
Sic sese illa Dei summa potentia,
Sic se tremenda dignitas
Plusquam credibile est prorsus inaniit,
Vt esse homo uellet Deus:
Quò tam magno hominem munere scilicet
Donaret, ut Deus quoque
Non audito homini nomine, homo foret,
Immensus ille quum Deus

5 *Quid est homo quòd memor es eius, aut filius hominis quoniam uisitas eum?*

Vilis factus homo, uilem hominem ſtatim
Deum eſſe fecit maximum.

6 Minuiſti eũ paulominus [d] ab angelis [3] gloria & honore coronaſti eum & conſtituiſti eum, ſuper opera manuũ tuarum.

6 Nam quâ uita hominum ſermo Dei patris
Ex matre factus eſt homo,
Diis paulo inferior factus & angelis,
Vna uidelicet modo

[d] Hier. & Fel. à Deo, Sanct. ab angelis: ſimiliter & uerſio Chaldaica.

Natura miſeri corporis, omnibus
Rerum bonarum dotibus
Inſtructus: reliqua in totum animantia
Excedit, ac longe praeit.
Nec ſolum ille tuus filius ô Deus,
Sed nos miſelli homunculi
Aeternis animis angelicâ ordinis
Accedimus quàmproxime.
Tu uim ſicut & iis mentis & ingenij
Largitus es nobis, uti
Quae iam lapſa diu mox reminiſcier
Poſſimus, & quae ſubſequens
Aetas temporibus ferre poteſt ſuis
Praenotione prouida
Sint praeſentia nobis, eâque omnia
Poſſimus ante cernere: &
Quae ſunt ante oculos, uiua animi illico
Perceptione conſequi.
Immenſa alme parens tu quoque gloria
Nec infimis honoribus
Quem finxiſti hominem à principio ſtatim
Ornaſti, & illum protinus
Tanquam diuum aliquem qui regeret ſuis
Orbem uniuerſum & integrum
Arte & conſiliis, in medio omnium
Praeeſſe iuſſiſti globo.

7 Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius. oues & boues uniuerſas, inſuper & pecora campi.

7 Quin & cuncta homini magnificus Deus

Largitus est inter manus:
Vt quæcunque uelit, uel pedibus suis
Subiecta reddat omnia:
Immanésue feræ, siuéue domesticæ
Oues suésue uel boues:
Aut quæcunque in agris arbitrio suo
Pascuntur, ⁸ ipsæue aeris
Facundæ uolucres, mutáue piscium
Natura, & illorum omnium
Tam dispar facies, quótque uias maris
Terunt, cauernásue incolunt.
Tam largam ergo Deus magnificentiam
Secum ipsa scrutans intimè,
Quas ingrata potest mens tibi gratias
Tales libenter occinit.
O quàm mirifice mi domine & Deus
Per ora fertur omnium
Ingens illa tui gloria nominis
Ignota nobis hactenus!

8 Volucres cœli & pisces maris, qui perambulant semitas maris.

ARGVM. PSAL. 9.

Constat hanc oden ἐπινίκιον esse, qua de insigni ex impio hoste uictoria Dauid Deo gratias agit: siue illa aduersus Goliath fuerit, siue aduersus Laben quẽdam, aut Ammonitas uel Amalechitas. Agit igitur Deo gratias de cõcessa sibi uictoria, & patefacta ipsius in perdendis impiis eorumque conatibus frangendis, iustitia: similiter & de præstita piis ac fidelibus misericordia. Demum orat, ut impii compescantur. Appositus est psalmus ad omnes in iusto bello uictores.

Victori super morte insipientis psalmus, Dauid.

Psalm. 9. Ode Dicolos, tetrastrophos, constans tribus primis hendecasyllabis sapphi as & quarto Adonico.

1 Confitebor tibi domine in toto corde meo, narrabo omnia mirabilia tua.

1 G Ratias semper tibi rex habebo,
Te celebrabo Deus alme toto
Corde, nec quidquam nisi te deinceps
Carmine nostro,
Ac tuæ pangam memoranda dextræ
Gesta: nec me unquam fragilis iuuabit
Istius uitæ leuiter fluentis
Vlla uoluptas.

2 Lætabor & exultabo in te, psallam nomini tuo altissime.

2 Sed meas in te Deus optime uno
Et uoluptates ego constitutas,
Sicubi lætandum erit, & mea in te
Gaudia habebo:
Ac tuum nomen fidibus canoris
(Laude sit maius licet illud omni)
Et tuas pulsabo lyræ sonantis
Pectine laudes.

3 In conuertendo inimicum meum retrorsum ᵃinfirmabuntur & peribunt à facie tua.

a Hier. Quum ceciderint inimici mei retrorsum.

3 In tui fines populi sine ullo
Venerant gentes numero, & feroces
Copiæ atque examina barbarorum:
Nec minor una
Me meósque omnes pauor undecunque
Ceperat: sed tu trepidantium atque
Nil fugam præter meditantium mox
Languida corda
Excitans, & spe propè destitutos
Recreans, ac nos quoque restitutis
Viribus firmans: inimica contrà
Agmina turpem
In fugam uertis, procul éq; nostris
Finibus pellens habitare tutò

Nos facis, cæso duce præferoci &
Principe eorum.
Atque ita, ut quorum faciem mináſque
Ferre uix unquam poteramus, illos
Cerneremus mox animis remiſſis
Vertere terga,
Et labaſcentes ſemel interire,
Nec ſatis conſiſtere poſſe firmos:
Dum tuum irati nequeunt modo ullo
Cernere uultum.

b Fel.R. grē meum.

4 *Scilicet cauſſam ſpeculans ab alto*
Hoſtis & noſtram rigidum tribunal
Scandis, & diſcuſſa utriuſque cauſſa, æquiſſime iudex.
Méque non ſpernis miſerum, meámque
Pauperis cauſſam atque humilis tueris,

4 Quoniam fecisti iudicium meum & b cauſam meā,' ſedisti ſuper thronū qui iudicas iuſtitiā.

5 *Ac meos contrà increpitans reprendis*
Durius hoſtes.
Tunc ſuo cum principe curribúſque,
Atque equis bellacibus & ſuperbis,
Bellicóque omni ſemel apparatu
Interierunt.
Nec modo uires penitus meorum
Hoſtium fregiſſe ſatis putaſti,
Ni ſemel radicitus omnem eorum
Famam aboleres.

5 Increpaſti gentes, & periit impius, nomen eorum deleſti in æternum & in ſeculum ſeculi.

c Hier. Inimici completæ ſunt ſolitudines in finem.

6 *Quo minæ euaſere tuæ arrogantes*
Barbare hoſtis? quò truculente uoces
Hæ ſuperbæ & magnificæ, quibus nos
Noſtráque peſſum
Nunc dabas? num uaſta rogo atque inanis
Facta Iudæa eſt, uti mox futurum
Ipſe iactabas? penitúſue noſtræ

6 c Inimici defecerunt frameæ in finem, ' & ciuitates eorū deſtruxiſti.

Interierunt
Ciuitates? 7 interiitne eorum
Mentio ac nomen, quibus ipse nuper
Tótque es etam dira minatus? an ne
Nullum inimici
Numen in cælo est (uti credidistis)
Imperans? non ille magis suorum
Suscipit curam Deus, atque in æuum
Permanet? 8 an non?
Vt bonos prauósque sua æquitate
Iudicet, iam olim ille suum tribunal,
Et thronum instruxit soliúmque regni,
Iustus ut inde
Ius suis dicat populis, & orbem
Iudicet iuste? 9 uiolenter ergo iis
Quos premit, quos persequitur tyrannus
Subuenit, atque
Pauperem oppressum penitúsque cuncto
Destitutum subsidio suorum
Subleuans, illi auxilium & fauorem in
Tempore præstat.
10 Ergo te quisquis Deus alme nouit,
Ac tuum numen: tibi fidat uni,
Spem suam in te collocet uno, & abs te
Pendeat uno.
Nam piè sanctéque tuum colentes
Numen, & te suppliciter petentes
Semper audisti, neque tempore ullo
Deseruisti.
11 Eia age ergo uni domino canentes,
Qui sibi Sion habitationem
Ac domum elegit? celebrate, & illi
Cantica laudum

7 Periit memoria eorum [d] cum sonitu, & dominus in æternum permanet,

8 Parauit in iudicio thronũ suum, & ipse iudicabit orbẽ terræ in æquitate, iudicabit populos in iustitia.

9 Et factus est dominus refugiũ pauperi, adiutor in opportunitatibus in tribulatione.

10 Et sperent in te qui nouerunt nomen, tuum quoniam non dereliquisti quærẽtes te domine.

11 Psallite domino qui habitat in Sion, annunciate inter gentes [e] studia eius.

[d] Hebr. Cum ipsis.

[e] Hier. operationes. Fœl. opera.

Dicite: ac ne eius studia atque gesta
Barbaræ ignorent memoranda gentes,
Nunciate hæc inter eas, ut illum
Nulla deinceps
Natio ignoret: potiúsque ab omni
Liberata errore, Dei apprehendat
Vnius cultum, posita procul su-
perstitione.

12 Quoniam requirens sanguinem eorum recordatus est, non est oblitus clamorẽ pauperũ.

12 Nam uiri effusum semel innocentis
Sanguinem nunquam sinit esse inultum:
Sed suos ulciscitur ille iudex
Iustus & æquus:
Nec precem obliuiscitur intimo ad se
Supplicantum corde, suósque semper
Pauperes exaudit, in unico se
Præsidium omne

13 Miserere mei domine, uide humilitatem meam de inimicis meis.

Collocantes. 13 ergo Deus tui iam
Serui ope humana auxilióque prorsum
Destituti, oro miseresce: quumque
Vexer ab illis
Hostibus nostrísque tuísque, qui nos

14 Qui exaltas me de portis mortis, ut annunciem omnes laudes tuas in portis filiæ Sion.

Pessimè oderunt: 14 uide & inspice ut me
Inferorum è faucibus extrahas ac
Limine mortis.
Tunc tuas laudes memorabo, téque in
Monte Sionis celebrabo aperta

f Vel. Demersæ sunt gentes in fouea.

15 Exultabo in salutari tuo f infixæ sunt gentes in interitu quem fecerunt.

Ianua, ut quisquis uolet audiat: 15 sed
Interim ouabo
Ob salutem abs te mihi præstitam, & quòd
Quam mihi gentes foueam pararunt,
Inciderunt primum in eam, suo cum

g Heb. in rete quod.

16 g In laqueo suo quem absconderũt, comprehensus est pes eorum.

Principe: 16 quódque
Comprehensus pes sit eorum in illo

17 Cognoscetur dominus iudicia faciens, in operibus manuum suarum h comprehensus est peccator.

Quod tetenderunt mihi rete. 17 post hæc
Iudicem te ergo esse Deum scient qui
Supplicium de
Impiis sumit, meritumq́; iustis
Præmium reddit: siquidem suopte
Comprehendentur scelere, & suo se
Indice prodent

h Hier. corruit.

18 Cōuertātur peccatores in infernum, omnes gentes quæ obliuiscuntur Deū.

Impij, 18 infernique cadent in ima,
Cumq́; eis gentes populique cuncti,
Qui Dei non sunt memores, nec illum in
Pectore gestant.

19 Quoniam non in finem obliuio erit pauperis, patientia pauperum non peribit in finem.

19 Pauperum uerò dominus suorum
Curam habens, semper memor est eorum:
Nec futurum est spes ut eos inanis
Fallat alátue.

20 Exurge domine non confortetur homo, iudicentur gentes in conspectu tuo.

20 Surge age, ut non continuo inualescant
O Deus meq́; interimant tui hostes,
Ac mei: profer faciem seueram
Vt te aliquando
Iudice agnoscant sua facta gentes

21 i Constitue domine legislatorē super eos, scīant gentes quoniam homines sunt.

Impia ac crudelia: 21 tu pauorem,
Incute illis terrificum & timorem,
Ne nimium se
Efferant: & qui nimis insolenter
Se Deos olim fore crediderunt
Ac sinistris casibus altiores,
Tandem homines se
Sentiant esse, & miseros, ad omnem
Casum & ærumnam genitos: ut inde
Vel Deum agnoscant aliquando iustum
Iudicem & æquum.

i Hier. pone domine terrorem eis. Fel. pone domine iugum ipsis.

ARGVM. PSAL. 10.

Imprecationem habet aduerſus impios & improbos pſalmus, qui Græcis quidem ac Latinis pars eſt noni pſalmi, Hebræis autem numero decimus. quo de impiorum importunitate & intoleranda ſuperbia ac inſolẽtia qua pios affligunt, cum Deo conqueritur: quorum curam ſimiliter & de impiis ultionem uni illi committit. Concludens breui adfuturum Dei regnum ac iudicium: quando præmia iuſti referent, & ſupplicia ferent improbi. Appoſitus eſt pſalmus ad reprimendã ſuperborum & impiorum aduerſus pios & humiles inſolentiam, quã hic graphice depingit.

2 a Hier. in ſuperbia impii uredit pauper. Sāc. propter ſuperbiam impii perſecutionem ſuſtinebit pauper.
b Heb. Comprehẽdantur.
3 c Hier. Quoniam laudauit impius deſiderium animæ ſuæ & auarus applaudẽs ſibi blaſphemauit dominũ. Sāc. Quoniam laudauit ſe impius ſuper deſiderium animæ ſuæ & auaro benedixit. iraſci fecit dominũ. Fel. Quoniam laudatur impius iuxta deſideriũ animæ ſuæ & iniquus benedicit blaſphemanti dominũ. conſtãter enim Heb. initiũ ſequentis uerſus exacerbauit dominũ impius, cũ fine huius & modo prædicto exponunt.

Pſalmus decimus, Ode dicolos diſtrophos, conſtãs heroico hexametro & iambico dimetro.

1 Vid ſtas tam procul à nobis Deus optime?
Q uur hoc
Atroci & aſpro tempore
Quur oculos auertis & iis ſinis undique iuſtos
Vexari & opprimi malis?
2 Dum ſeſe effert, ac ſibi nil non arrogat, omneis
Homo impotens & impius
Perſequitur captátque afflictos, atque laceſſit:
Doloribus uerò interim
Pauper & ærumnis incenditur. ô Deus ergo
Tandem excitare & inſpice.
Conſiliis fac ille ſuis capiatur, & illis
Irretiatur quos parat
Et tendit contra miſerorum examina, caſſes.
3 Nam non modò in libidine
Perplacet ille ſua ſibi, non modo fertur in omne
Infandum & horrendum ſcelus:
Sed lætatur habere pares quotcunque feruntur
Non diſpari libidine,

1 Vt quid domine receſſiſti longe, deſti[tuis] in opportunitatibus, in tribulatione?

2 a Dũ ſuperbit impius incẽditur pauper b comprehendũtur in conſiliis quibus cogitant.

3 c Quoniam laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ & iniquus benedicitur.

Aut cupidè lucrum sectantur: eos quoque summis
Effert in altum laudibus.
Nec tantum iniuriis dominum afficit, ac probat illi
Conuicia & blahemias
Dicentem infandas, impuróque ore uomentem:

4 Exacerbauit dominum d peccator, secundum multitudinem [i] iræ suæ non quæret.

4 Sed te exacerbat ô Deus,
Próque furore suo nimis iracundus, & ultra
Modum graui arrogantia,
Quam uultu atque oculis præ se fert ille superbis,
Te spernit atque negligit:
Vtq; futurorum nimium securus, in omnem
Mentis suæ libidinem,
Fertur, nec quidquam inquirit prauúmne bonúmne

d Sanct. impius propter superbiã quã facie præ se fert non quæret Deum.

5 Nõ est Deus e in cõspectu' eius f inquinatæ sunt uiæ illius in omni tempore.

Sit: 5 nec Deum ante oculos habet,
Quinimò nullum esse Deum putat: imò nec illi
Ipsius in mentem uenit.
Cœnosæq; licet sint eius semitæ, in illis
Perbellè habet tamen, atque ei

e Hier. & Sanct. in omnibus cogitationibus eius.
f Hier. parturiũt uiæ eius. Fel. & Sanct. Prosperabuntur uiæ eius. Flaminius molestæ sunt uiæ eius.

6 g Auferuntur [i] iudicia tua à facie eius h omnium inimicorum suorũ dominabitur.

Succedunt præter meritum omnia: 6 sed neque quoq́
Tui timore carpitur
Iudicii, quasi uerò nemo obsistere tantæ
Insaniæ & dementiæ
Possit: & ipse suos solo prosternere flatu
Hostes nec imbelles queat,
Quin mage ad arbitrium ut uictor dominarier illis.

g hier. longe sunt.
h hier. omnes inimicos suos despicit. Fel. Flatu prosternet, Sanct. in omnes sufflabit.

7 Dixit enim in corde suo nõ mouebor à generatione in generationem i sine malo.

7 Nam sic apud se cogitat
Ac secum statuit: permulto tempore uiuam,
Nec prorsus ullam iniuriam
Accipiam: neque uis aut ulla potentia tanta est,
Mouere quæ me de gradu

i hier. ero sine malo.

8 Cuius maledictione os plenũ est k & amaritudine [i] & dolo, sub lingua eius l labor & dolor.

Florentique statu rerum ullo tempore possit.
Semper beatus ac potens
Inquit ero. 8 Quid enumero mendacia, quidue

k hier. auaritia
l hier. dolor & iniquitas.

Fallacias narrem ipsius!
Nam quicquid loquitur, quicquid meditatur, ad unã
Solámque tendit proximi
Perniciem: neque quicquam aliud periuria præter,
In pestilente lingua habet.
Nil aliud præter conuitia multa, dolósque:
Iniuria est & prauitas
Perniciésque, labris quicquid fallacibus ille
Garrit. 9 *nec istud clàm modò*
Insidiatorum more efficit atque latronum,
Qui clanculum in uillis agunt,
Aut deserta colunt potius spelæa ferarum,
Vt inde quosque deuorent
Egressi: modicum foret id, nisi & atria regum
Clámque obsideret diutum
Atque opulentorum palatia: ut egredientes
Inde innocentes cæderet.
10 *Rursum humilẽ intentis oculis respectat, & illũ*
Obseruat, ut si qua potest
Arte doloue nihil meditantem talia captet,
Aut qua potest cunque opprimat:
Haud secus atque leo insidians, dum spectat ab antro
Num præda sese ulla offerat.
11 *Sic modò ui, modò & insidiis agit impius, & nil*
Diesq; nočtésque integras
Prorsum aliud molitur, nil aliud meditatur,
Quàm quomodo in technas suas
Afflictum protrudat & in sua retia: 12 *quem si*
Illò semel protruserit,
Inq; suos laqueos incautum iniecerit, illum
Calcabit, ac deiectum humi
Dilaniabit, & in quamplurima frusta secabit,
Nec ipsius miserebitur.

m hier. Sedet insidians iuxta uestibula in absconditis ut interficiat innocentem. Fel. Sedet in insidiis pagorum in occultis occidens innocentem.
n hier. Robustos circunspiciunt.
o hic cubili Fel. tugurio.
p Hier. rapiet pauperem dũ attraxerit eum ad rete suum. quod enim sequitur, Hebr. iũgunt cũ hoc uersu.
q Hier. & cõfractũ subiiciet & irruet uiribus suis ualẽter. Fel. Sub sidebit, humiliabitur & cadet in fortitudine eius exercitus cõtritorũ. Sanct. Cõtritũ humiléq; que se ostẽdet, & cadet cum fortib. eius congregatio pauperum.

9 m Sedet in insidiis cũ diuitibus in occultis, ut interficiat innocentem.
10 Oculi eius n in pauperẽ respiciũt: insidiatur in abscõdito quasi leo in o spelunca.
11 Insidiatur ut rapiat pauperẽ, p rapere pauperem dũ attrahit eum.
12 In laqueo suo q humiliabit eũ, inclinabit se & cadet, cum dominatus fuerit pauperum.

Ac ueluti leo se incuruat, quo fortius ipsam
Insultet in prædam: haud secus
Impius inclinat sese, se deiicit, ac se
Quandoque summisse gerit,
Vt nec opinanteis humiles sic fallere possit:
Tum ui & dolo potentius
Commodiúsque etiam multo consurgit, & omnes
Vi cædit ac frangit sua.

13 Dixit enim in corde suo, oblitus est Deus, auertit faciem suam ne uideat in finem.

13 *Sic uerò reputat secum: nostratia cuncta,*
Quidue hic agam ignorat Deus.
Aut si quando intelligit, obliuiscitur: ulla
Nec ille cura tangitur
Rerum humanarum: quin uultum auertit ab illis,
Videre ne quando queat.

14 Exurge domine Deus & exaltetur manus tua, ne obliuiscaris pauperum.

14 *Sed satis indultum est illi Deus optime: iam nunc*
Surge, erige ultricem manum:
Vt qui te oblitum falso sua crimina dicit,
Intelligat quàm sis memor
Pauperis, ipsiúsque: ut munere scilicet illum
Pro lenitate animi sui,
Dones, commeritis istum pro crimine pœnis
Manu seuera punias.

15 Propter quid r irritauit ' impius Deum? dixit enim in corde suo non s requiret.'

15 *Sed quæ tanta istæc Deus est audacia? tanta*
Insania & dementia,
Vt etiam maledicto incessere perfidus ausit,
Conuiciantésque in suum
Exertare Deum linguas, ac dicere secum:
Non curat ille quidnam agam,
Quæ scelera admittam, uel quàm crudeliter atque
Passim innocentes opprimam?

16 t Vides quoniã tu' laborem & dolorem consideras, ut tradas eos in manus tuas.

16 *Sed conuicia quæ uolet impius ille loquatur:*
Nam tu interim cuncta hæc uides,
Dissimules aliquando licet: nec te latet ulla,

r Hier. Blasphemauit.
s Sanct. & Fel. nõ requiret.
t Hier. Vides quia tu laborẽ & furorem respicis ut detur in manu tua. Sanct. Sed tu uidisti peruersitatẽ & iram aspexisti, & quia dedit seipsum in manu tua.

Qua pauperes uexet tuos
Afficiatue molestia: nec furor intolerandus
Illius, ob quem & nos pij
Iuste indignamur, non tam nostra ob mala, quam quod
Conuicia in te iactitat
Quae te nequaquam fugiunt: quin omnia longe
Illo intueris clarius,
Non ut dissimules semper, sed tempore in ipso
Vltrice dextra uindices.
17 *Contra autem pauper, populoque abiectus ab omni,* 17 u Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.
Et se & suam causam tibi
Vni committit, solum te spectat in unum.
Adiutor orphano quoque
Opportunus eris: nec eum auxilio usque carentem in
Afflictione deseres.
18 *Eia age consurge, & uires confringe maligni,* 18 Contere brachium peccatoris & maligni, quaeretur peccatum illius & non x inuenietur.
Roburque contere impij,
Et super improbitate inquire illius: ubi autem
De perditis tum moribus
Tum doctrina eius disquirere coeperis, ecce
In nihilum abibit illico.
Nec tum illum inuenias usquam: nam iudice semet
Damnatus, ac uultum tuum
Aufugiens, mox aeternas descendet in umbras.
19 *Ergo impiorum uiribus* 19 y Dominus regnabit in aeternum & in seculum seculi: peribitis gentes de terra illius.
Confractis Deus, atque illorum robore quasso
Pro rege se & domino geret
Semper, & aeternum imperium sine fine tenebit.
Ipse autem ego ô uos impij
Nec longo in terris uicturos tempore, nec, quum
Vobis migrandum istinc erit,
Viuorum in terram (quae sola atque unica uere est
Et pars piorum & portio)

n Hier. Tibi relinquuntur fortes tui. Sanc. Tibi relinquit causam suam pauper.

x Hebr. non inuenies sub. impium. quasi sola domini inquisitione iam damnatum & perditum.

y Hier. dominus rex seculi & aeternitatis. z Hier. perierunt.

Vnquam uenturos annuncio: sed neque qui sunt
Vestræ improbitatis æmuli:
Vt curæ esse Deo uel sero humana putetis.
20 Nam uota tandem pauperum
Et desyderium audiuit: quin diriget unà
Mentem ac uiam ipsorum, & suas
Illorum Deus omnipotens atque optimus aures
Accommodabit ad preces.
Quúmque ut uascula müda Deo sua corda pararint,
Non dissimulanter audiet.
Nimirum oppressum & pupillum ut uindicet: ac iam
Sæuire homuncio in pios
Desinat, ac sese supra se efferre: nec ullam
Vim pauperi afferre audeat.

20 Desiderium pauperum exaudiuit dominus, a præparationem cordis eorum audiuit auris tua.

a Hier. Præparasti ut cor eorum audiat auris tua. Feel. Diriges cor eorum auscultabit auris tua.

ARGVM. PSAL. 11.

Expostulationem habet hic psal. aduersus fictos in aula Saulis amicos, qui persequente se Saule negabant tutum illi esse ad latitandum in Iudæa locum, suadebantque subinde latibula mutare, ac potius ad gentes transire: aduersum quos suæ sibi iustitiæ conscius & innocentiæ, Dei fiducia ac prouidentia sese confirmat: quippe qui & supplicium sumpturus est de impiis, & pios muneraturus. Mutantur hoc psal. personæ. Primo uersu propheta loquitur, 2. & parte 3. amici ficti: & ab eo loco iustus autem & c. usque ad finem, solus propheta. Pertinet psalmus ad iniuste exulantes.

Victori Dauid psalmus.

Psalmus undecimus. Ode dicolos distrophos, cõstans heroico hexametro & iambico trimetro.

1 Vid me tam demisso animo esse iubetis amici,
Vt hostium contra dolos atque impetus
Mentẽ animúmq; simul despondeã, & alitis instar
E monte transmigrantis in syluam, fugam
Confestim capiam, sanctoq; è monte recedam,
Et ciuitate me relicta conferam in
Illa cauernosæ lustra horrida & ardua rupis:
Quum misericordia Dei summi atque ope
Confidam egregia! Quòd si sperare iubetis
Exercitu instructum & uiris potentibus,
Quanto, uos obsecro, magis uirtute Deique
Et summi & optimi auxilio instructum optimo!
2 Propterea uerò tibi consulimus capiendam
Fugam esse, proptereáq; quàm citissime
Hinc concedendum, ꝙ iam iã arcũ atque pharetras
Habeant paratas impij & tetenderint:
Scilicet ut iustos recta iaculentur in omnes
Vimq; adferant non clam modò, at palàm piis,
3 Quòd leges (quibus in primis Respublica constat)
Perfecta fundamenta publici status
Euersæ ac passim neglecto iure iacentes,
Nullum relinquunt ulterius locum bonis.
At iustus quidnam admisit! quidnam obsecro feci,
Quur innocenti mihi male ex animo uelint!
Quas ob res mihi quum bene sit mens conscia recti,
Suáque fretus animus innocentia:
Quanta meo impendent capiti discrimina cumque,
Nunquam tamen fiet ego mente ut concidam:
Sed fidenti animo erectoq; ad sydera uultu,
Sperabo ab uno præsidium unicum Deo.

Fœl. & Sanct. transmigra ex monte uestro.

b Hier. & Fœl. Posuerũt sagittas suas super neruum. Sanct. super chordam.
c Hier. leges dißipatæ sunt. Sanct. Retia destruentur. Fœl. Fundamenta destruentur.

1 In domino confido quomodo dicitis animæ meæ a trãsmigra in montẽ sicut passer?

2 Quoniã ecce peccatores intenderunt arcum b parauerũt sagittas suas in pharetra, ut sagittẽt in obscuro rectos corde

3 Quoniã c quæ perfecisti destruxerunt, iustus autẽ quid fecit?

4 Dominus in templo sancto suo, [d] dominus in cælo sedes eius.

4 In templo sedet ille suo, nec uota precantum
Et suppliciter abs sese opem poscentium
Despicit: eius ego & templa & sacraria supplex
Ieiunio atque oratione & lachrymis
Pulsabo: & quanquam non se mortalibus offert
Spectandum in istis aut uidendum altaribus,
E cælo tamen ille suo uidet omnia, nec nos,
Celare quidquam lumen illud possumus.

[d] Sanct. Dominus in cælo est solium eius.

5 Oculi eius [e] in pauperē respiciūt palpebræ eius [f] interrogant filios hominum.

5 Respicit inde suos pater optimus, ac sibi curæ
Res esse monstrat humilium atque pauperum.
Peruidet & solo nictu quid quaque geratur
In parte terrarum: uidet quidnam boni
Quidue mali faciant, ut sola denique & una
Ipsa actionum teste conscientia,
Pœnas peccatum pendat, sua præmia uirtus
Proportione pro meritis æqua ferat.
Iam uerò quidnam est quod eum nos posse putemus
Celare? mox ut ille palpebras mouet,
Non opus est alio qui nostra examinet acta:
Clarissimè quæ simul eas mouit, uidet.

[e] hebr. deest in pauperem. [f] hie. probāt. Fel. & Sanct. probabunt.

6 Dominus [g] interrogat iustū & impium, qui autem diligit iniquitatem odit animam suam.

6 Aequa lance etenim iustos interrogat, una
Et impios, & acta eorum examinat.
Nil mirum est autem si uir bonus exulat urbe
Plerumque, & in laboribus quamplurimis
Versatur, uarioque suæ discrimine uitæ.
Sic rebus aduersis suos probat Deus,
Quos tamen interea plus diligit. impius autem
Qui semet odit, dum sibi in uitiis placet,
Quanquam se regnare putat, mundique fauores
Et ampla latè patrimonia obtinet:
Haud mihi propterea censebitur esse beatus,
Quòd &c. eum & eius oderit uitam Deus:

[g] hier. probat. Sanct. probabit. Impiū & diligentem iniquitatem odit anima eius.

7 Pluet super peccatores laqueos, ignis & sulphur & spiritus [h] procellarū pars calicis eorum.

7 Quem sua non longè miserum tormenta sequentur.

[h] Fel. combustionum.

Pro rore nimirum humido, carbonibus,
Sulphure foetenti & delapso caelitus igni
Sic compluetur, ut Gomorrham legimus,
Vicinamque illi de caelo arsisse Sodomam.
Velut quum uentis & procellis acribus
Dum mare ferueścit, funestas undique uoces
Rabidósque clamores ciet: sic impij
Vndique mens diris furiarum agitata procellis,
Frustra querelis aera implebit suis.
Scilicet omnipotens haec illi pocula miscet
Perpetua, quae bibet quidem, at non ebibet.
² Contra autem quia chara deo est mens cōscia recti, ² Quoniam iustus dominus & iustitias dilexit, ¹ aequitatem uidit uultus eius.²
¹ Hebr. Rectum uidebūt facies eius. Et ipse iustus iustitiáue ipsa est magis:
Vt peruersum odit, sic iusti quemque colentem
Rectóque semper ambulantem tramite
Respicit, & summis iudex aequissimus illum
Nec interituris muneratur praemiis.

ARGVM. PSALM. 12.

Aduersus optimates regis Saulis conscriptus est à Dauide hic psalmus, de quorum imposturis, adulationibus & dissimulationibus cum Deo conqueritur spem concipiens ex promissis & eloquiis ipsius fore tandem ut ab eorum & similium calumniis tum ipse, tum pii omnes liberentur. Congruens est aduersus calumniatores psalmus.

Victori ad Sheminith psalmus.

Psalmus 12. Ode Dicolos distrophos cōstans priore uersu tetrametro dactylico buccolico & tribus trocheis, & altero iambico trimetro catalectico.

ª Heb. imminuti sunt uel defecerunt fideles. ¹ S Erua me omnipotens quando omnia plena ² Saluum me fac domine quoniā defecit sanctus, quoniā ª diminutae sunt ueritates à filiis hominum.
sunt dolis, &
Vix restat ullus qui fide integra sit,

Cui me tuto auſim committere. ſcilicet receſſit
Hinc ſanctimonia & fides, nec eſt iam
Quiſquã omnino hominũ ueracia uerba qui loquatur.
2 *Sed uana tantum proximo & doloſa*
Vnuſquiſque ſuo ſine fronte fideque dicit ulla.
Sermone quòd ſi blandiore quiſquam
Vtetur tecum, tanto mage ſi ſapis caueto,
Vt corde ficto & ore fraudulento
Omnia tentantem quo fallere poſſit. 3 *at futurum eſt*
Vt uniuerſa labra blandientum
Et promittentum ſibi maxima, de deóq; praue
Et impie loquentium ille perdat.
4 *Nimirum illorum qui dicere non uerentur, an non*
Nobis diſertæ linguæ & elegantes,
Quarum præſidio patrimonia multa ui doloue
Parabimus! non liberum & ſolutum os
Dicendíq; facultatem egregiam, ſimulq; quidquid
Semel placebit eloquendi, habemus!
Nec uerò eſt qui nos facere id uetet. Eſt ne enim quiſq;
Authoritate aut dignitate maior!
Hæc illi 5 *at contrà dicet Deus, hactenus ſatis ſit*
Datum impiorum inſaniæ & furori.
Nũc demũ uiſum eſt exurgere: 6 *& unà adeſſe præſto*
Aduerſus illorum potentiam & uim
Afflicti lachrymas ad pauperis, atque nuditatem:
Illumq; ab hoſtium dolis tueri,
Sicq; importunis defendere ab hoſtibus, modo ut ne
Vllo ac ratione ei nocere poſſint:
Vtpote quem unus ego adiuuo protegóq; ab illis.
Sic ille pauperum cauſſa loquetur,
7 *At uerbis eius nil purius eſſe ueriúſque,*
Nil candidum magis magíſque ſanctum,
Nil illis uſquam ſyncerius eſſe certa res eſt.

2 b *Vana loquuti ſunt* ' *unuſquiſque ad proximũ ſuũ, labia doloſa in corde & corde loquuti ſunt.*

3 *Diſperdat dominus uniuerſa labia doloſa & linguam magniloquam.*

4 *Qui dixerunt,* c *linguam noſtram magnificabimus* ' *labia noſtra* d *à nobis ſunt quis noſter dominus eſt*

5 *Propter* e *miſeriã* ' *inopum & gemitum pauperum nunc exurgam, dicit dominus.*

6 f *Ponam in ſalutari fiducialiter agã in eo.*

7 *Eloquia domini eloquia caſta,* g *argentum igne probatum terræ purgatum ſeptuplum.*

b *Hier. Fruſtra loquuti ſunt. Sanct. & Fel. Mendacia loquentur. Fel. uana loquentur.*

c *Hier. & Sanct. linguã noſtram roborемus. Felix. Linguis noſtris magnificabimur.*

d *Heb. nobiſcum.*

e *heb. uaſtitatem.*

f *hier. Ponã in ſalutari auxilium eorum. Fel. Ponã in ſalute, loquetur pro ipſo. Sanct. Ponam eum in ſalute ab eo qui ſufflat in eum.*

g *hier. Argentum igne probatũ ſeparatũ à terra colatũ ſeptuplum. Sãct. Argentũ cõflatũ à domino terræ purgatũ ſeptẽpliciter.*

Simillima illa quippe puriori
Auro atque argento, quæ non malus aurifex probarit
In terreo usque septies catino.
8 Nos ergo afflictosq; omnes Deus aspice, & tuere
Ab impia illa gente & infideli.
9 Namq; ex omni parte fluűt & obăbulant maligni
Quum uiderint prauum in precio & honore
Et uilem quemq; in populo dominarier, bonosq;
Dolo insequi ad mortem usque uiq; aperta.
Quanquam omnes hominum filij uilissima res est,
Vt ut efferant sese, merúmque probrum.

f Hier. Tu domine custodies & seruabis nos Sanct. & Fæ. custodiet eos custodies eum. g Hier. In circuitu impij ambulabunt cum exaltati fuerint uilissimi filiorum hominum. Sanct. in circuitu impij ambulant, cũ exaltati fuerint uilitas est filiis hominũ. Fel. In circuitu impij ambulant quum exaltabũtur opprobria filiis Adam.

8 f Tu domine seruabis nos & custodies [9] nos à generatione hac inæternũ. 9 g In circuitu impij ambulant secundum altitudinẽ tuã multiplicasti filios hominum.

ARGVM. PSAL. 13.

Videtur hunc psalmum conscripsisse David graui aliqua anxietate constrictus, utpote dum eum Saul persequeretur: à qua ut liberaretur deũ precatur, nec tam sua caussa quàm ut ne inimici aduersum se & Deum insolentiores reddantur. Demum pollicetur se non ingratum fore. Canendus est omnibus in anxietate constitutis psalmus.

Victori psalmus David.

Psalmus 13. Ode dicolos distrophos, cõstãs priore metro iambico trimetro, & altero trimetro dactylico hypercatalectico.

1 Vousque tandem serui inæternum tui
Obliuisceris ô domine?
Quousque supplicem tuum in mediis malis
Priuatum humano auxilio
Destituis, & uultum tuum auertis? 2 Quoad
Consilij mentisq; inopem
Hærere & incertum suæ mentis sines
Passim uoluere consilia,
Atque huc & illuc fluctuantem distrahi,
Aerumnisque premi uariis?

a Hier. Mei penitus. Sanct. & Fælix. mei inæternum.

1 Vsquequo domine obliuisceris a in finem, [b] usquequo auertis faciem tuam à me?

2 Quãdiu ponã cõsilia in anima mea, & dolorem in corde meo per diem?

Quousque cor longis agi doloribus
Permittes, curisue animum?
3 *Truculentus hostis quando, te obsecro, mihi*
Finem insultandi faciet?
Satisne sæuitum inque fortunas meas,
Fortunisque caput melius?
Nullámne spirandi potestatem mihi
Aut emergendi facies,
Ex iis quibus nunc undique opprimor malis?
Eia age respice me domine,
Seruumq; tuum exaudi Deus mi. 4 *nam tuos*
Iamq; oculos satis ac nimium
A me misello sentio auersos, ita ut
Nil planè possim inspicere,
Pœdore ni me & lachrymis penè obsitum
Confestim placidis oculis
Illáq; blandi & propicij uultus tui
Luce salutari aspicias.
Age ergo multiplicibus ærumnis meos
O Deus oppressos oculos
Candore uultus refice & illustra tui:
Ne crescentibus his tenebris
Tot tamq; dirorum malorum, ponderi
Succumbam infelix nimio,
Mortísque somnum dormiam: ac tunc sic meus
Hostis morte mea uiolens,
Casúq; factus insolentior meo,
In me olim iniecisse manus,
Longéq; sese prævaluisse iactitet:
5 *Ac sic qui immeritum cruciant*
Intérque primos hostis ille præferox,
Quum me prostratum inspicient,
Minimóue deiectum è gradu, tum gaudio

3 Vsquequo exaltabitur inimicus meus [b] super me, respice me [a] & exaudi me domine Deus meus.

4 Illumina oculos meos [c] ne unquam obdormiam in morte, nequando dicat inimicus meus præualui aduersus eum.

5 Qui tribulant me exultabunt si motus fuero: ego autem in misericordia tua speraui.

[a] Hier. conuertere.

[c] Sanct. ne forte. Fœlix. nequando.

Exultent incredibili.
Sed gaudeant illi ut uolent: quanquam omnia
Eueniunt aduersa mihi,
Salúsque desperata ab omnibus mea est,
Spe fretus tamen egregia
Hac me ipse sustentabo, non meo unius
Vel merito uel iustitia
Confisus, at tua bonitate & gratia.
e Tunc finem lachrymis faciens,
Omni que cura mentis & doloribus
Semotis procul ex animo,
Quum te meis placidum atque lenem lachrymis
Et clementem præbueris,
In hac salutari & benigna gratia,
Præ magna mihi lætitia
Finem querelis afferet cor gestiens,
Exultánsque unum ob dominum.
Tunc nominis domine Deus laudes tui,
Suspensa ex humero cithara
Cantabo, & orbi prædicabo illas tuas
Virtutes incredibiles:
Ob id quòd abs te mihi salutem præstitam
Iam toties sensi immeritus.
Ingrata quas ob res tibi mens gratias
Qualescumque potest referet.

d Sanct. & Fœlix in salute tua.
e hac uerba hebræis desunt.

e Exultabit cor meũ in d salutari tuo: cantabo domino qui bona tribuit mihi e psallam nomini domini altissimi.

ARGVM. PSAL. 14.

Peruersa hominum ingenia moresque corruptos describit hic psalmus: quorum uitia omnia uni tribuit in Deũ impietati: cuncta tamen aduentu Meßiæ reparanda esse concludit. Aduersus omnes impios deumque abnegantes appositus est psalmus.

Victori psalmus David.

Psalmus 14. Ode monocolos, constans iambico trimetro scazonte.

1 Dixit insipiens in corde suo non est Deus.

1 Immane quid tam tamq; abominandũ usq;
Aut cogitari à quopiam aut potest dici,
Quàm quòd deũ multi haud modo abnegant, sed ne
Deum quidem esse pertinaciter dicunt:
Imò esse commentitium Dei nomen,
Vanissimi nimirum homines inanésque
Omnísque sensus atque iudicij expertes!

2 Corrupti sunt & abominabiles facti sunt, non est qui faciat bonum [a] nõ est usque ad unum.

2 Hinc ipsa uitæ turpitudo & effrenis
Licentia in malum: indéq; omnis illorum
Corrupta uita & abominabiles mores,
Studiáq; deprauata. non iam enim est quisquam
Qui quod bonum est agat, benignitatémue
In alterum ullam conferat, & eum curet.

[a] Heb. hac de sunt.

3 Dominus de cælo prospexit super filios hominũ, ut uideat si est intelligens aut requirens Deũ.

3 Quare instar attoniti Deus bonum nullum
E terra in ipsum sentiens uehi cælum,
Despexit illinc: & subinde respectans
Si forte quenquam uiderit requirentem
Abs sese opem, aut quoquomodo colentem se, &
Sancte timentem, 4 ne unico quidem inuento.
Ergóne sic computruisse ait! sic ne
Vsque adeo cunctos regia è uia & recto
Calle atque honesto deuios aberrasse,
Nec esse tanta ex multitudine & turba
Qui quod bonum est agat, nec unicum prorsus!

4 Omnes declinauerunt simul [b] inutiles facti [a] sunt, non est qui faciat bonũ non est usque ad unum.

[b] hier. Conglutinati sunt. Sanct. Foetuerunt. Fel. Abominabiles facti sunt.

5 Sepulchrum patens est guttur eorũ, linguis suis dolose agebãt, uenenũ aspidũ sub labiis eorũ.
6 Quorũ os maledictione & amaritudine plenũ est, ueloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.

5 Quid uero quòd patulũ atque apertum ut infernus
Ad deuorandos quosque guttur illorum
Semper inhiat! quanquam interim dolus ficta
Sub lingua eorum, ipsisq; sub labris blandis
Venena latent teterrima aspidis surdæ.
6 Omitto quòd detrahere maledico tantum

Ore atque amaro (tam uidelicet pleni
Sunt mentis improbæ atque felleæ) norunt,
Tardosq; habent omne ad bonum pedes: uerum
Innoxius fundendus est ubi sanguis
Agles: 7 *& ut paucis agam, uiæ illorum*
Sunt miseræ & infaustæ: haud enim uiam pacis
Agnosse studium illis fuit, Dei *quippe*
Nullo timore aut relligione percitis.
8 *Nempe uniuersis mente præditis praua*
Tam iudicij parum est, me etiam ut Deum *credant*
Nescire prætериreúe oscitanter, dum
Vt frustulum panis populum meum afflictum
Vsque ad medullas penitus intimas rodunt?
9 *An non enim quod agunt latere me credunt,*
Cui uni placere, quem colere recusarunt
Atque inuocare? prorsus enim mei nullo
Timore, nulla relligione nec cultu
Tenentur: imò quum ut Deus *essem adorandus,*
Flagitia quæque pro Deo *colunt summo:*
Superbiam, libidinem, gulam, luxum.
Quare repentino pauore carpentur,
Taliq;, quali nemo hominum parem uidit,
Vel si pauoris caussa nulla præcessit.
10 *Caussæ piorum nam* Deus *fauens, stabit*
A parte iustorum, nec opprimi tandem
Permittet illos: qui quia in Deo *afflicti*
Fiduciam ponunt suam, atque ab uno illo
Pendêre quærunt, instituta uos illorum
Et consilia ridetis impij: & quantum in
Vobis situm est, pudefacitis. 11 *Quis autem de*
Sionis illo monte sacro & augusto
Nobis salutem iamdiu ac nimis optatam,
Verisque Iudæis feret? Deus *certe*

7 *Contritio & infœlicitas in uiis eorum, uiam pacis non cognouerunt, nõ est timor Dei ante oculos eorum.*

8 *Nonne cognoscẽt omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant plebẽ meã sicut escam panis?*

9 *Dominum nõ inuocauerunt, illic trepidauerunt timore ubi non erat timor.*

10 *Quonium dominus in generatione* [c] *iusta* [e] *est, consilium inopis confudistis quoniam dominus spes eius est.*

11 *Quis dabit ex Sion* [d] *salutare Israel? quum auerterit dominus captiuitatem plebis suæ exultabit Iacob & lætabitur Israel.*

c Sanct. & Fœlix. Iusti.

d Sanct. & Iœl. salutem.

Captiuitate quando ſoluerit gentem
Sioniam:tunc ſerio Iſrael nempe
Totumq; Iacobi & Iſaci genus patris
Gaudebit atque ouabit,ocioque olim
Et pace multa perfruetur ac longa.

ARGVM. PSAL. 15.

Quàm immaculatos, iuſtos,ueraces, ac ſimplices eſſe ciues cæli futuros oportet ac municipes, deſcribit hic pſalmus,quos gloria,ſicut contrà ignominia imprcbos afficiendos oſtendit.Ethicus eſt ad formandos mores pſalmus.

Pſalmus Dauid.

Pſalmus 15.ode dicolos diſtrophos, cõſtãs priore metro dimetro trochaico catalectico,altero iambico trimetro catalectico.

1 Domine a quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requieſcet in monte ſancto tuos

2 Qui ingreditur ſine macula & operatur iuſtitiam.

3 Qui,loquitur ueritatem in corde ſuo, b qui non egit dolum in lingua ſua.

a Hier. & Sanct. peregrinantur.

b Hier. qui non eſt facilis in lingua ſua. Sanct. nõ accuſauit lingua ſua. vel. Non detraxit.

1 Cquis ô Deus bone
e Habitabit in domo tua,aut ſacro illo in
Monte conquieſcet:ubi
Olim tua illa dignitas parauit
Regiam ſuam? 2 optimam
Quicunque degit abſque ſorde uitam:
Quique uiuere expetit
A labe purus integérque uitæ:
Iuſta cui placet uia,
Et qui petenti ius in æquitate
Reddit,ac fide optima
Cum proximis ſuis agit,nec unquam
Decipit,3 ſed ex animo
Et corde aperto ſimpliciq; ſemper
Verba eis facit,neque
Fallaciter lingua(ſecus atque corde

Cogitat) loqui solet,
Nec detrahit cuiquam struitue fraudes:
4 Sed supra modum id cauet,
Ne cui malum inferat: suumq; amicum
Omnibus modis studet
Defendere à conuiciante lingua:
Nilq; sustinet loqui,
Aut agere, quód sibi probro daretur.
5 Quin & improbos uiros,
Auctoritate utcunque gratiáque
Polleant apud rudes,
Externa tantum qui uident probántque,
Ne pili quidem æstimat.
Verum timentes ac Deum colentes
Maximi facit: neque
Curam ullam habet sui ipsius: nec ipse
(Laude dignus est licet)
Se se esse cuiusquam precij arbitratur.
6 Atque ubi quid aut Deo,
Aut alteri (quisquis siet) daturum
Se receperit, statim
Etiam suo exoluit malo, nec unquam
Fallit: at fide integra
Promissa seruat, quodq; pollicetur,
Reddit, etsi ei nocet.
Nec fœnori pecuniam suam dat.
Imò si semel suum
(Vel teste eo qui corda contuetur
Solo & unico) uouet
Ieiuniis uexare corpus, ullo-
ue altero modo ac uia
Affligere, etsi nequeat absque magno
Corporis sui malo

c Hier. despicitur in oculis eius improbus. Sanct qui despicit se in oculis suis, abiicit se. Fæl. neglectus in oculis suis abominabilis.

d Heb. Iurat ut se affligat & non mutat.

4 Nec fecit proximo suo malum, & opprobrium nō accepit aduersus proximos suos.

5 c Ad nihilū deductus est in conspectu eius malignus: timentes autem dominum glorificat.

6 d Qui iurat proximo suo & nō decipit, qui pecuniam suam non dedit ad usuram, & munera super innocentem nō accepit.

Præstare, præstat id tamen lubens: nec
Prorsus ulla munera
Vt testimonio suo innocentem
Lædat ac premat, capit.
7 Qui sic piam uiro optimoq; dignam
Vitam aget, nec alteri
Incommodare quidpiam studebit,
Non peribit, at neque
Nutabit unquam commouebiturue.

7 Qui facit hæc nō commouebitur in æternum.

ARGVM. PSAL. 16.

Versus huius psal. nonus ac decimus quos Petrus Act. 2. non nisi de Christo intelligi posse testatur: similiter & hic locus, non dabis sanctum tuum uidere corruptionem, quem Act. 13. nō nisi de Christo prædictum esse Paulus testatur, cogunt ut hunc psalmum (etsi nonnulla ad Dauidis personam referri possunt) bona ex parte à Dauide de Christo conscriptum intelligamus. neque enim uetat eūdem psalmum & de Dauide figura Christi, & de Christo etiam intelligi. Hic igitur spem in Deum suam & in omnes pios affectionem indicat, ostendens quàm exosa habuerit impiorum commercia. quippe qui omnem in Deo felicitatem constituit: cuius fiducia nixus & securitatem sibi pollicetur, & ad immortalem uitam sine ulla corporis corruptione resurrectionem.

Michthan Dauid psalmus.

Psal. 16. Ode monocolos constans metro asclepiadæo.

1 Erua me omnipotens ô Deus, & tuum
5 In te uno omne suum præsidium hactenus
Seruum constituentem inspice, ne mihi
Importunus homo perniciem adferat.
Agnosco, atque palàm confiteor mihi
Vnum te dominum unumq; Deum fore:
A quo ut fonte perenni bona profluunt,
Quæcunque ipsa sibi mens hominis potest

1 Conserua me domine quoniam speraui in te, dixi domino Deus meus es tu, 2 quoniam bonorum meorū nō eges.

2 Bonum non est mihi sine te. Sanct. Bonū non est nisi à te. Fel. Bonitas mea non confert tibi.

Optare. interea quid tamen attinet
Ad te si mihi momentum aliquod boni,
Aut uirtutis inestimum merito meo
Adscribam, an potius mi Deus optime
Acceptum referam illi egregiæ tuæ
In me non meritum munificentiæ!
Ergo quum tua sint omnia, quid tibi
Quo te demerear mi Deus offeram!
Nostris nil etenim prorsus eges bonis:
Quum sis diuitior quàm ut mea te iuuent
Dona ac munera. 2 quare omne meum tibi
In sanctos studium dedico, & in probos
Ac claros pietate ac meritis uiros.
Ii quum terram habitent ac peregrè sient,
Quin aduersa ferant ac mala plurima
(Tam dura est hominum sors) fieri nequit.
Quamobrem siquid eis nostra opera est opus,
Curabo ex animo nequa egeant, ego
Quam præstare queam: me quibus & mea
Toto prorsum animo dedico & offero.
3 At qui idola colunt plurima, qui deos
Sectantur cupide & plus nimis exteros,
Ac sese socios non nisi reprobis
Addunt, innumeras inde molestias
Angorésque animi parturient sui.
Quos cum prospera sors non queat, ad Deum
Læua accedere & atrox faciet suum.
At qui post alienos properant deos,
Vt sacra iis faciant, innumeri statim
Et morbi arripient & dolor ac labor,
4 Horum sanguinolentas ego uictimas
Sic detestor, ab iis sic ego abhorreo:

Hier. Sanctis qui in terra sunt & magnificis omnibus uoluntas mea in eis. Sanctes. In sanctis qui in terra sunt & fortibus omnis uoluntas mea est. Fel. Sanctis qui in terra sunt & admirabilibus omnis uoluntas mea in eis.

c Hier. Multiplicabuntur idola eorũ post tergum sequentium. Sanctes. Multiplicētur dolores eorum qui alteri Deo donauerunt. Fel. Multiplicabuntur dolores eorũ, post alterum accelerauerunt.

d Heb. Non libabo libamina eorum de sanguine.

2 b Sanctis qui sunt in terra mirificauit omnes uoluntates meas in eis.

3 c Multiplicatæ sunt infirmitates eorũ, postea accelerauerunt.

4 Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus, d nec memor ero nominum eorũ per labia mea.

Vt nec sacrificorum mihi talium
Vel sola ipsa uelim nomina dicier.

5 Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu d es qui restitues hæreditatē meam mihi.

5 Pars autem dominus portioq; est mea,
Nostrum ac perpetuum ille est patrimonium,
A quo nulla ego ui nec uiolentia
Vnquam deiiciar. Tu Deus unica es
Et fultura meæ sortis, & omnium
Quæ nunc cunque bonorum obtineo, ac tua
Posthac percipiam munificentia.
Quanquam cui meliora aut mage pinguia
Quæso unquam potuerunt patrimonia
Sorte obtingere, quàm nunc mihi munere
Diuino obueniunt! 6 funiculi quibus
Pars & portio demensa mihi est mea,
Clara inter cæciderunt patrimonia.
Nec iucundius aut pulchrius uspiam
Mi contingere posset patrimonium.

d Hier. Tu possessor sortis meæ. Sāct. & Vat. Tu sustentas sortem meam.

6 Funes ceciderunt mihi in e præclaris, etenim præclara est hæreditas mea mihi.

e Sanctes. Iocundis.

7 Laudabo ergo Deum, nec celebraré eum
Cessabo: me etenim quid faciam admonet,
Atque à consiliis est mihi in omnibus:
Sic ut uel media nocte etiam mei
Me renes doceant, nullo alio affici,
Suspirare nihil præter eum unicum.
8 Illum ergo ante oculos assidue meos
Propono, inque oculis continue fero:
Sic ut nil agitem mente, nihilq; agam
Aut dicam, ante oculos quin mihi perpetim
Versetur: sed enim non alio modo
Quàm præsto mihi si atque assidue foret
Præsens: nec me animus fallit, adest enim:
Nec nostrum ille latus deserit, at mihi
Nequando titubem, iugiter assidet
Ad dextram: ut si ego nutauero, protinus

7 Benedicam dominum qui tribuit mihi f intellectum, insuper & g usque ad noctem increpuerūt me renes mei.

f Hier. & Sanct. Consilium.

g Heb. Noctibus erudierūt.

8 h prouidebam dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi ne i commouear.

h Hier. posui.

i Sanct. Declinem. Vat. clauderer.

Sustentet titubantem, atque humilem erigat.
10 Quare incredibili cor mihi gaudio
Præsentaneam ubi numinis adfore
Persensi bonitatem, illico gestiit:
Nec celare suam lætitiam potis
Mens ac lingua, suum mox quoq; gaudium
Exultim atque palàm protulit: & mea
Præ multo exiliit gloria gaudio.
Nam quanquam in tumulo condita sit caro
Nostra, haud propterea est mortua, sed iacet,
Et secura quiescit uelut in domo
Præclara, unde aliquando sine corporis
Vlla labe mei spero resurgere.
11 Haudquaq̃ siquidem mi pater optime
(Quem tu hucusque habuisti in numero & loco
Sanctorum atque piorum) unigenæ tui
Permittes animam stare apud inferos,
Corpúsue in cineres atque putredinem
Dissolui. 12 bonitate at potius tua
Ostendes rationem atque uiam, qua ego
Et mortem superem, & uitam adeam bonis
Quæ planè omnibus exuberat optimis,
Per quam omnis generis lætitia tuam
Contemplaris faciem protinus implear.
Nam quid lætitiam perpetuam nisi, &
Oblectandi animi tot genera ac modos
Nobis suppeditat dextra manus tua?

k Heb. gloria mea,
l Hier. habitabit cõfidenter.
m Felix. Beatam.
n Fel. Beatitudines.

20 Propter hoc lætatum est cor meum, & exultauit k lingua mea, l insuper & caro mea l requiescet in spe.

21 Quoniã nõ derelinques animã meã in inferno, nec dabis sanctum tuum uidere m corruptionem.

22 Notas mihi fecisti uias uitæ. adimplebis me lætitia cũ uultu tuo, n delectationes in dextera tua usque in finem.

A R G V M. P S A L. 17.

Vehementer à Saule afflictatus Dauid, eius cæterorumque in se aulicorum immanitatem, & suam cõtrà Deo innocentiam proponit, à quo se aduersus illum omneusque hostes suos defendi postulat, quorum dolis ferociaque pate-

factis. ab iis se precatur eripi. Appositus est psalmus aduersus hostes.

Oratio David.

Psalmus 17. Ode dicolos distrophos, constans iambico trimetro & iambico dimetro.

1 Exaudi domine iustitiam meam, intende deprecationem meam.

2 Auribus percipe orationem meã, non in labiis dolosis.

1 Vdi Deus serui tui iustas preces,
a Et innocentiæ meæ
Rationem habens, aures tuas ne denega
Mihi, 2 meámque protinus
Orationem simplicem audi & candidam,
Fucíque prorsus nesciam.
Nam quod te ego precor, tibi quod supplico,
Non fraudulentis id labris,
Sed mente postulo integra atque candida.

3 De uultu tuo iudicium meũ prodeat, oculi tui uideant æquitatem.

3 Qui solus ergo es omnium
Iustúsque & æquus arbiter, caussa in mea
Pronuncia, meq́; inter &
Hostes meos: quæ recta sunt considera, ac
Quod iustum & æquum, indica.

4 Probasti cor meũ & uisitasti nocte, igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas.

4 Tu rebus aduersis cor atque animum meum
Olim probasti, & me quoque
De nocte (quando maximè se siqua erat
Libido lumborum exerit)
Scrutatus explorasti, at usque ad intimas
Nostri medullas pectoris.
Meq́; haud secus quàm in igne uim puri ac probi
Auri, uel argenti solent,
Examinasti: sed ne eo quidem modo
Inuentus abs te sum improbus.
Ad quæstionem rursus autem si iuuat,
Tu me abripe, & proba ô Deus

Scrutare renes & cor: at neque uerò ita
Me deprehendes impium.
5 Fixum est enim, tua illa nullo transgredi
Mandata pacto: nec mihi
Quidquam placet, nisi ut illa magnifica Dei
Pro dignitate qua queo,
Et clara gesta concinam. canant alij
Illustrium clarissima
Hominum ut sibi uidetur acta, mihi sat est
Si te Deum meum cano:
Et simplicem linguam gero, non subdolam,
Non fraudulentam: sic, nihil
A cogitatione sermo ut differat.
Nec cogitem contrà ac loquor.
At uanitates dum ipse mecum contuor,
Dolísque plena ac fraudibus
Hominum acta cogitationesq; impias:
Præceptionum haud immemor
Deus tuarum, illorum ego & uitam & uiam
Obseruo, tum illos ut suo
Contineam in officio & coherceam à malo:
Tum uerò ut arte illi sua
Me fraudulenta ne implicent & subdola.
Aut ne meorum quempiam.
6 Verùm quia absque te Deus subsistere
Nec ingredi quoquo modo
Possum, pedémue figere in uiis tuis,
Corrobora uias meas,
Meósque gressus, ne uacillent lubrici,
Substenta: 7 & hac uero unica
Fiducia confisus, auxilium tuum
Imploro, quod iam olim mihi
Sensi adfuisse postulanti, non semel.

5 Vt non loquatur os meum opera [a]hominum, propter uerba labiorum meorũ ego custodiui uias [a] duras.

[a] Hier. Latronis.

6 [b] Perfice gressus meos in semitis tuis ut nõ moueãtur uestigia mea.

[b] Heb. sustenta.

7 Ego clamaui quoniam exaudisti me Deus, inclina aurem tuam mihi & exaudi uerba mea.

At quandocunque ad te manus
Supplex tetendi. Nunc age ergo ô mi Deus
Ad supplicis preces tui
Aurem tuam inclina: nec in periculo
Iam sub malorum pondere
Desere iacentem: orationem quin meam
Attende, nec contemptui
8 Serutum tuum habe: 8 Seruator omnium tibi
Fidentium, fac ut tuæ
Bonitatis altitudinem ac præstantiam
9 Mirentur omnes, 9 & ferum
Illum tyrannum, & quotquot aduersus tuam
Insurgere ausi sunt manum
Opprime potenter, meq; ab illis omnibus
Tutare ut intimum tuum,
10 Oculiq; pupillam eximiæ charam tui: 10 &
Gallina pullos ut suos
Dum metuit à rapacibus miluis, suis
Statim sub alis occulit:
Sic sub tuæ uelamine misericordiæ,
Ab impiis qui me student
Subuertere & pessundare, & à meis
Illis truculentis hostibus
Sartum ô Deus tectumq; custodi obsecro.
Nam quomodo me inde expliccm?
11 En me inscium undecunque uallatum tenent,
Suisque constrictum insidiis,
Vt ui aut dolo meam mihi uitam auferant.
Pinguedine & rerum omnium u-
bertate larga nempe iampridem sibi
Per fas parata ac per nefas,
Tam sunt obesi ac diuites, cuiquam ut loqui
Tanquam ore clauso uix uelint:

8 Mirificæ misericordias tuas, qui saluos facis sperantes in te.

9 A resistentibus dextera tua custodi me, ut pupillã oculi.

10 Sub umbra alarum tuarum custodi me à facie impiorum qui me afflixerunt.

11 Inimici mei animam meam circumdederũt, adipem suum concluserunt, os eorum locutum est superbiam.

Aut si loquuntur quidpiam, fastum modo ac
Superbiam præseferunt.
11 *Nec sufficit quòd me expulerunt, ac uelut*
Extorri & exuli locum
Nullum reliquerunt, uias ni etiam meas,
Meósque gressus & mea
Vestigia obsideant, & undique ambiant.
Quinimò humi fixos habent,
Quaquò locorum incedo, oculos: mihi ut sua
Deambulanti retia
Tendant, & expandant, & omnibus modis
Non cogitantem irretiant.
13 *Vtq; leo dum prædæ inhiat, ac famelicum*
Implere uentrem quæritat,
Per densa fertur nemora, saltúsque inuios,
Rictúque lustrat omnia,
Vt siqua se præda offerat mox deuoret:
Leunculus uero interim
Haud quaquam in illis abditis lustris suis
Minore cura intentus est,
Quamcunque prædam ut obuiam deglutiat:
Sic nunc ui aperta, nunc dolo
Tyrannus inhiat innocentis in caput:
14 *Pessundet ut me funditus.*
Quapropter exurge Deus illumq; occupa,
Et ne resurgat opprime:
Vexata plus satis innocentia est mea,
Innoxium iam uindica,
Iam lenitatem pone, & iras exere.
Quòque ille se superbius
Aduersus insontem erigit, tantò ô Deus
Prosterne humi potentius:
Meámque uitam ab improbis (per quos soles

c Rel. in gressibus nostris circundederũt nos. Chal. Gressus nostros nosque ipsos nunc circundant.

11 c Proiicientes nunc circumdederũt me ° oculos suos statuerunt declinare in terram.

d Hebr. similitudo eius quasi leonis desiderantis prædam.

13 d Susceperũt me sicut leo paratus ad prædam, ° & sicut catulus leonis habitans in abditis.

14 Exurge domine præueni eũ & supplanta eum: eripe animam meã e ab impio, frameã tuã° ab inimicis manus tuæ.

e Hier. Ab impio qui est gladius tuus.

Delicta nostra illo uelut
Furoris ulcisci tui gladio) eripe
Mortalibúsque ab impiis:
Qui tibi flagelli sunt uice, & loco, ad malos
Pœnis cohercendos, bonos
Autem probandos. ergo ab iis tu me extrahe,
Ne pessima uita sua
Me secum in illam perniciem suam uehant,
Suísque perdant moribus.

15 f *Domine à paucis de terra diuide eos in uita eorũ ' de absconditis tuis adimpletus est uenter eorum.*

Atque à uiris illos bonis quos (prò dolor)
Rarißimos orbis gerit,
Secerne: ne partem bonorum pauculam
Ingens malignorum phalanx
Secum in barathrum trudat ac miserè trahat.
Nam prorsus illis nil sapit
Fragilia præter & caduca gaudia
Vitæ istius uanissimæ.
Omnémque in hominibus suam spem collocant,
Sibique credunt plus satis
Esse ad bonam uitam atque fœlicem, si eos
Expleueris libidine,
Si de illo inexhausto & recondito tuo
Thesauro, & è penu tuæ
Benignitatis omnia illis largiter
Prout uolent, indulseris.
Si uentrem eorum ingurgitaris, & omnibus
Terræ bonis beaueris.

Heb. finẽ præcedẽtis uersus, ab inimicis manus tuæ, & uersiculum cum sequenti iungunt & ita legunt Hier. A uiris manus tuæ, qui sunt flagellum tuũ & instrumentum quo nos castiges domine qui mortui sunt in profundo, quorũ pars in uita, quorum de abscõditis tuis replesti uentrem, qui saturabuntur filiis & dimittẽt reliquias suas paruulis eorũ. sub. erue.

16 *Saturati sunt filiis, & dimiserunt reliquias suas paruulis suis.*

Nummísque eos oppleueris. si 16 *liberos*
Qui nomen & genus suum
In posteros trahant (siquidem una nominis
Illos perurit gloria)
Vsque ad satietatem relinquant plurimos,
Eísque per fas ac nefas

Labore longo & anxio partarum opum
17 *Relinquere aggeres queant.*
Ego uerò inanem iudicans fiduciam in
Mortalibus sitam, ac tua
Iustitia, & innocentia fretus mea,
Vultum tuum illum cernere &
Coràm intueri spero, téque olim frui
Supremo & unico bono,
Fallacibus ut sese expleant illi bonis.
Quamprimum enim surrexero
Et mortis euigilauero à somno, ille ego
Imaginis factus tuæ ad
Exemplar, ac tui illa uultus gloria
Mortalium se fecerit
Spectabilem lippis oculis, tunc primum ea,
Nullo ante contentus bono,
Satiabor: iisque memet explebo bonis,
Quæ me sequentur, protinus
Ac te offeres uidendum illa in tua
Veri Dei substantia.

ʒ Hier. Dum surrexerit similitudo tua.

17 Ego autẽ in iustitia tua apparebo conspectui tuo, satiabor ʒ quum apparuerit gloria tua.

ARGVM. PSAL. 18.

Peractis omnibus bellis, exantlatisque tot laboribus tamque multis periculis defunctus, quibus tota penè uita afflictatus est David, ac potissimum ab omnibus Saulis insidiis, ut ex inscriptione psalmi liquet, ereptus: uidetur ἐυχαριστικὸν hunc ad gratias Deo agendas psalmum cecinisse: quo primum ostendit non inanem fuisse suam in illum fiduciam, sed quoties illi fisus sit, toties ab ipso fusos inimicos: cuius in eos ultionem ποιητικῶς describit, & sui liberationem: spemque bonam inde concipit pro sua sibi innocentia repensurum dominum: quem omnium sibi fidentium protectorem esse declarat: quippe qui uno Deo doctore militarem sic artem didicerit, ut funditus omneis

suos hostes deleuerit: cuius auxilio uel exteras nationes imperio suo adiunctum iri confidit. Quanquã autem uerba psalmi Dauidem spectant, nihil uetat, imò credendum est eo tanquam typo Christum effigiari. Intelligatur ergo Christus nunc suo, nunc membrorum suorum nomine de sua eorumque liberatione patri congratulari, & gentiũ uocationem Iudæorumque abiectionem uersibus 47. 48. 49. prædicere. Certè uersum penultimum, propterea confitebor tibi in gentibus &c. Paulus ad Rom. 15. de misericordia gentibus per Christum præstita interpretatur. Non est autem necesse quæ scripta sunt ab illo uersu, commota est & contremuit terra &c. usque ad illũ, misit Deus de summo &c. omnia reipsa facta esse. Sed iis metaphoris παθητικῶς & ὑπερβολικῶς ac ποιητικῶς irati & uindicis Dei describitur ultio. Proprius est uictori & pacifico principi ad gratias Deo agendas psalmus.

Victori seruo domini Dauidi qui locutus est domino uerba cantici huius in die quo liberauit eum dominus de manu omnium inimicorum suorum, & de manu Saulis & dixit diligam &c.

Psalmus 18. Ode dicolos, distrophos, constans iambico trimetro & iambico dimetro.

1 a Diligam te domine fortitudo mea, 2 dominus firmamentum meũ & refugiũ meũ, & liberator meus.

a Hier. petra mea & robur meum,

b Deus meus adiutor meus & sperabo in eum.
3 b Protector meus & cornu salutis meæ, & susceptor meus.
4 Laudans inuocabo dominum & ab inimicis meis saluus ero.

heb. scutum meum.

1 *Erito te amabo mi Deus, merito colam,*
Vnique confidam tibi:
Nam fortitudo tu mea, & meum unicum
Tutumque asylum: tu mihi
Semper fuisti rupis & turris loco.
Tu robur, & fultura, tu
Pugnator indomabilis: 2 *tu unus mihi*
Adiutor omnibus meis
In rebus: eam ob rem te unico nitor. 3 *meum*
Tu scutum & unicus mihi es
Clypeus, iacentem & languidum qui me erigis.
4 *Quapropter inuocabo te*

Dominum & Deum meum: ac tuas laudes, prout
Mei facultas ingenii
Feret, orbe toto prædicabo: & siqua me
Angustia aut afflictio
Vrgebit, uni numini fidens tuo
Seruabor: ipse enim soles
Quanto minore præsidio adiuti sumus,
Quantôque nostræ res habent
Deterius: hoc præsentiorem opem tui
c Hier. funes Adferre sancti numinis.
5 Circundederunt me dolores non semel
d Hie. diaboli Duræ atque acerbæ mortis, &
Incursiones hostium ferocium
Torrentis in modum fluuij
Perterruerunt, & propè exanguem metu
Me reddiderunt: sæpius
Me comprehendêre haud leuia pericula,
Et usq; penè ad inferos
Ipsamque deduxere lethi ianuam.
c Hier. funes 6 Qualésque in inferis canunt
Vexare manes impios, sæpissime
Circundederunt me undique
Funes dolorum nemini tolerabiles,
Et me occuparunt retia
Diræq; mortis uincula ac laquei truces:
7 Quûmque ista me urgerent mala,
Vnum Deum inuocaui, & illi supplices
Tetendi in ærumna manus.
8 Mox ille, liberalitate pro sua &
Interminata gratia,
Audiuit è templo suo uocem meam:
Meúsque clamor ipsius
Pulsauit aures: nempe hominem pium ac probum

5 Circundederũt me c dolores mortis, & torrentes d iniquitatis cõturbauerunt me.

6 e Dolores inferni circundederunt me: preoccupauerũt me laquei mortis.

7 In tribulatione mea inuocaui dominũ, & ad Deũ meũ clamaui.

8 Et exaudiuit, de templo sancto suo uocem meã, & clamor meus in cõspectu eius introiuit in aures eius.

Non derelinquit in suis
Periculis: sed nec diu premi sinit.

9 Commota est & cõtremuit terra, fundamenta montium conturbata sunt & commota sunt quoniam iratus est eis.

9 Nam mox meam ut uocem audiit,
Illámque uidit hostium ferociam
Meorum & arrogantiam:
Exiliit, ut furore & iracundia
Incensus, atque impos sui.
Tunc cuncta terrarum sola horribili metu
Commota contremiscere:
Ipsæ quæ montium bases titubantium
Horrore magno concuti,
Præ terribili furore & ira, qua in meos
Hostes ferebatur Deus.

10 Ascendit fumus in ira eius, & ignis à facie eius exarsit, carbones succensi sunt ab eo.

10 De nare namque illius irati uelut
Caliginis fumus nigræ
Prodibat: os uero atque uultus integer,
Nil præter ignem & fulgura
Spirabat: usque adeo autem, ut inde incenderet
Lignea perinde ac linea:

11 Inclinauit cælos & descendit & caligo sub pedibus eius

11 Et quum suo exiliens throno descenderet,
Sub pondere irati Dei
Olympus inclinatus est totus, Deique
Ira & furore territus
Sic se humilem & imum præbuit, terræ ut propè
Quærens latêre incumberet.
Descendit ille atra siquidem caligne, &
Denso obuolutus nubilo

12 Et ascendit super cherubim & uolauit, uolauit super pennas uentorum.
13 Posuit tenebras latibulum suum, in circuitu eius tabernaculum eius tenebrosa aqua in nubibus æris.

Sub pedibus, 12 & uice præpetis celerísque equi
Velociore utens cherub,
Atque administris ordine ex eodem suis:
Ipsásq; uentorum leues
Pennas & alas transuolans: 13 & interim
Tanquam latêre nos uolet,

Prætorium tenebris profundioribus
Circumambiens, ſimulque aquis
Obſcurioribus domicilium ſuum,
Denſiſque uallans nubibus.
14 *Has autem abegit ilico micantium*
Hinc inde fulgor ignium,
Móxque ipſius fugêre conſpectum Dei.
Quanquam interim hoſtes in meos
Et grandinem complueret ille, & igneos
Manantis à ſe fulminis
Lapides: 15 *nam ut ipſe tonuit è cælo & ſuam*
Altiſſimus uocem edidit,
Hoſtéſque uoce increpuit horribili meos:
Tunc mixta ſunt ſtatim omnia
Diris procellis, fulguribus, ac grandine,
Et igneis carbonibus.
16 *Sua quoque in illos euibrauit ſpicula:*
Fractíſque eorum uiribus
Maiore rurſum copia fulgur uibrans,
Perterruítque & perdidit.
17 *Et tantus irati* Dei *terror fuit,*
Diri furoris ſpiritum
Quam nare difflaret ſua, ipſi ut aluei
Profundiorum fluminum
Spectabiles ſe redderent, atque omnibus
Orbis paterent totius
Profunda fundamenta, ſciſſis rupibus,
Oríſque ſpiritu ſui
Fluminibus areſcentibus. 18 *Nam quum mare*
Iratus undoſum increpat,
Ad ſpiritum furoris iræq; illius
Sidens, quieſcit protinus,
Talem ille ſeſe ſi furere forte incipit

14 *Præ fulgore in conſpectu eius nubes tranſierũt, grando & carbones ignis.*

15 *Et intonuit de cælo dominus, & altiſſimus dedit uocem ſuam.*

16 *Et miſit ſagittas ſuas & diſſipauit eos, fulgura multiplicauit & conturbauit eos.*

17 *Et apparuerunt fontes aquarum, & reuelata ſunt fundamẽta orbis terrarũ.*

18 *Ab increpatione tua domine, ab inſpiratione, ſpiritus iræ tuæ.*

Aduerſus hoſtes & meos

19 Miſit de ſummis & accepit me, & aſſumpſit me de aquis multis.

Oſtendit & ſuos Deus: 19 tum denique
In ſeruulum aſpectans ſuum,
Me cœlitus miſſa atque protenta manu,
Ex hoc malorum gurgite

20 Eripuit me de inimicis meis fortiſſimis, & ab iis qui oderunt me, quoniã confortati ſunt ſuper me.

Extraxit, 20 eripuitque ab hoſtibus feris
Et pertinacibus meis
Oſoribus: uirtute quanquam & robore
Tunc fortiores me forent,
Et præualerent mihi numero uique & dolo:

21 Præuenerũt me in die afflictionis meæ, & dominus factus eſt adiutor meus.

21 Quem tempore in læuo & malo
Præoccupauerant: ſed inde me Deus
Eduxit, atque de manu
Eripuit illorum, & mihi auxilio fuit.

22 Et eduxit me in latitudinẽ, ſaluũ fecit me quoniã uoluit me.

22 Nam quum inter has anguſtias
Opprimerer, ut uix inde ſpirandi mihi,
Aut explicandi me ex eis
Reliqua facultas eſſet, ille protinus
Viam mihi latiſſimam
Muniuit: &, quia admodum me diligit,
Hinc eruens tutatus eſt.

23 Et retribuet mihi dominus ſecũdũ iuſtitiam meã, & ſecundum puritatem manuũ mearum retribuet mihi.

23 Nec ambigo quin iam remuneret mihi
Et innocentiam meam,
Et puritatem innoxiæ uitæ meæ.

24 Quia cuſtodiui uias domini, nec impie geſſi à Deo meo.

24 Quippe illius rectas uias,
Quanto ipſe poſſum maximo ſtudio, ſequor:
Nec eius à cultu aut fide

25 Quoniã omnia iudicia eius in cõſpectu meo, & iuſtitias eius nõ repuli à me

Deficio: 25 quinimò ante oculos legem ipſius
Habens, quod ipſe præcipit
Attentius conſidero: nec ſi queo
Detrecto mandata illius.

26 Et ero immaculatus cũ eo, & obſeruabo me ab iniquitate mea.

26 Quapropter illi hærebo ſemper, integrum
Me labe ab omni continens.

Et consueta diligentius cauens
Delicta, ne rursus patrem.
27 *Tum certo eum remuneraturum scio*
Et innocentiam meam,
Et puritatem innoxiæ uitæ meæ:
Adstare quum me fecerit,
Remunerandum pro sua illa gratia,
Palàm ante conspectum ipsius.
Præstare nam te beneficum ô Deus bonis,
Et innocenti innoxium,
29 *Mundûmque mundis consuesti: & improbum,*
Peruerso & improbo uiro.
Tu 30 *nempe proiectum populum & iacentẽ humi*
Seruabis, & statim eriges.
Contrà, superbos spiritus mox deprimes.
31 *Splendore uerò quum tuo*
Mentis lucernam illumines meæ, meas
Procul tenebras disiice, &
Calignem illustra meam: 32 *tum, teduce*
Et adiuuante, hostium
Cuneos meorum irrumpam etiam instructissimos.
Nec liber euadam modo
A calamitate quam mihi incauto struunt,
Sed alta eorum mœnia
Transgrediar, uno fultus & nixus Deo.
33 *Verax enim est prorsum in suis*
Promissionibus Deus: uiæ illius
Viæ integræ, non sordidæ.
Sermo ipsius tanquam igne purus & probus
Inuentus, omnem respuit
Admixtionem falsitatis & doli,
Quo certius, quo uerius,
Excogitari aut inueniri nil potest.

a hier. Currã accinctũ. Pel. conteram militũ cuneum.

27 Et retribuet mihi dominus secũdũ iustitiã meã, & secũdũ puritatem manuum mearum in cõspectu oculorũ eius.

28 Cum sancto sanctus eris, & cum uiro innocente innocens eris

29 Et cũ electo electus eris, & cum peruerso peruerteris.

30 Quoniam tu populum humilẽ saluum facies, & oculos superborum humiliabis.

31 Quoniã tu illuminas lucernam meã, domine Deus illumina tenebras meas.

32 Quoniam in te a eripiar à tentatione? & in Deo meo trãsgrediar murum.

32 Deus meus impolluta uia eius, eloquia domini igne examinata, protector est omniũ sperantiũ in se.

Adiutor eſt quoque omnibus
Quicunque ſe fidunt, & illos protegit,
Nec prorſus unquam deſerit.

34 Quoniam quis præter dominũ, aut quis Deus præter Deum noſtrum?
35 Deus qui præcinxit me uirtute, & poſuit immaculatã uiam meam.

34 Nam, te obſecro, quis præter hunc dominũ Deus?
Aut quis Deus tam fortis eſt,
Vt iſte Deus eſt noſter ? 35 ille ipſe eſt Deus
Qui fortitudinem mihi,
Robúrque ſuppeditauit inuictum, aſpera
Vt magno & infracto feram
Animo, ille uitæ tutum iter & caſtum meæ
Inſtruxit atque muniit.

36 g Qui perficit pedes meos tanquã ceruorum? & ſuper excelſa ſtatuens me.

36 Pedes mihi non aliter ac ceruis dedit,
Pernicitate præpeti
Adeò ualentes, ut loca omnia aſpera
Conſcendere atque imperuia
Valerem, & expugnare prærupta omnium
Caſtella & oppida hoſtium,

g Hier. Coæquans pedes meos ceruis.

37 Qui docet manus meas ad præliũ & digitos meos ad bellum.

Quæ cuncta ſubiiciet mihi. 37 Ille eſt qui meas
Inſtruxit ad bellum manus,
Et militaris me rei ſcientia
Ornauit: Ille brachia
Sic roborauit atque ſolidauit mea,
Vt æreum arcum frangere

38 Et dediſti mihi protectionem ſalutis tuæ, & dextera tua ſuſcepit me.

Et ferreum queant: 38 ſalutarem quoque
Aduerſus ærumnas mihi
Clypeum dedit: etenim tua ô Deus manus
Suſcepit, auxit me tua

h Hier. manſuetudo tua multiplicauit me.

39 h Et diſciplina tua correxit me in finem? & diſciplina tua ipſa me docebit.
40 Dilataſti greſſus meos ſubtus me, & non ſunt infirmata ueſtigia mea.

Humanitas: 39 méque illa diſciplina ſic
Correxit: ac me denique
Sic erudiuit ac docuit tua, ut nihil
Vllis timere debeam in
Periculis. 40 Nam quum ancipites anguſtiæ
Sic circuirent me undique.

Vt non iam haberem ubi pedum uestigia
Firmare possem ac figere:
Viam ipse monstrasti, & pedibus latam meis
Communiisti semitam:
Ne forte crura, debilésue tibiæ
Vllo uacillarent modo.
41 *Quapropter hostes persequar: nec persequar*
Tantum, sed illos assequar.
Vt ut fugam meditentur, haudquaquam tamen
Reuertar inde, quin prius
Omnes ad unum deleam: 42 *& sic deleam,*
Sic conteram, inde ut surgere
Nunquam queant: nam destituti uiribus
Subter pedes meos cadent.
43 *Tu nempe robustus Deus, qui robur ac*
Vires mihi largiris, &
Alioqui inermem in prælio audacem facis.
44 *Nec ambigo, quin tu meos*
Hostes, & omnes quotquot in me insurgere
Conantur, illico opprimas,
Humíque prosternas & incurues. tu enim
Vt terga fœdè uerterent,
Metúque territi in fugam sese darent
Fecisti, & ipse non semel
Vt perderem osores meos, & funditus
Pessundarem ac succiderem.
45 *Nam quum undecũque supplices peterent opem,*
Nemo adfuit: quin & suas
Quum funderent preces, etiam impij
Et uota sacrarent sua,
Ad illa ne uerbum quidem ille. 46 *Quare eos,*
Quanquam potentes se putant,
Vt excitatus puluerem uentus leuem &

41 *Persequar inimicos meos & comprehendam illos, & non reuertar donec deficiant.*

42 *Constringam eos nec poterunt stare, cadent subtus pedes meos.*

43 *Et præcinxisti me uirtute ad bellũ, & supplantasti insurgentes in me subtus me.*

44 *Et inimicos meos dedisti mihi dorsum, & odientes me disperdidisti.*

45 *Clamauerunt, nec erat qui saluos faceret ad dominũ, nec exaudiuit eos.*

46 *Et comminuam eos ut puluerem uẽti, ut lutum platearum delebo eos.*

Lutum plateæ dissipat,
Adeò ut nihil supersit ubi perflauerit;
Sic ipse planè conteram.

47 *Eripies me de contradictionibus populi, constitues me in caput gentium.*

47 *Nec iam meorum factiones amplius*
Verebor, atque iniurias:
Scio nempe quòd non aliter atque quondam ab iis
Tu me eruisti, ita erues.
Neque id modo unum, at principem tu me quoque
Vel exterarum gentium
Capútque constitues.

48 *Populus quem nō cognoui seruiuit mihi, in auditu auris obediuit mihi.*

48 *nam & illæ nominis*
Fama mei tantummodo
Permotæ, etiam ultro dediderunt se mihi:
Quámque antea ignorauerām
Gentem, mihi illa sponte seruiuit sua.

49 *Filij alieni mentiti sunt mihi, filii alieni ‡ inueterati sunt, & claudicauerunt à semitis suis.*

49 *Sed exteros duces quoque*
Existimantes se suis uictoriam
Posse obtinere uiribus,
Mendacii palàm argui, tunc quum mihi
Illam unus ipse cælitus
Deus attulisti: illíque contrà tabidi
Spe deciderunt de sua, ac
Lata è platea in perbreues angustias
Contracti, & illinc inscii
Prolapsi aberrauere claudi de uia.
Nec arcibus summis enim,
Nec mœnibus clausi optimis, metu uacant.

‡ *Hier. defluent, & contrahentur in angustiis suis. Vel inueterascent & timebunt ex penetralibus suis.*

50 *Viuit dominus & benedictus Deus meus, & exaltetur Deus salutis meæ.*

50 *Nunc ergo passim ab omnibus*
Laudetur ille dominus ac Deus meus,
Ac uictor æternum imperet,
Et sempiternis sæculorum ætatibus
Conculcet omnes impios.
Omnes eum attollant salutis ut suæ,
Et caussam & authorem unicum.

51 Iniurias enim ultus est omneis meas,
Mihíque gentes impias
Subiecit, ac me de hostibus eripuit meis:
52 Simúlque ab insurgentibus
In me, & mihi uim uolentibus facere, eruit:
Fecítque ut illis fortior
Euaderem ac superior, & me ab omnibus
Tutatus est uiris malis.
53 Ergo in aliena gente (quum tam magna sit
In me tua hæc benignitas)
Intérque gentes exteras, laudes tuas
Et prædicabo semper, &
Hymnis canam meis: & audientibus
Terra atque olympo & inferis
Celebrabo numen illud ac nomen tuum,
Dicámque: is 54 est fortis Deus
Qui non deest in calamitatibus, suis:
Nam non modò insperabilem
Mihi salutem in tempore attulit, ast eam
Et gloriosam & omnibus
Miraculo posthac futuram gentibus.
Haudquaquam enim diris modo
Christum suum tutatus est ab hostibus,
Sed uerò inaudita quoque
Benignitate prosecutus est: neque id
Visum est ei satis, nisi
Immensa porrò dona posteris quoque
Meis in æternum daret.

51 Deus qui das uindictas mihi & subdis populos sub me, liberator meus de inimicis meis iracundis.
52 Et ab insurgentibus in me exaltabis me, à uiro iniquo eripies me.

53 Propterea confitebor tibi in nationibus domine, & nomini tuo psalmum dicam.

54 Magnificans salutes regis eius & faciens misericordiã Christo suo Dauid, & semini eius usque in sæculum.

ARGVM. PSAL. 19.

Diuinam ex cæli orbiumque cælestium ac astrorum opificio uirtutem ac maiestatem, & ex eorum situ ac motu tenoreque perpetuo sapientiam, ut ex externis & spectabilibus elementis intelligamus, proponit hoc psalmo Dauid, simul & legis diuinæ præstantiam ostendit: demum admissa sibi remitti precatur. Nihil autem uetat cæli nomine mystico apostolos intelligi. Appositus est psalmus ad prædicandam Dei uirtutem ac sapientiam.

Psalmus decimusnonus tricolos tetrastrophos, constans duobus primis uersibus asclepiadeis, terno pherecratio, & quarto glyconico.

1 Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annunciat firmamentū

1 C Aeli illa species undique fulgida,
Distinctisque suus syderibus decor,
Produnt quanta opifex est
Virtute ac sapientia:
Astrorumque situs tam uarij, & sui
Numquam non similes, quantum opus ipsius
Et quàm magnificum sit,
Præclarè omnibus explicant.

2 Dies diei eructat uerbum, & nox nocti indicat sciētiam.

2 Et collata diem ad præteritā dies
Cursu continuo, consimili ordine, ac
Nox cum nocte, & eorum
Idem ac perpetuus tenor,
Diuini artificis nunc sapientiam
Immensam celebrant, nunc quoque prouidam
Curam, qui moderetur
Quicquid condidit & regat.
Succedens etenim præteritam ad diem
Semper sol nouus adfert aliquid noui:
Nec nox præterit ulla,
Quæ non nocti etiam alteri
Admirandum aliquid proferat ac nouum

Diuinæ indicium uel sapientiæ,
Vel uirtutis, uti si
Humanos resonent modos.
3 *Nam uox nulla licet, nec sonus est eis,*
Nec ritu illa hominum muta loqui queunt:
Nullæ sunt tamen usquam
Gentes, nulláque natio
Vsquam tam rudis ac barbara, tam ferox,
Quæ tanti artificis non teneat probe
Vtcumque illa sonent uo-
ces, linguas, idiomata.
4 *Immutabilis ille ordo uidelicet*
Aedis stelliferæ ac totius ætheris,
Terram personat omnem,
Atque omnes procul insulas.
Structura illa Dei nempe adeò elegans,
Ad certam ueluti condita lineam,
Et rectissimam amussim,
Quidnam, obsecro, aliud sonant,
Quàm magni artificis tum sapientiam,
Tum miram bonitatem atque potentiam,
Quæ peruenerit usque
Fines orbis ad ultimos?
Nam nullus populus nulláque gens fuit,
Quin ad tanti operis contuitum stupens
Cerò confiteatur,
Cœli unum artificem Deum.
5 *Quòd si cuncta oculis atque animo semel,*
Quæcunque ille probus condidit artifex,
Collustraueris, atque
Recte inspexeris, omnium
Est pulcherrima lux solis & optima:
Qui candore suo cum tenebras fugat,

a Hier. quibus Fœl. ut Sanct. Non auditur uox eorum, & iuxta lectionē eius tractim legēdum est uersu sequens, in omnē terram: quasi dicat. Etsi muti sunt cœli, tamē in omnem terram exiuit sonus eorum.

b Fœl. Cursus. Sanct. linea, uel regula. Chald. effectus.

b Hebr. sole posuit tabernaculum in eis.

3 *Non sunt loquelæ neque sermones, a quorum non audiantur uoces eorū.*

4 *In omnē terram exiuit b sonus eorū & in fines orbis terræ uerba eorum.*

5 b *In sole posuit tabernaculum suum, & ipse tanquā sponsus procedens de thalamo suo.*

Expers: usque adeò omnia
Perlustrat loca inaccessáq; & auia.

g Sanct. perfecta.

8 Et quanquam poterat sufficere omnibus
Contemplatio rerum
Tantarum, ut dominum ac Deum
Illarum artificem intelligerent, tamen
In nos immeritos magnifici patris
Tam magna extitit, atque
Tam præclara benignitas,
Vt leges etiam ille ipse sui indices
Absque ullo uitio prorsus & integras
(Ne quid dissimulare
Possemus) superadderet:
Leges inquam animos quæ male perditos
Oblitósque Dei, atque immemores sui,
Ad uitam meliorem
Aeternamq; reducere
Et seruare queant: quæq; receperit
Obseruantibus harum dare, ea omnia
Certo certius ille
Exoluit, fide & integra:
Qui mundo insipientes (humili modò
Ac summisso animo si fuerint, neque
Elato) procul abiectis illis sapientibus,
9 Diuina erudiit sæpe scientia.

h Heb. præcepta.
i Sanct. purũ.

Iussa autem ipsum & iustitiam docent
Et mentem exhilarant, ac
Omnem sollicitudinem
Ex afflicto animo & mœstitiam exigunt,
Illustrantq; aciem mentis, ut ipsa sunt
Pura & lucida: sed 10 quid
Vsquam relligiosius

k Heb. Mundus.
l Heb simul.

8 Lex domini g immaculata ' conuertens animas, testimonium domini fidele sapientiam præstãs paruulis.

9 h Iustitiæ ' domini rectæ lætificantes corda, præceptũ i domini lucidum ' illuminans oculos.

10 Timor domini k sanctus ' permanet in seculum seculi, iudicia domini uera iustificata in semet ipsa.

Quàm castus timor ille & reuerentia,
Qua mens pura Deum ceu dominum ac pium
Patrem obseruat, amátque,
Non serui timet in modum!
Constans iste timor perpetuum manet,
Migrantésque animas corporis è specu
In cælum uehit usque,
Tanquam indiuiduus comes.
Vera autem imò mage ipsissima ueritas,
Sunt edicta Dei & iudicia ipsius,
Per se, non aliena
Iusta aut iustitia aut ope.

11 *Desiderabilia super aurum & lapidem preciosum multum, & dulciora super mel* m *& fauū.*

11 *Atque auro preciosissimo & optimo*
Longe optabiliora: imò etiam Indicis
Gemmis, & si aliud quid
Ganges fert preciosius:
Hybleoq; magis melle suauia, &
Iis quos Attica fert mellifluus fauis:

m *Hier. Fauū redundantem. Fælix. Succum fauorum.*

12 *Etenim seruum tuum* n *custodit ea, in custodiendis illis retributio multa.*

12 *Quæ seruum erudiunt, &*
Prudentem efficiunt tuum.
Quisquis solliciatè obseruat ea, & Dei
Ad mandata animum adiungit & applicat,
Mercedem inde opulentam,
Ac multam referet nimis.

n *Docebit. Fælix. Cautus fit in ipsis. Sanct. Illustratur in eis.*

13 o *Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me domine, & p ab alienis parce seruo tuo.*

13 *Sed quando uitium sæpe etiam pios*
Virtutis specie fallit, & integram ac
Omni ex parte beatam
Vitam nemo hominum potest
(Dum casso hoc premitur corpore) degere,
Nec peccata etiam percipere omnia,
Prorsumq; illa cauere,
Sit cautus licet & catus:
Has quæso maculas ô Deus ablue,

o *Heb. errores.*
p *Hier. & Fæl. à superbis. Sanct. à superbiis.*
q *Hier. Libera. Fæl. Contine.*

Quæ nos, ut fugiant & lateant, tamen
Sic natura hominum fert,
Conspurcans etiam inscios.
Quanq̃ quid maculis quærimus ablui
Illis uel leuibus uel latitantibus,
Tanquam non aliunde
Oppressi grauioribus
Nil diuina egeamus bonitate! age
Serui ergo misereſcat dominus sui,
Atque illi grauiora
Execrandáq; crimina,
Ceu fastum intolerandamq; superbiam
Condonet. 14 *Quid enim si penitus nihil*
Illa in me dominentur,
Nec uerò ex alio statim
In peccatum aliud me miserum trahant!
Tunc sanè integer & mundus ero: neque
Me sordes maculabunt
Grandis flagitij ullius.
15 *Tunc hymnosq; meis carmináq; & modos,*
Et quæcunque loquor scribóue, ea omnia
Grata acceptáq; habebit
Adiutor meus & Deus.
Nec quicquid modo scribo atq; loquor, sed &
Quæ mecum tacitus, cumq; animo meo
Verso & cogito, ego uni
Curabo ut placeant tibi:
16 *Qui seruare soles, meq; periculis*
Quæcunque ingruerint, eximere omnibus:
Tanquam qui Deus unus,
Vnumq; auxilium es meum.

r Sanctes & Fel. Ne dicentur in me.

14 r Si mei nõ fuerint dominati, tũc immaculatus ero, & emundabor à delicto maximo,

ſ Hier. Sint placentes sermones mei. Fel. Sint in uoluntate, id est, grata eloquia oris mei.

15 ſ Et erunt ut cõplaceant eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in cõspectu tuo semper.

t Hier. Fortitudo Fel. creator. Sanct. petra.

16 t Domine adiutor meus & redẽptor meus.

Ignísque totam cælitus exiens
In puluerem conuertat, & hostiæ
Pinguissimorum illi loco sint:
Sic dubio procul est futurum.
4 Det ille quæcunque ex animo uoles,
Tuúmque mox desiderium expleat.
Quòd si incipis quidquam, adsit ille
Principio, bene rêmque cœptam
Secundet & perducat ad exitum.
5 Et quum reuersus uictor eris, tum
Obabit in tua salute
Sollicitus populus: triumphúmque
Ex hostibus solo auxilio Dei
Per te in fugam fœdè ac miserè datis
Agemus: ipsisq; in plateis
Eximium ut monimentum & ingens
Victoriæ signum ac specimen tuæ
Vexilla figentes, domini in Dei,
Per quem est salus allata nobis,
Nomine magnificabimur: 6 nam,
Certe futurum est ut dominus tuas
Petitiones protinus audiat:
Qui signum ab alto ostendit, ex quo
Nouimus haud dubiè ut salutem,
Victoriam & Christo memorabilem
Suo, redactis ad nihilum hostibus
Promiserit, 7 suúmq; seruum
Audierit Deus, & se ei de
Cælo suo responderit affore
In ui salutarique potentia,
Qua perdat omnes eius hostes,
Quum nequeant nisi præpotente
Virtute uastari domini Dei.

Heb. impleat.

f Hier. Ducemus choros. Fael. Erigemus uexillum.

g Hier. In fortitudine dexteræ salutis eius, in fortitudine salutaris dexteræ suæ.

4 Tribuat tibi secundum cor tuũ, & omne consiliũ tuum e confirmet.

5 Lætabimur in salutari tuo, & in nomine domini nostrĩ f magnificabimur.

6 Impleat dominus omnes petitiones tuas, nunc cognoui quoniam saluum fecit dominus Christum suum.

7 Exaudiet illũ de cælo sancto suo g in potentatibus salus dexteræ eius.

8 Hi in curribus & hi in equis, nos autē in nomine Dei nostri h inuocabimus.

8 Illi paratis curribus, & suis
Fidunt equis: nos contrà in uno
Auxilium domini fauore,
Eiusq; sancto nomine ponimus:
Vnum inuocamus, nec deerit suis.

h Heb. Recordabimur.

9 Ipsi i obligati sunt & ceciderunt, nos autem surreximus & erecti sumus.

9 Contrà, quid apparatus ille
Bellicus, armaq; profuerunt
O barbari! nonne id magis obfuit,
Magnamq; uobis perniciem attulit,
Vt quo magis cornu eleuastis,
Hoc mage corrueretis, inque
Terram supini deiiceremini!
Nam gloriosis cornua conteret,
Ac nos Deus noster iacentes.
Non feret usque diu iacere:
Sed mox reposta mente resurgere
Iubebit: imò languida iamdiu
Vtcunque uiribus receptis
Pectora firmo animo esse iussit.

i Heb. Incuruati.

10 k Domine saluū fac regem & exaudi nos in die qua inuocauimus te.

10 Nunc ergo serua nos Deus optime, &
Qui te ad preces quondam populi tui
Lenem ac benignum præbuisti,
In reliquum bonitate tempus
Non dispari quæso utere, quo sine
Metu quietem rege sub optimo
Vitam in Dei sancto timore, ac
Iustitia & pietate agamus.
Speramus autem, sed dubio procul
Mortalium quòd rex Deus omnium
Regni sui in terris ministrum, &
Nos etiam quoties ad illum
Clementiæ fontem eximium suæ
Adibimus, mox audiet, & suum

k Hier. Domine salua: rex exaudies nos. Sanct. & Pel. Domine salua rex exaudiet nos.

A gente barbara exteráque
Incolumem populum fouebit.

ARGVM. PSAL. 21.

Perfectis fœliciter à Dauide contra Dei hostes bellis omnibus, congratulatur regi suo populus, deoque gratias agit: inimicis autem Dauidis sinistra imprecatur. Sunt qui de rege & messia Christo non male psalmum interpretentur: quem à Deo patre exaltatum iri sicut & hostes eius pessumdatum Dauid prædicit. Certe Chaldaica interpretatio uersum primum de messia interpretatur. Appositus est psalmus ad agendas Deo post habitam à principe uictoriam gratias.

Victori psalmus Dauid.

Psal. 21. Ode dicolos distrophos, constans priore metro glyconico, altero asclepiadeo.

1 *Nunc uirtute tua Deus*
Rex lætabitur, ac de auxilio tuo
Exultabit, & admodum
Victis, inq; fugam turpiter hostibus
Versis, lætitia effluet.
2 *Optatis etenim semper eum suis,*
Et desyderio frui
Fecisti: siquidem non modò quicquid abs te labris petiit suis,
Sed quod secum animo concupiit, et
Donasti Deus illico:
3 *Præuenisti etiam incredibili tua*
Ipsum munificentia,
Ipsiúsque caput gemmeo & aureo
Ornasti diademate,
Quo rex allophylōn dirus & impius

a Sanctes & Fœl. In salute tua.

b Fœl. & Sāct. Probatione labiorum eius nō prohibuisti.

c Heb. Bonitatis.
d Hier. & Fœl. De obrizo.

1 Domine in uirtute tua lætabitur rex a & super salutare tuum exultabit uehementer.

2 Desiderium cordis eius tribuisti ei b & uolūtate labiorū eius non fraudasti eum:

3 Quoniam præuenisti eum in benedictionibus c dulcedinis posuisti in capite eius coronam de lapide d precioso.

Ornabatur obambulans.

4 Vitam petiit à te, & tribuisti ei longitudinem dierum in seculum & in seculum seculi.

4 Quumq; illum opprimerent undique tot mala,
Vitam abs te petiit suam.
Prolixos sed et praeterea dies,
Et uitam sine termino

5 Magna est gloria eius in salutari tuo, gloriam & magnũ decorem impones super eum.

Elargitus es: 5 ac non sine gloria,
Immensis & honoribus:
Quando illum insidiis totq; etiam hostibus
Vallatum uel atrocibus,

6 Quoniam dabis eum in benedictionem in seculum seculi, laetificabis eum in gaudio cũ uultu tuo.

Seruasti incolumem. 6 ergo ista salus ei
Insperata ubi contigit,
Non sperare potest à domino suo
Perquam magnifico & bono,
Immensos & honores, bona & omnia
Quae quiuis hominum potest
Non optare modò, uerum animo quoque
Complecti suo & assequi?
Infinita etenim est magnificentia,
Qua tu perpetuo foues
Immensisq; pium amplè cumulas bonis,
Quem mox ut facie tua
Summi teste fauoris semel ô Deus
Blandè inspexeris, illico
Summa laetitia ipsum exhilaraueris.

7 Quoniam rex sperat in domino, & in misericordia altissimi e non commouebitur.

7 Ergo in te Deus optime
Quum spem & consilium constituat suum
Rex noster bonus ac pius,
Et tutum sit ei ac perfugium unicum
Insignis bonitas tua:
Non mutabit, eritq; imperium ipsius
Firmum tempore perpeti.

e Hier. Non decipietur.

8 Inueniatur manus tua omnibus f inimicis tuis, dextera tua inueniat omnes qui te oderunt.

8 Quòd si quando struunt insidias tibi,
Vimq; ô rex faciunt tui

f Heb. Inueniet manus tua omnes inimicos tuos.

Hostes, sufficiet protinus omnibus
Perdendis tua dextera:
Quae, quocunq; locorum fugiant, statim
Inuentos male conteret.
Nam quicunque odiis te lacerant suis,
Vltricè reprimes manu:
9 Quumq; iratus eris mi domine, & tuis
Infensam faciem hostibus
Ostendes, rapidis continuo ignibus
Perdes, haud secus ac breui
Ardentis clybani flamma uoracior
Incendit paleas leues.
Nam disperdet eos haud dubiè Deus,
Et pessum penitus dabit,
Austeri faciem mox ubi iudicis,
Et uultum induerit trucem.
10 Ignis quandoquidem cælitus exiens
Sic deglutiet omnia,
Sic perdet miseros atque nefarios,
Ne producere postea
Ex sese penitus fructum aliquem queant.
Nec solum miseros male
Perdet: quinetiam funditus & patres,
Et patrum quoque posteros:
Vt ne qui superent de sobole impia,
Qui patres referant suos.
11 Conatus enim eorum, & studia omnia
Huc tendunt tibi ut inscio,
O rex insidias ac mala plurima
Intentent. sed enim Deus
Nouit consilium frangere inutile,
Quod iam perficere impotes
Quàm uanum est domino uelle resistere, aut

9 Pones eos ut clybanum ignis in tẽpore uultus tui. dominus in ira sua cõturbabit eos & deuorabit eos ignis.

10 Fructum eorum de terra perdes, & semen eorum à filiis hominum.

11 g Quoniam declinauerunt in te mala h cogitauerũt consilia quæ nõ potuerunt stabilire.

g Hier. Inclinauerunt super te malum. Fel. proiecerunt.
h Cogitauerũt scelus quod nõ potuerũt perficere.

12 h Quoniā pones eos dorsum, in reliquiis tuis praeparabis uultum eorum.

12 Contradicere, sentient.
Cuius tu auxilio & praesidio optimo
Instructus, dabis in fugam
Qui Christum domini perdere se putant,
Ac nomen celebre ipsius
Posse extinguere: quin te in faciem quoque
Opponens fugientibus,
Disturbabis eos rex iaculis tuis.

h Hier. Quoniā pones eos humerum, funes tuos confirmabis contra facies eorum. Fel. Quoniā sepones eos cū neruis tuis, diriges in uultū eorum. Sanct. Quoniā pones eos humerum, in funibus tuis praeparatis, sagittas contra faciem eorum.

13 Exaltare domine in uirtute tua, cantabimus & psallemus uirtutes tuas.

13 Quare te erige mi Deus,
Virtutemq; tuam protinus exere,
Hostes ut paueant tui:
Et quantum ualeas uiribus, edoce.
Nos uerò interea tuas
Laudes innumeras non reticebimus,
Nostris quinetiam tuam
Psallemus modulis magnificentiam.

ARGVM. PSAL. 22.

Prophetice hunc psalmum de Christi passione conscriptum esse à Dauide, multa testantur argumenta. Primum quòd hanc uocem psalmi, Deus Deus meus ut quid me dereliquisti, sibi Christus usurpat. Deinde quòd eum locum, diuiserunt sibi uestimenta mea, Christo tribuunt euangelistae: & Paulus ad Hebraeos 2. locum illum, Narrabo nomen tuum fratribus meis, de Christo explicat. Postremo ipse quoque contextus psalmum arguit non nisi de Christo intelligi posse, nisi nimium figurate & durè locos illos, foderunt pedes meos & manus meas, diuiserunt sibi uestimenta mea, multosque alios Dauidi adscribamus. Inducitur ergo hic Christus tum suo tum membrorum nomine Deo loquens, & in cruce derelictum se ab eo conquerens, sigillatimque Iudaeorum in se opprobria commemorans, & incredibiles afflictiones suas: speciatim manuum pedumque fossionem, & uestium partitionem: à quibus omnibus & hostibus & hostium iniuriis liberari precatus, tandem animum

sumit, & uelut de auxilio securus, ad agendum Deo secum de sua liberatione gratias fratres suos pios omnes cohortatur. Demum uocationem gentium futuram prædicit, regnumque suum in omnes terræ fines esse dilatandum. Ad commemorandam meditandamque Christi paßionem ualet psalmus.

Victori pro cerua matutina canticum Dauid.

Psalmus 22. Ode monocolos, constans iambico trimetro.

a Heb. Hæc desunt.

b Heb. Rugitus mei.

1 H mi Deus, Deus quousque me sines
a Contemptum & abiectum omnibus iacere
humi?
Aliquando tandem, te obsecro, me respice.
Quid tandiu Christum tuum in mediis malis
Delicta populi & crimina ut sua, ac graues
In se dolores suscipientem deseris,
Et destituis omni auxilio? iamdudum enim in
Modum leonis rugientis maximis
Clamoribus preces meæ effusæ, mihi
Nullam salutem, subsidium nullum impetrant.
Delicta membrorum meorum si uoles
Examinare, ponderareq; ad libram:
Grauiora sunt, scio, illa quàm quæ gratiam
Mereantur, atque abs te salutem extorqueant.
Sed tu mei rationem habe, pater: 2 nam ego
Noctes diésque te inuoco, & numen tuum
Imploro & inclamo assidue, nec sic tamen
Proficio quidquam: non enim exaudis, neque

1 Deus Deus a meus respice in me? quare me dereliquisti? longe à salute mea b uerba delictorum meorum.

2 Deus meus clamabo per diem & non exaudies, & nocte c & nõ ad insipientiam mihi.

c Heb. Nec est silentium mibi.

Ad uerba respondes mihi quidquam mea,

3 d Tu autē in sancto habitas, laus Israel.

3 Quum tu interea populi tui gloria, uelut
Securus horum quæ fero omnium, tua
In siderali aula sedes: tu inquam ille qui
Materia psalmorum fuisti & carminum
Israeli, omni tempore omnibus bonis

4 In te sperauerūt patres nostri, sperauerunt & liberasti eos.

Per te aucto & ornato. 4 tua quoties enim
Bonitate sperauere maiores, & hanc
Habuere pro scopo unicam, nec spe sua
Neque uerò opinione falsi sunt: statim
Nempe omnibus planè soluti sunt malis,

5 Ad te clamauerūt & salui facti sunt, in te sperauerunt & non sunt confusi.

5 Quumq; angerentur in necessitatibus
Suis, & ad te clamitarent, protinus
Sensere se saluos: quotiésque se & sua
Tibi crediderunt, opprobrio nullo, neque
Pudore suffusi, neque spe falsi sua

6 Ego autem sum uermis & nō homo, opprobrium hominum & abiectio plebis.

Illa exciderunt. 6 Ipse uerò qui meam
Fiduciam in te collocaui iugiter,
Et colloco: ille unigena filius tuus
Sic destitutus, totq; tam miserè modis
Affectus afflictusq;, humi iaceo, omnium
Hominum opprobrium, uulgiq; contumelia:
Vt non iam homo, sed uermis esse, animalculum
Imbelle & infirmum ac pusillum, imò magis

7 Omnes uidentes me deriserunt: me, locuti sunt labiis & mouerunt caput.

Fæx infimæ plebis uidear. 7 Quicunque enim
Sic me uident prostratum & abiectum, mihi
Moto capite illudunt, & insultant meas
In calamitates atque miserias: & in

8 Sperauit in domino eripiat eum, saluum faciat eū, quoniam uult eum.

Me labra distorquent sua. 8 Illé ne, inquiunt,
Est qui suam in Deo positam spem habebat, &
Suum omne in illo collocabat refugium!
Ipsum ex suis angustiis ergo extrahat
Et liberet, si tantopere illum amat Deus.

d Hier. & tu sancte habitator laus Israel. Fælix. Et tu sanctum inhabitans laudes Israel. Sanct. Et tu sanctum permanens laudes Israel.

a Hier. Tu autem propugnator meus ex utero. Fel. Quoniã tu extrahens me de uentre.

9 Ego uerò matris ex utero eductus meæ,
Huiusque beneficio tuo luce aeris
Donatus, ipso mox ab ubere & mea
Infantia tuæ bonitati creditus,
Fideique commissus tuæ unius fui.
10 Tu quoque me ut in lucem mea mater edidit,
Curam ipse habuisti sollicitam mei nimis:
Teq; inde præstitisti ab incunabulis
Mihi & Deum & pium patrem: ne desere
Tuum ergo filium ô pater: 11 tum maxime
In tempore isto, quando longe proxima est
Afflictio, nec uerò adest qui me adiuuet.
12 Circundederunt me undique atroces uiri
Lasciuientes ut uituli elapsi, & simul
Taurorum ad instar efferati, pinguium,
13 Nec aliter ac leo rapax & rugiens
Dum prædæ inhiat suæ, in me apertis faucibus
(Vt deuorent uiuum atque discerpant) ruunt.
14 Quapropter effosso innumeris uulneribus &
Plagis meo undecunque corpore, haud secus
Quàm fluuius effracto alueo, & posito procul
Obice per agros effluit: sic undique
Tam misere & indigne mihi affecto cruor,
Sanguisque totus corpore toto elabitur,
Luxataq; ossa sunt mea omnia: 15 ac uelut
Vehementiore solis ardore, ut fiet
Durata ad hybernum gelu cera, illico
Tamen liquescit: sic, licet illud plurima
Circumambiant & muniant præcordia,
Cor mihi liquescit uentris in medio mei:
16 Ac more testæ robur arescit meum,
Et præ asperitate suppliciorum immanium
Ac inde concepta siti, mea faucibus

9 e Quoniam tu es qui extraxisti me de uentre, spes mea ab uberibus matris meæ, in te proiectus sum ex utero.

10 De uentre matris meæ Deus meus es tu, ne discesseris à me.

11 Quoniam tribulatio proxima est, & non est qui adiuuet.

12 Circundederũt me uituli multi, tauri pingues obsederunt me.

13 Aperuerunt super me os suum sicut leo rapiẽs & rugiẽs.

14 Sicut aqua effusus sum, & dispersa sunt omnia ossa mea.

15 Factum est cor meum tanquam cera liquescens in medio uentris mei.

16 Aruit tanquam testa uirtus mea & lingua mea adhæsit faucibus meis, & in puluerẽ mortis deduxisti me.

Lingua & palato glutinata hæret meo.
Nec me meum robur modo ac uires meæ,
Sed ipsa quoque me uita deficiat, & parum
Abest ut inter mortuos annumerer, ac

17 Quoniam circundederunt me canes multi, consilium malignantium obsedit me.

18 Foderunt manus meas & pedes meos f dinumerauerunt omnia ossa mea.

In puluerem exuctus redigar. 17 Nam me undique
Circundederunt, efferi ut ceruam canes,
Viri impij: sed & maleuolentum manus
Obsedit omni ex parte: 18 quin immaniter,
Nec aliter atque ouem suis leo unguibus,
Manus meas pedésque foderunt meos:
Numerare sic ut liceat ossa mea omnia.

f *Heb. Numerabo uel numeraui.*

19 Ipsi uero considerauerunt & inspexerunt me, diuiserunt sibi uestimenta mea, & super uestem meam miserunt sortem.

19 Tam nemo uerò barbarus credi potest,
Cruciatibus quin condolesceret meis.
Quum contrà acerbitas mei interim mali
Illis & insatiabile exhiberet, &
Lætum atque iucundissimum spectaculum,
Vestésque partirentur inuicem meas,
Tunicámque sortirentur inter se meam.

20 Tu autem domine ne elongaueris auxilium tuum à me, ad defensionem meam g respice.

20 Huc ergo adesdum ô mi Deus, noli amplius
Tardare: nec iam differ auxilium tuum:
Sed cum malorum fluctibus tot opprimar,
Accede uis & fortitudo unus mea, &
Aduersus hostes tot meos, opem mihi
Laturus accelera, neque in tantis malis

g *Heb. Festina.*

21 Erue à framea animam meam, & de manu canis h unicam meam.

22. Salua me ex ore leonis, & à cornibus unicornium humilitatem meam.

Destitue: 21 sed sicariorum de manu
Hominum meam uitam eripe, & de faucibus
Famelicis rapacium canum erue:
22 Saluumq; fac ex ore rugientis &
Trucis leonis: atque ab unicornium
Defende cornibus, simulq; ab omnibus
Qui bestiis immitiores iis feris,
Cadaueri nil aliud inhiant quàm meo.

h *Hier. Solitariam.*

23 Narrabo nomen tuum fratribus meis, in medio ecclesiæ laudabo te.

23 Quòd si preces audis meas, meq; ô Deus

Sepultum (ita ut loquar) reducis istus
Ad lucem & usuram aeris: nomen tuum
Ecclesiæ in medio tuæ sanctissimum
Annunciabo & prædicabo iugiter.

Sapphicum carmen.

24 Ergo uos quicunque deis relictis
Imò falsorum titulis deorum,
Prorsus abiectis, domino deóque
Vni adhæsistis, celebrate: rursum
Canticis illum celebrate dignis.
25 Vósque qui uestrum genus ad parentis
Illius iusti seriem refertis
Israelis, magnificate mecum,
Et Deum nostrum modulis canoris,
Sed piè & sanctè ueneramini, utq;
Filios par est, celebrate mecum.
Non enim spreuit neque uilipendit
Pauperem afflictum, faciém ue ab illo a-
uertit aut despexit eum: nam 26 & eius,
Si quis usquam, sum bonitate fretus.
Quippe post multas, ualidásque uoces
Haud suam auertit faciem: mage autem
Destituti ac ter miseri misertus,
Ad preces tandem se aliquando nostras
Ipse demisit. 27 áthara ergo laudes
Nostra concinnas tibi personabit,
Et tuum in magna populi corona,
Mi Deus nomen resonante plectro
Quamdiu uiuam celebrabo: quæque
Vota deuoui tibi, prorsus illa
Cuncta persoluam, in celebri piáque
Gentium turba: quibus impiè olim
Dum deos fictos uenerantur, ingens

24 Qui timetis dominum laudate eũ, uniuersum semen Iacob glorificate eũ.

25 Timeat eũ omne semen Israel, quoniam non spreuit i deprecationẽ, pauperis.

i Hier. Modestiam. Bal. & Sanctes, humilitatem.

26 Nec auertit faciem suam k à me, & quum l clamarem ad eum exaudiuit me.

k Heb. Ab eo scilicet paupere.
l Heb. Clamaret.

27 m Apud te laus mea in ecclesia magna. uota mea reddã in conspectu timentium eum.

m Sanct. & Bal. à te.

Gratiæ & penuria oborta uerbi est.
28 Nunc penu æternæ bonitatis illo
Omnibus planè exposito atque aperto,
Si modo summissum animum deóque
Obsecundantem gerere, omnibúsque
Perplacere illi studeant modis ac
Viribus, mox omnigenis fruentur
Et bonis & diuitiis: edentq;
Pauperes submissum animum gerentes,
Vsque dum planè satiati abundent,
De cibo & pane angelico, quem edentes
Amplius non esurient: Deum autem
Quotquot exquirunt metuuntq;, iugi
Illius laudes modulatione
Concinent: uitamq; licet uidentur
Morte commutare, tamen perenni
Corporis functi officiis, fruentur
Gaudio æternáque beatitate.
29 Interim uerò bona tanta quotquot
Et sui obliti fuerant deique,
Quum Deum præstare suis uidebunt:
Mox deis falsis penitus relictis
Ad Deum uiuum procul, eq; cunctis
Finibus terræ properare totis
Viribus nitentur, 30 eiq; dignum
Pro suis in se meritis honorem
Deferent: sic illum ut adoret orbis
Totus, & gentes simul uniuersæ,
31 Nam Dei nostri dominiq; regnum est:
Nec modo Iudæa, sed omnis eius
Sacro & augusto imperio uniuersim
Subiacet tellus: neque natio ulla est,
Regio quam non moderetur atque

28 Edent n pauperes & saturabuntur, & laudabũt dominum qui requirunt eum, uiuẽt corda eorum in seculũ seculi.

29 Reminiscentur & conuertentur ad dominum uniuersi fines terræ.

30 Et adorabunt in conspectu eius uniuersæ familiæ gentium.

31 Quoniam domini est regnum, & ipse dominabitur gentium.

n Hier. & Fælix. Humiles.

32 Manducauerunt & adorauerunt omnes pingues terræ, in conspectu eius cadēt omnes qui descendunt in terram.

Dirigat sceptro:32 satiauit autem
Non modò afflictos humilésque, uerùm
Principes omnes, dominósque terræ
Pinguiores atque opulentiores,
Non cibo mox interituro, at illo
Pane cælesti: neque enim illibenter
Sub iugum ipsius ueniunt: sed illum
Supplices omnes uenerantur, atque
Cum tremore & relligione adorant,
Nec modò quos hic alit orbis, ast ij
Quos diu terræ gremio sepultos,
Et sua ui exurgere non ualentes,
Iure mors æquissimo ad ultimũ usq;,
Et supremum iudicium coercet.
Quidni enim cuncti uenerentur, atque
Proni adorent, supplicibúsque dextris
Et colant & perpetuum precentur,
Quando nec mortem dubitarit, illos
Vt sua morte eximeret, probrosam
Atq; atrocẽ occũbere!33 nẽpe si quid
Viuo, et uiuo, penitúsque uiuam
Soli & uni: nam sibi nemo uitam
Mortuo conferre potest: is unus
Hoc potest, atque unã ob eã rẽ, & ipse
Et mea qui de serie nepotes
Seculis posthac uenient futuris,
Illum adorabunt humiles coléntque.
34 Quin piæ ac tantæ bonitatis eius
Quamdiu uiuent memores, docebunt
Filiorum progeniem suorum
Tot bona uni accepta Deo referre:
Seculis posthac etenim futuris,
Inq; eo quem rex dominúsque noster

o Hier. & anima eius non uiuet. Vel quoniã animã suã nõ uiuificauit. alii, nõ uiuificabit.

33 o Et anima mea illi uiuet, & semen meum seruiet ipsi.

p Hier. uenient & annunciabunt iustitiam eius.
q Vel. quoniã fecit sub. miracula.

34 p Annunciabitur domino generatio uentura & annunciabunt cæli iustitiam eius populo q qui nascetur quẽ fecit dominus.

Condidit quondam populo, sibique
Qui sacra posthac generatione
Spiritu lustratus, aquisque sacris
Denuo nascetur, apertè & altè
Nunciabuntur domino suarum
Cantica æternùm memoranda laudum.
Quin licet muti, sine vocéque orbes
Sphærici, atque ipsi rationis almæ
Compotes, quorum resonant per omnem
Verba tellurem, populis locisque
Nunciabunt iustitiam uniuersis,
Eius & laudes domino sonabunt.
Quámque præclara Deus immerentes
Nos modò ac semper bonitate iuuit,
Dicet, æternùmque suæ indicabit
Longa nostrorum series nepotum
Posteritati.

ARGVM. PSAL. 23.

Αλληγορικῶς pastoris nomine Dei in pios omnes bonitatem & benignitatem exprimit David, quo suorum curam gerente, nihi illis deforet, nihil illos formidare oportere ostendit. fortasse quoque pastorem christianarum ouium Christum prophetice depingit: à quo & spiritus sancti oleo inungendos, & sacrosancto corporis sui conuiuio pascendos, sanguinisque sui calice inebriandos Christianos describit. Congruens & aptus est psalmus ad confirmandam nostram in unum Deum fiduciam.

Psalmus Dauid.

Psal.23.Ode monocolos, constans metro Alcaico.

a Hier.pascit.

1 P ascit me dominus, propterea quid deerit mihi?

1 a Dominus regit me & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi b me collocauit.

b Fæl.accumbere me faciet.

Is rector meus est: Quid cupiam, quidue uelim amplius?
Propter læta & amoenissima me pascua & herbida
Doctrinæ egregiæ constituit, quo me ibi pascere: 2 &
Scripturarū ad aquas lenifluas, ac placidas, propéq;
Illa uberrima diuiniloqui flumina spiritus
Suauē enutriit: unde & sitientem atque famelicam
Ille euangelicā dux pecoris, potat alitque ouem.

c Fæl. placidas. Chald. quietas.
d Hier.refecit. Fæl. restituet.

2 Super aquā c refectionis educauit me, d animam meā conuertit.

3 Quūmque omnē ille sui, imò patrij sollicitus gregis
Curam suscipiat, nil truculentos metuam lupos,
Nil fures pecorū: nēpe ego quōdā haud sec⁹ atq; ouis
Quæ pastore caret, præcipiti sub barathrum pede
Festinabam: at ubi est intuitus pastor ouem suam,
Accurrit bonitate egregia illa sua & unica,
Auersamq; uias iustitiæ illam facit ingredi,
Et sublatam humeris in socium restituit gregem.

3 Deduxit me super semitas iustitiæ propter nomen suū.

e Hier.in ualle.

4 Tali ergo duce quidnam esse potest, quod metuam amplius,
Formidēmue mali, quum mihi tu sis Deus optime
Dux pastórque bonus: téq; mihi iugiter affore
Quacūque ingrediar, non dubitem: siue per horrida
Diræ mortis eundum fuat ac mille pericula:
Siue inter mediorum agmináque prælia que hostium?

4 Nam & si ambulauero e in medio umbræ mortis, nō timebo mala, quoniā tu mecum es.

5 Nam dextræ illa tuæ regia uirga & baculus tuus,
(Seu me illa merito supplicio corripis ô Deus,
Siue isto titubantem erigis & consolidas pater)
Consolantur, & inter mediæ mortis & horridæ
Tot discrimina, spem magnanimā & perpetuā mihi
Præbent, tempore nullo atque loco defore te tuis

5 Virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.

6 Parasti in conspectu meo mensam, aduersus eos qui tribulant me.

6 Sed tu praeterea deliciis me Deus omnibus
Ac mensae amplificae deliciis, idq; uidentibus
Nostris hostibus eisdemq; tuis largiter afficis,

7 Impinguasti in oleo caput meũ, & calix meus f inebrians g quàm praeclarus est.

7 Vnguentumq; comis illinis, & tutum habitare me
Securumque animi inter calices largifluos facis.
At sunt haec nihili prae Deus iis nos quoq; quae tuos
Ciues, atque tuos municipes perpetuò manent,
Totq; & perpetuis deliciis nempe superfluens
Christi mensa, suum corpus ubi mirificis modis
In uelamine & aenigmate & umbra modò cognitis
Caeli ciuibus offert comedendum, & calicem sui
Potandum tribuit sanguinis: illo quoque spiritus

f Pael. superabundans.
g Heb. pro eo habent, sed & benignitas, & iungunt cum initio sequentis uersus sed & benignitas & misericordia tua &c.

8 Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus uitae meae.

Sancti sancto oleo delinit: 8 & quũ haec dubio procul
Promissa esse Deus municipi nouerimus tuo,
Nec prauorũ hominum fulminibus terreor aut minis,
Nec spe deiicior: sed mage persuadeo ego id mihi,
Quòd me isthaec tua nunquã bonitas atq; benignitas
Desertura sit, imò potius me comitabitur
In quamcũque uiam ingressus ero, ac perpetuis meae
Vitae temporibus: 9 quũmque migrare inde necessitas
Coget, non dubito quin repetat spiritus hic suas

9 Et ut inhabitẽ in domo domini in longitudinem dierum.

Aedes, stelliferam scilicet illam domini domum:
In qua pacifice est secula uicturus in omnia.

ARGVM. PSAL. 24.

Quanquam Hebraei dicunt hunc psalmum de constitutione templi in mõte Moriah à Dauide prophetice conscriptum esse: mihi tamen uidetur potius ex ipso contextu, cũ doctissimis Graecis admoneri hoc psalmo fideles, ut inferna omnia ista tanquam Christi opera possessionemque (quippe cui data est omnis potestas in caelo & in terra) admirentur quidẽ, sed in caelũ potius ubi praecipue sibi sedẽ ille delegit, respiciant: cuius ciues ac municipes, quales esse oporteat, depingit. uersu autem septimo & sequenti-

bus ascendentem in cœli orbes Christum & de eius ascensione mirantes angelos propheticè describit. Aptus est psalmus ad formandos cœlestis ciuis futuri mores.

Psalmus Dauid.

Psalmus 24. Ode dicolos distrophos, constans priore metro iambico trimetro, altero, Archilochio dactylico.

1 Nim omnis terra plenitudóq;
u Ipsius est domini: proinde quicquid continet
Immensus orbis uniuersiq; incolæ
Illius, in domini sunt & potestate & manu.
2 Nec more terram cæterorum condidit
Artificum, solidis qui fabricantur in locis,
Vt ipsa fundamenta tutò collocent:
Ipse super maria atque mobiles aquas eam
Fundauit immotam & moueri nesciam,
Turbine uel fluuiorum illisione quapiam:
Mortalibúsque eam colendam tradidit.
3 At sibi constituit sedem in sacro illo & ædito
Pinguíque monte (quò nisi ipse traxerit
Nemo uenire potest) illa uidelicet sua
Cœlestis aulæ regia. Sed obsecro
Scandere quis queat illò, aut passum ibidē figere?
4 Qui nec manus contaminauerit suas,
Nec maculauerit iniustis & illis impiis
Cor cogitationibus (quæ neminem
Lædere quum uideantur, amplius multo nocent,)
Qui nec suum mendacio fefellerit,
Multo etiam minus obsecrationem adiecerit
Fallendo, proximum. 5 Qui ad hunc modum suam
Diriget instituétque uitam, & in rebus bonis

a Hic & Fœl. stabiliuit.
b Fœl. exurget.
c qui nō exaltauit frustra animā suam.
d Heb. deest.
e Heb. iustitiam.

1 Domini est terra & plenitudo eius orbis terrarū, & uniuersi qui habitant in eo.
2 Quoniam ipse super maria fundauit eum, & super flumina a præparauit eum.
3 Quis ascendet in montē domini, b aut quis stabit in loco sancto eius?
4 Innocens manibus & mundo c corde qui non accepit in uanum animam suam nec iurauit in dolo d proximo suo.
5 Hic accipiet benedictionē à domino, e & misericordiam à Deo salutari suo.

Studebit exercere, cum Deo locum
Perpetuámque domum acquiret sibi: sed interim
A liberali præmia & multa & bona
Accipiet domino, & Deo salutari suo:
Iustum benignitate quem reddet sua.

6 Hæc est generatio quærentiũ dominũ, quærẽtiũ f faciem Dei Iacob.

6 Tale hominum genus est quærẽtium regem Deũ,
Et illius præsentiam ambientium. f Heb. tuam.

7 g Attollite portas principes uestras, & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ.

7 Eia agedum capita æternæ eleuate ianuæ,
Et sempiternæ uos fores templi sacri. g Heb leuate portæ capita uestra.
Vestra etiam capita huc ô eleuate principes
Ad principum illum principem & regem Deum:
Vestráque et reserate claustra, ut illuc permeet,
Introque gloriosus ille rex eat.

8 Quis est iste rex gloriæ? dominus fortis & potens, dominus potens in prælio.

8 Sed quis, & unde uenit? qua gloriosus iste rex
De gente natus, quo creatus sanguine est?
Ille potens Deus est, rex fortis ac ualde inclytus:
Bellator heros, & ualens in prælio.

9 h Attollite portas principes uestras & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ.

9 Eia agedum capita æternæ eleuate ianuæ, h Heb. leuate portæ capita uestra.
Et sempiternæ uos fores templi sacri.
Vestra etiam capita huc ô eleuate principes
Ad principum illum principem & regem Deum:
Vestráque et reserate claustra, ut illuc permeet,
Introque gloriosus ille rex eat.

10 Quis est iste rex gloriæ? dominus i uirtutum ipse est rex gloriæ.

10 Sed quis, & unde uenit? qua gloriosus iste rex i exercituum
De gente natus, quo creatus sanguine est?
Bellipotens Deus est, qui uestra quondam prælia
Vobis peregit in quiete agentibus:
Militiæq; supernæ est gloriosus ille rex.

ARGVM. PSAL. 25.

Quum & persequentium se & peccati sui meminerit hoc psalmo Dauid, uero simile est in persecutione Absalonica eum fuisse conscriptum: quo & ab inimicis se persequentibus eripi, & Dei uias doceri, peccatumque suum si-

bi remitti, atque ab angustiis populum liberari precatur. Fideles obiter ad Dei timorem exhortans, qui se timentes non sit deserturus. Accommodatus est psalmus unicuique in grauibus corporis animique morbis constituto.

Psal.25. Ode tricolos tetrastrophos, constans duobus prioribus metris dactylicis trimetris, 3. iambico dimetro hypercatal. 4. dactylico tetrametro alcmanio.

1 Iduciam ponant alij suam
a Heb. leuabo. — f In uiribus uel diuitiis suis,
Nitantur ac fidant amicis
Principibusque uiris: ego omnem in
Benignitate illa egregia tua,
O mi Deus spem constitui meam:
Ad te unicum in cælum leuaui
Mentem, animumque meum: ergo noli
b ne lætentur super me. — Committere ut tandem pudeat spei
Huius meæ me tam stabilis: 2 neque
Permitte ut insultent mihi hostes,
Ceu penitus misero, ac malorum
Aut uortice aut tanquam alluuie obruto, ac
Immerso, & omni præsidio omnium
Rerum carenti, & destituto.
Nec dubito, quod ego precor, quin
Statim impetrem: nempe usque adeò tua
Comperta nobis est bonitas: ita
Aperta & explorata, nemo ut
Ambigat aut metuat male unquam
Fore & piis, & iustitiæ ac Dei
Colentibus: qui spem penitus suam &
Fiduciam in te collocant, ac
Constituunt, tibique annuunt, te
Nituntur uno. nec bonitas tua
Permittet unquam ista semel ut sua

1 Ad te domine a leuaui animam meã, Deus meus in te confido nõ erubescam.

2 b Neque irrideant me inimici mei, etenim uniuersi qui sustinent te non confundentur.

Spe concidant, ullóue pacto
Deiiciantur & erubescant.

3 Confundantur omnes iniqua agentes c superuacue.

3 Sed erubescant spésque sua iis cadat,
Qui non lacessiti innocuos uiros
Vexant, nec imbecillitate er-
roréue perperam agunt, sed ultro

c Hier. frustra Fel. sine caus.

4 Vias tuas domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me.

Sua uoluntate ac studio. 4 Quia
Verò fit ut plerumque etiam à uia
Vel iusti aberrent: ipse tu me
Dirige dux meus & tuas, ut
Ne fortè præceps in barathrum ferar,
Tu me edoce atque ostende mihi uias,
Breuésque monstra semitas: quo
Conficiam breuius tuarum
Legum atque mandatorum iter: utq; ego

5 Dirige me in ueritate tua & doce me, quia tu es Deus saluator meus & te sustinui tota die.

Opinionum dogmate ne imbuar
Falsarum, & errorum impiorum:
Tu comitare per has tenebras
Vadentem: ubi me dura necessitas
Sæpe esse compellit miseræ istius
Vitæ atque acerbæ: & ueritatem
Iustitiamq; tuam doce me.
Tu nempe seruator meus & Deus,
Omni die atque hora anxius ipse te
Expecto, dum me uindices ab
Hostibus usque adeò feris: 6 a-

6 Reminiscere miserationum tuarum domine: & misericordiarum tuarum quæ à sæculo sunt.

ge ergo tuæ iam iam reminiscere
Clementiæ: nec nostra Deus bone
Peccata uindica, mage autem
Ad solitas miserationes
Illas tuas obsecro reuertere.
Non est enim res tam noua & insolens,
Quòd lenitate utaris ista,

Suppliciterque petentibus te
Non deneges: nam prima ab origine
Sic demereris nos miseros tuos
Seruos. 7 *per hanc te gratiam ergo*
Supplico, per miserationum,
Fontem tuarum, fac tibi ut excidant
Aetatulæ delicta meæ: atque ea
Quæ olim per ignorationem
Seu uenialia siue morte
Dignissima admisi. 8 *at memor esto tuæ*
Insignis ac summæ bonitatis, &
Fac sempiterna obliuione
Vt penitus mea deleantur
Commissa: non ob planè aliud, nisi
Benignitatem quò penitus tuam
Mundo indices, & pœnitenti ac
Suppliciter ueniam petenti
Te mox daturum: si tamen ô Deus
Cum lachrymis ad te ille reuerterit.
9 *Nam ad te reuersos consuesti*
Suscipere: utq; pius bonúsque es,
Errantibus monstrare uias, quibus
Oporteat procedere & ingredi.
Quinimò quà rectus bonúsque es,
Ipsa etiam bonitate sponte &
Lubens doces illos, animo pio
Et mansueto quos fore praeuides:
Monstrásque quo pacto omnia illi
Iudicio & ratione tractent,
Atque administrent: iudicii quoque
Quonam modo uitare tui queant
Acerbitatem, mitibúsque
Et ducis & comitis loco es, quo

7 Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris.

8 Secundum misericordiam tuã memento mei tu, propter bonitatẽ tuam domine.

d Heb. docebit peccatores.

9 Dulcis & rectus dominus: propter hoc legem dabit delinquentibus in uia.

Tuta uia longéq; facillima
In cælum, & illas æthereas domos
(Vbi dolor nullus labórue eſt)
11 Vniuerſæ uiæ domini miſericordia & ueritas [e] requirentibus teſtamentũ eius & teſtimonia eius. *Perueniant. ſed enim quod ipſe*
Doces, quod omnino fieri iubes. [e] Heb. cuſtodientibus pactũ eius.
Et lenitatem amplè redolet Dei,
Et ueritatem: quo uel hoſti
Noſtro etiam truculentiori
Simus benigni: nec niſi ueritas
Ex ore noſtro prodeat: ac neque
Noſtra acta præter ueritatem
Iuſtitiámque aliquid doloſum
Præſeferant, quodcunq; lucrũ hinc fluat.
Nempe ipſa ſunt leges imitarier
Tuas uolenti rectum ad unguem,
Quæ facere ipſe iubes: quibus quid
Vel ſuauius, uel iuſtius æquiúſue
Vnquam eſſe poſſit! Sic domini iugum
Leue atque lene: quod ſtatim ſit
A puero tolerare ſanctum.
12 Propter nomen tuum domine propitiaberis peccato meo, multũ eſt enim. *[12] Iuxta ergo nomen mirificum tuum*
Clementis ac lenis, domine obſecro
Ignoſce peccatis meis: nam
Vſque adeò grauia illa ſunt, &
Tam multa (ni tu fortè remiſeris
Mihíque condonaris) ut elui
13 Quis eſt homo qui timet dominũ? [f] legem ſtatuit ei in uia quam elegit. *Nullo modo poſſint. [13] ſed illum*
O nimis atque nimis beatum
(Siquis modo uſquã eſt) qui dominũ timet [f] Vel. docebit eum uiã quã eligit.
Purè atque caſtè: legem etenim ſuam
Illum Deus docebit, & qua
Vel ratione uel arte uitam
Componere & formare decet, genus

Quodcunque uitæ elegerit haud malum,
Et optimam ad uitam instruetur:
g Val. dormiet 14 *Interea quoque perfruetur* 14 Anima eius g in bonis demorabitur & semen eius hæreditabit terram.
Cunctis bonis & commoditatibus,
Quascunque iusti mens hominis potest
Optare, seu nunc seu futuro in
Tempore. quinetiam quia omnibus comparatum est, & simul insitum à
Natura, ut ipsis prospicere ac bene
Nepotibus, filiisque cautum
Esse uelimus (& ut breuis sim)
Omni esse iure omnique uia & modo
Consultum: & hac illum quoque gratia
Donabit atque impartietur
Munificus Deus, ut quæ ab illo
Fide pari, nec dissimili quoque
Virtute stirps & posteritas erunt,
Terræ omnis hæredes fient, &
h Heb. Secretum domini. 5 Hier. & pactū suum ostēdet eis. *Nullius indigeant, 15 suumque* 15 h Firmamentū est dominus timentibus eum, & testamentū ipsius ut manifestetur illis.
Declaret illis se reuerentibus
Arcanum, & illud quod pepigit semel,
Bonáque nobiscum fide icit,
Explicet edocéatque fœdus,
Quicunque eum purè reuerentur &
Colunt, ut aduersis agitarier
Contingat illos opprimiue:
Non poterunt tamen è gradu ipso,
Statúque mentis deiici, & alteri
Fidem dare, aut unum dominum ac Deum
Negare: nam illis, ne uacillent
Est dominus basis & columna.
16 *Et ista uerò cum fore sentiam,* 16 Oculi mei semper ad dominū, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos.
Ac tanta proponi bona præmiáque

Intelligam Deum colenti:
In te oculos aciemq́; mentis,
Et cogitata ô mi Deus omnia
Mea ipse figo iugiter,unico
Te nitor, ex te uno deinceps
Pendeo:nam laqueo implicatos
Pedes meos educis & explicas.
Quòd si mihi hostes rete tetenderint,
Euellis:ut iam subuereri
Insidiásue dolósue eorum

17 Respice in me & miserere mei, quoniam unicus & pauper sum ego.

Non debeam. [17] Ergo ô unica spes mea, in
Seruum tuum nunc respice,& illius
Omni suorum destituti
Auxilio miseresce:tu me,
Qui solus & pauper sum,oculis tuis

18 Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt, de necessitatibus meis erue me.

Quæso intuere & respice. [18] iam satis
Superq́; pœnarum dedisse
Ipse mihi uideor: mei me
Afflictiones ualde animi opprimunt,
Atque indies crescunt.agedum ex eis
Angustiis,quæ me coarctant,

19 Vide humilitatem meã & laborẽ meũ,& dimitte uniuersa delicta mea.

Erue me, obsecro. [19] tu laborem
Consydera & perpende meum.tibín
Dedisse pœnarum uideor satis?
Ah mi Deus uide dolorem

20 Respice inimicos meos quoniam multiplicati sunt,& odio inique oderunt me.

Quæso meum: mihíque uniuersa
Peccata condona: [20] neque me modò
Sed & meos oro inspice tam feros
Hostes,ut aduersum innocentem,
Multiplicentur & augeantur.

21 Custodi animã meã & erue me,nõ erubescam quoniã speraui in te.

Quámque asperis me quàm uel atrocibus
Sectentur & pungant odiis: [21] ego
Verò quia innitor tibi uni,

Nec spe alia nisi nominis me
Tui ipse sustento (haud aliunde enim
Fido atque nitor) suscipe me Deus,
Et erue ex istis calumniis:
Quamque mihi eripere, omnibúsque
Modis uiisque auferre animam student,
Defende ab illis protegéque obsecro:
Pudore ne forte erubescam
Ludibrio expositus meorum, &
21 i Crudelitati incredibili hostium.
Et quum tui desyderio ardeam,
Et pendeam ex te solo & uno:
Fac precor ut tueatur atque
Defendat, & me seruet ab omnibus
Iniuriis, atque innumeris malis
Vitæ innocentis simplicísque
Integritas. etenim mihi se,
Quum me intuentur magnanimæ spei,
Pij atque recti adiungere non timent.
23 *Nec me opto ut unum liberes, sed*
Quem populum mihi credidisti.
Ergo ut tibi laudes canat & sonet
Illo tuo in templo assiduas, age
Non me modo conserua, at omnem ab
Omnibus Israelem molestiis.

i Hi:r simplicitas & æquitas seruabunt me.

21 i Innocentes & recti adhæserunt mihi, quia sustinui te.

23 Libera Deus Israel ex omnibus tribulationibus suis.

ARGVM. PSAL. 26.

Innocentiam suam aduersus impios, qui se calumniabantur proponit hoc psalmo David. Deinde quomodo Dei misericordia semper fisus sit, & quàm diligenter improborum consortia uitauerit: quorum depictis moribus, suppliciorum, quæ illos manent, expers esse postulat, sicut & improbitatis exors fuit. Probi uiri personam imitandam proponit psalmus.

Psalmus 26. Ode tricolos tetrastrophos, constans duobus prioribus metris asclepiadeis, 3. pherecratio, & quarto glyconico.

1 Iudica me domine quoniã ego in innocentia mea ingressus sum, & in domino sperans non a infirmabor.

1 Ermultis me onerant criminibus mei
P Hostes, inuidiam quò mihi concitent
Insonti, & male cautum
Perdant, ac miserè omnibus
Prorsum conficiant & crucient modis.
Sed te mi domine appello: age iam obsecro,
Et uindex meus esto,
Et iudex Deus optime.
Nam syncero animo semper & innocens
Vixi, omnemq; locaui in domino Deo
Spem ac fiduciam, & illo
Niti fidereq; unico
Semper constitui. nec metuo interim
Dum spes coniiciam omneis in eum meas,
Ne qua parte uacillem,
Aut quoquo titubem modo.

a Hier. Deficiam. Fœlix. elabar.

2 Proba me domine & tenta me, b ure renes meos & cor meum.

2 Quinimò si ita uisum tibi erit, proba
Me & tenta Deus: utq; igne probant probum
Argentum ne sit aurumue,
Hunc planè Deus in modum
Renes ipse meos excoque, & intimos
Sensus: quódque ego, siue exterius patro
Seu delibero apud me
Explora, ac penitus mei in-
tellectus animi: non etenim ambigo
Vitam exponere & examini & omnium
Prorsus iudicis, aut
Illi iudicio tuo.

b Fœl. Examina.

3 Quoniam misericordia tua ante oculos meos est, & c cõplacui in ueritate tua.

3 Obuersatur enim iugiter, & meis
Sese offert oculis illa Dei mei

c Heb. Ambulaui.

Ingens, nec satis unquam
Collaudata benignitas.
Quare ex hac, quam habeo ipsi domino, fide
Vitam constitui degere, conscius
Si quid pollicitus sit,
Iustum & ueridicum fore.

4 Non sedi cum cõcilio uanitatis, & d cum iniqua gerẽtibus [?] nõ introibo.

d Hier. Superbis. Felix. Versutis.

4 *In primis studium hoc omne mihi fuit,*
Vt uanos homines & nihili, uelut
Pestem perniciémque
Vitarem, pariterq; eos
Qui quum dissimulent ingenium suum,
Vnum ore atque aliud uafrè animo occulunt.
Cum fallacibus istis
Ac sic dissimulantibus
Consuetudo mihi nulla fuit, 5 *neq;*
Peruersorum hominum conciliabula
Vnquam grata habui: sed
Iis cum dogmatibus suis
Nil odi grauius: nec me etiam impiis,
Atque exlegibus & sacrilegis uiris
Adiunxi, aut aliquando
Adiungam: quibus ac Deum
Ignorantibus, aut non reuerentibus
Iamdudum ualedixi, penitúsque eos
Tanquam pestiferum anguem
Vitare institui: 6 *bonos*
Verò, ac iuris & æqui cupidos uiros
Sectari, mihíq; adiungere, & omnibus
Obseruare modis, ac
Mundas inter eos manus,
Hoc est integrum ab omni macula & dolo
Præ me ferre animum: quúmque meam in domum
Post casus uarios, &

5 Odiui ecclesiam malignantium, & cũ iniqua gerẽtibus nõ introibo.

6 Lauabo e inter innocentes [?] manus meas, & circumdabo altare tuum domine.

e Heb. In innocentia.

Tot discrimina tantáque,
Longo ex exilio me ipse reduxeris.
Victoremq; meorum Deus hostium
Tu me effeceris: 7 hic tum
Puro pectore simplicique
Adstabo tua ad altaria, teq; ibi
Hymnis concelebrabo & modulis meis,
Sic ut personet orbis
Totus nil aliud, tuæ
Quàm clarissima miracula dexteræ, &
Laudes mirificas ac memorabiles:
Nec laudes modò pangam
Virtutesq; tuas, sed &
Laudari à reliquis te ipse fidelibus,
Pro cuiusque modo intelligam & audiam.
8 Nam supra omnia sanctæ,
Præclaraéq; tuæ domus
Illa incredibilis gloria me iuuat:
Eius plus oculis grata mihi est meis
Insignis species, &
Præ rebus decor omnibus.
9 Ergo cum sceleratis licet & malis,
Vitam degere nunc cogor & impiis,
Ne cum illis tamen unà
Me damnes Deus optime.
10 In promptu scelera illis sua sunt, quibus
Iustos discrucient: quùmque locum occupent
Iusti iudicis, & uitæ
Exemplar populo sient,
Corruptis parum erat moribus esse, ni
Acceptis etiam muneribus, nefas
Fas & ius facerent, ac
Cuncta impunè agerent mala:

7 Vt audiam uocē laudis tuæ, & enarrem uniuersa mirabilia tua.

8 Domine dilexi decorem domus tuæ & locum habitationis gloriæ tuæ.

9 Ne perdas cum impiis animā meā, & cum uiris sanguinum uitam meā.

10 In quorum manibus iniquitates sunt, dextera eorum repleta est muneribus.

11 *Ipse autem innocuam te duce mi Deus,*
Vitam hucusque traho, nec minimum è uia
Declinaui: igitur iam
Filij ultro miserescε, nec
Abiectum atque humilem desere seruulum,
Verùm ex insidiis totq; calumniis
Solue atque eripe quæso.
12 *Et quum pes meus à uia*
Non deflexerit illa egregia tua
Ac iusta, ueniet tempus & hora quum
Terrarum omnibus oris,
Atque omni in populo & loco,
Constans te dominum téque Deum asseram:
Ac psalmis celebrabo & fidibus meis,
Sic ut te quoque deinceps
Nulla ecclesia nesciat.

11 Ego autem in innocētia mea ingressus sum, redime me & miserere mei.

12 Pes enim meus stetit in directo, in ecclesijs benedicam te domine.

ARGVM. PSALM. 27.

Extinctis Saule & Absalone unctus in Hebron Dauid, & multis magnisque periculis defunctus, quū superessent nonnulli ex Saulis familia inimici, quibuscum septenne illi bellum fuit, diuini recordatione auxilii, quod toties expertus esset, sese confirmat: adeò, ut iam hostile nihil Deo adiutore formidet. Deinde ut trāquillam in templo uitam sibi ducere liceat, precatus: bonaque spe animatus, Dei cōtra hostes opem implorat. Valet psalmus ad confirmādam pii principis in Deum fiduciam.

Psalmus David.

Psalmus 27. Ode dicolos distrophos.

1 *Vo non tutus eam, ambulémue tutus,*
Si nullas circum undique cerno,
Quæ meum impediant iter tenebras,
Ac nobis præluceat illa

1 Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo?

Lux indeficiens, uiámq; monstret,
Nec permittat in auia labi:
Ille inquam dominus meus deúsque?
Quòd si idem uitæ atque salutis
Largitor mihi adest, & unus auctor,
Quémnam, uos obsecro, timebo?

2 Dominus [a] protector [?] uitæ meæ, à quo trepidabo?

[a] Heb. Fortitudo.

2 Si uitæ rationem habet meæ, & me
Vnus seruandum atque tuendum
Suscepit dominus, quis omnium est qui
Me perterreat, aut mihi quenquam
Timorem incutiat? neque hanc spem inanis
Absque ulla præfero caussa:
Quippe certum habeo probéque noui,
Quantum illi sit grata suorum,

3 Dum appropiant super me nocētes, ut edant carnes meas.

Et quàm chara salus: 3 quum enim imminerent
Eductis contra me inimici
Copiis, capiti meo, meásque
Fortunas omnes lapidarent,
Parúmque abforet, (impij & feroces
Tam sunt) quin me dilaniarent.

4 Qui tribulant me inimici mei, ipsi b infirmati sunt [?] & ceciderunt.

5 Si consistāt aduersum me castra, non timebit cor meum.

6 Si exurgat aduersum me prælium, in hoc ego sperabo.

[b] Heb. impegerunt.

4 Contra impingere, debilesq; se esse
Planè uiribus undique cassos
Agnouere, nihilq; habere prorsum
In se roboris. unde etiam si,
In me hostilia castra fixerint, 6 &
Bellorum furor impius ac uis
In me inuaserit, haud tamen timebo:
Sed spe concepta meliori,
Meo uni domino deóque fidam.

7 Vnam petij à domino, hāc requiram ut inhabitem in domo domini omnibus diebus uitæ meæ.

7 Ergo tam securus ab omni
Hoste, unum hoc cupio precórque solum,
Vnum hoc omnibus expeto uotis,
In domo ut liceat Dei mei omnem

c Hier. pulchritudinem. Fel. iucunditatem.

8 Vt uideam c uoluntatem d domini, & uisitem templum eius.

Perpetuò mihi degere uitam:[8] &
Formam denique pulchritudinemq;
Ipsius coràm speculari,
Temploq; illius assidere, & illic
Rebus diuinis meditandis
Meæ huius miseræ nimisque inanis,
Quod superest traducere uitæ.
9 Ille est unus enim in necessitate
Qui me, atque ipso in tempore iuuit
Aduerso, & penitus suas in ædes,
Ac penetralia in ima recepit.
10 Et ne qua superesset hostibus uia
Ad me inuadendum, statuit me
Tanquam in rupe aliqua edita inuiaq;,
Quò nemo conscendere possit:
Extulitq; caput meum ex tenebris,
Subiecitq; meos hostes mihi.
Ex quo notum habeo scioq; certò,
Rursus me in regnum rediturum,
Qui me in circuitu obsident, tenentq;
Vallatum hostibus undique fusis.
11 Quapropter tibi uictimam immolabo
O pinguem Deus atque placentem,
Et laudis simul hostias perennis,
Cum sonitu & clangore tubarum,
Atque altare tuum ipse circuibo.
Sed nec quidquam aliud resonabit
Suspensa ex humero chelys, tuarum
Quàm suauissima carmina laudum.
12 Exaudi ergo preces meas, tuumq;
Mox atque implorauero numen,
Clamantis miserere supplicisque:
Nec proiectum desere seruum.

9 Quoniam abscondit me in tabernaculo suo, in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui.

10 In petra exaltauit me, & nunc exaltauit caput meum d super inimicos meos.

d Heb. pro eo quod sequitur initio uersus sequentis circuiui, in fine huius uersus legunt, super inimicos meos qui sunt in circuitu meo.

11 Circuiui & immolaui in tabernaculo eius hostiã uociferationis, cantabo & psalmum dicam domino.

12 Exaudi domine uocem meã, qua clamaui ad te, miserere mei & exaudi me.

Lux indeficiens, uiamq; monstret,
Nec permittat in auia labi:
Ille inquam dominus meus deúsque!
Quòd si idem uitæ atque salutis
Largitor mihi adest, & unus auctor,
Quémnam, uos obsecro, timebo!

2 Dominus [a] protector [,] uitæ meæ, à quo trepidabo?

2 Si uitæ rationem habet meæ, & me | [a] Heb. Fortitudo.
Vnus seruandum atque tuendum
Suscepit dominus, quis omnium est qui
Me perterreat, aut mihi quenquam
Timorem incutiat? neque hanc spem inanis
Absque ulla præmefero caussa:
Quippe certum habeo probéque noui,
Quantum illi sit grata suorum,

3 Dum appropiant super me nocētes, ut edant carnes meas.

Et quàm chara salus: 3 quum enim imminerent
Eductis contra me inimici
Copiis, capiti meo, meásque
Fortunas omnes lapidarent,
Parúmque abforet, (impii & feroces
Tam sunt) quin me dilaniarent.

4 Qui tribulant me inimici mei, ipsi [b] infirmati sunt [,] & ceciderunt.
5 Si consistāt aduersum me castra, non timebit cor meum.
6 Si exurgat aduersum me prælium, in hoc ego sperabo.

4 Contra impingere, debilesq; se esse | [b] Heb. impegerunt.
Planè uiribus undique cassos
5 Agnouere, nihilq; habere prorsum
In se roboris. unde etiam si,
6 In me hostilia castra fixerint, 6 &
Bellorum furor impius ac uis
In me inuaserit, haud tamen timebo:
Sed spe concepta meliori,
Meo uni domino deóque fidam.

7 Vnam petii à domino, hāc requiram ut inhabitem in domo domini omnibus diebus uitæ meæ.

7 Ergo tam securus ab omni
Hoste, unum hoc cupio precórque solum,
Vnum hoc omnibus expeto uotis,
In domo ut liceat Dei mei omnem

Perpetuò mihi degere uitam:[8] &
Formam denique pulchritudinemq́;
Ipsius coràm speculari,
Temploq́; illius assidere, & illic
Rebus diuinis meditandis
Meæ huius miseræ nimisque inanis,
Quod superest traducere uitæ.
9 Ille est unus enim in necessitate
Qui me, atque ipso in tempore iuuit
Aduerso, & penitus suas in ædes,
Ac penetralia in ima recepit.
10 Et ne qua superesset hostibus uia
Ad me inuadendum, statuit me
Tanquam in rupe aliqua edita inuiáq;,
Quò nemo conscendere possit:
Extulitq́; caput meum ex tenebris,
Subiecitq́; meos hostes mihi.
Ex quo notum habeo scioq́; certò,
Rursus me in regnum rediturum,
Qui me in circuitu obsident, tenentq́;
Vallatum hostibus undique fusis.
11 Quapropter tibi uictimam immolabo
O pinguem Deus atque placentem,
Et laudis simul hostias perennis,
Cum sonitu & clangore tubarum,
Atque altare tuum ipse circuibo.
Sed nec quidquam aliud resonabit
Suspensa ex humero chelys, tuarum
Quàm suauissima carmina laudum.
12 Exaudi ergo preces meas, tuumq́;
Mox atque implorauero numen,
Clamantis miserere supplicisque:
Nec proiectum desere seruum.

c Hier. pulchritudinem. Fel. iucunditatem.

d Heb. pro eo quod sequitur initio uersus sequentis circuiui, in fine huius uersus legunt, super inimicos meos qui sunt in circuitu meo.

8 Vt uideam c uoluntatem ʾ domini, & uisitem tēplum eius.

9 Quoniam abscōdit me in tabernaculo suo, in die malorū protexit me in abscōdito tabernaculi sui.

10 In petra exaltauit me, & nunc exaltauit caput meum d super inimicos meos.

11 Circuiui & immolaui in tabernaculo eius hostiā uociferationis, cantabo & psalmum dicam domino.

12 Exaudi domine uocem meā, qua clamaui ad te, m[iser]e[re] mei & exaudi me.

13 [e] Tibi [3] dixit cor meum exquisiuit te facies mea, faciem tuam domine requiram.

13 *Vni intenta tibi est uelut loquenti,*
Nósque hortanti mens mea, quum nos
Nomine ipsa tuo, tuum intueri
Admonet, atque exquirere uultum.
Quare & te quoque mi Deus requiro:
In te unum mea lumina uerto,
Intentísque alios adhortor esse
In te oculis, & te Deus unum
Spectare: idq; etiam supra omnia opto,
Vt te aliquando cernere coràm,
Ac tuum liceat uidere uultum:

e quidam legunt de te, alij pro te, id est, nomine tuo. quasi dicat. te iubente & pro te nos admonet tuo nomine cor nostrum dicẽs: Exquirite faciem meam sic enim legit Fœlix, pro eo quod septuaginta legũt exquisiuit te facies mea.

14 Ne auertas faciẽ tuam à me, [f] ne declines [3] in ira à seruo tuo.

14 *Quem ne auertas, obsecro te, à me.*
Nec permitte tuo premi furore,
Néue iratus desere seruum
Tuum, neu labefac ruentem, at ipsum
Substenta: 15 *atque ut tu mihi semper*
Rebus auxilio fuisti in omnibus, sic quæso tempore in ipso,
Ac meæ articulo necessitatis,
Te protectorem mihi præsta,
Auctorem'q; meæ salutis unum:
Quando id tempus postulat ac res.

f Fœl. Ne expellas in ira seruum tuum.

15 [g] Adiutor meus esto [3] ne derelinquas me, neque despicias me Deus salutaris meus.

g Auxilium meum fuisti.

16 Quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me, dominus autem assumpsit me.

16 *Non sum enim modo destitutus illis*
Charis omnibus atque propinquis,
Sed me deseruit sui indigentem in
Tempore uterque parens: Deus autem
Pro sua bonitate, me meásque
Aerumnas tandem miseratus
Adiunxit sibi me, meíque curam
Suscepit, uice patris ut esset
Et matris misero mihi, omnibúsque
Orbo subsidiis & amicis:
17 *Commonstra ergo mihi uiam tuam, & me*

17 [h] Legem pone mihi domine in uia tua, [3] & dirige me in semita recta propter inimicos meos.

h Heb. Doce me domine legem tuam.

Fac incedere tramite recto,
O Deus bone, ne perambulanti
Obliquos calles iter hostes
Mihi intercipiant mei: 18 *inq; eorum,*
Qui me odio insectantur atroci,
Incidam imperium tyrannidemq;.
Nempe subornarunt mihi falsos
Testes, proditionis ut reum me
Insimulent, & crimine ficto
Mî meram inuidiam, periculumq;
Grande creent: 19 *adeò ut nisi pridem*
Vacillantem animum, sibique de se
Diffidentem, spe meliori
Dei ingens bonitas benignitásque
Fulsisset, præ mole laborum
Defecisset, eique non ferendæ
Inuidiæ cessisset: ubi autem
Post uitæ uarios miserrimæ huius
Exantlatos, tótque labores,
Mihi tandem aliquando persuasi
Adfore tempus quum incola terræ
Essem, ubi neque mors, neque ulla prorsus
Aerumna est, sed nec dolor ullus,
At uitæ assiduæ comes perennis
Lætitia: hinc uires animumq;
Resumpsi. 20 *ergo Dei benignitati,*
Quæ te cumque afflictio uexet,
Confide, & patienter obsecro illum
Expecta: neque concide rebus
Aduersis: animumq;, quo premêris
Fortius, hoc multo mage contrà
Constanter releua & uiriliter te
Contra hostes gere: nec dubito quin

[i] Heb. Et apertum mêdaciû. Vel. Et loquêtis iniquitatem.

[k] Chaldæus nisi quòd credo uidere bona domini, sub. defecissem & tot hostibus succubuissem.

[l] Heb. Confortabit. sub. Deus.

18 *Ne tradideris me in animas tribulantium me: quoniã insurrexerunt in me testes iniqui [i] & mêtita est iniquitas sibi.*

19 [k] *Credo uidere bona domini, in terra uiuentium.*

20 *Expecta dominum uiriliter age, & [l] confortetur cor tuum & sustine dominum.*

Mox adsint tibi suppetantq; uires,
Tantum illo si uteris uno.

ARGVM. PSAL. 28.

Sunt qui putent in graui aliquo periculo siue ab Saule siue Absalone filio constitutum Dauidem hunc psalmum conscripsisse, deprecãtem ne unà perdatur cum impiis: quibus quidẽ mala imprecatur, sibi autem & populo diuini fiducia auxilii bene optat. Sunt etiam qui putent, nec temerè, post turpiter à Dauidis nepotibus occasum Abner, ueritum eum esse ne sibi Deus nepotum crimen adscriberet, ut Hely paulo antea filiorum peruersitatem, ideoque orasse hoc psalmo, ut se intacto perfidiæ illi pœnas soli luerent. Certè uersus 4. Qui loquuntur pacem cum proximo, ad proditores pertinet. Diuinæ autem spe promissionis animatus Dauid, & sibi & populo bene precatur. Congruens est psalmus homini inter improbos, quibuscum illi uersari necesse est, habitanti.

Psalmus Dauid.

Psalmus 28. Ode monocolos, constans anapæstico dimetro.

1 Ad te domine clamabo, a Deus meus ne sileas à me, b nequando taceas à me & assimilabor descendentibus in lacũ.

a Hier. Fortis meus. Fœlix. Creator meus. Chald. Fortitudo mea.
b Hier. Ne forte tacente te mibi cõpares.

1 D te omnipotens clamabo Deus,
a Deus auxilium roburq; meum,
Ne me despice nec mihi quæso,
Dum uociferor & te inclamo
Obsurdescas, aut dissimules.
Alioqui expes similis fiam
Iis, quos pridem monumenta tegunt:
Aut qui nulla spe redeundi,
Tetro clausi carcere lugent.

2 Exaudi domine uocem deprecationis meæ, dum oro ad te, dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum.

2 Ergo serui miserere precor,
Vocemq; tui supplicis audi,
Quoties ad te uociferabor,

Precibúsque meis pulsabo tuum
Augustum illud sacrumq́; adytum:
Siue ubi præbes responsa tuis,
Siue illud ubi iampridem habitas.
3 Nec me accense in numerum illorum,
Qui flagitiis & spurcitiis
Vndique feruent: 4 & quum lingua,
Vt decipiant, suauia tantum &
Blanda loquuntur, nil nisi mortem
Atque uenenum in pectore gestant.
5 Potius uerò ut sunt commeriti,
Illáq; sua pro nequitia,
Et commentis prauisque dolis,
O Deus illis iuste retribue:
6 Seu tantum animo sua facinora,
Seu patrarint opere ac uerbo,
Fac digna suis præmia factis
Secum referant. 7 nec iam dubito,
Quum sua tantum commoda spectent,
Et delicias, quumq́; nec illis
Curæ fuerit tam magna Dei
Secum aliquando euoluere facta,
Ac tam bellam tanti artificis
Pectore molem reputare suo,
Quin hanc penitus destruat ob rem,
Perdatq́; Deus funditus illos.
8 Illum ego uerò interea summis,
Et perpetuis laudibus omni in
Gente locoq́; extollam atque ueham:
Qui nos semper, nostrasq́; preces
Exaudiuit facie læta.
9 Vis ipse mea est, scutumq́; meum:
Cuius quoties petij auxilium,

3 Ne simul tradas me cum peccatoribus, & cum operantibus iniquitatem ne perdas me.

4 Qui loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum.

5 Da illis secundum opera eorum. & secundum nequitiam adinuentionum ipsorum.

6 Secundum opera manuum eorum tribue illis, redde retributionem eorũ ipsis.

7 Quoniam non intellexerunt opera domini, & in opera manuum eius: destrues illos. & non ædificabis eos.

8 Benedictus dominus, quoniam exaudiuit uocem deprecationis meæ.

9 Dominus c adiutor meus & redemptor meus,' & in ipso sperauit cor meũ & adiutus sum.

c Heb. & Chald. Fortitudo mea & scutum meum.

Illo fidens prorsus in uno,
Toties adfuit, & me adiuuit:
10 Toties magna præ lætitia,
Cor mihi uisum est gestire meum,
Ac mea toties caro refloruit.
Quamobrem modulis, & carminibus
Iugiter illum celebrabo meis:
11 Protector enim populi Deus est,
Roburq; sui: Christumq; suum
Seruare potest unus, & illum
Aduersum omnes planè inimicos
Et protegere & facere saluum.
12 Ergo populum tutare tuum,
Donisque tuis ô Deus auge:
Quos participes atque hæredes,
Quondam esse tuos bonitate tua
Voluisti, illósque in perpetuum
Magis ac magis extolle & pasce.

10 Et refloruit caro mea, & ex uolūtate mea cōfitebor ei.

11 Dominus fortitudo plebis suæ & protector saluationum Christi sui est.

12 Saluum fac populum tuum domine & benedic hæreditati tuæ, & rege eos & extolle illos usque in æternum.

• Hier. Mea. Fel. & Chal. Ipsum.

ARGVM. PSAL. 29.

Inuitantur hoc psalmo fideles ad celebrādam Dei uirtutem ac gloriam, quam in ciendis tonitruis, agitādis aquis, concutiendis syluis, & confringenda hominum superbia & proteruia (quos metaphoricè per Libani cedros intelligit) manifestam facit. Vnice ualet psalmus ad deiiciendos deóque subiiciendos superbos.

Psalmus Dauid.

Psalmus 29. Ode monocolos, constans metro glyconico.

2 Ferte eia principes,
a Atque uni domino & Deo
Pingues cædite uictimas:

1 2 Afferte domino filij Dei, afferte domino filios arietum.

a Hier. afferte domino filios arietum. Fel. Afferte domino filij principum.

2 *Quæq; illum decet unicum,*
Illi adscribite gloriam.
(Quippe unus super æthera
Virtute omnia continet
Illa incredibili sua)
Noménque ipsius inclytum, &
Augustum ueneramini
In sancto ipsius atrio: &
Eius magnificentiæ
Palmas tendite supplices:
3 *Qui uocem in nebulis suam*
Audiri facit, atque aquis
Pro solo arbitrio imperat.
Vtq; auertat ab impiis
Peruersos homines uiis,
Mirandamq; potentiam,
Illos perdere qua queat,
Testetur: quoties placet,
Vocem cum tonitru ciet:
Immensa simul & pluit
Vndarum uiolentia.
4 *Nec uox ulla potentior,*
Aut usquam speciosior
Illa magnifica Dei est
Voce, ac magnificentior:
5 *Quæ celsas Libani cedros*
In cælum caput editas
Flatu concutiet suo:
Et quotquot Libani cedros
Præ fastu atque superbia
Elati referunt sua.
6 *Iratus quoties enim*
Horrendum fremit ac tonat,

b Hier. imperium. Fel & Chald. Fortitudinem.
c Hiero. & Chald. in decore sancto. Fel. in magnificentia sanctitatis.
d Hier. & Chald. in decore.
e Hier. Et disperget eos quasi uitulos: Libanus & Syrion quasi filius rhinocerotis. Fel. Et exilire facit eos uelut uitulū, Libanum & Syrion uelut filiū unicornū.

2 Afferte domino gloriam b & honorem c afferte domino gloriam nomini eius, adorate dominū c in atrio sancto eius.
3 Vox domini super aquas, Deus maiestatis intonuit, uox domini super aquas multas.
4 Vox domini in uirtute uox domini in d magnificentia.
5 Vox domini confringentis cedros, & confringet dominus cedros Libani.
6 e Et comminuet eos tanquam uitulū Libani, & dilectus tanquam filius unicornium.

Præ terrore pauoreq;
Ipſius, Libanus uituli in
Morem ſubſilit ac fremit.
Nec uerò Libanus modo, at
Vnà mons Syrion quoque
Ad uocem & tonitru ipſius
Præ formidine maxima
Tanquam rhinoceros ſalit.

7 Vox domini intercidentis flammam ignis, f uox domini concutiẽtis deſertum & cõmouebit dominus deſertũ Cades.

7 *Porrò admixta tonitruo*
Vox eius ſecat igneas
Flammas, ſpiculaq; euibrat.
Tanta autem uiolentia
Deſerta auia concutit:
Immites etiam ut feræ
Partus ante diem ſui
Fœtus parturiant ſuos:
Deſertique feræ Cades.

f Hier. Vox domini parturire faciens deſertum, parturire faciet dominus deſertum Cades.

8 g Vox domini præparantis ceruos & reuelabit condenſa' & in templo eius omnes dicent gloriã.

8 *Et quum terribili ſono*
Illo & fulmineo boat,
Ad uocem horriſonam ipſius
Proſtratæ nimio metu
Ceruæ parturiunt: neque eſt
Tam denſum arboribus nemus,
Quod non robore protinus
Diſiecto faciem ſuam
Reddat perſpicuam, omniumq;
In ſyluis latitantium.
Quare ob tam egregiam ipſius
Virtutem atque potentiam,
Illum omnis uenerabitur
Gens ac natio, & illius
In templo aſſiduè pia
Laudum cantica concinet.

g Hier. Vox domini obſtetricans ceruis, & reuelãs ſaltus. Fel. Vox domini cõtremiſcere facit ceruos, & detexit ſyluas. Chald. Vox domini parturire faciẽs ceruos, & ſoluens animalia ſyluæ.

h Hier. Dominus diluuium inhabitat. Chald. Deus in tẽpore diluuij super sedẽ iudicij sedit.

9 Vtq; olim intolerabili
Peccato populi sui
Commotus Deus, omniáq;
Vndarum alluuie semel
Submergens animantia,
Regem magnanimum & Deum
Sese præstitit: haud secus
Olim in perpetuum suis
Se regem omnibus & patrem
Præstabit, si quidem student
Ex uirtute bonam ac piam
Vitam uiuere: sin malam,
Atque ex flagitio impiam
Malunt degere, uindicem.
10 Non est propterea tamen
Quòd formidine territus
Despondere animum tuum,
Aut diffidere debeas:
Nam uires populo suo
Longa in pace dabit Deus,
Cunctis ut ualeat bonis
Longo tempore perfrui.

9 h Dominus diluuium inhabitare facit & sedebit dominus rex in æternũ.

10 Dominus uirtutem populo suo dabit, dominus benedicet populo suo in pace.

ARGVM. PSAL. 30.

Quum titulus psalmi sit, Oda cantici dedicationis domus Dauid, ipse autem contextus nullam domus mentionem faciat, sed ægritudinis tantum ex qua Dauid conualuerat: uerosimile est eum in dedicatione domus suæ Deo gratias egisse, tũ ex innumeris bonis, tum maxime ex eo quòd de tã deplorata ægritudine conualuisset. Porrò autẽ ad psallẽdũ Deo fideles inuitat, quem in se sperantes non deserere, uel exemplo suo docet: cuius aduersa omnia Deus conuertit in prospera. Accommodari potest psalmus homini, ab infirmitate conualescenti.

Oda cantici dedicationis domus Dauid.

Psal. 30. Ode dicolos tetrastrophos, cõstans 3. primis uersibus asclepiadeis, & 4 glyconico.

1 Exaltabo te domine quoniam suscepisti me, nec delectasti inimicos meos super me.

1 Mmensis ego te laudibus efferam,
In cælumq; uehat mi Deus, usque dum
Viuam: propterea quòd quũ ego ad inferos,
Et feralia ad ostia
Aedis lethiferæ proxime adiissem, ibi
Deploratum, & ab omni positum procul
Spe uitæ ac medicinæ, è tenebris statim
Traxisti inferioribus,
Nec siuisti inimicos penitus meos
Exultare mei lætitia mali.

2 Domine Deus meus clamaui ad te, & sanasti me.

2 Nam morbo uehementi ac ualido nimis
Adflictatus, opem tuam
Expecto, tibiq; uni domine & Deus
Supplex atque gemens uota mea offero:
Tum mox prisca ualetudo mihi mea
Toto corpore redditur.

3 Domine eduxisti ab inferno animam meam, a saluasti me à descendentibus in lacum.

3 Quin uitam ipse meam ex faucibus inferorum
Ac mortis puteo illo insatiabili
Traxisti, fugientemq; animam meam, a Heb. Viuificasti.
Ne præceps caderem in lacum,

4 Psallite domino sancti eius, & confitemini memoriæ sanctitatis eius.

Ex orco reuocasti ad superos: 4 age
Vos qui relligiosam atque piam Deo
Vitam uiuitis, hymnos canite, atque et
Laudum cantica pangite.
Nomenq; ipsius augustum & honoribus
Dignum, aptis fidibus concinite ac modis:
Proque iis innumeris, quæ sua sanctitas
In uos contulit officiis,
Condignas memores reddite gratias. b Heb. Momentanea, uel instantanea & horaria est ira eius.

5 Quoniã b ira in indignatione eius & uita in uoluntate eius.

5 Quod si fortè animo in uos fuit hostico, &
Duro: præq; hominis se faciem tulit

Irati, breuis ac leuis,
Momentaneáq; ira extitit: & sua
Illa ingens bonitas atque benignitas
(Vnam per quam agimur, uiuimus & sumus)
Longa in tempora permanet:
Imò uitæ etiam tempore perpeti.
Siquid proinde pio durius accidit
Lamentabiléue, id protinus in bonum
Eius uertitur, [c] *& statim*
c Ad uesperum demorabitur fletus, & ad matutinum c lætitia.
c Hier. Lam.
Omnem mœstitiam lætitia excipit
Matutina, neque ulla afficitur pius
Mentis tristitia, quæ diuturna sit:
Nam si uesperè prodiit,
Mox illam exoriens lucifer exigit.
7 *Cuncta ergo mihi quum prospera cederent,*
7 Ego autem dixi in abundantia mea, nō d mouebor [9] in æternum.
d Vel. elabar.
Tantisque ad libitum perfruerer bonis,
Sic demens cum animo meo
Commentabar, & hoc insipiens modo
Aiebam: fieri ne id queat, ut meo
E regno eiiciar, deiiciátq; me
Vis ulla aut uiolentia
Èx tanto imperio! 8 *dúmque ita dicerem*
8 Domine in uoluntate tua e præstitisti decori meo uirtutem.
e Hier. Posuisti mōti meo uirtutem.
Fortunas dominus sanè adeò meas
Confirmarat, ut instar solidi forent
Montis, non merito meo
Vllo, sed bonitate egregia sua:
9 *Quas nostro merito unius ubi imputo,*
9 Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.
Paulisper faciem auertit, & omnia
Læua infaustáq; protinus
Succedunt: ibi enim tam ualidus dolor,
Ac morbus uehemens me arripit, ut statim
Consternato animo conciderem, omnibus
Defectus propè uiribus.

10 Ad te domine clamabo, & ad Deũ meum deprecabor.

10 Dumque hoc angerer atque opprimerer modo,
Vnum ad te reliquum perfugium fuit,
Tales cum lachrymis effluere in preces:

11 Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo in [f] corruptionem?

11 Quid quæso mihi proderit
Vixisse hactenus, & sanguinis istius
Vsum morte mea perdere præcoci?
Quæ fuso utilitas sanguine pergere ad
Festinum interitum nimis,
Si primum appetiit tempus & hora, quum
Diuulganda Dei est gloria, & ipsius
Narranda in populo iustitia ac fides?

f Pal. Foueã. Chald. Sepulchrum.

12 Nunquid confitebitur tibi puluis, aut annunciabit [g] ueritatem tuam?

12 Nunquid te Deus optime
Mens exuta suo corpore, uel tuam
Illam incredibilem iustitiam & fidem
Collaudare potest? nunquam etiam cinis,
Quàm constans stabilisue sis,
Promissiq; tenax, dicere? 13 Quare age
Vocem attende meam, mi Deus, & mei,
Extremis animam qui iam agito labris,
Obsecro miseresce, nec
Vexari sine me pestifero diu
Hoc morbo. lachrymas talibus ad Deum
Iungebam precibus, quum dominus piis
Commotus lachrymis meis,
Et seruum miserans (ut pius est) suum,
Audiuitq; preces, 14 & subito meum
Fletum in gaudia conuertit, & omnia
Vertens in melius mea, ac
Pro mœrore mihi lætitiam afferens,
Pro sacco tribuit uestéque sordida,
Vestes assiduæ lætitiæ indices.
15 Quapropter studium tibi
Consecro omne meum atq; ingenium dico, ut

g Hier. Laudem.

13 [h] Audiuit dominus & misertus est mei, dominus factus est adiutor meus.

h Heb. Legũt in imperatiuo Audi domine &c.

14 Conuertisti planctum meum in gaudium mihi, conscidisti saccum meum & circundedisti me lætitia.

15 Vt cantet tibi gloria mea & nõ compungar, domine Deus meus in æternũ confitebor tibi.

Suspensa ex humero te cithara, ac tuas
Laudes perpetuo tempore prædicem,
Et nomen celebrem tuum.
Quin & lingua meæ maxima gloriæ
Pars & portio, soli referet tibi
Acceptum penitus quidquid habet boni.
Nec me obliuio munerum
Tantorum capiet, sic tua mi Deus
Erga me immeritum tot merita ac bona, ut
Paulisper sileam: quin mage perpetes
Cantabo tibi gratias.

ARGVM. PSAL. 31.

Quũ in deserto Mahom ita cingeretur ab exercitu Saulis, ut elabendi iam spes non esset, obtestatus est Deum pro sua in eum fiducia, ut ab aduersariorum insidiis & potentia illum erueret. Tunc enim temporis psalmum hunc cecinisse uidetur. Tandem uerò confirmato de sua liberatione animo, Deo gratulatus, pios omnes illum diligere, & bona spe animatos esse admonet. Aptus est psalmus obsessis ab hoste.

Psalmus 31. Ode monocolos.

1 Actenus spem colloco & *1 In te domine speraui non confundar in æternum, in iustitia tua libera me.*
b Collocaui in te ô Deus.
Ergo ne pudefac tuum
Seruum in æternum, neque
Spe sua sine decipi:
Sed tua pro iustitia
Eripe omnibus è malis.
2 Et tuam ad nostras preces *2 Inclina ad me aurem tuam accelera ut eruas me.*
Aequus aurem accommoda:
Vtq; me omnibus eruas

3 Esto mihi in [a] Deũ protectorem, et in [b] domum refugij, ut saluum me facias.

E malis propera, ac mihi
Esto petra imperuia,
Arxq; munitissima,
Quò me ab hostibus impiis,
Vt locum in tutum auferam:

[a] Heb. Lapidem fortem.
[b] Hier. Domũ munitam.
Fel. Domum propugnaculi.

4 Quoniã [c] fortitudo mea et refugiũ meũ es tu, et propter nomen tuũ deduces me et enutries me.

4 Mons enim munitus, et
Arx mihi fortissima,
Rebus in cunctis soles
Esse. Quapropter tui ob
Gloriam modò nominis
Vnicus mihi dux eris,
(Quo locorum incedere
Cumque oporteat) et simul
Quidquid ad uictum attinet
Conferes: etenim meus
Vnus es nutritius.

[c] Hier. Petra mea et munitio mea. Fel. Rupes mea et turris mea.

5 Educes me de [d] laqueo hoc quẽ abscõderunt mihi, quoniã tu es [e] protector meus.

5 Eripe ergo me Deus,
Déq; eo laqueo extrahe,
Quem subornarunt nihil
Tale opinanti mihi.
Nempe protector meus
Vnus et defensor es.

[d] Heb. Rete.
[e] Heb. Fortitudo.

6 In manus tuas domine commendo spiritum meum, redemisti me domine Deus ueritatis.

6 Ergo nunc manibus tuis,
Et tuæ curæ unius
O Deus uitam meam,
Quámque corporeis mihi
Illigatam uinculis
Credidisti, animam offero.
Non enim primum modo
Me, sed olim sæpius
Liberasti pluribus
E malis, et nunc quoque
Liberabis: quippe qui es

Iustus & uerax Deus:
7 Qui sequentes uana, nec
Vsui cuiquam sibi
Profutura, odio tuo
Perpeti insequeris: quod &
Semper odi hominum genus:
Nec mihi ullo tempore
Vanus aut nugo leuis
Gratus extitit: at tibi
Ipse soli fidere
Semper institui, neque
Postulare aliunde opem.
Quare in hoc ego tempore,
Et futuris postea
Seculis lætabor, &
Gestiam: 8 bonitas quia
Me tua afflictum intuens
Non modo respexit, at
Iuuit: & quum me grauis
Nec ferenda angustia
Vndecunque affligeret,
Pro tua bonitate me
O Deus, miseratus es:
9 Nec tyrannide passus es
Hostica hactenus opprimi,
Nec sines quoque postmodum.
Quin pedes potius meos
In loco figes spati-
oso & amplo, quò mihi
Liber introitus fiet
Nil timenti, atque exitus.

Sequens huius psalmi carmen constat iambico dimetro catalectico,

ſ Hier. Frustra.

ʒ Hier. Quia uidisti afflictionem meam cognouisti tribulationes animæ meæ.

7 Odisti obseruantes uanitates ſ superuacue: ego autem in domino speraui, exultabo & lætabor in misericordia tua.

8 ʒ Quoniã respexisti humilitatem meã, saluasti de necessitatibus animã meam.

9 Nec conclusisti me in manibus inimici, statuisti in loco spatioso pedes meos.

10 Tandem ergo me Deus mi
Miserare: nam propè instant
Angustiæ, atque ad illum
Iræ tuæ furorem
Oculus meus putrescit:
Nec oculus ipse solus,
Sed uenter ac mea exta
Mœrore colliquescunt:
11 Méque ipsa penè uita
Deficit in dolore.
Quin & dies meos in
Angustia atque luctu
Consumo, transigóque.
12 Robûrque me meum omne
Destituit intima usque
Adflictum ad ossa: quæ iam
Contabuere, tanquam
Exucca uel medullis
Inania, atque prorsum
Vacuata: 13 & interim ipse
Præ copia & furore,
Atque hostium meorum
Terrore, mente tota
Stupefactus, & probro illis
Fui, & meis propinquis:
Quin etiam & iis quibuscum
Necessitudo quondam intercesserat mihi arcta,
Horrori eram: oderántque
Qui me unicè olim amabant.
14 Nam quando in hunc modum me
Afflictum ab omnibúsque
Videre destitutum,

10 Miserere mei, domine quia tribulor, h conturbatus est in ira oculus meus, anima mea & uenter meus.

11 Quoniam defecit in dolore uita mea, & anni mei in gemitibus.

12 Infirmata est in i paupertate uirtus mea, & ossa mea k conturbata sunt.

13 Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium uicinis meis ualde, & timor notis meis.

14 Qui uidebãt me foras fugerũt à me, obliuioni datus sum tanquam mortuus à corde.

h Hier. & Felix, caligauit.

i Heb. in iniquitate uel peccatis.
k Heb. Contabuerunt.

Abiere, me relicto
Solo, foras, fugámque
Cepere: ne meorum
Misereſcerent malorum.
Et ecce paululum poſt
Sic excidit mei omnis
Memoria, ut illius qui
Nunquam ſuæ relicto
Benignitatis ullo
Monimento, ab hac migrauit
Vita, & nihil ſuorum
Secum tulit, nec ullam
Memoriam opinionémue
Exiſtimationis:
Obliuione uerò
Tectus mage & ſepultus,
Longos dies quieſcat.
Haud aliter ipſe ſanè
Obliteratus omnium ex
Memoria & opinione,
25 Factúſque ſum in modum ollæ
Teſtaceæ, atque nulli
Pôſt uſui futuræ.
Audiui enim ipſe multas
Et contumelias, &
Graues minas eorum
Qui me undique ambiebant,
Qua ex re timore magno
Angebar: 26 interim autem
Conſilia conferebant
In unum, ut inſcienti &
Nil tale cogitanti,
Animam mihi atque uitam au-

I Hier. Audiui enim opprobrium multorum, congregatione in circuitu. Fel. Quoniã audiui infamiam multorum, timor circũquaque. M. Quoniã audiui contumeliã multorum, & pauorẽ undequaque.

25 Factus ſum tanquam uas perditum I quoniam audiui uituperationem multorum commorãtium in circuitu.

26 In eo dum conuenirent ſimul aduerſum me, accipere animam meam conſiliati ſunt.

17 Ego autem in te speraui domine, dixi, Deus meus es tu: m in manibus tuis sortes meæ.

ferrent: 17 ego autem ut illi
Conentur inualescantq́;,
In te unicam meam spem
Hucusque collocaui,
Et collocabo semper,
Dicámque: quidquid hostes
Aduersus innocentem
Iustumq́; moliantur,
Tamen haud timebo quidquam.
Scio nempe quòd Deus tu es
Meus, mihique in ipsa
Præsens necessitate
Aderis: tu enim potes me
Vnus iuuare, & omnes
Hostes meos ad unum
Delere, quamlibet sint
Multi, mali, ac feroces.
Quando in manu tua ergo
Mea fata sunt, meique
Anni & dies penes te:

m Heb. In manu tua tempora mea. Chal. In manu tua dies redēptionis meæ.

18 Eripe me de manu inimicorum meorum, & à persequētibus me.

18 Tu me hostium meorum
Solue è manu, omniumq́;
Qui me ut necent sequuntur.

19 Illustra faciem tuam super seruum tuum, saluum me fac in misericordia tua.

19 Lucere fac Deus mi
Faciem tuam super me
Seruum tuum, & tua illa
Bonitate consueta

20 Domine nō confundar, quoniam inuocaui te.

Serua: 20 indecens enim esset
Verti mihi pudori,
Quòd in necessitate
Opem tuam inuocassem,
Nec supplici adfuisses.
21 Magis impij erubescant,

21 Erubescāt impij & n deducantur in infernum, muta fiāt labia dolosa.

n Hier. & Felix, taceant in inferno.

Sileántque sempiternum
In inferis sepulti:
Linguámque comprimant, &
Dolosa labra inanes
Hominésque uani: 22 *& omnes* — 22 Quæ loquuntur aduersus iustũ o iniquitatem insuperbia & in abusione.
o Hier. dura. *Mendaciter loquentes*
Contra pium atque iustum,
Illúmque persequentes
Sermone duriore,
Despectuíque habentes.

Reliquuum odæ constat carmine glyconico.

23 *Sed quanta est bonitas tua,* — 23 Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ domine, quã abscondisti timentibus te.
Quàm sperantibus & tibi
Confidentibus unicè
Aeternum Deus optime
Seruas, utq; reconditum
Thesaurum ex adytis tuæ
Summæ magnificentiæ
Promis temporibus suis.
p Hebr. & Chal. Operatus es. 24 *Quanquam illos etiam palàm* — 24 p Perfecisti eis qui sperant in te in conspectu filiorum hominum.
Ac cernentibus omnibus
Et mirantibus, afficis
Vel nunc, innumeris bonis.
q Hier. in protectione. 25 *Ex quo fiet, & haud dubie,* — 25 Abscondes eos in q abscondito faciei tuæ à conturbatione hominum.
Vt quascunque minas eis
Intentent homines feri
Elatique, nihil tamen
Illos duritia sua
Lædant: quippe quia ô Deus
Vultus præsidio tui
r Hier. Abscondes eos in umbra. *Communiti, ibi se occulent.* — 26 r Proteges eos in tabernaculo tuo à contradictione linguarum.
26 *Defendes enim eos tuo in*
Sacrosancto habitaculo.

(Vnde & despiciant uiros
Tuti quamlibet impios)
A linguis hominum malis,
Quæ nil planè aliud nisi
Iustis detrahere ac piis
27 Benedictus dominus quoniā mirificauit misericordiā suam mihi in ciuitate munita.
Norunt. 27 eia agedum Deo,
Illum qui colitis piè,
Magnas ac memorabiles
Mecum dicite gratias:
Cuius me bonitas meis
Tutum fecit ab hostibus,
Tanquam in præsidio situm, &
Munitissimo in oppido,
28 Ego autē dixi in ʃ excessu mētis meæ proiectus sum à facie oculorum tuorū.
28 Olim dum premerer nimis
Multis anxietatibus,
Nec longe abforet ut meum
Desponderem animum, hoc modo
Mecum mentis in ecstasi
Dicebam: ergòne me Deus
Proiectum à facie tua,
Et blandis oculis tuis
29 Ideo exaudisti uocem orationis meæ dum clamarē ad te.
Aeternum abiicis? 29 iis ego
Ausu tam temerario
Compellare culex Deum
Audebam: at nihilominus
Vocem supplicis audiit
Ad se uociferantis, &
30 Diligite dominū omnes sancti eius, t quoniā ueritatem requirit dominus, & retribuet abundanter facientibus superbiam.
Planè exaudiit. 30 eia age
Ergo omnes dominum & Deum
Sancti diligite & pii:
Nam nouit Deus, & sibi
Fidos seruat ab omnibus,
Quæcunque ingruerint, malis:

ʃ Hier. In stupore meo. Vel in præcipitatione mea.

t Heb. Fideles seruat dominus.

Ac pro commerito suo
Audacem & temerarium
Multo supplicio & graui,
Quanquam tardius, afficit.
31 *Vos autem dominum & Deum,*
Quotquot tamdiu & anxie
Expectastis, alacriter
Expectate: diutius
Quòd si fortè uidebitur
Tardare, eia age paululum
Obfirmate animum, obsecro,
Et durate uiriliter,
Nam confestim aderit: sed &
Cor uestrum atque animos Deus
Confirmabit, & afferet
Virtutem patientibus.

31 Viriliter agite & confortetur cor uestrum, omnes qui speratis in domino.

ARGVM. PSAL. 32.

Ex 3 & 4 uersibus apparet Dauidem graui aliquando morbo ob peccata sua correptũ esse: statim uerò ut peccatum agnouit, remisso peccato conualuisse. Vnde 2 prioribus uersibus fœlices eos prædicat in quorum peccata Deus non animaduerterit, sed gratis ea remiserit. Deinde pios omnes admonet peccata sua non celare, & exemplo sui Deo protectore niti: qui peccatores supplicio, pios & se fidentes præmio afficit. Quapropter ad spiritalem eos lætitiam inuitat. Valet psalmus ad manifestandam uim confessionis.

Psalmus 32.

1 *Illos nimis ac nimis beatos,*
Condonata quibus fuit suæ omnis
Vitæ noxia turpiter peracta,

1 Beati quorũ remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.

Non ullo merito suo, sed illa
Sola incredibili bonitate
Dei ultrò miserentis. ô beatos
Quorum oblita iacent uelut sepulta

2 Beatus uir cui nō imputauit dominus peccatum, nec est in spiritu eius dolus.

Peccata omnia. ² Rursus ô beatum
Felicem'q; uirum & Deo propinquum,
Cuius crimina nulla uindicare,
Sed magis bonitate consueta
Deus uult operire noxias: at-
qui felicior ille, cui placebit
Verax lingua, animusq; rectus, & mens
Doli nescia, candidúmque pectus,
Veri simplicitas, amórque recti:
Qui se non simulat bona esse mente,
Sed delicta sua improbósue mores
Planè agnoscit, eúmque se fatetur
Esse, qui sit: id est malis opertum, &

3 Quoniam tacui inueterauerunt ossa mea, a dum clamarem ' tota die.

Multis flagitiis. ³ Quum enim illa dudum
Peruersa simulatione cælo,
Ac iustus magis esse quàm uideri

a Hebr. & Chal. In rugitu meo.

Laboro, mea prorsus ossa sensi
Contabescere: quum meam dolose
Vitam dissimulare me uolentem
Mentis non bene consciæ eiulatus
Pulsant, & gemitus quotidiani,
Nec est ulla meo quies dolori,

b Hier. Versatus sum in miseria mea cū exardesceret æstas. Fel. Immutatus est humor meus in siccitates æstatis. Sanct. Versus est uigor meus in siccitatem æstatis.

Hinc laruis cruciantibus mearum
Iugiter furiisque noxiarum,
Hinc morbo me agitante non ferendo,

4 Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua, b conuersus sum in ærumna mea dū cōfigitur spina.

Quem meæ meruit male acta uitæ
Aetas, qui miserum usquequaque uexat,
4 Noctes atque dies enim ingrauescit
In me dira tui manus furoris:

Sic ut quum propè plenus ipse fuxi, &
Multi sanguinis antea fuissem,
Exuctus modo sim, mihiq; non iam
Vel sanguis superet, uel ullus humor:
Et uelut media solent aristæ
Messe arescere, dum colore uerso
Flauescunt nimium ob calorem & æstum:
Haud secus misero mihi accidit: nam
Quum mens conscia criminum suorum
Torreat mi animum, ægritudinisque
Immensæ uehemens adurat ardor:
Aresco moribundus & liquesco.
Quapropter stimulo ægritudinis, qua
Totus langueo, conscientiæq;
Peccatricis ad intimas medullas
Fixus, & penitus usque ad ossa, mecum
Coepi reputare: siccine inquam
Meo ut commerito diu angar, & tot
Affectus miserè modis laborem,
Dum tego mea crimina! 5 *Ergo apud me* 5 *Delictum meũ cognitum tibi feci, & iniustitiam meã non abscondi.*
Nil ultra simulare uel tacere
Visum est, sed penitus meam omnem aperte
Tibi prodere & indicare uitam.
6 *Statim autem ut facinus meum indicaui,* 6 *Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.*
Atque omnes tibi noxias retexi,
Imò istud modò factitare mox quàm
Meum induxi animum, meáque sponte
Tot & crimina tanta confiteri:
Non est tam graue, támque abominandum
Vllum flagitium, quod ipse non mox
Atque ultro mihi (tam bonus piúsque es)
Condonaueris. 7 *Ergo tam benignum* 7 *Pro hac orabit ad te omnis c sanctus in tempore opportuno.*
c *Hier. Misericors* *Qu[illegible] te præstiteris mihi parentem,*

Cuicunque ingruerint pares malorum
Vndæ, si fuerit pius, tuique
Colens numinis, illicet redibit
Ad se, & te precibus suis uocato
Ipso in tempore supplicationis,
Sese conferet illico tuæ illum
In portum eximiæ benignitatis:
8 Qua tanquam duce tutus à suorum
Hostium insidiis, nihil timebit
Torrentes rapidos niualis undæ: &
Quotquot feruere gurgites aquarum
In se uiderit, ut fient feroces,
Nil tamen metuet: futurum enim scit,
Vt pertingere non queant ad illum,
Auertente tua benignitate.
9 Sic tu perfugium mihi atque asylum es,
Si qua angustia, si qua me meorum
Hostium ambierit ferocia, in te
Vno spes mea: tu mihi latebræ,
Tu defensio. quare, amabo, tu me
Ab iis erue, mêque ouatione
Fac gaudere pari, salus mea & laus,
Qua gaudere solent manu suorum
Elapsi capitalium & ferorum
Hostium: ut nihil amplius canentem
Toto in circuitu audiant, nisi illa
Meæ cantica liberationis.
10 At uos ô homines adeste, mêque
Tanquam exemplar habete: uos enim ipse
Exemplo erudiam meo, & docebo
Quónam uos iter ingredi atque inire
Decet: uos oculis meis euntes
(Ne aberretis ad inuia illa saxa,

d Hier. Vt cũ inundauerint aquæ multæ, ad eum non accedant.

e Hier. Tu es protectio mea, ab hoste custodies me, laus mea saluãs circundabis me. Sãct. In absc õso es mihi. i. latibulum mihi es, ab angustia custodies me, clamoribus liberationũ circũdabis me. Fœl. Tu secretum mihi, à tribulatione custodies me, canticis liberati, circũdabis me.

f Hier. cogitabo de te oculo meo Sanct. cõsulam tibi oculo meo. Fœl. Innuam super te oculo meo.

Ac prærupta)locis uiísque cunctis
Lustrabo.11 Interea cauete mulis
Ne sitis similes, equísue: qui quum
Expertes rationis atque mentis,
Modò huc præcipites eant, modò illuc,
Quocunque impulerit libido: ni illis
Frena inieceris, & capistra, mordent:
Nec quenquam patiuntur insidere.
12 Tu uerò Deus omnium ordinum æquus
Et prudens moderator atque rector,
Sic incompositos & inquietos
Extemplo cohibe: utq; ne propinquare
Vsque ad te ualeant (abominaris
Enim illos) age ferreis lupatis
Ipsorum ora tene, licentiaq;
Effreni, & nimis ac nimis uaganti
Frenos iniice, in ordinémque coge.
Horum autem similes cauete sitis,
Sed tantæ memores benignitatis,
Qua uos immeritos nihílque tale
Sperantes, pater ille tam benignus
Affecit, rationis atque mentis
Compotes, adhibete diligenter
Curam omnem, memori atque grato in illum
Vt uos esse animo audiat, sciátque.
Ingratos homines enim, impiósque
Multi ac perpetui manent dolores:
Et qui admittere pergit, ac uetustis
Noxis iungere noxias recentes,
Plagis undique uapulabit ille
Multis: at domino suo & Deo qui
Vno[illegible]titur atque fidit, illum
Totum [illegible] circuitu benignitas, &

11 Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.

12 In chamo & freno maxillas eorum constringe, qui non approximant ad te.

ℨ Heb. multi dolores impij uel impio.

13 ℨ Multa flagella peccatoris, sperantē autem in domino misericordia circumdabit.

Dei ingens cumulabit ambietq;

14 Lætamini in domino & exultate iusti, & [b] gloriamini omnes recti corde.

Aeternum bonitas. 14 age ergo gaude
Ac lætare, alacérque uiue (quisquis
Iustus ac pius es, deique cultor)
Defensore Deo, tuæq; signum
Ede lætitiæ: quis est enim qui
Non gaudere & ouare iure possit,
Si modò est animo pio atque recto!

b Hier. Laudate eũ omnes recti corde. Sanct. Laudate omnes rectos corde. Fel. Iucundamini omnes recti corde.

ARGVM. PSAL. 33.

Ad exultandum inuitantur hoc psalmo fideles, deumque laudandum: tum ab immensa in nos benignitate, tum ab ipsius potentia, qua cælum & inferiora ista omnia condiderit, tum etiam à prudentia & sapientia, qua humanam principum huius seculi sapientiam eneruat, & suis bene prospicit. Deinde nullo nisi Deo fidendum docens, curæ illi pios esse ostendit, & ideo uno eo niti ac lætari instituens misericordiam sibi & populo fieri postulat. Dei bonitatem sapientiam ac prouidentiam docet hic psalmus, uniceque ualet ad confirmandam piorum in illum fiduciam.

Quanquam Hebræis ἀνεπίγραφος *est psalmus, ueteribus tamen inscriptio est, in finem psalmus David.*

Psal. 33. Ode monocolos hendecasyllaba, sapphico metro constans.

1 Exultate iusti in domino, rectos decet collaudatio.

1 Audibus iusti dominum efferamus,
I Et simul lætemur, eumq; dignis
Canticis omnes ueneremur. æquum est
A piis nempe omnibus, & probatis

2 Confitemini domino in cithara, in psalterio decem chordarum psallite illi.

Vt Deus laudetur. 2 age ergo, nablum
Ac chelyn pulsate, lyram & sonoram,
Organumq; unà decachordum, 3 & illi

3 Cantate ei canticũ nouum, bene psallite illi in uociferatione.

Psallite, ac laudum noua cantica omnes
Dicite: at cum uociferatione,

Iubilóque & mentis alacritate.
4 Nempe res iusta est, penitúsque recta,
Quam Deus mandat fieri, facitue:
Imò quodcunque efficit, optima illud
Et fide recta facit, 5 æquitatis
Sic amans est iudiciique, & eius
Interim plena est bonitate tellus:
Nec modò tellus, sed & infera ista
Cuncta. 6 Nam uerbo ipsius omnis illa est
Orbium cæli fabricata moles:
Spiritúque ex ore Dei fluente
Constat illorum semel apparatus
Vniuersus: 7 nec modò uis potestásque
Ipsius, cæloq́; solóque, uerùm
Vnà aquis latè & fluuiis mariq́;
Imperat, tanquam in tumulum eius undas
Eleuans, ac sydere deinde cogens,
Vtq́; thesaurum in penitas abyssos
Obruens. 8 ergo dominum Deumq́;
Cuncta formidet paueatq́; terra, &
Qui colunt illam semel uniuersi:
9 Nam potens usque est, adeoq́; magnus
Vnico ut uerbo è nihilo creata
Omnia educat: statim ut ille nempe
Iussit, aut quidquam fieri cupiuit,
Protinus subsistere cœpit, & mox
Atque præcepit, mora nulla planè
Præteriit, quin cuncta Deo iubenti
Pareant: nam & quæ fuerant creata,
Quæq́; nondum ex principiis suis excessérant, illa omnia solam ad ipsam
Vnius uocem domini uideres
In su[illegible] transire & abire formas.

a Heb. Iustitiam.

b Hier. Ornatus.

c Fœlix & Sanct. sicut cumulum.

d Chald. Posuit eas in profunditatibus abyssorum.

e Heb. Formident eum.

4 Quia rectum est uerbum domini, & omnia opera eius in fide.

5 Diligit a misericordiam & iudiciũ, misericordia domini plena est terra.

6 Verbo domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnes b uirtus eorũ.

7 Congregens c sicut in utre aquas maris, d ponens in thesauris abyssos.

8 Timeat dominum omnis terra, e ab eo autem commoueantur omnes habitãtes orbem

9 Quoniam ipse dixit & facta sunt, ipse mãdauit & creata sunt.

10 Dominus dissipat consilia gentiũ, reprobat autem cogitationes populorũ, & reprobat consilia principum.

10 Et licet uanissima moliantur,
Instruantq; aduersus eum sua omnes
Machinata, atque insidias dolósue
Congregati unà populi: futurum
Est tamen, nec uero aliquo labore,
Vt breui illorum ad nihilum reducat
Cogitata & consilia, omniumq;

11 Consilium autem domini in aeternum manet, cogitationes cordis eius in generatione & generationem.

Principum. 11 Contrà interea quod ille
Secum iniuit consilium, manebit
Et ratum & firmum, neque cogitata
Mentis ipsius generatio ulla,
Seculúmue ullum irrita reddet: imò
Stabit aeternum semel ille quidquid

12 Beata gens cuius est dominus deus eius populus quem elegit in haereditatem sibi.

Cogitarit perficere. 12 ergo foelix
Gens futura est ac nimium beata,
Cui Deus noster dominusq; rex est,
Atque defensor, populusq; foelix
Quem sibi elegit dominus, suumq;
Fecit haeredem: neque enim sine ullo
Ille delectu, temereque quenquam

13 De caelo respexit dominus, uidit oẽs filios hominum.

Diligitue oditue: 13 sed è superno
Prospicit caeli solio, nec unquam
Dormit, at contrà uigilanter ad nos
Respicit, nostra omnia diligenter

14 f De praeparato habitaculo suo respexit super omnes qui habitant terrã.

Ac propè inspectans: 14 hominesq; quotquot
Incolunt terrae gremium uniuersae
Curat, atque illis uti promerentur,
Prospicit cunctis: neque quispiam illum
Aut latêre aut fallere possit: omnes
Nempe de caeli solio, suáque

f Hier. de firmissimo solio. Sanct. & Iael. de habitaculo sessionis suae.

15 g Qui finxit sigillatim corda eorum, qui intelligit omnia opera eorum.

Regia aeternum sibi praeparata
Inspicit, 15 notósque habet: ut qui eorum
Omnium mentes animósque quondam

g Hier. fingẽs pariter. Foelix qui so[...]at simul.

Finxerit, quin singula singulorum
Acta cognoscit, meliusq; multo
Quàm quis illorum sua conspicari
Possit, aut intelligere. 16 ergo ad illum
Currite, & uestras in eum repostas
Spes habete ô diues, inópsque rerum.
Non enim seruatur in apparatu
Bellico, uel curribus, aut suorum
Militum quamuis numerosiore
Copia rex ullus, ut aut equestri
Prælio multum queat, aut pedestri.
Nec gigas tam strenuus extitit, qui
Se sua uirtute suisque possit
Viribus, præsentibus à periclis
Liberare atque eximere. 17 ad salutem
Nempe præstandam, neque prorsus ullus
Quamlibet fortisue agilisue equus sit,
Quidpiam possit, nec equo cuiquam
Roboris tantum fuit unquam, eritque,
A periclis eximere ut ualeret
Quempiam: sola in dominum deumq;
Id potest fiducia: 18 qui se in uno
Spes suas omneis positas habentes,
Et suum numen trepidè uerentes,
Respicit clemente oculo pióque:
19 Atque ubi mors ingruerit, uel ulla
Pestis, illos innocuos ab omni
Eripit discrimine: si qua uerò
Vrgeat pœnuria tanta, ut omneis
Præ fame exuccos uideas perire,
Subministrabit cibum abundè & amplè,
[illegible] unde se possint alere ac fouere.
[illegible] Quare [illegible] illum nos patienter usque

h Heb. in multitudine exercitus.

i Heb. nō saluabit. sub quenquam.

n Hier. & Felix uiuificet.

l Heb. [illegible] Hau. [illegible]

m H[illegible] pem.

16 Nō saluatur rex h per multā uirtutem. & gigas nō saluabitur in multitudine uirtutis suæ.

17 Fallax equus ad salutem, in abundantia aūt uirtutis suæ i non saluabitur.

18 Ecce oculi domini super metuentes eum, & in iis qui sperant super misericordia eius.

19 Vt eruat à morte animas eorum, & n alat eos in fame.

20 Anima nostra l sustinet dominum. quoniam adiutor et m protector noster est.

Iamdiu expectauimus:ille nempe
Rebus in noſtris fuit,eſtq; ſemper
Inſtar arcis præſidiique firmi:
21 *Gaudiorum materiem perennem*
Qui ſuis præbet,modò ſemper illo
Fidere ac niti, bonitateq; eius
Perſeuerent. 22 *ſic igitur tua in nos*
Spargat, ac ſeſe bonitas, Deus mi
Et parens, effundat:uti omnia in te
Acta noſtra,& conſilia unum habemus
Collocata & fixa:nec ulla nobis
Auxilij cuiuſquam aliunde ſpes eſt,
Aut fuit unquam.

21 *Quia in eo lætabitur cor noſtrum, & in nomine ſancto eius ſperauimus.*

22 *Fiat miſericordia tua domine ſuper nos, quemadmodũ ſperauimus in te.*

ARGVM. PSAL. 34.

Vti primi Regum 21 ſcribitur quum Saulis iram declinans Dauid ad Achis regem Geth (quem Abimelech communi regum Palæſtinorum uocabulo pſalmi inſcriptio appellat) profugus diuertiſſet, apud eum à Philiſtæis ſeruis cognitus ac delatus, prudenter ſe fatuum & inſanum ſimulauit:cuius ſimulationis beneficio diuina ope liberatus, Deo gratias agit, & ad Deum collaudandum pios omnes hortatur, poſtmodum ad Dei fiduciã inuitatos ceſſare à uitiis, & uirtuti operam dare admonet: quoniam erga pios & impios uigilat Dei prouidentia,qui & bonos,utcunque interim affligantur,moleſtiis omnibus liberatos,præmiis:malos autem ſuppliciis eſt affecturus. Valet pſalmus ad confirmandam afflictorum in unum Deum fiduciam.

Dauid quum immutauit rationem ſuam coram Abimelech & eiecit eum & abiit.

Pſal. 34. Ode tricolos tetraſtrophos,eiuſdem menſuræ cum pſal. 20.

1 Et omne tempus laudibus efferam,
p Meísque semper carminibus Deum
Cantabo, & eius laus perennis
Semper in ore meo sonabit.

1 Benedicam dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo.

2 Inq; occinendis laudibus ipsius
Sese occupabit mens mea iugiter.
Qua ex re interim laudes ab ipso,
Præmiáq; illa feret beatis

2 In domino laudabitur anima mea, audiant mansueti & lætentur.

Promissa: nullum nam penitus bonum,
Non muneratum ulli esse sinit Deus:
Vt præmij fiducia, quod
Cælitus audierint repostum,
Lætentur, & uires recreent suas,
Qui mansuetum & mitem animum gerunt.
3 Quàm maximis ergo ualemus
a Heb. simul. Laudibus insimul euehamus
Deum, atq; nomen magnificum ipsius
Tollamus in cælum. 4 quoties enim
Illum obsecraui, déq; rebus
Consului ambiguis: ibi ille
Respondit extemplo, ac penitus mihi
Omnem pauorem corde meo abstulit,
Ex omnibúsque angustiis me
Soluit & eripuit: 5 nec unum
Hoc prosecutus munere me fuit,
Sed quotquot illum suscipiunt, suo
Vultu inspicit. Quin ergo ad illum
Tam facilem omnibus ac paratum
Accedítis quàmproxime, & obuiis
Vlnis ad illum curritis, ut suo
Illuminemini fauore?
[illegible] enim facie benigna
[illegible] era respectat, eos quoque

3 Magnificate dominum mecum, & exaltemus nomen eius a in idipsum.

4 Exquisiui dominum & exaudiuit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.

5 b Accedite ad eum & illuminamini, & facies uestræ nõ confundentur.

b Heb. Respicite ad eum, cõfluite. Fœlix, Respexerunt, ad eum cucurrerunt. Sanct. Aspexerũt ad eum & illuminati sunt.

Ne iam in tenebris amplius ambulent
Illustrat:ut'q; ne erubescant
Abiiciántue animum, aut pudore
Offusi inanes spe penitus sua

6 Iste pauper clamauit & dominus exaudiuit eum, & ex omnibus tribulationibus eius saluauit eum.

Frustrentur: 6 *imò quisquis eum inuocat*
Afflictione oppressus, illum
Mox Deus audiet, atque ei se
Accommodabit: quin etiam omnibus,
Quæ illum premunt cumque, eripiet malis:
Nec ullus ipsum, quamlibet sit
Hostis atrox, aliquando lædet.

7 [c] Immittet āgelus domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.

7 *Nam castrametatur domini angelus*
Circum pios, & numinis ipsius
Verè colentes, à malis ut
Liberet eripiátque cunctis.

c Hier. Circundat angelus domini in gyro timentes eum. Fœlix moratur angelus domini in circuitu timētium eū. Sāct. Castrametatur angelus &c.
d Heb bonus.

8 Gustate & uidete quoniā [d] suauis est dominus: beatus uir qui sperat in eo.

8 *Consyderate ergo, ut'q; ita dixerim*
Gustate, quàm sit munificus Deus,
Et suauis: ô beatus illi
Fidere qui statuit, suámque
Fiduciam illo ponere in unico.

9 Timete dominū oēs sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum.

9 *Quare ô pij illum reueremini, &*
Vt filios par est, timete.
Nil etenim dominum colenti, ac

10 [e] Diuites egeurunt & esurierunt, inquirentes autem dominum non minuentur omni bono.

Sanctè timenti deesse potest: 10 *magis*
Autem qui abundant diuitiis, & ut
Sæui leones, pauperes &
Innocuos laniare uiuos
Conantur, ij demum esurient, bonis
Quibus fruebantur penitus suis
Quoquomodo insumptis. Deum autem
Quærere solliciti, fruentur
Quibus uolent cunque & cupient bonis.

e Hier. Leones. Fœl. & Sā. Catuli leonū.

11 Venite filij audite me, timorem domini docebo uos.

11 *Iam si sciendi uos animus tenet,*

Quónam modo Deus colendus:
Eia adeste, mihíq; filij
Libenter auscultate, deumq; ego
Vt puriusque, & relligiosius
Colatis, in primis docebo:
Quóque modo timeatis illum.
f Exl.& Sa&. Diligit dies ut uideat bonum. 12 Longæuus autem qui fieri cupit, — 12 Quis est homo qui uult uitā, f diligit dies uidere bonos
Annósque multos uiuere prosperè,
13 Coerceat linguam suam omni ab — 13 Prohibe linguā tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum.
Opprobrio & maledictione:
Sed nec suis unquam labiis dolum
Loquatur, 14 atque à prauo opere & malo — 14 Diuerte à malo & fac bonum, inquire pacem & persequere eam.
Recedat, ac recta æmuletur:
Quáque potest, studeat quietam
Cum pace uitam transigere, ut uia &
Omni arte quæsitam queat assequi.
g Heb. ad clamorem. 15 Nam spectat omneis innocentes, — 15 Oculi domini super iustos, & aures eius g in preces eorum.
Atque humiles dominus benigno,
Pióq; uultu: aurémque suam ad preces
Patentem eorum accommodat, 16 ac malos — 16 Vultus autem domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum.
Et impios toruo ac minaci
Inspicit, inspiciétque uultu:
Sic nulla eorum ut mentio postmodum
In orbe toto permaneat: sed &
Cum nomine ipso obliuione
Perpetua lateant sepulti.
17 Iusti autem ubi clamant, Deus illico — 17 Clamauerūt iusti & dominus exaudiuit eos, & ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos.
Exaudit illos, & semel omnibus
Angustiis illos suis, &
Omnibus eripit à periclis.
18 Vtcūque enim sint fracti, & ita ut loquar, — 18 Iuxta est dominus iis qui tribulato sunt corde, & humiles spiritu saluabit.
Affli[illegible]um fluctibus obruti
Et destit[illegible]dum tamen præ

contrà se ac pios omnes, honore & lætitia affici postulat. Non male quoque intelligemus prophetice descriptam esse hoc psalmo à Dauide, Christi ad Deum patrem aduersus Iudæos expostulationem. Congruens est psalmus aduersus inimicorum insultationem & insolentiam.

Psalmus Dauid.

Psal. 35. Ode monocolos, constans iambico trimetro.

1 Mi Deus causam meam accipe obsecro, — 1 In lica domine nocentes me, expugna impugnantes me.
ô Et qui mihi ex animo nocere uolunt, uiasq;
Vt innocentem me opprimãt, quærũt, prius
Quàm cœpta perficiant iniqua, iudica,
Ac me palàm oppugnare conantes prior
Expugna: 2 age arripe lanceam & scutum tuum, — 2 Apprehende arma & scutum, & exurge in adiutorium mihi.
Exurge in auxilium meum, 3 atque accingere
Mucrone, eúmque educ & explica: occupa ad- — 3 a Effunde frameã & cõclude aduersus eos qui persequuntur me, dic animæ meæ salus tua ego sum.
uersarios fortis Deus meos, mihi
Ne quo modo insidias struant: conclude eos
In arctam & angustam uiam, nimirum ita
Vt se expedire non queant: & dic meo
Animo, suis propè destituto uiribus:
Ne metue, nam salus ego unus sum tua.
4 Atque interim pudore suffundantur, & — 4 Confundãtur & reuereantur quærẽtes animam meam.
Timore corripiantur, omnes qui mihi
Vitam student auferre & eripere meam:
5 Cedantq; retro & erubescant, qui meum — 5 Auertantur retrorsum & confundantur cogitantes mihi mala.
Commoliuntur dira & improba in caput:
6 Vtq; aquilo tenuem puluerem à terra excutit, — 6 Fiant tãquã puluis ante faciem terræ, & angelus domini b coartans eos.
Sic à Dei fauore pellantur procul,
Ipsosq; in angusta uia coerceat
Dei angelus, 7 uiæq; eorum lubricæ — 7 Fiant uiæ illorum tenebræ & lubricũ, & angelus domini persequens eos.
Sint [illegible] tenebris obsitæ densissimis:
Deique p[illegible]sequatur illos angelus

a Hier. Euagina gladium, & præcipita persequentes me.

b Pal. expellet.

Vel si aliter illi affectus ac fratri sui,
Aut clanculum illum odi, in sinum meum mea im-
precatio reuertat, ac mihi male accidat.
17 *Nam contrà, ubi cuiquam male esse noueram,*
Vt matre delicatuli pueri solent
Lugere mortua: haud secus tristabar, &
Pullatus incedebam, eique condolens
Mœrore me satiare non poteram: quem ego
Sic planè amabã ut proximum & fratrem. 18 *interim*
Verò ille perduellis atque hostis meus,
Et qui illius me gratiam tantum oderant,
Si quid sinistri, si quid aduersi mihi
Fortè accidisset, gestiebant: & simul
In me aggregati nescientem, ac tale nil
Sperantem & immeritum flagris illis suis,
Illáque uirulentia linguæ suæ
Diuerberabant atque lacerabant: enim-
19 *uerò Deo illos dissipante, & ob sua*
Peccata corripiente, nil ob id tamen
Commoti in ipsis perseuerabant malis.
Cum similibus scurris sui calumniis
Carnem uorantes atque laniantes meam,
Et crure claudum illis suis dicteriis
Scurrilibus sannísque lacerabant: licet
Ipsimet abiecti atque uentri dediti
Gulæq;, mente claudicarent duplici:
Qui præ furore corda dissecti sua
Infrenduerunt dentibus in me unum suis.
20 *Ergóne tandem aliquando respicies, neque*
Rationem habebis ô Deus mei! meam
Ne ab efferatis erues leonibus
Animam, fauore destitutam opéque omnium!

f Hier. Quasi ad amicũ quasi ad fratre meũ sic ambulaui: quasi lugens. Fel. Sicut socius sicut frater sic ambulaui: sicut lugens matrem nigerrimus humilia tus sum. Sanct. Sicut pro amico sicut pro fratre meo ambulaui, tanquam lugẽs matrem pullatus humiliabam me.

g Hier. In infirmitate mea lætabantur & congregabantur, collecti sũt aduersum me percutientes & nesciebã. Fel. Quum ego attritus essem læ tati sunt & collecti sunt, congregati sũt aduersũ me claudi, & nesciebã.

h Hier. à calamitatibus suis. Fel à tumultibus eorum.

17 *f Quasi proximum & quasi fratrem nostrum sic cõplacebam, quasi lugens & contristatus sic humiliabar.*

18 *g Et aduersum me lætati sunt & cõuenerunt, cõgregata sunt super me flagella, & ignoraui.*

19 *Dissipati sunt nec compuncti, tentauerunt me, subsannauerunt me subsannatione. frenduerunt super me dentibus suis.*

20 *Domine quando respicies, restitue animam meam h à malignitate eorũ, à leonibus unicã meã.*

21 Confitebor tibi in ecclesia magna, in populo i graui laudabo te.

21 Quòd si me ab illis eruis, planè tibi
Accepta referam & imputabo mea omnia:
Magnaq; hominum frequentia, & coram omnibus
Tibi gratias agam, atque te in populo graui
Fortique summis laudibus in altum efferam.

i Heb. Forti.

22 k Non supergaudeant mihi qui aduersantur mihi inique, qui oderunt me gratis & annuunt oculis.

22 Sed interim oro te mi Deus téque obsecro,
Ne perduellibus meis mendacibus
Caussa ulla sit, quapropter exultent meum
Graue ob malum aliquod: qui licet nullo meo
Odere me commerito, & annuunt tamen
Oculis, & assentantur, ac ficte mihi
Adblandiuntur, sic amicos ut putes:
Quum sint dolosi dupliciq; pectore.

k Hier. Non lætentur super me inimici mei mendaces. Fel. Ne gaudeant inimici mei mihi falsò.

23 l Quoniam mihi quidem pacificè loquebãtur, & in iracundia terræ loquẽtes dolos cogitabant.

23 Quamuis enim pacifica, & in speciem bona
Loqui mihi uidentur: haud tamen bona
Reapse, nec pacifica, sed meros dolos
Rapinæ, & atræ bilis atque terreæ
Plenos loquuntur: mansuetos scilicet
Pacisque studiosos, uires illis suis
Sermonibus blandis inescare ut queant:

l Hier. Non enim pacem loquũtur, sed in rapina terræ uerba fraudulenta cõcinnãt. Sanct. Quoniã non pacem loquentur, & cõtra humiles terræ uerba fraudulenta cogitabant.

24 Et dilatauerunt super me os suum, dixerunt euge euge uiderũt oculi nostri. 25 Vidisti domine ne sileas, domine ne discedas à me.

24 Quanquam cachinnis ore distento suis
Vah inquientes, quod diu quæsiuimus
Ipsimet ecce uidimus. 25 Sed tu Deus
Vidisti aliquando caussam & illorum & meam,
Quibúsque me insontem petunt iniuriis.
Tu ne ergo dissimula, tace, aut neu longius
Omni auxilio me destitutum desere:

26 Exurge & intẽde iudicio meo Deus meus, & dominus meus in causam meã.

26 Sed excitare & euigila, ius ut meum
Tuearis, atque unà meam caussam adseras,
Tu qui unus es dominus meus, Deus meus.

27 Iudica me secũdum iustitiam tuam domine Deus meus, & nõ m supergaudeant mihi.

27 Et pro tua illa iustitia me iudica:
Ne fortè si me deseris, uoti sui
Sint compotes hostes mei, & insultent mihi:

m Hier. Insultent.

28 Ac de ruina gaudio affecti mea,
Meóq; casu, gratulentur sic sibi:
Euge anime noster, eae enim prostrauimus,ⁿ
Hostémq; nostrum uicimus, & depressimus.
Sed obsecro ne habeant, deus iuste ac bone,
Vnde ista de me iactitent: 29 at potius &
Pudore suffundantur & male rem gerant,
Quotquot uoluptatem capiunt meo ex malo.
30 Inuoluat illos rursus & pudor & tremor,
Qui se erigunt,ᵒ mihi ut noceant, & quos iuuat
Mendacia & maligna contra me loqui.
31 Lætentur econtrario quibus placet
Mea innocentia, & mihi qui bene uolunt,
Pacificáq; optant: & deum optimum efferant,
Cumuléntq; summis laudibus, & dicant palàm:
Laudemus omnes ac celebremus deiᵖ
Præstantiam nostri, atq; magnitudinem, &
Benignitatem copiosam, qui suum
Tot liberum molestijs seruum ac malis,
Placido & quieto uoluit otio frui.
32 Visum est enim mihi deinceps sedulò
Et prædicare iustitiam tuam, & tui
Totos dies cantare laudes nominis.

ⁿ Heb. deuorauimus eum.

ᵒ Hier. magnificantur. Fæl. gloriantur.

ᵖ Heb. qui uult, dei scilicet qui uult.

28 Non dicant in cordibus suis euge euge animæ nostræ, nec dicant, ⁿ deuorabimus eum.

29 Erubescant & reuereantur simul qui gratulantur malis meis.

30 Induantur confusione & reuerentia, qui ᵒ maligna loquuntur super me.

31 Exultent & lætentur qui uolunt iustitiam meam, & dicant semper magnificetur dominus ᵖ qui uolunt pacem serui eius.

32 Et lingua mea meditabitur iustitiã tuam, tota die laudem tuam.

ARGVM. PSAL. 36.

Impiorum peruersitatem, & effusam ad omnia mala licentiam proponit hoc psalmo David: cui contrà, summam dei in nos benignitatem opponit, in quo uniuersi boni fons est & origo: cuius iustitiam & misericordiam erga probos implorat, utq; se à sceleratis (quorum ruinam predicit) tueatur, obsecrat. Consolatorius est psalmus aduersus improborum uim & insolentiam.

In finem. Sermo domini Dauid.

Pſal. 36. Ode tricolos tetraſtrophos,
conſtans ut pſalmus 6.

1 Anta & tã grauia extant ſcelera impij, ut
T Perſuadere mihi non aliud queant,
Quàm formidine nulla
Ipſum numinis affici, &
Nullum omnino oculis atq; animo ipſius
Obuerſare timorem domini dei.
2 Illud nempe parum eſſet
Quòd tot criminibus noua
Adiungit toties crimina, ni ſimul
Prætextu illa boni leniat, at ſine
Vlla relligione,
Atq; eiſdem placeat ſibi.
Qua ex re nil aliud conſequitur, niſi
Quòd ſe mundo odioſum facit ac deo.
3 Nil ſimplex in eo eſt: nil
Syncerum neq; candidum.
Nam quidquid loquitur, flagitium merum eſt.
Quòd ſi forte aliquando in ſpeciem bona
(Vt nouit ſimulare)
Aut ualde æqua uidebitur
Ac ſyncera loqui: tunc mage ſi ſapis
Obſeruare hominem par fuerit tibi,
Qui uel recta moneri
(Ne quando reſipiſcere
Detur) ferre nequit. 4 quin (adeò malo &
Peruerſo ingenio præditus eſt) nihil
Tota nocte alud quàm
Fraudes atq; dolos apud
Se uerſat, quibus interdiu & omnibus

21 Dixit iniuſtus ut delinquat in ſemetipſo, non eſt timor dei ante oculos eius.

b Quoniam doloſè egit in cõſpectu eius, ut inueniatur iniquitas eius ad odium.

3 Verba oris eius iniquitas & dolus, c noluit intelligere ut bene ageret.

4 Iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo, d adſtitit omni uiæ non bonæ, malitiam autem non odiuit.

a Hier. Dixit ſcelus impij in medio cordis eius, non eſſe timorem dei ante oculos eius. Sanct. Dictum præuaricationis impio eſt, in medio cordis mei non eſt pauor dei.

b Hier. Quia doloſè egit aduerſus eum in oculis ſuis, ut inueniret iniquitatem eius ad odiendum. Sanct. Quoniã lenuit ei peccatum in oculis eius, ut inueniat iniquitatẽ ſuam, ut odio habeat. ſ. bonum. Fel. Quoniam perſuaſit ipſi in oculis ſuis ut inueniat delictum ſuum ut odio habeat. i. quoniam perſuaſit ſibi ipſi aſſentando peccatis ſuis ſe recte agere, ut perficiat delictum ſuum & bonũ odio habeat.

c Heb. ceſſauit.

d Sanct. ſtetit [illegible] uiam non bonam.

Aspectantibus inuadere possit in
Vnumquemq;:nec ulla
Planè illum aut hominum aut dei
Formido reuocare aut reuerentia,
Non tanta immerito facta sibi bona,
Possint:quin semel iniuste
Aggressam peragat uiam.
Peruersis etenim se socium omnibus
Adiungit:neq; uerò aut erit,aut fuit
Toto unquam orbe patratum
Vllum flagitij genus,
Quod non gratum habeat:seq; aliquod putet
Admisisse nefas grande uel impium,
Si se deteriorem
Agnorit fore quempiam.

5 Domine in cælo misericordia tua, & ueritas tua usque ad nubes.

5 *Verum tanta homines,qua grauior nequit,*
Quamuis improbitas ceperit impios,
Illorum tamen omnes
Noxas,flagitia omnia,
Illa ingens bonitas exuperat dei,
Ac longè amplior est.Nam ultimum & intimum
In cælum usq; penetrat,
Constantissimáq; eius &
Nullo deficiens tempore ueritas:
Quæ terra nebulas scandit ab infima,
Atq; omnem tegit orbem,&
Totum cingit in ambitu.

6 Iustitia tua sicut [e] montes dei, [9] iudicia tua abyssus multa.

6 *Quin montes etiam iustitia editos,*
Ac summos tua longè exuperat:neq; est
Vllum æquor uel abyssus,
Quò non iudicijs tuis
Veris peruenias,ac sapientibus.
Vtq; usq; [illegible] præruptaq; montium ad

e Sancti montes fortissimi uel altissimi.

Saxa aſcendere, non eſt
Cuiquam perfacile, ipſáue
Scrutari maria horrentia, & inuias
Humaniſq; oculis impenetrabiles
Spectare uſq; ad abyſſos:
Sic cauſam neq; cur deus
Vnum magnificas, deprimis alterum.

7 Homines & iumenta ſaluabis domine, f quemadmodum multiplicaſti miſericordiam tuam deus.

7 *Multiplex adeò autem eſt bonitas tua, ac*
Tam diffuſa per orbem,
Non ſolum erga homines, ſed &
Erga bruta etiam ac muta animantia,
Vt curæ tibi ſint, & ſimul omnia
Subſtentes, pariterq;
Serues: ac uelut anxius
Illis ne male ſit, prouideas tua
Summa illa bonitate ac ſapientia.

f Heb. quia precioſa eſt miſericordia tua.

8 Filij autem hominum in g tegmine alarum tuarum ſperabunt.

Alarum 8 *ergo tuarum*
Vmbra & tegmine, ut optimo
Confiſi auxilio & præſidio, ſuam
In te uno ſpem homines conſtituent: 9 *neq;*
Verò quidquam aliunde
Poſſunt, ſi quid habent opus,
Quàm de fonte tuæ magnificentiæ
Haurire: omnimodam namq; opulentiam,
Quam nemo auferat, illinc
Infinitáq; commoda,
Non magno ſtudio mox ſibi congerent.
Quin & delicijs quæ deceant pios
Æternùm potientur:
Vbertate domus tuæ
Nimirum ſatiabuntur, & irriguo
o torrente tuæ lætitiæ ſuum
Explebunt animum. nam

g Heb. umbra.

9 Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, & torrente uoluptatis tuæ potabis eos.

Vndæ non nisi turbidæ.
Nobis hoc misero tempore suppetunt.
10 *Riuorum sed enim fonte perennium*
Abs te uno omnia nobis
Emanant.at ubi tuo
Illustrati erimus lumine,plenius
Ac longe uberius,tunc tenebris procul
Abiectis,tua in illa
Luce splendida & inclyta
Contemplabimur illam faciem tuam.

10 Quoniam apud te est fons uitæ, & in lumine tuo uidebimus lumen.

11 *At uerò interea dum fraglem & miseram*
Hoc in corpore terreo
Vitam ducimus:omnibus
Qui te unum dominum,unumq; deum suum
Agnoscunt,bonitatem egregiam tuam
Impartire,piisq;
Et rectum cor habentibus:
Vt contra impietatem male de deo
Arbitrantium,eum imponere nemini,at
Promissiq; tenacem
Veracemq; probent fore.

11 Prætende misericordiam tuam scientibus te, & iustitiā tuam iis qui recto sunt corde.

Porrò 12 *illorum etiam,qui uiolentia*
Per fas atq; nefas omnia destruant,
Vim dirumq; furorem,
A me obsecro inhibe:neq;
Me permitte superbi pede,& impij
Calcari,êq; meo deijcier gradu:

12 Nō ueniat mihi pes superbiæ, & manus peccatoris non moueat me.

Sed 13 *grassentur iniqui*
Quoquo illis lubitum est modo:
Nec iustos agitare atq; uiros bonos
Cessent:interea nam caput in suum
Isthæc cuncta reuertent,

13 Ibi ceciderunt omnes qui operantur iniquitatem: expulsi sunt nec potuerunt b stare.

b Heb. surgere.

Et mox præcipites ruent,
Sic nunq̃ ut ualeant inde resurgere:
Quiq; iniusta patrant, deijciuntur, ita
Vt subsistere, sed nec
Vllo stare loco queant.

ARGVM. PSAL. 37.

Quoniam quod ad præsentem uitam attinet, plerumq; impijs bellè succedit, pijs autem multa sinistrè accidunt: bona spe pios esse iubet, neque temporali impiorum prosperitate uri: futurum enim breui ut omnia illis cedant in contrarium. Imò toto psalmo nihil aliud uates agit, nisi quòd fideles hortatur secunda impiorum fortuna non moueri: quòd pessimè tandẽ illi cum impia posteritate habituri sint, iustis autem bene sit futurum. Valet psalmus ad consolãdos in afflictione pios.

Psalmus David.

Psal. 37. Ode monocolos, constans iambico dimetro.

1 Noli a æmulari in malignãtibus, neque zelaueris facientes iniquitatẽ.

1 C *Aue æmuleris impios,* a Hie. & Fæl. noli contendere cum &c. Sanct. ne misceas te cum.
Vllumue cum illis sit tibi
Commercium: multominus
Succense, & illis inuide,
Si quando fortè uideris
Auctoritate plurima,
Multisue fortunæ bonis
Florere: 2 non enim diu
Primatum habebunt: sed uelut
Fœnum uigore perdito
Flaccescit illico: haud secus

2 Quoniam tanquã fœnum uelociter b arescent, & quẽ admodum olera herbarum cito decidẽt.

b Hier. conterentur. Fæl. succidentur.

Fauore mundi & gratia
(Quæ sæpe fidentes sibi
Momento in uno deserit)
Elapsa & extincta, statim
Auctoritatis pristinæ
Et dignitatis è gradu
Planè excident: & in modum
Fœni(quod à primordio
Veris uirescit, at cito
Ad solis æstum feruidi
Marcescit) ut primum igneos
Afflictionum senserint.
Æstusq; ferre cœperint,
Mox deperibunt marcidi.

c Hier pascere fide. Fael. & Sanct. pasce ueritatem.

3 *Nulla ergo eorum tangere*
Cura: sed unicam in deum
Fiduciam & spem collocat.
Sectare quidquid est bonum
Rectumue, longo ut tempore
Viuas, deiq; perpetim
Fruaris utaris bonis:
Téq; ipsum pascas fide
Et nutrias: ac postmodum
Viuentium terram incolas.

3 Spera in domino & fac bonitatem, & inhabita terram, & c pasceris in diuitijs eius.

4 *Quòd si nihil præ uno illo amas,*
Aut æstimas, tibi omnia ex
Sententia, ac prout uoles
Et concupisces, conferet.

4 Delectare in domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

d Heb. & Hier. uolue super dominum.

5 *Ergo omnium rerum tuarum*
Illi statum planè indica:
Nam quam uiam uitæ uoles
Cunq; institutúmue aggredi,
Curabit optima fide,

5 d Reuela domino uiam tuam & spera in eo, & ipse faciet.

6 Et educet quaſi lumen iuſtitiam tuã & iudicium tuum tanquam meridiem, e ſubditus eſto domino & ora eum.

Sic 6 tecum agens, iuſta ut tua
Palàm acta mundo prodeant
Ceu lumen auroræ, ac ſuam
In publicum lucem afferant,
Quanquam latens, & unico
Deo illa teſte fęceris:
Imò æquitas tua haud ſecus
Quàm cœlo aperto & nubibus
Vacante, uti in meridie
Clareſcet, ac lumen ſuum
Toti palàm orbi proferet.
Age ergo, ſi uidebitur
Deus morari pluſculum,
Pauliſper expecta, & tace,
Atq; in ſinu tuo ſilens
Eum precare, têq; et

e Hier. Tace domino, expecta eum Fœlix expecta dominum, & expecta ipſum.

7 f Noli æmulari in eo qui proſperatur in uia ſua, in homine g faciente iniuſtitias.

Submitte, 7 quòd ſi quempiam
Contingat in uita ſua
Vti ſecunda ac proſpera
In omnibus fortuna: et
Ne tu tamen ſuccenſe, ob ídue quomodocunq; inuide.
Nam ſæpe cuiq; peſſimo
Sic euenire uidimus:
Quîcum tibi nullum uelim
Commercium, nullam fore
Prorſus neceſſitudinem.

f Hier. noli cõtendere aduerſus eum.
g Hier. qui facit quæ cogitat.

8 Deſine ab ira, & derelinque furorẽ: noli h æmulari ut maligneris.

9 Quoniã qui malignantur exterminabuntur: ſuſtinentes autem dominũ ipſi hæreditabunt terrã.

8 Ergo inuidere deſine, ac
Furorem ab impio tuum
Coerce, & iram deſere,
Neq; æmuleris ſic eum,
Vt perperam exemplo illius
Agas. 9 Nam & omnes impij

h Hier. contendere.

Pessumdabuntur: at dei
Benignitatem qui diu
Non defatigati manent,
Hæreditate possident,
Et possidebunt perpetim
Viuentium terram, interimq́;
Istic dies longos agent.
10 *Parumper ergo substine,*
Nec iam uidebis impium
Superstitem: quumq́; ipsius
k Hier. non subsistet peccator. *Quæsiueris locum & thronum*
Vbi sedebat, nusquam eum
Inueneris, radicitus
Nempe eruendus, atq; ita
Delendus est, uestigium
Vt nec supersit ipsius.
x Fœl. humiles. 11 *At mansueti plurimos*
Annos bonis terræ omnibus
In pace longa, & ocio
l Hier. cogitat impius de iusto. *Fruentur alto:* 12 *utcunq; eis*
Fraudem ac dolum impius struat,
Vtcunq; frendat dentibus
Aduersus insontes suis.
13 *Namq; interim è cælo deus*
Deridet illum, quippe qui
Propè affuturum respicit
Casum ruinamq́; ipsius.
14 *Arcum tetendere impij,*
m Hier. percutiãt fœl. cadere faciant. *Ensemq́; distrinxere,* 15 *quò*
Et pauperem afflictum opprimãt,
n Hier. in uia. *Et qui uia recta ambulant,*
Innoxiósq; deuorent.
16 *Mucrone uerò proprio*

10 Et adhuc pusillum & non erit peccator, quæres peccatum eius & k non inuenies.

11 x Mansueti autem hæreditabũt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.
12 l Obseruabit peccator iustum & stridebit super eum dentibus suis.

13 Dominus autem irridebit eum, quoniã prospicit quòd ueniet dies eius.
14 Gladium euaginauerunt peccatores, intenderunt arcum suum.
15 m Vt decipiãt pauperem & inopẽ ut trucident rectos n corde.
16 Gladius eorum intret in corda ipsorum, & arcus eorum confringatur.

Contrà quàm opinabantur, in
Præcordia ingresso sua,
Suisque fractis arcubus
Breui peribunt: quare eis
Fœlicitatem ne inuide
Suam, aut bonorum copiam.

17 Melius est modicum iusto, super diuitias peccatorum multas.

17 *Habere namque paululum,*
Iusteq; partum qui potest:
Fœlicior multo est eo,
Qui congregatas plurimas
Per fas nefasq; opes habet.

18 Quoniam brachia peccatorũ conterẽtur o confirmat' autẽ iustos dominus.

18 *Namque impiorum brachium*
Et robur ac fiducia
Franguntur: at iustos deus
Substentat atque suscipit,

o Hier. sublevat.

19 Nouit dominus dies immaculatorũ, & hæreditas eorum in æternum erit.

19 *Curæq; sunt ipsi dies*
Ac anni eorum: quamq; eis
Fruendum & utendam dedit,
Erit perennis iugiter,
Ac sempiterna hæreditas.

20 Non confundẽtur in tempore malo, & in diebus famis saturabuntur, quia peccatores peribũt.

20 *Nec tempore in læuo sua*
(Quæcunque eis mala ingruant)
Fiducia bona excident,
Quin inualescenti fame
Satis futurum est ac super,
Quo sese alant & nutriant.
Quando interim omnes improbi
Fame peribunt ac siti:

21 p Inimici uero domini mox ut honorificati fuerint & exaltati, deficientes quemadmodum fumus deficient'.

21 *Et qui deo aduersati erunt,*
Vtcunque dignitatis &
Auctoritatis principem
Nunc obtinent locum, tamen
Agnorum adeps ut pinguium

p Hier. Et inimici domini gloriãtes ut monocerotes cõsumentur, sicut fumus consumentur. Fel. Et inimici domini uelut adeps agnorũ defecerunt, in fumo defecerunt. San. Inimici domini erunt, sicut preciosi agni defecerunt.

Admota ad ignem protinus
Liquatur.haud secus sua
Cum gloria illa in aëra
Soluentur,ac fumos leues.
22 *Peccator autem mutuum* — 22 *Mutuabitur peccator & non soluet, iustus autẽ miseretur & retribuet.*
A proximo quum ceperit,
Non reddit indigentibus:
Contrà quod esse uiderit
Opus,benignè uir pius
Vltroq; donat,uel sine
Spe prorsus ulla quod suum est
q Heb. qui benedicti fuerint ab eo. — *Integrum habendi.* 23 *Hunc in modum* — 23 *Quia q benedicentes ei hæreditabunt terram, r maledicentes autem ei disperibunt.*
Qui largiuntur pauperi,
Et largienti diuiti
r Heb. maledicti ab eo. — *Ac pauperem bonis suis*
Impertienti qui bona
Et prospera optant ac uolunt,
Hæreditate illos deus
Donabit istic optima.
At qui male optant ac uolunt,
Nec largiuntur pauperi,
Viuentium eruentur è
Terra, neque hic longos dies
Agent: 24 *piorum autem deus* — 24 *Apud dominũ gressus hominis dirigentur, & uiã eius uolet.*
Gressus uirorum dirigit,
Vt quo locorum cunque eant,
Tuti ambulent, & quod genus
Vitæ,institutumq; & modum
Elegerint,sibi placens
Ostendet ac gratum fore.
s Hie.& Fel. sustentat manum eius. — 25 *Si quando uerò uir pius* — 25 *Quum cecĩderit non collidetur, quia dominus s supponit manum suam.*
(Prout nihil firmum est) ruit,
Haud spe sine ulla corruit:

At illico manu ipsius
Deus prehensa illum erigit,
Et ambulanti illi manum
Supponit, ut ne corruat,
Nec indigere unquam sinit.

26 Iunior fui etenim senui, & nõ uidi iustũ derelictũ, nec semen eius quærens panem.

26 Nam iunior quondam fui,
Et denique euasi senex:
Nunquam tamen uidi pium
Iustumq́; deseri à deo:
Neque huc redactos liberos
Ipsius, ut penuria
Victus laborarent, 27 licet

27 Tota die miseretur & cõmodat, & semẽ illius in benedictione erit.

Benignitate in pauperes
Multa uteretur, & daret
Vltro indigenti mutuum,
Sed absq; spe ulla & fœnore.
Contrà autem abundare omnibus
Bonis uidemus posteros
Ipsius, & semper bene
Habere. 28 Qui bene ergo uis

28 Declina à malo & fac bonũ, & inhabita in seculum seculi.

Tibi esse, desine à malo,
Et quod bonum est sectare: sed
Attende primùm ut neminem
Lædas, deinde ut omnibus
Prout facultates ferent,
Te liberalem præbeas:
Eósq;, quatenus potes,
Et re tua & uerbo adiuues:
Sic fiet ut terram diu
Cum pace & otio incolas.

29 Quia dominus amat iudiciũ, & nõ derelinquet sanctos suos: in æternum conseruabuntur.

29 Nempe æquitatis est amans
Iustiq;, nec suos deus
Vnquam indigentes deserit:

Sed curat illos anxiè
Seruatq;. 30 contrà autem impij
Exterminabuntur suis
Cum liberis & posteris.
31 Quando interim terra ut sua
Iusti fruentur ac pij,
Diutiusq; illam incolent.
32 Nam lingua iusti nil nisi
Quod utile esse nouit aut
Salubre tractat, quodq; sit
Prudentiæ affine, ac bonum
Æquumue. 33 Legem enim dei
In corde secum gestitat:
Quæ si præit, quam semitam,
Et quam uiam cunque ingredi
Optabit, à lapsu pedes
Tutos habebit: 34 & licet
Obseruet omnibus uijs
Iustum impius, nullaq; non
Exploret arte quomodo
In retia inclusum sua
Protrudat: 35 Haud tamen deus
Illum in manu eius deseret,
Vel arbitratui ipsius
Permittet, aut sontis loco
Habebit: etsi talem eum
Existimarit impius,
Sententiaq; iudicis
Damnari iniqui & improbi
Curauerit. nam iugiter
Adest ei deus, suamq; et
Sartam atque tectam & integram
Conseruat innocentiam.

e Heb. iudicabitur ipse.

30 Iniusti punientur, & semen impiorum peribit.

31 Iusti autem hæreditabunt terram, & inhabitabunt in seculum seculi super eam.

32 Os iusti meditabitur sapientiam, & lingua eius loquetur iudicium.

33 Lex Dei eius in corde ipsius, & non supplantabuntur gressus eius.

34 Considerat peccator iustũ, & quærit mortificare eum.

35 Dominus autem non derelinquet eũ in manibus eius, nec damnabit eũ quũ iudicabitur illi.

36 Expecta dominũ & custodi uiam eius, & exaltabit te ut hereditate capias terrã: quũ perierint peccatores, uidebis.

36 Ergo in deum spera, atque eum
Paulisper expecta, & mane,
Iuxtáq; præscripta illius
Ac iussa uiue & ambula:
Teq́; ille in altum extollet, &
Hæreditariam tibi
Donabit omni tempore
Terram obtinendam: & quum impÿ

37 Vidi impiũ superexaltatũ, & eleuatũ sicut u cedros Libani.

Perdentur, intueberis
Securus, & tutus.³⁷ neque
Enim insolens res aut noua est,
Rüina casusq́; impÿ.
Vidi impium olim & improbum
Terrore formidabilem, &
Expansum ut annosam arborem,
Instarq́; lauri uiuidum &

u Hier. indigenã uirẽtem. Fel. laurus uiridis.

38 Et transiui, & ecce non erat: quæsiui eũ, & non est inuentus x locus eius.

Semper uirentem: ³⁸ paululum
Post temporis pertransii,
Et iam locorum nusquam erat.
Quumq́; ipse scrutarer locum,
Quo floruisset antea,
Non repperi, iam iamq́; enim
Abscesserat sic illius
Vt ne unicum planè quidem
Vestigium superforet.

x Heb. deest.

39 Custodi innocentiã & uide æquitatẽ, quoniam y reliquiæ sunt homini pacifico.

³⁹ Cura ergo semper ut tibi
Curæ sit innocentia,
Et æquitatem, quod potes,
Tuere: nam qui se geret
Recta atque mente simplici,
Æterna pax illum manet:
Quin & perenne gaudium, ac
Beatum habebit exitum.

y Hier. quia erit ad extremũ uiro pax.

z Hier. nouissimum impiorum peribit.

40 At impij omnes funditus,
Simulq́; delebuntur, &
Vnà peribunt: denique
Merces eorum, casus &
Ruina: 41 contrà autem à deo
Iustis, pijsq́; erit salus:
Queis robur ille est ac fuit,
Eritq́; tempore aspero,
42 In posterumq́; illis opem
Semper salutarem adferet,
Sicariorumq́; omnium
& impiorum de manu
Seruabit erutos: quia
Spem collocarunt & suam
Fiduciam illo in unico.

40 Iniusti autem deperibunt simul, z reliquiæ impiorum interibunt.

41 Salus autē iustorū à domino, & protector eorum in tempore tribulationis.

42 Et adiuuabit eos dominus, & liberabit eos, & eruet à peccatoribus, & saluabit eos, quia sperauerunt in eo.

ARGVM. PSAL. 38.

In persecutione Absalonica uidetur editus à Dauide hic psalmus, quo tēpore morbo quodā grauiore ad uindicanda scelera sua correptus à deo, eius in se iram etsi cōmeritus, deprecatur, obiter morbi uehementiam, amicorum infidelitatem & defectionem, suamq́; patientiam proponens. Deinde ex sua in deum fiducia, peccatorumq́; suorum confessione spem bonā concipit sibi tandem deum adfore. Cōgruens & aptus est psalmus ad deprecandam in ægritudine dei iram.

Psalmus Dauid ad memorandum.

Psal. 38. Ode dicolos distrophos, constans primo metro glycconico, altero asclepiadæo.

1 E me durius ô deus
N Obsecro, furibundéue reum argue,
Neu pro commerito meo
In feruore animi corripe. nempe quis

1 Domine ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripias me.

Quod tam foedum agitat uulnus, ut integrum
Et sanum superet nihil.
8 *Quare afflictus & oppressus in hunc modum*
Non planctus hominum modo, aut
Humanos gemitus edere cogor, at
Prae cordis gemitu mei
Rugire haud aliter quàm impatiens famis,
Ieiuniísque leo solet.
9 *Scis autem quid ego optem aut cupiam deus,*
Nec desyderium anxium,
Celaríue potest te gemitus meus.
Nosti morbi etiam mei
Et caussam, & quo opus illi est medicamine:
Quod solus potis es dare.
10 *Vtq; undis agitatum mare feruidis*
Nullo stare loco ualet,
Clamorem horribilem cum fremitu ciens:
Sic subsultat, & undique
Dum morbo hoc agitur, cor mihi palpitat,
Atque altos gemitus ciet:
Ac me prorsum etiam destituit meum
Robur: nulláq; iam meis,
Vt lucem aspiciant, uis oculis inest.
11 *Noti quinetiam mei,*
Et chari è regione ac procul à meo
Stabant ulcere foetido.
12 *Affinésque mei, quorum ego debui*
Sperare auxilium atque opem,
A me longè aberant: quíq; odio meam
Vitam lethifero oderant,
Perdendaéq; inhiabant animae meae
Insonti licet: ij modò
Vim facere mihi: tendiculis modò

c Hier. Euigilaui & afflictus sum. Fel. collisus sum & contritus sum. San. debilitatus sum & attritus sum.

d Hier. fluctuabat. Fel. circuiuit.

e Hier. Chari mei & amici mei quasi contra lepram meam steterūt. Fel. Diligentes me & socij mei ex aduerso plagae meae stabant.

f Hier. irruebant. Fel. posuerunt tendiculas. San. Illaquearunt.

8 c Afflictus sum & humiliatus sum nimis, rugebā à gemitu cordis mei.

9 Domine ante te omne desyderium meū, & gemitus meus à te non est absconditus.

10 Cor meū d cōturbatum est, dereliquit me uirtus mea & lumen oculorum meorū & ipsum nō est mecum.

11 e Amici mei & proximi mei, aduersum me appropinquauerunt & steterunt.

12 Et qui iuxta me erant de longe steterunt, & f uim faciebant qui quaerebant animā meam.

13 Et qui inquirebant mihi mala locuti sunt g uanitates, & dolos tota die meditabantur.

14 Ego autē tanquā surdus non audiebā, & sicut mutus non aperiens os suum.

15 Et factus sum sicut homo nō audiēs: & non habēs in ore suo redargutiones.

16 Quoniā h in te domine speraui⁹ tu exaudies me domine deus meus.

17 Quia dixi nequādo i supergaudeant mihi⁹ inimici mei, & dū cōmouentur pedes mei super me magna locuti sunt.

Inuasere meum in caput.
13 *Quiq; in nos meditantur mala, nec bene*
Nobis ex animo uolunt,
Totos nil aliud secum agitant dies,
Quàm quo me illaqueent dolo.
14 *Ipse autem interea non secus atque si*
Surdis auribus ac sine
Lingua essem, silui murmura ad omnia:
15 *Et tanquam nihil audiens,*
Ac surdo similis, dissimulare ea
Me conuicia compuli:
Nec quidquam obijcere aduersus eos animum
Induxi penitus meum.
16 *Respondebis enim nomine eis meo,*
Nimirum quia spem meam
Omnem in te posui & constitui unicum.
Quapropter nihil ambigo,
Quin nostram ipse precem protinus audias.
17 *Orandum inter enim tibi*
Fundendumq; preces saepius, haec ego
Dicebam: simul atque pes
Nutauit meus, extollitur, & suas
Cristas erigit, ac mihi
Insultat meus hostis, quasi tu tuum
Seruum abieceris: ast ego
De te spero parens & deus optime,
Abiectus licet ac miser,
Quòd nil accidet unde ille diu meo
Laetari queat è malo.
Quanquam, quatenus ad me attinet, omnia
Certum est mi potius pati,
Quàm de te facere aut iustitia tua
Omnino querimoniam: at

g Hic insidias Fel. & San. prauitates.

h Hier te expectaui.

i Hier. insultent mihi. Fel. Laetentur propter me. i. meo malo.

Sic me comparo componoq́; postmodum
Nil durum ut reputem aut graue,

* Hie. plagæ Fel. interitum.

Quod me ferre voles. 18 Tergus enim meum
Ad dira offero uerbera.

18 Quoniam ego * in flagella paratus sum, & dolor meus in conspectu meo semper.

Nam nostri quoties flagitij subit,
Quàm indignis etiam modis
Offendi bonitatem immodicè tuam:
Tunc incredibilis dolor,
Non tam letiferi uulneris illius,
Quàm eius criminis horridi,
Sese iugiter offert oculis meis,
Et mentem grauibus meam,

l Heb. anxius ero propter peccatum meum.

Curis sollicitat: 19 Sed quoniam scelus
Planè confiteor tibi,
Nec iam dissimulo, sed doleo anxius
Offendisse deum meum:
Consultum hinc mihi bellissimè, & optimè
Cautum existimo: nec iam erit

19 Quoniã iniquitatem meam annunciabo, & l cogitabo pro peccato meo.

m Hier. mendaciter. Fel. falso.

Vt quidquam dubitem quin faueas mihi.
20 Quanquam hostes magis ac magis
Viuunt atque ualent, & numero inualent
Crescunt inq; dies mei,
Et quicunque odijs me grauibus petunt
Nullo commerito meo.

20 Inimici aũt mei uiuunt, & confirmati sunt super me, & multiplicati sunt qui oderũt me m inique.

n Hie. aduersabantur mihi Fel. impediẽt me.

21 Id uerò parum erat ni mala pro bonis
Insonti mihi redderent,
Quos olim officijs demerui omnibus,
Et clàm detraherent, ob id
Tantum quòd studio dissimili bona
Sectarer, malaq́; oderam.

21 Qui retribuunt mala pro bonis n detrahebant mihi, quoniã sequebar bonitatem.

o Heb. elongeris.

22 Quare tandem ades in subsidium meum,
Nec me desere, longiúsue

p Heb. festina.

Abscede: 23 imò cito accurre salus mea,

22 Ne derelinquas me domine deus meus, ne o discesseris à me.
23 p Intende in adiutoriũ meũ domine deus salutis meæ.

Ac me protinus adiuua.

ARGVM, PSAL. 39.

Siue in ægritudine corporis, siue animi quapiam afflictione ob inimicorum persecutiones et insidias constitutus Dauid hunc psalmum composuerit, patientiam in eo suam ostendit, qui neque aduersus deum ob ægritudinem, neque aduersus hostes ægroto conuiciantes expostularit. Deinde se malorum tandem oppreßione coactū et uitæ pertæsum uerba ad deum fecisse, et ab eo numerum dierum suorum qui superesset quæsiuisse ait. Denique hominum uanitate et inanitate proposita ab uno deo precatur auxilium. Vnicè ualet Psalmus ad continendam piorum in afflictione murmurationem.

Victori pro Idithum Psalmus Dauid.

Psal 39. Ode dicolos distrophos, constans priore metro iambico trimetro, altero iambico dim tro.

2 Dixi, custodiam uias meas, ut non delinquam in lingua mea.

2 P Roposuerā obseruare longè quàm antea,
Multóq; diligentius
Vias meas, méq; abstinere non modo
(Quanquam graui urgerer malo)
Ab impotentia, sed ab indignis quoque

2 a Posui ori meo custodiam, quū consisteret peccator aduersum me.

Viro querelis, a ac meam quoque
Arcere freno linguam, acerbè me licet
Incesseret probris, meamq;
In calamitatem perditus ac petulans homo
Instaret: ut ne quam darem
Calumniandi occasionem ei: me enim
Obseruat ille iugiter,
Si forte quidquam animo impotenti erga deum
Iratus euomam meum.

3 b Obmutui & humiliatus sum c & silui à bonis, & dolor meus renouatus est.

3 Quapropter & silère certum erat, uelut

a Hier. custodiam os meum silētio. San. custodiā ori meo clausuram. Fæl. custodiā ori meo capistrum.

b Heb. obmutui silentio.
c Hier. & Fæl. conturbatus est.

Si mutus omnino forem &
Elinguis (ast ita ut à bonis uerbis quoque
Me continerem, non feci
Atque à malis) abiectiorem'q; omnibus
Præstare me: sed interim
Longè ingrauescit & fit irritatior,
Dolor'q; crudescit meus.
4 *Nam tum incalescebat mihi cor, tunc ego*
Æstu doloris anxius
Quum cogitarem, & mecum animo perpenderem
Quantis, quibúsue essem in malis,
Non aliter æstuabam & ardebam, mea
Quàm si ignis ingens intima
Præcordia inflammaret. 5 *hic ego tum amplius*
Linguam tenere non ualens
Nec spiritum, hæc coactus in uerba efferor:
6 *Finem mihi meæ ô deus*
Vitæ indica, quot'q; illi adhuc restant dies:
Vt quid mihi desit sciam,
Quantum'q; in ijs uersari oportet miserijs.
7 *Compertum enim est, dies meos*
Certos, statósque præscientia in tua
Fore, atque mensurabiles,
Vix'q; esse longitudinis palmi unius,
Quos tu tenes omneis uelut
Digitos tuos, quin istius uitæ quoque
Quam degimus, tempus nihil
Est, si modo nos æternitatem illam tuam
Consyderamus, 8 *nempe homo*
Ipsissima est inanitate inanior,
Ipsissima imò uanitas.
9 *Qui tanquam imago uana & umbra inutilis*
Nil permanens habet, nihil

4 *Conaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis.*

5 *Locutus sum in lingua mea. domine notum fac mihi finem meum.*

6 *Et* d *numerum dierum meorũ quis est, ut sciam* e *quid desit mihi.*

d Heb. *mensuram.*

e Fæl. *quàm breuis temporis ego.*

7 f *Ecce mensurabiles posuisti dies meos, & substantia mea tanquam nihilum ante te.*

f Hier. *breues posuisti dies meos, & uita mea quasi nõ sit in conspectu tuo.* Fæl. *Ecce ad mensurã pugillorũ posuisti dies meos, & tempus meũ ac si non esset corã te.* San. *ad mẽsuram quatuor digitorũ.*

8 *Veruntamen uniuersa uanitas, omnis homo* g *uiuens,*

g Hier. *stans semper.* Fæl. *permanens.*

9 *Veruntamen in imagine pertransit homo,* h *sed & frustra conturbatur.*

h Fæl. *Verũtamẽ uanè tumultuati sunt.*

Solidum: at tumultuatur ac semper fremit,
Et turbulentis fluctibus,
Animiq; morbis agitur, ac furijs suis
Vexatur: aut inani enim
Pauore perterretur, aut libidine
Ardescit effreni, modò
Temerè impudenti gaudio exultans, modò
Confractus ægritudine.

10 Thesaurisat, & ignorat cui congregabit ea.

10 *Omitto uerò quàm inhiet ad pecunias,*
Quo iure quáq; iniuria
Labore multo congerendas, nec sibi
Nec liberis forsan suis.
Namq; illa planè immensa cui bona congreget,
Ignorat. 11 *hinc istæc ego*
Quum uideam aperte, uanáq; humana omnia
Sciam esse, cuinam fidere,
Aut quo deinceps debeo niti, nisi
Te solo & uno mi deus?
Ad singularem igitur tuam me totum, opem
Conuerto, te unum contuor.

11 [i] Et nunc quæ est expectatio mea? nõne dominus? & substantia mea apud te est?

i Hier. nunc ergo quid expecto domine? præstolatio mea es tu.

12 Ab omnibus iniquitatibus meis erue me, opprobriũ insipienti [k] dedisti me.

k Heb. ne ponas me.

12 *Age ergo serui misereat dominum sui:*
Iam supplici tuo omnia
Peccata dona, nec sine insipientibus
Ludibrio me esse hostibus.

13 Obmutui & nõ aperui os meũ, quoniã tu fecisti: amoue à me plagas tuas.

13 *Namque ipse quondam calamitatem quum meam*
Opprobrio atque iniurijs
Petulantibus uexaret hostis insolens,
Obmutui, neque hiscere
Aduersus illum sum ausus: etenim noueram
Mihi uoluntate hæc tua,
Prudentiáq; consilio tuæ omnia
Contingere: atqui iam satis
Superq; pœnarum dedi. aufer paululum

Manum tuam armatam ô deus.
14 Nam quum ipse tu me affligeres, parum abfuit
Quin destitutus uiribus
Vitáq;, deficerem: increpare tu quidem
Quos diligis soles, patrísque
In eos seueritate animaduertere: 15 sed &
Nonnunquam eousq; prodit, ac
Procedit iracundiæ affectus tuæ,
Vt criminis memor sui
In lachrymas liquescat, ac totus fluat
Peccator: utq; tinea
Longo situ indumenta rodit, ita tu eum
Tabefacis: nimirum ob id
Vt agnito primum deo, se postmodum
Rem purè inanem & friuolam
Fore, nec aliud quid præter hominem intelligat,
Quantumlibet magnus siet,
Multáue mentis atque mira corporis,
Raráq; dote præditus.
16 Tu ergo misericordiæ parens deus,
Orationem filij
Exaudi: & illam supplicis serui tui
Clamantis ad te, obsecro, ne
Contemne uocem, néue lachrymas meas
Repudia, 17 atque iniurias
A perduellibus mihi factas meis
Tu ne oscitanter præteri,
Aut dissimula: nam mundo in isto sic ago,
Non transeuntem patriam
Possessor uti perpetuus incolens: sed ut
Futuram apud te quæritans
Peregrinus ut mei patres atque incola.
18 Ergo antequam uita exeo,

l Hier. contētione. Vel uulnere. Sabello.

m Hie. Et posuisti quasi tineā desiderabilia eius. Vel. tabescere fecisti uelut tineā preciosū eius.
n Heb. uanitas.

o Heb. ad lachrymam meā ne obsurdescas uel sileas. Iungunt enim initiū sequentis uersus cū fine huius.

p Hier. parce mihi ut rideam. Vel. declina à me & corroborabor.

14 l A fortitudine manus tuæ ego defeci in increpationibus propter iniquitatem corripuisti hominē.

15 m Et tabescere fecisti sicut araneam animā eius: uerūtamen n uane cōturbatur omnis homo.

16 Exaudi orationē meam domine, & deprecationē meam o auribus percipe, lachrymas meas.

17 Ne sileas, quoniā aduena ego sum apud te & peregrinus, sicut omnes patres mei.

18 p Remitte mihi ut refrigerer priusquā abeā, & amplius non ero.

Remissius mecum ô deus, atque lenius
Age, & seueram paululum
A me manum tuam abstine, priusquam ab hac
Miserrima uita emigrem,
Paulisper ut me recreem: tum si uoles
Visumq; erit, nullus siem.

ARGVM. PSAL. 40.

Graui aliquo periculo siue ex morbo siue ex hostili persecutione liberatus Dauid, gloriatur hoc psalmo à Deo auditum se esse, una in nomen domini fiducia beatitudinē metiens: Quapropter non iam externa animalium, sed interna et spiritalia laudum sacrificia, in prædicanda eius iustitia et misericordia illi se libasse affirmat. Deinde obruentibus se uicijs purgari et inimicos suos pudefactum iri precatus, ad exultandum fideles inuitat, totamque suam in deū spem collocat. Et hæc quidem de Dauide, quod ad historiam pertinet. Nihil autem uetat, imò Pauli auctoritas cogit ut de Christo prophetice in persona Dauidis conscriptum psalmum intelligamus. Nam ad Heb. cap. 9. 10. & 11. huius psalmi uersiculos, de Christo et eius nouo per legalium cessationem sacrificio Paulus interpretatur. Christus ergo exauditum se à patre, totúque liberatum miserijs ecclesiæ suæ congratulās Dei legem, euangelium scilicet, ecclesijs se prædicasse ait. Quòd autem hoc psalmo et plerisque alijs Christus loquens peccatorum suorum meminit, non de suis (quippe qui peccatum non fecit) sed membrorum suorū. i. nostris peccatis, quæ sua expiando fecit, intelligere ac loqui censendus est. Appositus est psalmus ad confirmandam nostram erga deum quibuscunque in periculis fiduciam.

Victori Psalmus Dauid.

Psal. 40 Ode dicolos distrophos, constans priore metro Heroico, altero iambico dimetro.

r Expectans expectaui dominū, & intendit mihi.

1 A Nxius expectans dominū suspiria ab imo &
Ægro trahebam pectore:
Quādo ille afflictū miseratus, præstitit ultrò

Sese pium: atq; aurem suam
Terrarum ex imo clamanti è cardine cœli
Accommodauit: [2] *ac preces*
Clamoremq́; meum confestim exaudijt: & me
Profundiore de lacu,
Eq́; illo puteo lutulento extraxit: ubi undis
Afflictionum ex gurgite
Obrutus, atq; hominum planè desertus ab omni
Ope & fauore, cœlitus
Sperabam auxilium: nec me spes illa fefellit.
Nam fœtido me de lacu
Illo, ubi nec pedibus consistere, nec ratione
Vlla ingredi, uel inde me
Eximere implicitum poteram, mox eruit ille:
[3] *Et fœculento de loco*
Excelsum statuit præcelsa in rupe, uiamq́;
Per quam ambularem munijt
Tutã planè: [4] *atq; hinc nostræ noua carmina musæ*
Sese offerunt. tantis enim
Officijs abs te cumulatis, fit noua semper
Deum celebrandi meum
Caussa: nouo quapropter carmine (ni uolo haberi
Et ore censeri omnium
Immemor officij, atq; hominum ingratissimus) illi
Par est ut hymnos iugiter
Consecrem, totq́; illa dei in me munera cantem.
[5] *Quæ postea quam uiderit*
Et secum bona pars hominum reputauerit, ingens
Tenebit illos & timor
Et pauor: ac post hæc domino confidere, & illo
Niti atq; sperare unico
Incipient. [6] *at fœlicem nimis atq; beatum*
Qui spem reponit in deum

a Hier. de lacu sonitus, de luto cœni.

b H. laudem.

c Hier. qui posuit dominum confidentiam suam.

d Hier. non est auersus ad superbias pompásque mendacij. Fœl. non respexit ad superbos & diuertentes mendacio.

2 Et exaudiuit preces meas, & eduxit me a de lacu miseriæ & de luto fæcis.

3 Et statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos.

4 Et immisit in os meum canticum nouum, b carmen deo nostro.

5 Videbunt multi & timebunt, & sperabunt in domino.

6 Beatus uir c cuius est nomen domini spes eius, & d non respexit in uanitates & insanias falsas.

Constituitq; suam: neq; uerò ad inania sese
Conuertit, aut eos habet
In precio, quos fastosi dementia mundi, &
Mera illa uanitas iuuat.

7 e Multa fecisti tu domine deus meus, mirabilia tua, & cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi. f

7 Plurima patrasti miracula, multa benignè
Et liberaliter deus,
Non nobis modò sed cunctis fidentibus in te
Fecisti: & hæc non nunc modò
Primum, sed multis ante isthæc tempora seclis.
8 At illa quis fando explicet?
Scilicet infinita adeo sunt, nemo ut eorum
Vel cogitando consequi
Partem ullam minimam possit: quorum rationem
Modumq; si fors quispiam
Aut uiam inire cupit, si tot benefacta recenset
Queis immerentes afficis,
Si q̃ sollicitus nostri q̃q; anxius ipse es,
Consyderat: nullum tibi
Inueniet similem. hæc equidem tua consilia olim &
Portenta tam stupenda dum
Percipere & uerbis confido exponere posse,
Spe falsus excido mea.
Tam sunt multa etenim ut dici, tam grandia, nunq̃
Vt cogitari aut percipi
Possint. 9 Quum uerò tibi nec libamina, nec tam
Grata sient placentulæ,
Nec te adeo rituli delectet uictima cæsi,
Quàm mens uiri boni ac pij:
Sicut in æternum addicto Moseia seruo
Aurem forari lex iubet:
Sic tua ad obsequia æternùm, & mandata parato
Aurem forauisti mihi,
Et tua fodisti capienda ad iussa patentem.

8 Annunciaui & locutus sum, multiplicati sunt super numerum.

9 Sacrificium & oblationem noluisti, aures autem g perfecisti mihi.

e Hier. multa fecisti tu domine deus meus mirabilia tua, & cogitationes tuas pro nobis, non inuenio ordinem coram te. Fel. multa fecisti domine deus meus mirabilia tua, & cogitationes tuæ ergo nos, non est comparatio tibi.

f Hier. si narrare uoluero & numerare, plura sunt quàm uel narrari queant. Fel. narrabo & loquar, præualuerunt ut enarrem.

g Hier. Fodisti. Fel. perforasti.

At uerò, non aures modo
Quinetiam aptasti totum mihi corpus, ut ipsum
Totum dicarem me tibi,
Et consecrarem: 10 quem nulla holocausta, nec ullas
Piaculares uictimas
Quærere quum scirem, tunc dixi: en nl pater adsum.
11 Namq; in priore pagina
Et capite adscriptũ est, ipsoq; uolumine libri,
De me, ut uoluntati tuæ
Obsequar, & quod uis faciam: quid enim mihi possit
Acceptius uel gratius
Iniungi: tua nempe meis infixa medullis
Lex intimis, sic me afficit,
12 Ne dubitem tota populi spectante corona,
Et ueritatis & tuæ
Iustitiæ ac fidei fore nuntius. en mea nunq̃
Vt tu uides scisq; ô deus,
Labra tuas cessant meditato carmine laudes
Cantare: 13 non enim iuuat
Iustitiam celare tuam: quin omnibus illam,
Quicunq; confident tibi,
In promptu esse palàm affirmo, facilémq; paratu,
Et uniuersæ ecclesiæ
Quàm constans uerúsq; sies & fidus, apertè
Declaro: téq; quum semel
Pollicitus nobis fueris, dubio procul omni
(Etsi uideris pluscülum
Iudicio tardare hominum) præstare salutem:
14 Simulq; q̃ benignus es
Et uerax, nil dissimulans, annuntio planè.
15 Benignitatem ergo tuam,
Quam confidenter populis ego prædico, quæso.
Ne denega mihi ô deus:

10 Holocaustum & pro peccato non postulasti, tunc dixi. ecce uenio.

h Heb. uolumine.

11 In h capite libri scriptum est de me. ut facerem uoluntatem tuam: deus meus uolui, & legem tuam in medio i cordis mei.

i Hier. uentris mei. Sanct. uiscerum meorũ.

12 Annunciaui iustitiam tuam in ecclesia k magna: ecce labia mea non prohibebo. domine tu scisti.

k Hie. & Fel. multa.

13 Iustitiam tuam non abscondi in corde meo, ueritatem tuam & salutare tuũ dixi.

14 Non abscondi misericordiam tuã, & ueritatem tuam à consilio multo.

15 Tu autem domine ne longe facias miserationes tuas à me, misericordia tua & ueritas tua semper susceperunt me.

Vtq; fide ac bonitate tua confiſus, in omni
Negotio & facto meo
Non deſpondi animum: ſic & nunc me deus illis
Suſtenta & adiuua obſecro.

16 Quoniam circundederunt me mala quorum non eſt numerus, comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui ut uiderem.

16 Nam grauia, atq; omnem numerum ſuperãtia, totũ
Adobruerunt me mala:
Porrò etiam uitæ ſcelera intoleranda nephandæ
Sic me apprehenderunt, ea ut
Diſpicere aut quoquo pacto ſpectare nequirem:

17 Multiplicatæ ſunt ſuper capillos capitis mei, & cor meũ dereliquit me.

17 Nam præter id quòd grandia
Magnáq; ſunt, tam multa etiam ſunt illa, capillos
Vt non modo æquarint meos,
Sed ſuperarint: atq; ea dum conſidero mecum,
Horreſco totus: uerùm ita, ut
Deſtituat me animus, ni mox reſpexeris, & me
Adiuueris. 18 Quare ô deus
Accelera, meq; ærumnis mox erue tantis:
19 Et erubeſcant, qui meæ
Inſidias tendunt, ac mille pericula uitæ.
20 Pudore ſuffundantur, &
Opprobrio, mea quos fortuna aduerſa iuuabat:
Et ſpe ſua falſi, fugam
Mox capiãt retrahántq; pedem, cedántq; retrorſum.
21 Opprobrij ſui quoq;
Mercedem referant meritam, quicunq; ſiniſtra in
Deum loquuntur, ac mihi
Inſultant: uah, dicentes: en ſtultulus ille
Qui ſpem locabat in deum
Ponebátq; ſuam: 22 contrà deus optime, qui te
Nituntur uno, gaudio
Exultent incredibili, dicántq; , ſalutis
Quicunq; amantes ſunt tuæ:
Magnifica illa dei eſt, immenſáq; gloria noſtri.

18 Complaceat tibi domine ut eruas me, domine ad adiuuãdũ me l reſpice.
19 Confundantur & reuereãtur ſimul qui quærunt animam meam, ut auferant eam.
20 Conuertantur retrorſum & m reuereantur, qui uolunt mihi mala.
21 n Ferant confeſtim confuſionem ſuam. qui dicunt mihi euge, euge.

22 Exultent & delectentur ſuper te omnes quærẽtes te, & dicant ſemper magnificetur dominus qui diligunt ſalutare tuum.

l Heb. feſtina.

m Fel. operiãtur opprobrio.

n Hier. pereãt poſt confuſionem ſuã. Fel. deſolẽtur iuxta præmium ignominiæ illorum.

23 Abiectus autem sim licet,
Auxilióq; hominum planè desertus ab omni:
Certissimè scio tamen,
Quòd curam geret ille mei pater optimus, 24 ergo
Quum sis salus mea ô deus,
Perfugiumq; meum, accelera, méq; omnibus istis
Mox erue & solue à malis.

23 Ego autem mendicus sum & pauper, dominus sollicitus est mei.

24 Adiutor meus & protector meus tu es, deus meus ne tardaueris.

ARGVM. PSAL. 41.

Graui quapiam ægritudine afflictus Dauid, inimicis fabula erat, asserētibus à deo destitui, & peccatorum suorum commerito derelinqui: ideo beatum pronuntiat eum, qui egenorum & ægrotorum curam habet: deinde aduersum inimicos, qui ægrotantem inuisebant exploraturi num eo morbo interiret, expostulat: similiter & aduersum fictos amicos. Demum à domino deo adiutum se esse lætatur. Et hæc quidem de Dauide iuxta historiam. Quia tamen Christus 10. 1 uersiculum decimum de Iuda aduersum se interpretatur, de Christo quoq; psalmus intelligitur: qui quum diues esset ac potens, nostra causa æger factus et egenus, beatos asserit eos, qui sui pauperumq;, quos suos esse ducit, curam habuerint. Deinde aduersus Iudæos palàm inimicos, fictūq; amicum et proditorem Iudam expostulat, confidens se tandem à deo patre resuscitatum, et malis omnibus liberatum iri. Excitat nos psalmus ad egenis et ægrotis subueniendum.

Psalm. 41. Ode Dicolos Distrophos, constans sicut psal. 15.

1 Beatus, ac nimis
O Beatus ille, qui indigenti & ægro
Exprobrat nihil: neq;
Verò modo ullo ob ægritudinem ipsum
Deijcit, perinde quasi
Ob noxias eum deus suas, &

1 Beatus qui intelligit super egenum & pauperē, in die mala liberabit eum dominus.

Grande crimen, ulláue
Admissa non ferenda prorsus à se
Reprobauerit: magis
Autem rem apud se cogitans, deiq;
Prouidentiam probans,
Hæc omnia illius bono futura
Censet: ac deum suis
Gnatum benignè commonere flagris.
Imò quam potest habet
Curam ipsius, iuuátq; quantum in illo est.
Hanc qui opinionem habet,
Iuuátq; egenum qua potest uia, illum
Tempore aspero deus
Ab omnibus periculis malisq;
Liberabit eruens:
Et curam habebit ipsius perinde ac
Filij. [2] nec ambigo
Quin magnifici dei usq; magna & ingens
Liberalitas eum
Egentem & afflictum in necessitate
Adiuuet: nam & is deo
Curæ est, uel ut qui maxime, ac ubi usq; ad
Vltimum periculum
Inceperit decumbere, & inferorum
Limini esse proximus,
Mox sanitati pristinæ integræq;
Reddet: atq; eum bonis
Deus beatum faciet omnibus, quæcunq; habere q̃diu
Hîc deget, optabit: neq; in suorum
Hostium manus sinet
Et arbitrium uenire [3] quin dolere
Atq; habere perperam

2 Dominus conseruet eum & uiuificet eum: & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in animam inimicorum eius.

3 Dominus [a] opem ferat illi [3] super lectũ doloris eius, uniuersum stratum eius uersasti in infirmitate eius.

[a] Fœl. confortabit eum.

Si cœperit, præsto est deus & paratus
Vt medelam ei ferat:
Et quo suauiúsue molliúsue
Ægritudinis suæ
Diebus ipsis decubet, benignè,
Vtq; sic loquar, suis
Fouebit illum manibus, & cubile
(Tam benignus est pater)
Versabit eius. unus est enim ille
Subuenire qui potest.
4 Ego uerò quum graui ac periculosa
Ægritudine angerer:
Ad te unicum statim ô deus reuerti,
Talibúsq; uocibus
Clamaui: age miserescat obsecro te
Pauperis tui nimis
Affecti & afflicti: meámq; mentem
Vniuersam, & omnia
Mea membra sana: nempe ob unicam hanc rem
Quòd tibi deus meus
Peccaui, & in te grande aliquid patraui,
Langueo: neq; hinc meo
Melius futurum corpori puto, ni
Sana sit mihi, & suis
Abluta mens à noxijs: sed unus
Hanc lauare, & omnibus
Eluere sordibus suis potens es.
5 Imprecantur, ac mihi
Hostes male ex animo uolunt: uicissimq;
Alter alterum rogat:
Quando, putas, ille occidet, suósq;
Morte finiet dies,
Atq; interibit nomen eius? Istæc

4 Ego dixi, domine miserere mei, sana animam meam quia peccaui tibi.

b Vel. dicent.

5 Inimici mei b dixerunt mala mihi: quando morietur & peribit nomen eius?

Murmura inuicem mei
Hoſtes ciebant atq; muſſitabant.

6 e Et ſi ingrediebatur ut uideret,[b] uana loquebatur cor eius: congregant iniquitatem ſibi.

Si [c] quis autem amicitiæ
Adibat ad me nomine: ut uideret
Ægritudinis modo

c i. ſi quis ueniret tanquam mei uiſendi gratia.

Meæ exitum id faciebat, ac doloſe:
Vnum in ore, & intus in
Mente aliud habens, ad noxiam aggregat

7 Egrediebatur foras & d loquebatur[b] in idipſum.

Noxiam: 7 deinde mox
Egreſſus à me, praua murmurabat,
Detrahebat ac mihi

d Hier. detrahet. quod autem ſequitur in idipſum. i. pariter uel ſimul: Hebræ. iūgunt cum initio ſequentis uerſus.

8 Aduerſum me ſuſurrabant omnes inimici mei, aduerſum me cogitabant mala mihi.

Abſenti: & 8 inimicos meos apertos
Mox adibat: atq; ibi
Studium omne eorum, murmur & ſuſurros
Inuicem nefarios
Congerere, & in me iniqua cogitare

9 e [Verbum iniquum conſtituerūt[b] apud me. Nunquid qui dormit non adyciet ut reſurgat

Ac loqui 9 modos quoq;
Quærere nocendi: nam graue, inquiebant,
Iſte perpetrauit, &
Flagitium inexpiabile. age ergo non eſt
Quòd timere debeat
Quiſq́, ne ab ægritudine & dolore,
Quo laborat ac male
Affligitur, ſanus ualénſq; ſurgat.

e i. graui me ſcelere perſtrictum aſſeuerabant, indeque fore ut non ex ea infirmitate conualeſcerē.

10 Etenim homo pacis meæ, in quo ſperaui, qui edebat panes meos, magnificauit ſuper me ſupplantationem.

10 At mihi interim ô deus,
Nil tam moleſtum támq; non ferendum,
Quàm quòd is mihi intimus
Sodalis & domeſticus qui erat, quicum ſuauiter mihi
Conuiuere, & menſa pariter eadem
Victitare mos erat,
Cuiúſque ſemper in fide acquieram
Atque amore, fœdere

Rupto uetustæ omnis sodalitatis,
Me fefellit, ac mihi
Laqueos tetendit, insidiasq; struxit,
Vtq; spretum ab omnibus
Me calce sublata altius petiuit.
11 Ergo tu mei deus : 11 Tu autem domine miserere mei, & resuscita me, & retribuam eis.
Miserere, qui planè à meis amicis
Derelinquor omnibus:
Et ægritudine hac grauissima me
Libera, ac resurgere
Fac, impij pœnas suæ ut luant &
Infidelitatis &
Diræ impietatis. 12 Ipse uerò in hac re 12 In hoc cognoui quoniam uoluisti me, quoniam non f gaudebit inimicus meus super me.
Te potissimum meæ
f Hier. insultabit. Fauere caussæ sentio: quia hostes
Sanitate reddita
Mihi mea, quod glorientur in me
Non habent: neq; unde mea
E morte ouent, uel gaudio triumphent.
g Hie. & Fel. in simplicitate mea. 13 Innocentiam meam 13 Me autem g propter innocentiam suscepisti, & confirmasti me in conspectu tuo in æternum.
Ipse siquidem miseratus ô deus mi,
Et iuuare me, & tua
Voluisti in æternum beatitate
Perfrui: interim tamen
Ne quid mihi accidat mali aut sinistri, ut
Charus ac pius pater
Tanq̃ in oculis tibi siem, tueris,
Méq; ab omnibus meis
Defendis hostibus. 14 ergo quas ualemus 14 Benedictus dominus deus Israel, à seculo & in seculũ fiat fiat.
Gratias agamus ei,
Et sempiternis seculis quoq; illum
Israel pium deum
Laudemus atq; prædicemus. Amen.

Enthymius græcus putat prophetice descriptum hoc psalmo populi Iudaici in captiuitate Babylonica suspirium, et uehemens de regressu in templum et sanctam ciuitatem desiderium. Mihi uidetur hūc psalmum descripsisse David, quum à furore Absalonicæ persecutionis exularet, neq; ei pateret in sanctam ciuitatem ad deo sacrificandum accessus: quod religiosissimum principem et pientissimum regem mirè torquebat. Hoc ergo psalmo ardens suum erga dei cultum desiderium exprimit: et exprobrantibus sibi inimicis quòd derelictus esset à deo, bona se spe animat, affuturum sibi deum sicut olim patribus in deserto adfuerat confidens, quanq̄ diuersis subinde malis angeretur. Itaq; uel propter hostes deum ad se precatur respicere: deniq; bono se ac confidenti animo iubet esse. Vnicè ualet psalmus ad consolandos exules christianos, maximè qui inter ethnicos et infideles habitant.

Victori erudiens canticum filiorum Core.

Psalm. 42. Ode Dicolos Distrophos, constans priore metro glyconico, altero Asclepiadeo.

1 a Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te deus.[3]

1 D fontes uti lympidos
A Confectus nimio æstu, & rabida siti
Defertur celeri impete
Ceruus, quem rabies sæua canum diu
Laßauitq; & eò impulit:
Numen tam cupidè nostra deus tuum
Mens desiderat & cupit,
Et desiderio tota tui flagrat.
2 Sed nec quidq̄ aliud sitit,
Quàm quòd te semel ô omnipotens deus

a Hier. Sicut areola præparata ad irrigationes aquarum, sic anima mea præparata est ad te deus.

2 Sitiuit anima mea b ad deum fortem uiuum,[3] quando ueniam & apparebo ante faciem dei?

b Hier. & chal. ad deum fortem uiuum: cæteri hæbræi, ad deum deū uiuum.

Amplexetur, & expleat
Te uiuace potentiq; suam sitim.
Sed quando illa dies erit?
Num demum ueniet tempus & hora, quum
Adstabo ante deum meum,
Et corám speculabor faciem ipsius.
Ac festos et agam dies?
3 *Nam noctésq; diésq; interea mihi*
Vnus sunt lachrymæ cibus:
Quum de me rogitant perditi & impij,
Quónam sit deus in loco,
Qui nexum sibi tot deserat in malis:
Ille adiutor ubi est tuus?
Aiunt. 4 *Hæc ego uerò opprobria, hæc ego*
Dum conuicia cogito,
Quóq; olim numero, quáue frequentia
In templum usq; dei mei
Deducebar, ouantésq; homines meos
Deducebam, & ibi deo
Laudum sacra litabamus & hostias
Cum pompa atq; tripudio,
Me pene ipse animus deficit, ipsáq;
Mens me destituit mea.
Contrà dum fore spero ut redeam, & tua
Rursum altaria templáq;
Visam, lætitia cor nimia mihi
Effusum exilit in tuis
Fidens pollicitis, dum sibi præuidet
Aspirare diem bonam,
Quando ijs liberer atq; eripiar malis:
Quando me innumerabilis
Deducens hominum turba fidelium,

3 Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, dũ dicitur mihi quotidie, ubi est deus tuus?

4 Hæc recordatus sum & effudi in me animam meam, ° quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum dei.°

° Hier. quia ueniam ad umbraculum, tacebo usque ad domũ dei. Ebr. quoniam transibo, cum numero deducebar cum illis usque in domum dei.

In templum usq; tuum deus
Sanctum atq; eximium concomitabitur,
Et sanctam usq; tuam in domum.

5 In [d] uoce exultationis & confessionis, sonus epulātis.

5 Sed quā lætitia, quóue animi, precor
Et uos obsecro, iubilo!
Quali festa dies concelebrarier
A sanctis, & agi solet,
Dum omnes in deo ouant, atq; tripudiant,
Exultántq; uelut sacris
Qui indulgent epulis, & genio uacant:
Vnóq; ore deum & dei

[d] Hier. uoce laudis & confessionis multitudinis festa celebrantis.

6 Quare [e] tristis es anima mea, & quare [f] conturbas me?

Laudes concelebrant. 6 Quid ni igitur tuo
Confidis mi anime in deo!
Quid tam deijceris, quídue etiam infremis
In me, totq; molestijs
Dum tete excrucias afficis! excidit-
ne illa ingens bonitas dei,
Promissiue tenax q̄ fuerit, siétq;
Et nunc! Númne etiam sui
Oblitus deus est, ut misereścere
Nolit, uel nequeat! nam & hoc
Infirmi officium est, planè etiam inuidi

[e] Heb. incuruaris, deprimeris, ui deijcis
[f] Fel. tumultuaris aduersum me

7 Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi, [g] salutare uultus mei & deus meus.

Illud. 7 Quare agedum caue
Desperes mi anime, ac quum dominum & deum
Nunq̄ defore noueris
Iustis atq; pijs, uerùm & eis quoq;
Vt fert ipsa necessitas,
Illorum quoq; res postulat adfore,
Spes omneis in eum tuas
Pone & conijce, speráq; aliquando fore
Illum ut carminibus meis
Et laudem & celebrem, liber ab omnibus
Quæ me cumq; periculis

[g] Sub. ipse est enim salutare.

Tam longos agitant, & cruciant dies.
Condignas quoq; gratias
Illi pro merito in me referam suo.
Seruator meus est enim:
Qui ne unq̄ pudefiam, faciem meam
Conseruauit, & omnibus
Quæcunq; ingruerint me eripuit malis.
ᵃ Sed q̄q̄ ijs ego uocibus
Consolari animum summe deus meum
Contendo, penitus tamen
Frustra hæc omnia: nam se excruciat, sed ita
Vt mœrore liquescat, ac
Sese deijciat, ni bonitas tua
Ingens atq; benignitas
Ad montem Hermonij & littora Iordanis
Collata in ueteres patres,
Et securum animi redderet, & tibi
Me confidere cogeret.
Nam quanq̄ simili cum patribus modo
Longe absum à patria domo,
Quanq̄ abiectus & exul uagor ad sacri
Deserta auia Iordanis,
Saltúsq; Hermonij uerticis inuios,
Et Mitzar nemora aspera:
(Quum serui interea liberè agant mei,
Atq; omnis populus sacro in
Monte illo Moria, ipse ob rabiem hostium
In monte hoc modico exulo)
Nulla obliuio me unq̄ capiet tamen
Summæ atq; egregiæ tuæ
In patres ueteres munificentiæ,
Qua certum est mihi fidere,
Vel si me mala nunc innumera opprimunt.

h Hier. Incuruatur in me ipso anima mea .i. semetipsam cõsolatione destitutam deijcit & cruciat. futurũ aũt est ut tuæ beneficentiæ memor spẽ recipiat.

a h Ad meipsum anima mea conturbata est, ? propterea memor ero tui de terra Iordanis & Hermonijm à mõte modico.

9 Abyssus abyssum inuocat in uoce cataractarum tuarum.

[9] Nam ut de uertice montium,
Quum torrens liquidarum niuium effluit,
Vnda undam premit atq; agit,
Impellitq; sequens alteram: uti & suas
Quum cœlum grauidum uomit
Vndas (ut cataractas fore quis putet
Ruptas) imbribus imber, &
Grando grandine compellitur, atq; ita
Vt uiteis satáq; omnia
Euertat miserè, sic misero mihi
Mox ærumna alia ex alia
Exurgit, neq; me utcunq; quiescere
Vel tempus modicum sinit:

10 Omnia excelsa tua & fluctus tui super me transierunt.
11 In die [i] mãdauit dominus misericordiam [3] suam, & nocte canticum eius.

[10] Cunctorumq; malorum opprimor impetu, &
Fluctu ac gurgite, nec mihi
Intermissio conceditur ulla: sed [11]
Gratam spero diem fore,
Quæ iucunda meis prosperitatibus
Elucescet: ubi omnia
Optatò euenient, ac mihi prospera.
At non interea tamen
Isthac horribili nocte laboribus
Conferta atq; molestijs,
Laudes concelebrare almæ parens tuas
Cessabo, neq; cantica

i. i. nũquam malorũ penè opprimor impetu, nõ deerit tamen interim eius misericordia quæ me foueat.

12 Apud me oratio deo uitæ meæ, dicã deo, [x] susceptor meus [3] es.

Tota nocte etiam psallere [12] tum tibi
Qui uitæ auctor es unicus
Seruatórq; meæ, talibus inquiam:
O rupes solida, & mea
Petra, ô perfugium atq; una salus mea,

x Hier. petra mea. i. perfugum.

13 Quare oblitus es mei, & quare tristis incedo dum affligit me inimicus?

[13] Quidnam est obsecro quòd mei
Obliuisceris? ut quid sinis hostibus
Tanto tempore me meis

Cum luctu assiduo ludibrio fore!
Tristi incedere q̃diu
Cogar uultu habitúq;, & patiens feram
Tanta opprobria! q̃diu
Nil de se meritum affligere, q̃diu
Torquere innumeris modis
Indignísq;, nec ulli tolerabili-
bus pergent! 14 neque enim minus
Quàm si ossa ancipiti perfoderent mihi
Mucrone, aut gladio meas
Costas transigerent, me cruciant mei
Hostes: 15 dum mihi singulis
Exprobrare diebus misero solent:
In quo spem penitus tuam
Ponebas, ubinam est ille deus tuus!
Qua re una grauius nihil
Exprobrare mihi unq̃ poterant: tamen
Non est quur te ita deijcere,
Et luctu mi animę affligere debeas,
Vt nec me modicum sinas
Respirare, sed & continuò tuo
Mœrore excrucies. 16 age
Confide in bonitate egregia dei,
Nec diffide semel fore,
Illum ut carminibus concelebrem meis,
Condignas quoq; gratias
Illi pro merito in me referam suo:
Seruator meus est enim,
Qui ne unq̃ pudefiam faciem meam
Conseruauit, & omnibus
Quęcunq; ingruerint me eripuit malis.

l Heb. dũ ueluti gladio ossa mea transfigunt.

m Heb. incurua ris, deprimeris, & deijcis.

n sub. ipse est enim.

14 l Dum confringuntur ossa mea, exprobrauerunt mihi qui tribulant me inimici mei.

15 Dum dicunt mihi per singulos dies, ubi est deus tuus? quare m tristis es anima mea, & quare conturbas me?

16 Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi, n salutare uultus mei & deus meus.

ARGUM. PSAL. 43.

Idem pene argumentum cum psalmo superiore. Petit se à persecutione Absalonica liberari. Deinde bona spe concepta, non dubitat fore quin rursus in templo deum adoret. Congruens & aptus est psalmus omnibus sine causa exulibus aut metu profugis.

Psal. 43. Ode dicolos distrophos, constans iisdem uersibus cum psalmo 7.

1 Iudica me deus & discerne causam meam de gente non sancta, ab homine iniquo & doloso erue me.

2 Quia tu es deus fortitudo mea: quare me repulisti, & quare tristis incedo dum affligit me inimicus?

3 Emitte lucem tuã & ueritatem tuam: ipsa me a deduxerunt & adduxerũt in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua.

a Heb. In futuro, deducent & adducent.

1 *Arbiter omnium qui*
Mortuos uiuósq; paterna tibi dignitate
Praestita, ut exigit res
Iudicas, quiq; esse soles auxilio indigenti,
En ego destitutus
A meis, quaero latebras anxius, ut me in illis
Occulere, ac furorem
Hostium uitare meorum ualeam: ergo tu me ab
Impietate eorum
Vindica atq; ulcíscere, caussámq; meam deus mi aduersus eos tuere.
Et me ab iniusta atque maligna, impia & infideli
Eripe gente, & unà
Ne mihi cor prae nimio deficiat labore,
Erue fraudulento
A uiro prauóque: 2 *tu enim praesidium meum unum*
Esse soles, meumq;
Robur, ergo quid sibi uult, quòd me ita nunc repellis?
Quo precor usq; tandem
Tristis & pullatus ero, dum meus innocentem
Me premit hostis? 3 *eia*
Si tibi poenas uideor plus nimio dedisse,
Irradia, tuamq;

Cælitus lucem deus in me tenebris malorum in
Circuitu undecunque
Implicatum emitte: tuíq; interiore uultus
Lumine gratiosi
Tu mihi affulge: utq; sciant ac fateantur hostes
Te dominum deumq;, &
Veritatem ante omnia gratam esse tibi, tuásq;
Pollicitationes
Irritas nunquam fore, tu me instrue ueritate,
Atque tui fauoris
(Qui mihi illucescat, & omnes tenebras meorum
Disijciat malorum)
Mitte de cœlo radium: illis ducibus Sionis
Perueniam tuum illum
In sacrum montem atq; pium: 4 quinetiam tuæ usq; 4 Et introibo ad altare dei, ad deũ qui lætificat iuuentutẽ meam.
In penetralia ædis,
Inde quo possim ad dominũ accedere, eumq; semper
Lætitiæ omnis atque
Gaudij auctorem in populo concelebrare: 5 teq; 5 Cõfitebor tibi in cithara d:us deus meus. quare b tristis es? anima mea, & quare conturbas me?
Ad citharam tuásq; in
b Heb. incuruaris, deprimeris. *Sempiternum æuum canere, ô mi deus alme, laudes.*
Quid te igitur misselle
Absq; caussa discrucias ô anime, infremísque
Atque tumultuaris
In me! 6 an ille impos deus est, obsecro, ut adiuuare 6 Spera in deo quoniã adhuc cõfitebor illi, salutare uultus mei & deus meus.
Te nequeat! resume
Ergo uires, & recrea. Tandem etenim futurum est,
Si patienter ipse
Substines, ut rursus ei pro merito suo in me
Quas potero rependam
Gratias, quòd se ipse mihi pro domino deóq;
Gesserit, ac pro amicis
Perditis unus solidam contulerit salutem.

ARGVM. PSAL. 44.

Sunt qui ad tempora Babylonicæ captiuitatis, ſunt etiã qui ad Antiochi & Machabæorum tempora hunc pſalmum referant prophetice de illis (ſiquidem à Dauide editus eſt) conſcriptum: ſed quia innocentia, quam ſibi hoc pſalmo tribuit populus, neutri ætati conuenit, ad extrema tum flagitia deductis Iudæis, & uerſiculum 22. Quoniam propter te mortificamur tota die &c. Paulus ad Roma. 8. de ueris Iudæis & Iſraelitis, apoſtolis ſcilicet & primitiuæ eccleſiæ martyribus interpretatur. Mihi uidetur hoc pſalmo prophetice introduci primitiuæ eccleſiæ fideles, & ipſi natione Iudæi aut ex Iudæis nati, certa fide Chriſtiq; Ieſu confeßione uerißimi Iudæi, qui innumera dei beneficia ueteri populo exhibita recẽſentes, ſe derelinqui, & infideli populo opprobriũ fabulamq; eſſe conqueruntur, & ob ſuã innocentiam tandem à deo reſpici confidenter poſtulant. Aptus eſt pſalmus ueris fidelibus & Chriſtianis, ab infidelibus aut hæreticis ac prauo principe malè tractatis.

Victori filiorum Core eruditio.

Pſal. 44. Ode monocolos. Conſtans metro Aſclepiadæo.

1 Deus auribus noſtris audiuimus, patres noſtri annunciauerunt nobis.

2 Opus quod operatus es in diebus eorũ, & diebus antiquis.

3 Manus tua gentes diſperdidit, & plantaſti eos & affixiſti populos, & expuliſti eos.

1 NOſtris auribus audiuimus ô deus,
Nobis à patribus tradita per manus
(Maiores etenim cuncta nepotibus
Narrauere ſuis) 2 quanta operatus es,
Quámque ingentia ea ætate peregeris,
Et quàm præterito tempore iamdiu
Miranda edideris. 3 nempe manus tua
Poſt idololatras ſedibus è ſuis
Pulſos, pòſt Chananæos penitus ſua
Eiectos regione, atque ita funditus,
Vt ſpes de reditu nulla remanſerit,
Noſtros in locum eorum inſeruit patres,
Terram illis tribuens planè habitabilem, &
Lacte ac melle fluentem: Vnde propagines

Expandêre suas, illicet & solum
Impleuere suo germine: 4 nec tamen
Hæc illi meritis attribuant suis:
Nam nullum gladij cuspide bellici
Regnum olim pepererunt, neque brachio
Euicere inimicos aliquando suo.
5 At uis illa tuæ maxima dexteræ,
Ac brachij una tui inuicta potentia, &
Vultus tam placidi lucida gratia
Isthæc præstitit ultro immeritis bona:
Non ob sanè aliud quàm quòd eis bene, &
Pulchrè affectus eras. 6 ergo deus meus
Quum sis, rexque meus, te merito colam:
Qui diris Iacob semper ab hostibus
Seruas. 7 Quare etiam præsidio tuo
Freti, hostilia coram agmina castráq;
Tuti despiciemus, neque quispiam est
Qui contra audeat insurgere, uel tuum
Conuicijs populum incessere: nam statim
In uirtute tua despicietur, &
Conculcabitur. 8 haudquaquam itaque in meo
Arcu, quamlibet illo solido ac bono,
Sperabo: neque enim unquam gladius meus
Me seruauit, & ullo eruit à malo.
Quòd si infesta aliqui castra coëgerint
Hostes, aut aliquo perdere nos modo
Tentarint, aliunde auxilium atque opem
Non quæsiuimus unquam nisi cœlitus.
9 Quòd si quispiam erat, qui cuperet malè
Nobis, nosq; odio prosequeretur: hinc
Contrà ignominiam & dedecus abstulit,
Frustratusq; sua spe penitus fuit
Ac desiderio. 10 ergo merito deum

a Fœl. dilexisti e.s.

b Fœl. percutiemus.

4 Nec enim in gladio suo possederunt terram, & brachiũ eorum non saluauit eos.

5 Sed dextera tua & brachium tuũ, & illuminatio uultus tui, quoniã a complacuisti in eis.

6 Tu es ipse rex meus & deus meus, qui mandas salutes Iacob.

7 In te inimicos nostros b uentilabimus cornu, & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis.

8 Non enim in arcu meo sperabo & gladius meus nõ saluabit me.

9 Saluasti enim nos de affligentibus nos, & odientes nos confudisti.

10 In deo laudabimur tota die, & in nomine tuo confitebimur tibi in seculum.

Collaudemus, & omneis celebrem dies
Extollamus, & in perpetuum quoque
Pro tanto meritas munere gratias
Illi ipsi referamus. 11 Sedenim tuam
Quur olim eximiam magnificentiam
Expertos, medijs mi deus in malis,
Ipsóq; auxilij tempore deseris,
Ac nos abijcis! Haudquaquam etenim amplius
Iudæis, domini bella gerentibus
Adstas, nec te etiam exercituum facis
Nostrorum ipse ducem bellipotentium,
12 Inde est quòd fugere, & turpiter hostibus
Tergum uertere compellimur: & quibus
Infensi sumus hostiliter, ijs quoque
Vilis præda sumus: 13 nil ouium gregi
Illi dissimiles, quas lanius neci
Lectas segregat & deuouet, atque uti
Si qua ex ijs lanij fugerit è manu,
Errabunda uagatur per agros: ita
Si nostrum superest à nece quispiam,
Gentes continuò spargis in exteras,
Nósque illis ut oues tradis & hostias.
14 Venum præterea das populum tuum,
Absque ullo precio, ulláue pecunia:
Quamuis omnibus illis ita uenditis,
Nequaquam auctior es uel locupletior,
Aut re ulla minima ditior: 15 interim
Verò ludibrio atque opprobrio sumus
Non nostræ modo uicinæ, at ethnicis
Longè in circuitu nostri habitantibus,
16 Ostentuq; etiam & ridiculi omnibus,
Ac moto capite illuditur undique
Nobis in populis omnibus ac locis.

11 Nunc autem repulisti & confudisti nos: & non egredieris deus c in uirtutibus nostris.

12 d Auertisti nos retrorsum post inimicos nostros, & qui oderunt nos diripiebant sibi.

13 Dedisti nos tanquam oues escarum, & in gentibus dispersisti nos.

14 Vendidisti populũ tuum sine precio, e & non fuit multitudo in cõmutationibus eorum.

15 Posuisti nos opprobrium uicinis nostris, subsannationem & derisum ijs qui sunt in circuitu nostro.

16 Posuisti f nos similitudinem gentibus, cõmotionem capitis in populis.

c Rel. cũ exercitibus nostris.

d Cha. fecisti ut uerteremus terga nostra hostibus sub nos.

e Cha. & non multiplicasti luorum in cõmutatiõe eorũ.

f Rel. prouerbium.

17 *Omni porrò uerecundia tempore*
Obuersatur & est ante oculos mea,
Et nostram pudor omnem faciem obtegit,
18 *Ob conuicia & opprobria quæ mihi,*
Qui me persequitur, turpiter exprobrat
g Heb. ultoris. *Et mendaciter hostis:* 19 *tamen omnia, &*
Longè deteriora grauioraq́;
Afflicti patimur: nulla tui licet
h Hier. & Fel. mētiti non sumus. *Vnquam obliuio nos cœperit, aut tuum*
Fœdus fregerimus. 20 *non etenim ad deos*
Conuersum est alienos, uel ad impia
i Hie. nec declinauerūt gressus nostri à semita tua. *Cor nostrum simulachra, aut aliud magis*
Quàm te unum dominumq́; & deum amauimus:
Nec deflexiums, aut à solita uia ac
Recta iustitiæ semita & orbita
Declinauimus ullum hactenus in modum.
21 *Inter barbaricas interea tamen*
k Hier. draconum. *Gentes degere compellimur, inter &*
Lustra horrenda, draconumq́; cubilia
Tanquam mortis in umbra: neque enim admodum
Fortuna meliore hic sumus, aut magis
Æqua conditione, & potiore quàm
Cum serpentibus. 22 *atqui tolerabile*
Hoc utcunque, ferendumq́; malum foret,
Si nos ulla tui obliuio, uel tui
Ignorantia nos nominis inclyti
Cepisset: uel ad extranea supplices,
Tanquam perfugium numina dexteras
Expandisse, aliumq́; à domino deo
Implorasse aliquando ulla necessitas,
Aut ærumna coëgisset: 23 *at omnia*
Qui nouit deus abscondita cordis, &
Omnem planè animum nostrum habet in manu,

17 *Tota die uerecundia mea contra me est, & cōfusio faciei meæ cooperuit me.*
18 *A uoce exprobrantis & obloquentis, à facie inimici & g persequentis.*
19 *Hæc omnia uenerunt super nos, nec obliti sumus te: & iniquè non egimus in h testamento tuo.*
20 *Et non recessit retro cor nostrū, & i declinasti semitas nostras à uia tua.*
21 *Quoniā humiliasti nos in loco k afflictionis, & cooperuit nos umbra mortis.*
22 *Si obliti sumus nomen dei nostrī, si expandimus manus nostras ad deum alienum.*

In nos iure suo inquirat, & illa si
Perpetrauerimus crimina, puniat:

24 Quoniam propter te mortificamur tota die, aestimati sumus sicut oues occisionis.

24 Contrà autem quia te unum colimus deum
Omni tempore & hora, haud secus atque oues
Selectae ad iugulandum, temerè ad necem
Ac passim in plateis ducimur. 25 eia age

25 Exurge quare obdormis domine? exurge & ne repellas in finem.

Expergiscere tandem deus, anne adhuc
Dormis ac mihi stertis? iam agedum obsecro
A somno euigila, nósque diutius
Ne tantis miseros destitue in malis,

26 Quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopiae nostrae & tribulationis nostrae?

Aut in perpetuum proijce. 26 quur enim
Auertis faciem, oblitus es infimae
Nostrae pauperiei, atque mali illius
Quod tam durè agitat, nos quoque tamdiù
Obsessos miserè tot cruciat modis?

27 Quoniam humiliata est in puluere anima nostra, conglutinatus est in terra uenter noster.

27 Nam depressus humi langueo, & usque adeo proiectus ago, ut repere cogar, &
Respectare solum instar silicernij.

28 Exurge domine adiuua nos, & redime nos propter [l] nomen tuum.

28 Surge ergo atque mihi suppetias deus
Affer, de innumeris ut redimas malis:
Quòd si solueris & hinc erueris, uni ego
Acceptum bonitati referam tuae.

l Heb. misericordiam tuam.

ARGVM. PSAL. 45.

Quod ad historiam pertinet, epithalamium describitur hoc psalmo à filijs Core nuptiarum Salomonis, et filiae Pharaonis uxoris ipsius. Primum autem ab externis corporis bonis, forma, fortitudine et eloquentia: deinde ab internis animi, mansuetudine, ueritate ac iustitia laudat: demum à uestimentorum ornatu et aedium magnificentia. Postmodum ad sponsum conuerso sermone, regi morigera ut sit, et patriae domus, parentumq; ut obliuiscatur monet. Et haec quidem de historia. Quũ autẽ sextum et septimũ uersiculos Paulus ad Hebraeos primo de Christo interpretetur, et Thargũ similiter ac Iudaei multi de Messia psalmum exponant: censen-

dum est in persona Salomonis et uxoris ipsius, nuptiarum Christi et eius sponsæ ecclesiæ epithalamium propheticè describi: nec abs re forsan Christianæ piæque animæ cum Christo Iesu coniugum exprimitur. Valet psalmus ad con firmandã animarũ nostrarũ cũ deo et Christo cõiũctionem.

Psalm. 45. Ode monocolos, constans uersu Asclpiadæo catalectico, & ultimo glyconico.

1 Ructat mi animus nescio quoddam
E Lætum atque egregium carmen: & illa,
Quæ pridem meditor, cantica regi
Decantare cupit: semper enim ipsi
Quidquid siue loquor siue ego scribo,
Scribo & dico: nam & illi studium omne
Nostrum, atque omnem operam dedico. 2 nec iam
Quod mens atque animus dicere gestit,
Formido ut nequeat lingua profari.
Nam dictata animi tam facilè, atque
Tam promptè excipiet, q̃ stylus ullus
Scribæ, perceleri sit licet ille
Et prompto calamo, ac perfacili manu.
Supra omneis homines tu speciosus
Forma anteis reliquum uulgus honesta.
Nam diffusa tuis gratia labris,
Dicendíq; suauissima peitho
Toto sese etiam corpore spargit.
Quare in perpetuum te deus omni
Ornatum uoluit munere pulchro &
Diuino: 4 eia age fortissime princeps,
Atque heros ades ad bella paratus,
Et fido gladio accingere costas,
Nam te immensa manet gloria honorq;:
5 Quáq; ipse es specie, quáq; decorus

1 Ructauit cor meũ uerbũ bonum: dico ego opera mea reg.

2 Lingua mea calamus scribæ uelociter scribentis.

3 Speciosus forma præ filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis, propterea benedixit te deus in æternum.

4 Accingere gladio tuo super femur tuũ potentissime.

5 Specie tua & pulchritudine tua intende prosperè, procede & regna

Forma, i, ſume animum: nam tibi cedent
Læta ac proſpera cuncta. eia agedum ergo
Procede, imperij porrige fines
Atque extende tui. 6 nam quia uerax
Omni tempore, iuſtúſque fuiſti,
Manſuetúſque locis omnibus, idcirco
Iis uirtutibus inſtar ualidi atque
Fidi uectus equi, tutus ab omni
Incedes inimico: tuáq; illa,
Præclarum ut quid agas, dextra docebit:
Et quocunque locorum tibi eundum eſt,
Te deducet: ubi magnifica ipſe
Atque illuſtria ages inclytáq; acta.

6 a Propter ueritatē & manſuetudinē, & iuſtitiā: & b deducet te mirabiliter dextera tua.

a Fæl. equita ſuper uerbum ueritatis.
b Hier. docebit te terribilia.

7 Namque illis iaculis & præacutis,
Ac ſcindentibus utrinque ſagittis,
Quum transfixeris hoſtilia corda,
Proſtrati populi protinus omnes
Ponent colla tuæ ſubdita dextræ.

7 Sagittæ tuæ acutæ, populi ſub te cadent, in corda inimicorum regis.

8 Ille autem thronus ô rex deus, illa
Sedes Chriſte tui maxima regni,
Cuncta in ſecula perdurat: & eius
Sceptrum, iuſtitiæ æquabile ſceptrum eſt.

8 Sedes tua deus in ſeculū ſeculi, c uirga directionis uirga regni tui.

c Hier. ſceptrū æquitatis.

9 At uerò quoniam quidquid & æquum, &
Iuſtum eſt ſemper amaſti: impietatem'q;
Odiſti deus, idcirco oleo te
Illo lætitiæ Chriſte peruunxit
Cunctorum deus ille, & tuus idem,
Ante omnes ſocios atque ſodales,
Conſortesq; tuos. 10 Quid tua uerò
Veſtimenta canam? Nil niſi myrrham,
Nil ſpirant aloen præter, & illam
Fragrantem caſiam, nil niſi ſtacten.
Iiſque ex ædibus inſtructus eburneis

9 Dilexiſti iuſtitiā & odiſti iniquitatē, propterea unxit te deus, deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis.

10 Myrrha & d gutta & caſia à ueſtimentis tuis à domibus eburneis, ex quibus delectauerūt te filiæ regum in honore tuo.

d Hier. ſtacte. Fæl. Aloes.

Quandocunque loca in publica prodis,
Tot regum soboles illa, puellæ
Circum te innumeræ munificentijs
Omni ex parte tuis splendidæ & auctæ
Argumenta tibi plurima præbent
Oblectandi animi. 11 *Deinde etiam illa,*
Illa inter reliquas præcipua uxor
Et regina, nitens uestibus aureis,
Ac cultu uario circumamicta:
Quæ nunquam lateri fert tuo abesse.
12 *Recte uerò agis ô filia, quare*
Si me audis, in eum sollicita unum
Intendes, & ei morigeram te
Præbebis. Vide age & prospice, ut illi
Quantumcunque uales, qualibet in re
Soli complaceas semper & uni:
Et gentemq; tuam, ædésque paternas
Obliuiscere: 13 *sic denique fiet*
Vt forma ipse tua captus, in illam
Currat deperiens. ne tamen ipsum
Vulgarem esse putes quempiam amatorem, sanè tuus est deus & rex:
Dignus quem studijs omnibus & tu
Et gentes uenerentur simul omnes.
14 *At uerò Tyrus, & qui preciosas*
Merces inde uehunt, optima quæque,
Vt tecum ualeant gratiam inire,
Certatim tibi conferre studebunt:
Quiq; omni ex populo sunt opulenti,
Et dites præ alijs dona rogantes
Instabunt sua, fronte excipias, ut
Læta ac uultu hylari, & pectore grato.
15 *Et quamuis tua hic regia sponsa*

11 Adstitit regina à dextris tuis in uestitu deaurato, circũdata uarietate.

12 Audi filia & uide, inclina aurẽ tuã, obliuiscere populũ tuũ & domum patris tui.

13 Et concupiscet rex decorẽ tuũ quoniã ipse est dominus deus tuus, & e adorabunt eum.

e Heb. adora. uel adorabis.

14 Et f filiæ Tyri in muneribus, uultũ tuum deprecabũtur omnes diuites plebis.

f Vniuersa urbs Tyri.

15 Omnis gloria filiæ regis g abintus, in fimbrijs aureis circumamicta h uarietatibus.

g .i. intrinsecus.

h Heb. uestibus phrygiorũ siue scutulatis.

Permagnus decor externus, & ingens
Planè gloria sit, uestibus aureis
Claram incedere: ueruntamen omnem
Externum exuperat gloria cultum,
Illa inquam interior gloria, quæ te
In palatia secreta receptam
Atque interna manet: quo tibi fas est
Vni intrare. sed ô quàm decet illa
Te uestis Phrygia atque aurea limbos,
Qua sponsi in thalamum, regis & aulam

16 i Adducentur regi uirgines post eã: × proximæ eius afferentur tibi.

Vestita ingrediêris: 16 *neque uerò*
Sola aut incomitata: illò etiam te
Deducent sociabuntq́; puellæ
Hinc inde innumeræ: cumq́; triumpho
Castis ijs sociata & speciosis

17 Adducentur in lætitia & exultatione, adducentur in l templum regis.

Ad te uirginibus sponsa tua ô rex
Adducetur, 17 *& unà chorus omnium*
Illarum penitus usq; tuas in
Ædes, & thalamum illum genialem: at
Vnà cum choreis, lætitiáq; &
Plausu incredibili. gaude igitur iam,
Nec te pœniteat regia coniux,
Quòd longo spatio abiuncta parentes,
Affinésq; tuos deseruisti.

18 Pro patribus tuis nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnem terram.

18 *Te pulchra en faciet prole parentem*
Rex sponsusq́; tuus, quæ tibi patris
Ac matris loco erit: quiq́; futuri
Ex illo tibi filij, omnibus illos

19 Memor ero nominis tui in omni generatione & generationem.
20 Propterea confitebuntur tibi populi in æternum, & in seculum seculi.

Orbis præficies partibus. 19 *interim uerò ipse tuum posteritati,*
Ætatiq́; sequenti memorabo
Nomen, sicq́; mea laude feram, 20 *ut te*
Æternùm populi concelebrent, &

i Heb. in singulari legunt adducetur, & iungunt præcedentibus. In uestibus Phrygianis adducetur ad regem: & post eã uirgines.
× Proximæ nomen est. i. amicæ & sodales eius adducentur tibi.
l Heb. in thalamũ, uel palatium.

Si quidquam esse potest prætérea, ultra.

ARGVM. PSAL. 46.

Gratulatio habetur hoc psalmo de auxilio urbi sanctæ Hierosolymorũ lato: et hinc confidit fore propheta ut protectore deo secura deinceps à bellis quiescat. Spirituali tamẽ Hierusalem, sanctæ scilicet ecclesiæ quies per Christũ data intelligi potest προφητικῶς *à Dauide prædici, quæ uel si uniuersus in eam commoueatur orbis defensore et protectore deo tuta sit permansura. Conueniens et congruus est psalmus ad consolandam aduersus hæreticorum et paganorum aliorumque hostium persecutiones ecclesiam.*

Psal. 46. Ode dicolos tetrastrophos, constans tribus prioribus metris asclepiadeis, & quarto glyconico.

1 *Robur meum & ô perfugium unicum:*
O *In magnis quoties ipse periculis,*
Aut discrimine uitæ meæ in ultimo
Supplex ad tua numina
Fugi, præsidium nónne ego protinus
Ipso in tempore sensi adfore! non statim
Adiutore deo te, & domino meo,
Totq; & tanta pericula
Euasi innumeris liber ab hostibus!
2 *Quapropter mihi contingere, quæ mihi*
Posthac accidere aduersa queant, meum
Vt frangant animum, atque me
E spe deijciant! quídnam ego, non semel
Tot tamq; innumeris erutus è malis,
Formidare queam! nil penitus: graui ut
Ventorum impete concuti
Tellurem ac tremere, aut in medio mari
Saxa ingentia nutare labareq;

a Heb. auxiliũ in tribulationibus inuentus es ualidum & præsentissimũ

1 Deus noster refugiũ & uirtus, a adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis.

2 Propterea nõ timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris.

O ῇ

3 b Sonuerunt & turbatæ sunt aquæ eorũ. conturbati sunt montes à fortitudine eius.

3 Contingat, b uel aquas sic strepere accidat,
Fluctúsque in medio æquore
Inflari ac fremere, ut littora proximo
Collisu liquefacta illico diffluant:
Quin si tanta maris sit uiolentia,
Vt montes etiam editos
Vndarum exagitet fluctibus, haud tamen
Formidabo, mouebórue meæ è gradu
Conceptæ semel unum in dominum spei.
Sic res indubiè se habet.

b Hier. Sonãtibus & intumescentibus gurgitibus eius maris, & agitatis montibus in potentia eius.

4 c Fluminis impetus lætificat ciuitatẽ dei: sanctificauit tabernaculũ suũ altissimus.

4 Nam pro terribili gurgite fluctuum,
Qui diuinæ inimicos sapientiæ
Absorbebit, amœnissima flumina
Perleni ac placido impetu
Distincta in uarios undique riuulos,
Sanctã urbem Solymorum, & domini dei
Angusta exhilarabunt habitacula:
Illa immensa uidelicet
Sancti ac munifica munera spiritus,
Queis blando ueluti flumine ciuitas
Sacrosancta dei perluitur, sua inquam
Illa ecclesia gratijs

c Heb. Fluminis riuuli lætificãt ciuitatẽ dei sanctã tabernaculorum altissimi, ut sit appositio.

5 Deus in medio eius nõ cõmouebitur adiuuabit eam deus mane diluculo.

Donata innumeris: 5 nam deus in medio
Eius præsidet, & curat, ei mali
Ne quidquam ueniat, néue aliquo modo
Nutet: quin & ei quoque
Si qua re indigeat, siquid opus sua
Illi ipsi sit ope atque auxilio: antequam
Ipsum mane nouum illuxerit, illico
Præsens auxiliabitur.

6 Cõturbatæ sunt gentes, & inclinata sunt regna. dedit uocem suam & mota est terra.

6 Olim aduersus eam, atque in populum dei
Cum magno strepitu, & cum fremitu graui
Gentes infremuere, & statim ad horribi-

lem uocem domini dei,
Collapsa imperia & praesidia optima.
Orbis quin etiam cum strepitu suo
Prostratus cecidit:totaq; protinus
Tellus ut nebula,in nihi-
lum uenit. 7 *Quid erit tandem igitur mihi*
Formidandum,ubi me ille omnipotens deus
Ille exercituum inquam dominus deus
Duro tempore & aspero
Quaecunque acciderint,protegit,& stat à
Nobis ille Iacob sollicitus deus?

7 Dominus uirtutũ nobiscum, susceptor noster deus Iacob.

8 *Lustrate eia agedum,ac mente reuoluite,*
Quàm magna atque stupenda sint
Quae patrauerit in terra opera omnia,
Hostiles in eremum penitus plagas
Vertit,quò populus tuto habitet suus.
9 *Bellorumq; tumultibus*
Extinctis,ne aliqua ex parte resurgerent,
Arcus fregit,& arma omnia bellica
Contriuit:sed ita ut nulla foret super
Nostris hostibus hasta,nec
Quadriga,unde animos erigerent: ea
Nam flammis deus escas dedit omnia,&
Incendit penitus. 10 *Nunc igitur meos*
Tot uexare molestijs
Cessate:ac potius mente reuoluite
Quantus sim deus inter populos,meamq;
Iram tandem aliquando irreuocabilem
Formidate, uideteq;
Quanto robore contriuerim,& hostium
Vires armaq; deleuerim,& ignibus
Ac ferro dederim,haecq; omnia pectore
Vestro condite,quiq; ego

d Hie. quantas posuerit solicitudines. siue desolatiões.

e Heb. plaustra. i. currus bellicos.

f Hier. Cessate & cognoscite.

8 Venite & uidete opera domini d quae posuit prodigia super terram, auferens bella usq; ad finem terrae.

9 Arcum conteret & confringet arma, & e scuta comburet igni.

10 f Vacate & uidete quoniam ego sum deus, exaltabor in gentibus & exaltabor in terra.

Sim perpendite: nam non fuit unquam, erit-
ue ullus me omnipotenti domino ac deo
Toto orbe, aut aliqua usquam regione, uel
Vlla in gente potentior.
11 Exultabimus ergo, quia stat deus
A nobis, nec erit quem timeamus, u-
bi nos protegit exercituum deus,
Præstans ille Iacob deus.

ARGVM. PSAL. 47.

Quanquam historia psalmi aggratulationem contineat populi factam, quum arcam fœderis in templum dei magnificè à se extructam Salomon induxit: hæc tamen in figura Christi Mesiæ facta sunt, qui precioso sanguine suo dedicata sancta ecclesia, & gentilibus à dæmonum seruitute liberatis ac sibi subiectis, in cælum gloriosus ascendit. Vnde ad illi psallendū hoc psalmo fideles inuitantur. Conueniens est psalmus in dedicatione ecclesiæ,

Psal. 47. Ode dicolos tetrastrophos, constans tribus primis metris sapphicis, quarto Adonico.

1 Omnes gentes plaudite manibus, iubilate deo in uoce a exultationis.

1 Votquot ô gentes habitatis orbem,
Q Inuicem exultate, manusq; uestras
Mutuo complodite: nec sit ullum
Interioris
Gaudij signum, quod aperta non uox
Canticis sanctis domino canendis
Explicet pro uiribus, atque captu,
Exteriusq;
Promat. 2 en summus deus ac tremendus,
Cui mari terráq; data est potestas,
3 Subdidit nobis pedibusque nostris
Relligionis

a Hic laudis.

2 Quoniā dominus excelsus terribilis, rex magnus super omnem terram.
3 b Subiecit populos nobis & gentes sub pedibus nostris.

b Hic congregauit populos subter nos. Vel, comprimet.

Nescias gentes, & inania illa
Dæmonum tantum simulacbra habentes,
c Heb. gloriã uel magnificẽtiam.
4 Nosq; consueta bonitate tandem
Ac pietate,
4 Elegit nobis hereditatem suã, c speciẽ Iacob quã dilexit.
Fecit hæredes opulentioris,
Quàm sit in terra, imperij: memorq;
Vnice dilecti Iacob, uel eius
Vnius ergô,
Nos suam in sortem patrimoniumue
Vnicum elegit: 5 simul atque uerò
5 Ascendit deus in iubilo, dominus in uoce tubæ.
(Nos ubi curasset) in æthera ascendebat, ouanti
Iubilo totus resonabat aër.
Hinc tubæ, hinc fortes litui sonabant:
Hinc dei summi modulis canoris
Classica laudes
Personabant. 6 ergo agedum deum omnes
6 Psallite deo nostro, psallite regi nostro, psallite.
Canticis uestris celebrate: rursum
Canticis regem celebrate, rursum illum celebrate.
7 Nempe cunctorum deus ille rex est,
7 Quoniã rex omnis terræ deus, psallite sapienter.
Totiusq; orbis, sapienter orbis
Ergo ei tanquam domino uniuersi
Pangite psalmos.
8 Non enim Iudæa modo, sed omnis
8 Regnauit deus super gentes, deus sedet super sedem sanctam suam.
Totius mundi regio & plaga, ipsi
Subiacet: gentésque suo coherceat
d Heb. cũ populus dei Abraham.
Imperio, omnes
Prorsus augusto è solio, sacráq;
e Expl. quoniã dei protectores terræ. i. dei est protegere terrã, nimis exaltatus est, sub. deus.
Iudicans è sede prout uidetur
Sanctitati ipsius & æquitati.
9 Hinc populorum
9 Principes populorũ congregati sunt d cum deo Abraha, quoniã dij fortes terræ uehementer eleuati sunt.
Principes illi sua subdiderant

Colla, seq; omnes simul aggregarunt,
Et deo magni patris Abrahami
Sponte dederunt
Nomen, aduersus nimis eleuatos
Optimates: omnibus ijs enim se
Præstitit longè deus altiorem,
Inferiores
Continens sub se, gradibusq; post se
Quosque terrarum dominos relinquens
Pluribus, proni ut uenerentur illum &
Denique adorent.

ARGVM. PSAL. 48.

Constat de insigni quapiam uictoria congratulationem hoc psalmo contineri, quum in obsidionis periculo esset Hierusalem, nonnulli placet de uictoria Iosaphat intelligi, alijs de uictoria David contra Syros, Ammonitas, et Ædomitas. alijs cõgratulatio esse uidetur populi è captiuitate Babylonica Hierusalem reuersi. Certè sub typo terrestris Hierusalem spiritualis Hierusalem Christianæ ecclesiæ per Messiã protectio hic describitur, cuius post tot gentium insultus experta sit ecclesia misericordiam. Quapropter ad exultandũ deumq; laudandũ hoc psalmo fideles admonentur. Valet psalmus ad congratulandum deo, de parta aduersus inimicos uictoria.

Psal. 48. Ode tricolos tristrophos, constans, [1] uersu Glyconico, [2] Asclepiadeo, [3] Alcaico.

1 Hic. speciosa germine gaudio uniuersæ terræ, monti Sion, lateribus aquilonis ciuitatula regis magni. sic uerti dilucidius. Perelegans regio est mons Sion, ad latus aquilonis expositus, gaudiũ uniuersæ terræ ciuitas regis magni.

1
MAgna est indubiè dei
Nostri gloria lausq; innumerabilis
Decantanda sacris carminibus, maximè ab
Qui sanctam ipsius incolunt (omnibus
Vrbem, quiq; habitant illius inclyto &
Sancto in monte. [2] sed ô præ omnibus orbis regionibus

1 Magnus dominus & laudabilis nimis, in ciuitate dei nostri in monte sancto eius.
2 2 Fundatur exultatione uniuersæ terræ mons Sion, latere aquilonis, ciuitas regis magni.

Quoquouersum oculos tuos
Conuertas, locus & clima perelegans,
Terrámq; exhilarans, montis ea in parte Sionij
Quæ spectat boreæ latus,
In qua magnificè regia ciuitas
In cælum caput ob tecta superba atq; palatia
Miranda erigit 3 ille ubi

3 Deus in domibus eius b cognoscetur, cum suscipiet eam.

b Heb. agnitus est in auxiliando.

Se regem & dominum præstitit ac deum
Insperabile quum in tempore & ipso articulo suis
Præsto subsidium tulit,
4 Vim robúrq; suum, atq; arma parantibus
Aduersus domini urbem & populũ regibus: illi enim

4 Quoniam reges terræ congregati sunt, c conuenerũt in unum.

c Bal. transierunt simul.

Voto consimili & pari
Perdendi studio, ijsdémq; animis tuum
Aduersus populum arcémq; tuam & castra Sionia,
Collecto simul agmine
Tentorijsq; suis 5 mœnia protinus

5 Ipsi uidentes sic admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt, tremor apprehendit eos.

Vt uidêre, abierunt: etenim sic tua terruit
Illos gloria, ut omnibus
Diffisi auxilijs, mox caperent fugam,
Confractis animis, atq; metu, horroréq; territis,
Sícq; apprendit eos timor,
Vt toto tremerent corpore: nec modo
Membrorum tremor illos, 6 sed enim & parturiẽtiũ

6 Ibi dolores ut parturientis, in d spiritu uehementi conteres naues Tharsis.

d Hier. in uẽto uredinis. Fel. in uento notho. alij in uento oriẽtali.

Non longe absimilis dolor
Angórq; attonitos corripuit, suam
Illam urbem domino à barbaricis & trucibus uiris
Defendente, inimicáq;
In partes uarias frustáq; plurima
Dispergẽte procul castra, uelut quum uehemens notus
Irato flat in æquore, &
Omnes comminuit quas habet obuiam,
Illidens scopulo aut syrtibus altè horrisonis rates.

9 Sicut audiuimus, ſic uidimus in ciuitate domini uirtutum, in ciuitate dei noſtri, deus fundauit eam in æternum.

9 Vtq; olim audiimus fore,
Dum nobis recitant illa nepotibus
Patres, ſic etiam uidimus iſtis oculis, deo
Curæ arcem eſſe Sioniam, &
Curam ſuſcipere ipſum nimis anxiam,
Illiúſq; ſuæ urbis populiq;: omnipotentis eſt
Nempe illa inclyta ciuitas,
In qua exercituum unus colitur deus,
Miranda ille ubi patrauit, inauditáq; tempore
Longè præterito antea:
Quam cuſtodiet in perpetuum ſtabi-
lémq; olim faciet, ne titubet. 8 nos igitur deus
In templo eximio tuo,
Atque aulæ in medio ſuſcipimus tuæ
Iampridem meditati bonitatem egregiam tuam,
9 Ex quo agnouimus haud ſecus
Ac de te ueterum fama patrum fuit,
Reſpondere tuo acta inclyta & illuſtria nomini,
Quæ laudem parient tibi
Nunq̃ intermorituram, ſed in omnibus
Terræ finibus omni celebrem tempore: nam tua
Plena eſt iuſtitiæ manus,
Nec quidq̃ niſi iuſtè facis ac bene.
10 Gaudebũt igitur gaudia, qui montẽ habitant Sion,
Ipſumq; Iſacidum genus
Exultabit ob illa eximiæ tuæ
Virtutis monimenta, omnibus ut qui tribuas malis
Iuxta commeritum mala, &
Iuſtis pro merito præmia. 11 uos age
Ergo oẽs homines quotquot amatis dominum & deũ,
Excelſa illa Sionia
Toto in circuitu mœnia cingite
Et circundate, turres numerate illius; 12 atque opus

8 e Suſcepimus deus miſericordiam tuam in medio templi tui.

e Hier. Aeſtimauimus. Fæl. expectauimus uel animo percepimus.

9 Secundum nomen tuum deus ſic & laus tua in fines terræ iuſtitia plena eſt dextera tua.

10 Lætetur mons Sion & exultent filiæ Iudæ, propter iudicia tua domine.

11 Circundate Siõ & complectimini eam, f narrate in turribus eius.

12 g Ponite corda ueſtra in uirtute eius, & diſtribuite domos eius, ut enarretis in progenie altera.

f Heb. numerate turres eius.

g .i. animum aduertite ad murum & antemurale ac propugnaculum eius.

Illud magnificum dei
Contemplamini, & ut maxima mœnia
Admirandáq; sint ipsius & celsa palatia:
Quò uestris quoq; posteris
Enarrare, & eis scripta relinquere
Possitis: 13 *deus est iste etenim noster, & omnium:*
Vtq; olim à puero suos
Rexit iugiter usq; ad senium ultimum,
Sic perducet, & in perpetuum nos quoq; diriget.

h Hier. ipse erit dux noster in morte. Fel. ipse diriget nos per iuuentutem, uel, usq; ad mortem.

13 Quoniam hic est deus deus noster in æternum, & in seculum seculi, ipse h reget nos in secula.

ARGVM. PSAL. 49.

Inuitatis ad audiendum fidelibus, stultum auarorũ hominum studium, insanamq; fiduciam nobis ponit ob oculos, quos tamen neque formidini, neque admirationi pijs esse debere ostendit: nempe quod breui, pijs seruatis interituri sint impij. Valet unicè psalmus ad comprimendam auarorum hominum philargyriam, et consolandam humilium ac pauperum tenuitatem.

Psal. 49. Ode dicolos distrophos, constans ijsdem uersibus quibus psal. 12.

1 *Vdite ô gentes hæc omnia, quotquot uniuerso*
A *In orbe uitam trahitis, & patentem,*
Ad quę dicturio nũc paucula uerba, cõmodate
Aurem: 2 *huc adeste omnes, meámq; uocem*
Vulgares homines, & uos quoque qui ualetis ulla
Auctoritate, & diues atque egenus
Nunc audite: etenim uobis sapienter ipse plura
Edisseram loquárq;: mens mea autem
Prudentum uerbis affinia uerba cogitabit,
4 *Atque ad parœmias mei applicabo*
Aurẽ aciemq; animi, & citharæ modulis meæ sonoris

a Hier. occidentem. Fel. tempus.
b Hie. Tã filij Adã quàm filij singulorũ. Fel. tam filij Adã quàm filij uiri. i. tã plebeij quàm nobiles.
c Heb. in cithara ænigma meum.

1 Audite hæc omnes gentes, auribus percipite omnes qui habitatis a orbem.
2 b Quique terrigenæ & filij hominum, simul in unũ diues & pauper.
3 Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam.
4 Inclinabo in parabolam aurẽ meã, aperiam c in psalterio propositionem meam.

Ænigmata obscura explicare nitar

5 Cur timebo in die mala? iniquitas calcanei mei circumdabit me.

Multáque prudentũ dicteria. 5 Sed quid ipse possim
Aspro timere tempore ac sinistro?
Circum me insidias ac retia prauitate pleni
Hostes tetenderunt mei: sed illi

6 Qui confidunt in uirtute sua, & in multitudine diuitiarum suarum gloriantur.
7 d Frater non redimit, redimet homo? non dabit deo placationem suam.

Quàm modicum possint attendite: 6 quiq; gloriantur
Possessionum infinitate inani,
Diuitijsq; ac robore corporis, 7 ést ne quæso quisq̃
Omnino eorum qui periclitantem
(Quanq̃ prævalido sit corpore) liberare possit
A morte quanq̃ sit uel ille frater,
Aut placare deum possit quoq;, quominus sit illi

d nemo potest etiam propriũ fratrem à morte redimere, quantumcunque precium pro redemptione eius dederit.
e preciosa est redemptio animæ alicuius.

8 e Et precium redemptionis animæ suæ, & laborabit in æternum, & uiuet adhuc in finem.

Mori necesse! 8 multi enim precij, nec
Res facilis communi absoluere lege mortis, æuo
Vt perpeti uiuat, nec ulla prorsum
Carnis eum attingat corruptio. nempe solus ille est
Corruptionis filius dei expers:
Qui solus potis est de faucibus inferorum & ore
Quemcunque uult, quoties ei uidetur
Eruere, & uitam æternam dare, cæteros oportet
Illi uniuersæ subiacere legi

9 Non uidebit interitum, quum uiderit sapientes morientes: simul insipiens & stultus peribunt.

Mortis: q̃q̃ & inæternum quoque uiuit impius: 9 sed
Ita, ut uolens non possit interire.
Nil ergo refert sapiénsne sit, ánne stultus atque
Indoctus & bardus, quod uniuersam
Attinet ad carnis legem: quoniam unus æquè & alter

10 Et relinquent alienis diuitias suas, & sepulchra eorũ domus illorum in æternum.
11 Tabernacula eorum in progenie & progenie, uocauerũt f nomina sua in terris.

Simul peribunt: 10 & suas relinquent
Diuitias alijs: nec quidq̃ aliud referre secum
Præter cadauer putridum ualebunt.
11 Quàq̃ magnifica illa habitacula, splẽdidasq; sperẽt
Ædes inæternum suas, & illa
Pinguia perpetuum patrimonia possidere, famæ
Plus consulentes q̃ suæ saluti.

f Heb. nominibus suis terras suas.

Quare etiam & terris sua nomina, quas sibi pararũt
Per fas nefásque indunt, ob id putantes
Se fore perpetuos. 12 *Sedenim fieri nequit modo ullo*
Vt ijs diutius bonis fruatur,
Sitq; diu in precio, qui primũ in honore, nẽpe ad illã
Formam atque imaginem dei, creatus,
Non intellexit q obnoxius atque nexus illi
Foret, nec egit gratias ei: sed
Ingratus, soli sibi fidere cœpit: inde uerò
Amentibus mulis equísue compar,
Quippe sine ullo iudicio, occidit, haud secus q̃ ea absq;
Spe ulla resurgendi ad beatitatem.

g Heb. & homo non permanebit in precio & honore: perinde ac iumenta inhonora occidet.

12 *g Et homo quũ in honore esset non intellexit. ? comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.*

13 *Illorum uerò studium mera uanitas, eámq;*
Sui sequuntur liberi ac nepotes,
Stultitiámq; parem: q̃ q̃ hæc uia sit futura eorum
Ruina, cunctorũmq; posterorum,
14 *Qui ceu grex ouiũ abducẽtur ad inferos, ubi illos*
Æterna mors depascet atque rodet,
15 *Mane autem q̃primum illuxerit illud, ad beatam*
Quando resurgent perpetémq; uitam
Iusti æquiq; colentes, protinus omnium impiorum
Vis, & superba gloria atque fastus
Occidet, ac formæ species ueterascet, & beatam
Vitam putantes atque sempiternam
Viuere, magnifica illa palatia regio supráq;
Quum struxerint luxu, una pro omnibus iam
Soláque eis super inferni domus est, ubi peribit
Spes omnis illorum atque gloria omnis
16 *A me autẽ primũ ut steterit deus, inferorũ ab ore*
Et de barathri fauce liberabit:
17 *Tu uerò ne quid metuas, neque prorsus extimescas,*
Si fortè ditescat, supra modúmq;
Impius augescat, sitq; illius uniuersa multis

h Heb. hæc uia illorum insipientia, et posteri in ore eorum current. .i. hoc eorum institutum ab insipiẽtia proficiscitur, in quod institutũ toto ore currũt eorum posteri, hoc est enim quod ait in ore eorũ current i. eorũ dicta & instituta omni conatu sectabuntur.

13 *h Hæc uia illorũ scandalum ipsis, & postea in ore suo complacebunt.*

14 *Sicut oues in inferno positi sunt, mors depascet eos.*

15 *Et dominabuntur eorum iusti in matutino, & i auxilium eorum ueterascet in inferno à gloria eorum.*

16 *Verũtamen deus redimet animã meã de manu inferi, quũ acceperit me.*

17 *Ne timueris quũ diues factus fuerit homo, quum multiplicata fuerit gloria domus eius.*

18 Quoniam quum interierit non sumet omnia, neque descendet cum eo gloria eius.
19 Quia anima eius in uita ipsius benedicetur: confitebitur tibi quum benefeceris ei.

20 Intreibit usque in progenies patrũ suorum, & usque in æternum nõ uidebit lumen.

21 Homo quum in honore esset non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.

Modis adaucta gloria: ille nempe
Istorum penitus secum nihil auferet: neq; ulla
In morte euntem ad inferos sequetur
Gloria: 19 *sed tunc arbitrabitur esse se beatum,*
Ventri & gulæ quum indulserit, cutémque
Molliter & lautè curauerit: atque ubi omnia illi
Indulseris quæcunque concupiscet,
Tum summis te laudibus efferet, euehétq; in astra:
Quúmque ille communem uiam suorum
20 *Ingressus patrum fuerit, spoliatus hócq; sole*
Priuatus, æternis sepultus atque
Immersus tenebris (quæ maxima pœna) luce deinceps
Nulla fruetur, nec beatitate.
21 *Sic qui erat in precio quondam atque in honore, nempe ad illam*
Formam atque imaginem dei creatus,
Non intellexit quàm obnoxius atque nexus illi
Esset, nec egit gratias ei, sed
Ingratus soli sibi fidere cœpit: inde uerò
Amentibus mulis equísue compar,
Quippe sine ullo iudicio, occidet haud secus q̃ ea absq;
Spe ulla resurgendi ad beatitatem.

ARGVM. PSAL. 50.

Vocatio et gentium et omnium uniuersim ad complectendum euangelium, per Messiam faciẽda, hoc psalmo describitur: simul legalium sacrificiorum, quæ iam Christo nõ placeant, cessatio: quorum loco subrogatæ sint laudum hostiæ: à quibus peccatores et impios propheta arcet, quorum mores et ingenium graphicè depingit. Valet psalmus ad cohortandos ad dei laudem pios, et ad impios deterrendos.

Psalm. 50. Ode dicolos distrophos, constans priore metro iambico trimetro catalectico, altero dimetro trochaico catalectico.

1 DEus potens & fortis, ille quondam
Qui locutus est suis
Tot támq; diuersis modis, ut ipsos
Contineret in uia
Recta ac bona, tandem nouissimo æuo
Filio locutus est
Nobis palàm internuntio ac sequestro:
Nec modo locutus, at
Terram quoque omnem 2 ab ortu ad occidentem
Per suos apostolos,
Et quotquot incolunt eam, aduocauit,
Vt reduceret suum in
Ouile dispersos greges, ouémq;
Iamdiu per auia
Palantem, & errantem atq; perditam omni
Anxius requireret
Cura & labore. Illa elegante uerò
Arce de Sionia
Locutus, hinc cum lege gratiosa
Clarus atq; splendidus
Exiuit: ut quicunq; fidere ipsi,
Aut eum sequi uolet,
Lumen sequatur illud præuium: 3 quod
Si quis insequi abnuit,
Armatus iracundia & furore
Præsto mox erit, neq;
Tardabit: & q̃q̃ diu uidetur
Interim morarier,
Adest tamen, pulsatq; ad ostium, nec

1 Deus deorum dominus locutus est, & uocauit terram.

2 A solis ortu usque ad occasum, a ex Siō specie decoris eius.

a Hier. de Siō perfecto decore deus apparuit. Fel. Ex Sion perfectæ pulchritudinis, deus splendidè apparuit.

3 Deus noster manifestè ueniet, deus noster, & non silebit.

4 Ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tempestas ualida.

Se ipse continebit: 4 ac
Ignis uorax uultum ipsius praeibit,
Atque aduret omnia
Quaecunque coram se obuiámue habebit,
Quum tremendus omnium
Iudex ueniet: ac tunc eum procella &
Turbo magnus ambiet.

5 b Aduocauit caelū de sursum, & terram c discernere populum suum.

b Heb. Aduocabit.
c Heb. ut iudicet.

5 Et quum suo ille iudicans sedebit
In throno, uocabit ut
Testes sibi adsint, illud è supernis
Caelum, & ipsam ab inferis

6 Congregate illi sanctos d eius qui ordinant testamentū eius super sacrificia.

d Heb. meos, qui percutiūt foedus meum.

Terram: 6 aggregamini, inquiens, mihi omnes
Qui mei estis, & deum
Amatis ac ueremini, atq; mecum
Foedus integerrima
Ictum fide seruatis, immolata ad
Roborandum & omnibus
Illud modis uiisq; sanciendum
Victima & sacra hostia:

7 Et annuntiabunt caeli iustitiam eius, quoniā deus iudex est.

7 Quúmq; hoc modo omnes ille iudicarit,
Praedicabitur deus
Vel teste caelo iustus integérq;

8 Audi populus meus & loquar. Israel, & testificabor e tibi. deus deus tuus ego sum.

e Heb. in te.

Arbiter. 8 Sed accipe
O gens mea atq; attende, meus quod uni
Dicturit tibi mea.
An non tibi planè Israel probabo
Esse me deum tuum,
Quem tot modis, tam saepe, tam benignum expertus es tibi adfore?

9 Non in sacrificijs tuis arguam te, holocausta tua in conspectu meo sunt sēper.

8 Nunquando uerò ꝙ mihi hostias, &
Victimas quieueris
Offerre & immolare, duriùs te
Reprehendi & argui?

Quanq́ immolare iugiter mihi illa
Debuisti: 10 *at omnia*
Carnaria isthæc nil moror, nec ullum
E tua domo bouem,
Nullum iuuencum postulo, neque ullos
Ex tuis ouilibus
Hircos: 11 *mea illa sunt, meiq́; iuris*
f *Et fera & domestica,*
Armenta mille montium, feræq́;
Saltuum omnium, atque oues,
Capreæq́; rupis ardua incolentes:
12 *Atque aues in editis,*
Et g *saltuosis montibus uolantes,*
h *Sunt mihi ad manum omnia.*
Et denique (ut paucis agam, & semel,
Cunctáque in breui exprimam)
Quæcunq; ruri habitant agúntque uitam.
13 *Quòd si opus mihi foret*
Illis, uel indigerem & esurirem,
Nec mihi tamen foret
Necesse id abs te postulare: quippe
Vniuersus est meus
Orbis, simulque quidquid ambit ille, &
Continet. quid ergo erit
Quod quærere ex te sit mihi necessum?
14 *Estne opus mihi bubula,*
Aut carne ouilla, ut impleam latrantis
Ventris os famelicum?
Aut sanguine hircino, ut bibam? 15 *omnia ergo*
Ista, si mihi fidem
Habere uis, mittes: at immolabis
Gloriam deo tuo, &
Laudem atque honorem, eique uota reddes,

Hebraica lectio (left margin):

f Heb. quadrupedes quæ pascuntur in mille mõtibus.

g Heb. montium.

h Hier. uniuersitas agri, Vel. feræ campi.

Versio ecclesiastica (right margin):

10 *Non accipiam de domo tua uitulos, neque de gregibus tuis hircos.*

11 *Quoniam mea sunt omnes feræ syluarum, f iumenta in montibus & boues.*

12 *Cognoui omnia uolatilia g cæli: & h pulchritudo agri mecum est.*

13 *Si esuriero, non dicam tibi: meus est enim orbis terræ, & omnis plenitudo eius.*

14 *Nunquid manducabo carnes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo?*

15 *Immola deo sacrificium laudis, & redde altissimo uota tua.*

14 Et inuoca me in die tribulationis, eruam te & honorificabis me.

Si qua uoueris, 16 dein
Me tempore in duro ac malo inuocabis:
Téq; protegam, & malis
Ab omnibus mox eruam, ut me honores.
Talibus pium deus

17 Peccatori autem dixit deus, quare tu enarras h iustitias meas,? & assumis testamentum meũ per os tuum?

Affatus est uerbis. 17 uiro malo autem,
Instituta quid mea,
Inquit, meásq; putido ore leges
Prædicare, iustáue
Mandata publicare pergis? ut quid
Fœdus ausus es meum
Enuntiare in uulgus, ac palàm
Impudenti & impia
Enucleare lingua, & ore spurco?

h Heb statuta uel præcepta mea.
i Heb. fœdus.

18 Tu uerò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum.

Nec 18 moneri enim, neq;
A quoq̃ amico corripi, aut amicè
Argui (superbus &
Adeò arrogans es) sustines: mea autem
Ne pili quidem hactenus

19 Si uidebas furẽ, currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas.

Mandata fecisti. 19 Si enim uidebas
Furem, aut ullum adulterum,
Illos tibi coniungere, atq; eorum
Particeps in omnibus
Furtis suis & spurcitijs studebas

20 Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos.

Esse: 20 nec nisi impia,
Aut fraudulenta uerba funditabas
Lingua & ore noxijs,
Tantúmq; ad impia & dolosa factus:

21 Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuæ ponebas scandalũ. hæc fecisti, & tacui.

21 Et calumnijs tuis
Fratrem tuum ac conuicijs petebas,
Haud secus propè atq; si
Trux hostis esset, atq; perduellis,
Inq̃; patriam impius

Et proditor: quis eadem in aluo
Educatus, & tibi
Coniunctione sanguinis propinqua
Nexus esset: atq; ea
Impunè quum te crederes patrare,
Interimq; cerneres
Tacere me, tanq̃ illa non uiderem
Aut latêre me tua
Peccata possent, 22 arbitratus es me
Aut tui parem fore,
Aut somnolentum planè & oscitante:
Interim tamen tibi
Palàm illa ob os ponam: adeò uerò apę
Vt nihil loqui audeas
Contráue possis, conscientia te
Arguente propria.
23 Considerate ergo & uidete tandem
Obsecro, quibus dei
Iam prorsus omnis memoria excidit, ne
Quum uo'etis omnia hæc
Attentiùs uidere, non queatis.
Sæpe enim quibus deest
Occasione præstita uoluntas
Quod bonum est agendi, eis
Plerumq; deest quum uoluerint, facultas.
Diligenter omnia
Ergo ista temporiq; prouidete, ne
Siquis obstinatiùs
Contemptor horum perseuerat, illum
Duriore corrigam
Flagróq; corripiam: nec adsit ullus
Qui mea è manu eruat
Quacunq; dignitate polleat. 24 sed

x Heb. rapiã.

l Heb. & qui ordinat uiam.

22 Existimasti ini-què quòd ero simi-lis tui, arguam te & statuam contra faciẽ tuam.

23 Intelligite hæc qui obliuiscimini deum, nequando x rapiat, & non sit qui eripiat.

24 Sacrificium lau-dis honorificabit me l & illic iter quo ostendam illi salutare dei mei.

Qui mihi immolat pias
Laudum hoſtias ſacráſque, & actionem
Gratiarum, is amplius
Multò me honorat, gratioráq; offert
Dona thure & hoſtijs,
Et certiore ad me uia uenit: quem ob
Gratitudinem bonæ
Mentis ſalutari beatitate
Munerabo præſtita.

ARGVM. PSAL. 51.

Poſt commiſſum homicidium & perpetratum adulterium à propheta Nathan David correptus, & crimē agnoſcens, (q̇q̇ remiſſam eſſe ſibi culpam intelligeret, dicente ſibi Nathan, tranſtulit dominus peccatum tuum) intelligens tamē cui obnoxius pœnæ eſſet, miſericordiam à deo poſtulat, & ad uitæ ſe puritatem atq; nouitatem inſtaurari precatur: pro quo beneficio, & alijs, uias dei ſe docturum, & laudis afflictiq; animi ſacrificia ipſi ſe daturū pollicetur. Demū ſanctæ ciuitati bene precatur: quā quū inſtaurare cœpiſſet, ut perficiatur à deo poſtulat. Cōueniēs eſt pœnitentibus pſalmus.

Victori. pſalmus David, quum uenit ad eum Nathā propheta, poſtq intrauerat ad Berſabee.

Pſalmi quinquageſimi primi. Ode monocolos, conſtans iambico trimetro.

1 Miſerere mei deus ſecundum magnā miſericordiam tuā. 2 Et ſecundum multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam. 3 Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.

1 MIſereat, obſecro te, mei deus bone,
Pro magna & ampla miſericordia tua:
2 Miſerationum próque multitudine
Illa tuarum & copia, ſcelera mea
Abſterge, noxáſq; elue ac ſordes meas.
3 Et quo magis ſunt ſordidæ, amplius laua,
Atq; à meo me munda & ablue crimine.

4 Nam consciùs prauæ mihi uitæ meæ,
Agnosco prudens facinora & sciens mea:
a Heb: coram. Quúmq; illa multa & grauia sint: tacere enim,
Aut ipsa dissimulare quid prosit mihi,
Quando assiduè uersantur ante oculos meos,
Vt si negem mox me impudentiæ palàm
Coarguant! 5 Quid si latêre homines puto
Aut parricidium, aut adulterium meum!
b Exl. appareas mundus. Nónne id satis grande & graue est malum, tibi
Quòd mi deus peccauerim, atq; uni tibi,
Nec reueritus sim iustitiæ tuæ illius
Oculos, ad ima cordis usq; & abdita
Palàm atque perspicuè intuentes! ergo iam
Miserere nostri mi bone & clemens pater:
Nec tam meorum habe rationem criminum,
Quàm ueritatis atque iustitiæ tuæ.
Quàm magna tu mihi meísq; posteris
Pollicitus es, nouere qui mihi male ex
Animo uolunt, ac pro hoste me truculento habent.
Quòd si meis offensus usque flagitijs
Indignum (ut indignus quidem sum) me putes
Promissa cui serues tua: en, mei inquient
Hostes, dei qui gloriabatur sui
Promissionibus, q̃ inaniter suam
Fiduciam & spem collocauit! ergo ne
Ii te deus, uanum atque inanem prædicent,
Sed iustum, ut ipse iustus es, malo suo,
Meóque contrà te bono esse intelligant,
Commerita quæso ne recorderis mea:
Sic fiet ut, mendacij dum te arguunt,
Nec stare promissis tuis te existimant,
Verax in omnibus tuis sermonibus,
Iustúsque cunctis pareas, illa & tua

4 Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum a contra' me est semper.

5 Tibi soli peccaui, & malum coram te feci, ut iustificeris in sermonibus tuis, & b uincas' quum iudicaris.

Bonitate uincas malitiam ipsorum suam.

6 Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.

6 Certè quod attinet ad me, id ingenuè uolo
Debeo fateri, nil boni carne in mea
Habitare: quin esse insitam in me noxiam
Natiuitatis à meæ primordio,
Quæ uel reluctantem ad malum me pertrahit.
Quippe ipsa dum me mater enixa est mea,
Obnoxium pariebat immensis malis,

7 Ecce enim veritatem dilexisti, incerta & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.

Noxæq; mortiferæ reum. 7 Sed tu tamen,
Cui ueritas grata extitit semper, quia
Me in Christum & unctum elegeras olim tuum,
(Indignus & si omni modo ac uia forem)
Dignum tua unius ipse duxti gratia,
Sapientiam occultam illam & abditam cui
Tuam indicares: at ego tanti beneficij
Oblitus immemórq;, breuem amori tuo

Asperges me domine hyssopo & mundabor, lauabis me, & super niuem dealbabor.

Fluxámq; prætuli uoluptatem.[8] quod est
Vltrà ergo remedium mihi misero super,
Ni me ut mea à noxa uelut hyssopo expies!
Quod pro tua in me gratia si feceris,
Mundabor: & si me ipse laueris, niue
Candidior euadam atq; longè purior.

9 Auditui meo dabis gaudium & lætitiam, & exultabunt ossa [c] humiliata.

9 Fac ergo læta ut audiam, & me gaudio
Perfunde, tum quæ uulneraras, & grauis
Contriueras dolore magno criminis mea

[c] Heb quæ contregisti.

10 Auerte faciem tuã à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.

Ossa, simul ut tuo fauore fueris &
Amore prosecutus, hylarescent. age
10 A flagitijs ergo deus meis faciem tuam
Auerte, & omnes noxias dele meas:

11 Cor mundum crea in me deus, & spiritum [d] rectum innoua in uisceribus meis

11 Et cor mihi mundum crea, ac rectum innoua,
Stabilémq; spiritum meis in intimis:

[d] Hier stabilẽ.

12 Ne proijcias me à facie tua, & spiritum sanctum tuum ne auferas à me.

12 Nec me tuo fauore destitue, neq;
Longius ab illa propitij uultus tui

Expelle gratia: nec illum spiritum
Sanctum ac bonum tuum aufer à me: 13 at præstita
Per te mihi salute gaudio imbue:
Et principe illo ac liberali spiritu
Tuo ipse me fulci, atq; confirma: 14 tum eos
Qui perperam degunt, docebo uias tuas,
Ad te ut meo exemplo reuertant impij.
15 Ergo innocentis sanguinem fusum Vriæ,
Seruator ô ne memineris deus, neq;
Spurcum atq; abominandum adulterium meum,
Et flagitijs ijs omnibus me solue quæ
Animam cruentant atq; conspurcant meam:
Tum lingua prædicabit exultans mea,
Et ueritatem & misericordiam tuam,
Qua iustum habere me impium dignatus es.
16 Age ergo laudes cantet os meum ut tuas,
Labia aperi, & linguam meam resera ô deus.
17 Nam si placere credidissem uictimas,
Externáue ulla sacrificia tibi fore
Grata, obtulissem sanè: at illa quum tibi
Accepta non esse audij, non obtuli.
18 Nempe anteacti pœnitudine criminis
Confractus animus, córq; contritum, unica est
Domino deo læta atq; odora uictima.
Neq; enim mali dolore concussum sui,
Suóque delicto cor attritum ô deus
Despicere consuesti. 19 age ergo nunc tua
Benignitate erga Sion solita utere,
Solymorum ut extruantur illa mœnia:
20 Tunc uictimas sanctásq; legis hostias,
Externa mentis signa iustioris, ut
Primum tibi placere nouero, offeram:
Illóq; quos gratos habeas sancto tuo

e Hier. potenti. uel munifico.

f Heb. cantabit, uel laudabit.

g Heb. &.

13 Redde mihi lætitiam salutaris tui, & spiritu e principali confirma me.

14 Docebo iniquos uias tuas, & impij ad te conuertentur.

15 Libera me de sanguinibus deus deus salutis meæ, & f exultabit lingua mea iustitiam tuam.

16 Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.

17 Quoniam si uoluisses sacrificium dedissem utique holocaustis non delectaberis.

18 Sacrificium deo spiritus contribulatus cor contritum & humiliatum deus nõ despicies.

19 Benignè fac domine in bona uoluntate tua Sion, g ut ædificẽtur muri Hierusalem.

20 Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ oblationes & holocausta, tunc imponent super altare tuum uitulos.

Mactabo in altari uitulos, & quæ ipsa uult,
Tibique lex holocausta sacrari iubet.

ARGVM. PSAL. 52.

Aduersus Doeg Idumæum (de cuius malitia uide. 1. reg. 22.) conscripsit hãc oden David, uafros et perniciosos eius mores egregie depingens, atque eius interitum prædicens. Hinc uerò concepta in deum fiducia totum se decantandis eius laudibus offert ac dedicat. Valet aduersus peruersos conuitiatores psalmus.

Victori eruditio David quũ uenisset Doeg Idumæus et annũciasset Sauli, et dixisset, uenit David ad domũ Achimelech.

Psalm. 52. Ode Dicolos Distrophos, constans priore metro heroico, altero iambico dimetro catal.

1 Quid gloriaris in malitia, qui potens es [a] in iniquitate

1 Q*Vid tua flagitia & mores, ô impie, iactas*
Spurcos & impudicos?
Quid tibi ab impietate places, téq; usq; ualere
His noxijs tuis &
Flagitijs credis? non, obsecro te, adfore censes,
Et singulis diebus
Iustis atque pijs dominum succurrere? q̃q̃
Libidini tuæ illi
2 *Nonnunq̃ interea permittimur. 2 at tua nunq̃*
Excogitare fraudes,
Aut dudum inuentas expromere lingua quiescit.
Nouaculæ illa quippe
(Quæ quibus admoueas rebus cũque obuia scindit)
Simillima est acutæ.
Nam quemcunque dolis & fraudibus illaquearis,
Vtcunque blandulus sis,
Occidis tamen illum, animóq; & corpore perdis.

2 Tota die [b] iniustitiam cogitauit lingua tua, sicut nouacula acuta fecisti dolum.

[a] Heb. misericordia dei, tota die. sub. extat in sanctos.

[b] Hier. insidias Fel. prauitates.

3 Sed & nocere mavis,
Quàm prodesse: loqui falsa & mendacia, q̃ quæ
Sunt uera & æquitati
Iũcta: 4 dolos, fraudes, & quidquid perniciẽ adfert,
Linguamq; fraudulentam,
Et mala habes (semel ut dicam) gratissima cuncta.
5 Quapropter & deus te
Funditus euertet iustissimus, & male perdet:
Velutq; noxiam herbam
Viuorum è terra radicitus eruet, ac te
Tuósque posteros ex
Æde tua sic eruncabit, ut inde superstes
Patri impio atque nequam
Nemo sit gnatis ex pluribus: 6 idq; colentes
Iusti, ac dei timentes
Quum primum scierint, ob iusti iudicis iram,
Et horridam ultionem
Cum terrore illum reuerentes ac uenerantes,
Molimina impij illa
Ridebunt, & subsannantes consimili illum
Sermone persequentur:
En est ille suam domino qui spreuit in uno
Fiduciam locare,
Spemq; suam: 7 qui diuitijs per fasq; nefasq;
Quoquomodo aggregatis
Aduersum iustos sibi cuncta licere putauit,
Seu fraude, seu ui: & isto
Fisus præsidio, insidijs se credidit esse
Et prauitate fortem,
Ac contra innocuos istis se muniit armis
Et roborauit. 8 ille
Ipse autem bonitate tua qui nitor, & illi
Confido soli & uni,

a Hier. ad deuorãdum. Pr. depreßionis.

d Heb. deest.

e Heb. insidijs uel prauitate.

3 Dilexisti malitiã super benignitatem, iniquitatẽ magis quã loqui æquitatem.

4 Dilexisti omnia uerba c præcipitationis lingua dolosa.

5 Quapropter deus destruet te in finem: euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuã de terra uiuentium.

6 Videbũt iusti & timebunt, & super eũ ridebunt, d & dicent, ecce homo qui non posuit deũ adiutorem suum.

7 Sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum, & præualuit in e uanitate sua.

8 Ego autem sicut oliua fructifera in domo dei, speraui in misericordia dei in æternũ, & in seculum seculi.

Vt frondoſa olea, & baccis fœcunda, uirensq́;
Grata eſt ſuo colono,
Perpetuamq́; domi ipſius figit ſtationem:
Sic in domo dei ipſe
Perpetuam expecto ut ciuis, non aduena ſedem:
9 Vbi per omne tempus
Te modulis celebrabo meis, & laudibus uſque in
Cœlum ueham. quòd illas
Ipſius uires ualidè compreſſeris, atque
Confregeris, pijsq́;
Spem dederis ꝙ qui te quærunt, atq; ſuam in te
Fiduciam locant, non
Deſeris. inde animi multa fiducia & ipſe
Præſtolor id tuum olim
Sanctis tantopere dilectum nomen, & omni
Viro bono pioq́;.

9 Confitebor tibi in ſeculũ quia feciſti, & expectabo nomen tuũ quoniã bonum eſt in conſpectu ſanctorum tuorum.

ARGVM. PSAL. 53.

Argumentum huius pſalmi idem eſt cum argumento pſalmi 14. ibi uide.

Victori ad mahelath eruditio Dauid.

Pſalm. 53. Ode monocolos, conſtans iambico trimetro ſcazonte.

1 Immane quid tã, tamq́; abominandum uſquam
Aut cogitari à quopiam, aut poteſt dici,
Quàm ꝙ deũ multi haud modo abnegãt, ſed ne
Deum quidem eſſe pertinaciter dicunt,
Imò eſſe commentitium dei nomen.
Vaniſſimi ſcilicet homines, inanesq́;
Omnisq́; ſenſus atque iudicij expertes!
2 Hinc ipſa uitæ turpitudo, & effrenis
Licentia in malum: indeq́; omnis illorum

1 Dixit inſipiẽs in corde ſuo, non eſt deus.

Corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt in iniquitatibus non eſt qui faciat bonum.

Corrupta uita, & abominabiles mores,
Studiaq; deprauata: non iam enim est quisquam
Qui quod bonum est agat, benignitatémue
In alterum ullam conferat, & eum curet.
3 Quare instar attoniti deus bonum nullum
E terra in ipsum sentiens uehi cœlum,
Despexit illinc & subinde respectans,
Si fortè quenq̃ uiderit requirentem
Abs sese opem, & quoquo modo colentem se aut
Sanctè timentem, nec unico quidem inuento:
4 Ergóne sic computruisse ait! sicne
Vsque adeo cunctos regia è uia, & recto
Calle atque honesto deuios aberrasse,
Nec esse tanta ex multitudine & turba
Qui quod bonum est agat, nec unicum prorsus!
5 Nil uniuersis mente præditus praua,
Nil adeo iudicij esse, me ut deum credant
Nescire prætériréue oscitanter, dum
Vt frustulum panis populum meum afflictum
Vsque ad medullas penitus intimas rodunt!
6 An non enim, quod agunt latêre me credunt,
Cui uni placere, quem colere recusarunt
Atque inuocare! planè enim mei nullo
Timore, nulla relligione nec cultu
Tenentur, imò quum ut deus sim adorandus,
Flagitia quæque pro deo colunt summo,
Superbiam, libidinem, gulam, luxum.
Quare repentino pauore carpentur,
Taliq; quali nemo homo parem uidit,
Vel si pauoris nulla caussa præcessit.
Tu uerò habes quisquis piè ac deo dignè
Cupis deinceps uiuere, unde securus
Tutusq; despicias eos. 7 Deus nempe

a Hier. pariter adhæserũt. Vel simul corrupti sunt.

b Heb. qui te circũdant, uel obsident.

3 Deus de cælo prospexit super filios hominũ, ut uideat si est intelligens aut requirens deum.

4 Omnes declinauerũt a simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonũ, non est usq; ad unũ.

5 Nonne scient omnes qui operãtur iniquitatẽ qu deuorãt plebẽ meã ut cibum panis?

6 Deũ non inuocauerunt, illic trepidauerũt timore ubi nõ est timor.

7 Quoniã deus dissipauit ossa eorum qui b hominibu placent, cõfusi sunt, quoniam deus spreuit eos.

Diſperdet, atque comminuet eorum oſſa
Qui te obſident: quibusq; ſtudium id eſt unum,
Placere hominibus, quum interim illius fretus
Præſidio & auxilio unico, pudore omnes
Quotquot tibi malè ex animo uolunt, atque
Infamia affícies. Quid enim aliud ſpretos
Deoq́, abominabiles manet! 8 Sed quis
Nobis ſalutem è monte Sionio ſancto,
Veriſq; Iudæis feret! Deus certè:
Captiuitate quando ſoluerit gentem
Sioniam: Tunc ſerio Iſrael nempe
Totumq́; Iacob, & Iſaci ſoboles patris
Gaudebit atque ouabit, otioq́; olim,
Ac pace multa perfruetur, & longa.

8 Quis dabit ex Siō ſalutare Iſraelis quū conuerterit deus captiuitatē plebis ſuæ exultabit Iacob & lætabitur Iſrael.

ARGVM. PSAL. 54.

Bis fugiens Saulis iram David apud Ziphæos in deſerto latuit, bisq; ab eis Sauli proditus eſt, quemadmodum primi reg. 23. & 26. ſcribitur: de quorum proditione prima admonitus David à deo fugit in deſertum Maho. De ſecunda quoque proditione certior factus, Saulem noctu præuenit dormientem, eique lanceam & clypeum abſtulit. Ab huiuſmodi ergo inſidijs dei beneficio liberatus David, ab illis illorūque ſimilibus hoſtibus poſthac liberari poſtulat, deque præſtito ſibi auxilio actis gratijs inimicis malè precatur, deoque ſacra facere, & eum perpetuò laudare apud ſe proponit. Conuenit pſalmus principi proditionem ab amicis metuēti.

Victori in Neginoth eruditio David, quū uenirent Ziphæi & dicerent Sauli: Nonne David abſconditus eſt apud nos.

Pſal. 54. Ode monocolos, conſtans trochaico
Archilochio tetrametro catalectico.

1 Deus in nomine tuo ſaluum me fac, & in uirtute tua 2 iudica' me.

1 Er tuum deus beate nomen ac potentiam
P Obſecro ſerua me ab hoſtibus meis, & uin-
dica:

2 Hebr. uindica.

Iudica causam meam, ² meq́; & meas audi preces,
Ac meis attende uerbis. ³ nempe me uiri exteri,
Qui deum ignorant, fidemq́; non dederunt illius
Nomini, inuasere: nec iam multum abest quin funditus
Subruant. nam dignitate qui ualent, & diuites,
Quiq́; sunt potentiores me insequuntur ad necem,
Nec deum curant, eumue existimant uidere sua
Impia ac nefanda gesta: ⁴ contra eos autem iuuat
Me deus meus: nec ipse me modo unum suscipit,
Et tuetur: at meam quicunq; causam, qua ualent,
Adiuuant, illos deus quoque adiuuat, nec deserit.
⁵ Sed meis quod cōmerentur tu malū redde hostibus:
Vtq́; uerax es deusq́; iustus, illos destrue.
⁶ Tunc tibi libabo sponte, nominiq́; illi tuo,
Quod bonum atque gratiosum est, gratias habebo, te
Ad chelyn, tuasq́; laudes uersibus canens meis:
⁷ Nēpe quòd tu me meo ipse mox dolore exolueris,
Et meis ex hostibus diram ultionem sumpseris,
De quibus triumphum ago, abiectos humi, & fractos
uidens.

b Psal. est cū subsistinentibus animā meam.

2 Deus exaudi orationē meam, auribus percipe uerba oris mei.
3 Quoniam alieni insurrexerūt aduersum me, & fortes quæsierunt animam meā, & non proposuerūt deū ante conspectum suum.
4 Ecce enim deus adiuuat me, & dominus b susceptor est animæ meæ.
5 Auerte mala inimicis meis, & in ueritate tua disperde illos.
6 Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo domine, quoniam bonum est.
7 Quoniā ex omni tribulatione eripuisti me, & super inimicos meos despexit oculus meus.

ARGVM. PSAL. 55.

In graui anxietate cōstrictus Dauid ab aduersarijs, sic ut manibus eorum uix elabi posset, de illorum improbitate et sua anxietate cum deo conqueritur, tum maximè de fictis amicis: quibus, et apertis inimicis malè precatur, spem concipiens se deinceps à domino deo seruatum iri, sicut et impios perditum. Sunt qui putent hunc psalmum à Dauide editum esse, quum ab ira Saulis iactata in se lancea, et obsessa domo fugere coactus est. Alij existimant, (quod et uerius puto), quum descenderet Saul ad obsidendam Ceilam, ubi Dauid latebat, admonitum oraculo Dauidem inde ut fugeret, quod eum ciues, licet à se seruati, prodituri essent, hunc psalmum in ea obsidione et anxietate conscripsisse. Nam et hic se ab amicis (Ceilæ nēpe ciuibus) quos sibi seruatos dein-

xerat, derelictum conqueritur. Conuenit psalmus, principi in obsidione constituto, et à proditoribus metuenti.

Victori in Neginoth eruditio David.

Psalm. 55. Ode dicolos distrophos, constans priore metro iambico trimetro, altero iãbico dimetro.

1 Exaudi deus orationẽ meã, & ne despexeris deprecationẽ meã: intende mihi & exaudi me.

1 *Rationem audi meam ô deus bone,*
O *Nec despice, aut quoquomodo*
Contemptui meam precationem habe:
Attende, quæso te, & mihi
Responde ululanti & intrementi præ metu,
Atque hostium iam instantium
Horrore. 2 *neque enim inter precandum ullo modo*
Consisto uel quiesco, dum
In singulos dies & horas singulas,
Audire iam uoces mihi,
Minásque eorum uideor, & faciem impij
Videre, qui me affligere
Et persequi non cessat: 3 *ac mendacia,*
Et falsa quæque crimina
Impingere atque obtrudere, ac illis suis
Me noxijs depingere.
Hostilibus nimirum odijs uruntur, &
Ira mei hostes sæuiunt
Contra innocentem, ac iam mihi infensi imminent.
4 *Inde est meum quòd in meis,*
Totum cor intremiscit, atque palpitat,
Et subsilit præcordijs:
Nam durus in me mortis horror irruit.
5 *Timorq; & immensus tremor*
In me inciderunt, sicq; me tenebræ undique
Cinxere, mentis ut meæ,
Et corporis contexerint oculos mei.
Nec iam quid isthic actitem,

2 a Cõtristatus sum in exercitatiõe meaˀ, & cõturbatus sum à uoce inimici, & à tribulatione peccatoris.

a Hier. humiliatus sum in meditatione. Fel. lamẽtabor in deprecatione mea.

3 Quoniã declinauerũt in me iniquitates, & in ira molesti erant mihi.

b Hier. doluit Fel. contremiscit.

4 Cor meũ b conturbatũˀ est in me, & formido mortis cecidit super me.

c Fel. operuit me horror.

5 Timor & tremor uenerunt super me, & c contexerũt me tenebræ.

Videre & intelligere concessum est mihi.
6 [c] Ego autem in iis angustiis
Sic ipse mecum comminiscebar: mihi
Pennas columbæ præpetis
Quis dabit, ut isthinc deuolem tutum in locum,
Vbi quiescam, & à meis
Securus inimicis agam? 7 quos ut procul
Vitare possem, longius
In solitudinem auolarem quampiam, &
Me illic latens periculis
Subducerem omnibus, procellisue acribus,
Grauiq; tempestate, & iis,
Qui innoxios perflant, malorum flatibus.
8 Atque interim expectarem eum
Seruare qui me unus potest, omnem & mihi
Auferre terrorem ac metum.
Namque ille me à periculo non dispari
Seruauit olim atque eruit.
9 Perde igitur illos atque præcipita ô deus:
Vtq; actum in illa olim est Babel,
Ne mutuum meo malo se intelligant,
Linguas eorum diuide.
Nil etenim in ista ciuitate iurgia, &
Contentiones præter ac
Violentiam uidi & dolos, 10 quin mœnium
Vice ac loco nocte & die
Ipsam illa cingunt crimina & circumambiunt,
Atque in plateis ipsius
Vrbisque medio iniuria atq; oppressio
Regnant. 11 dolis plena omnia,
Nec ulla fraus, aut ulla contumelia,
Vllúmue fœnoris genus,
Aut sycophantia, eius à plateis abest.

[d] Hie. ut procul abeam & cōmouer in deserto.

[e] Heb. accelerarē mihi fugā à spiritu uehemēti, & tēpestatis. ab ira scilicet Saulis quā turbini & tēpestati comparat.

6 Et dixi, quis dabit mihi pēnas sicut colūbæ, & uolabo & requiescam?

7 [d] Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine.

8 [e] Expectabā eū qui saluū me fecit à pusillanimitate spiritus & tempestate.

9 Præcipita domine, diuide linguas eorū, quoniā uidi iniquitatem & contradictionē in ciuitate.

10 Die ac nocte circūdabit eam super muros eius iniquitas, & labor in medio eius & iniustitia.

11 Et non defecit de plateis eius usura & dolus.

12 Quoniã si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique.

12 Sed hoc dolet multo amplius,
Grauius'q; me longè afficit, calumniam
Quòd qui mihi atque iniuriam
Instruxit, hostis non erat (leuius enim
Ferrem istud, ac multo æquius)

13 Etsi is qui oderat me, super me magna locutus fuisset, abscondissem me fortissan ab eo.

13 Nec se ille contra me extulit, qui me oderat:
Nempe à furore me ipsius
Quoquomodo abscondissem, & impetum illius
Omni uia, omni arte & modo

14 Tu uerò homo unanimis, dux meus & notus meus.

Vitare studuissem atque declinare: 14 sed
Supra modum id durum ac graue est,
Nec ferre possum, quòd tu homo notus meus,
Arctissimo iunctus mihi
Vinculo & amicitiæ & necessitudinis,
Quem rebus omnino meis
Velut ducem præfeceram, atque unanimiter

15 f Qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo dei ambulauimus cum consensu.

15 Quicum solebam uiuere,
Tu, consilij qui particeps unus mei,
Ac primus inter consules
Meos eras, te falsò amicum finxeris.
Nam cui obsecro fidelius
Secreta commisi mea, aut lubentius?
Arcana nec modo mea
Tibi credidi, at diuina si tractanda erant,
Aut si locus precum esset, aut
Psalmis uacandum, lectionibus aut sacris,
Concorditer dei in domo
Huiusce gratia rei, negotijs
Missis peculiaribus,

f Heb. Qui simul habuimus dulce secretum, uel cõsiliũ. Hier. in terrore. Fel. cateruatim siue coniunctim.

16 Veniat mors super illos. descendant in infernũ uiuentes.

Tecum ambulabam. 16 age ergo mortiferam in eos
Deus manum tuam inijce:
Imò ne eis mori quidem liceat, sed in
Obscura uiui tartara,

Et inferorum ad ima præcipites ruunt.
17 *Illorum enim regnant mala*
In concilijs:interq; eos nequissima &
Abominanda crimina.
18 *Ego uerò eorum aduersus impotentiam,*
Dolósque clamaui ad deum:
Nec me ipse dedignatus est:nempe illico
Seruauit & tutatus est.
19 *Instabam enim,pulsabam, & assiduis eum*
Oratione ac lachrymis
Petebam,eiq; uespere ac meridie,
Et mane narrabam graues
Omnes calamitates & ærumnas meas.
Quare ad preces aurem suam
Accommodauit,meaq; uota exaudijt,
20 *Nostrámq; spero ab hostibus*
Iam propius insistentibus uitam eruet
Atque eximet,multi licet
Vt me neci dedant,propè admodum urgeant:
Sed ut sunt multi ac mali,&
Nimis feroces,si mihi fauet deus,
Penes me erit uictoria,
Victisq; eis in pace degam & otio.
21 *Nam me audiet deus meus,*
Eósque ualde deprimet,qui nil minis
Mouentur ipsius,sedens
Vt olim ab initio throno augusto in suo:
22 *Nec quum semel decreuerit*
Pronuntiare aduersum eos,sententiam
Mutabit,illis pessimo
Vitæ suæ à genere minime cessantibus,
Sed immorantibus,suis
In consuetis flagitijs,neque interim

g Fel. à prælio quod erat mihi.
h Hier. & Fel. multi enim fuerunt aduersum me.
i non enim mutarunt prima uiuẽdi instituta.
i Heb. extẽdit manũ suã in pacificos suos.i. quibus cum pacifice degebat.

17 Quoniã nequitiæ in habitaculis eorũ,in medio eorum.
18 Ego autẽ ad deũ meũ clamaui,& dominus exaudiuit me.
19 Vespere & mane,& meridie,narrabo: & exaudiet uocem meam.
20 Redimet in pace animã meam, ab g ijs qui appropinquant mihi: quoniã inter h multos erãt mecum.
21 Exaudiet deus, & humiliabit eos qui est ante secula.
22 i Non enim est illis cõmutatio, & nõ timuerũt deũ, extẽdit manũ suam in retribuendo.

Ipsum deum timentibus:
Qui brachium iam extendit & manum suam,
Vt reddat impijs prout
Merentur: inter quos familiaris meus
Est, qui se amicum iamdiu
Commentus integrum, ausus est tandem suis
Afferre conuictoribus,
Verisque amicis hosticam inijcere manum:
23 Et iure spreto ac legibus,
Contraq; pactum iura amicitiæ sacra
Perfregit: interim tamen
Occultat iram corde conceptam intimo
Externus ille uultus, &
Simulata ficti humanitas oris. nihil
Quippe eius ore humanius,
Nil suauius, nil mollius, nil lenius,
Vel si butyro conferas,
Quum bella moliatur interim & dolos:
24 Eiusq; quamuis quolibet
Vnguento & oleo oratio sit lenior,
Externa uerba si modo
Consyderes, tamen intus hasta & lanceæ,
Ac dira tantum spicula.
25 Sed tu anime mi, & quicunque non dispar onus
Molestiamq; sustines,
Hanc sarcinam reijce tuam in dominum deum,
Et ipse tecum onus feret:
Omnemq; crede et tui curam ipsius,
Nam te souebit, atque alet,
Nec fluctuare iustum, & incertum sui
Hærere consilij sinet.
26 Tu uerò præcipites deus cunctos dabis,
Vel usque ad unum hostes meos,

23 Contaminauerunt l testamentum eius, m diuisi sunt ab ira uultus eius, & appropinquauit cor illius.

l Hie. pactum uel fœdus.
m Heb. leniora ac nitidiora butyro os eorum, bella autem habent in corde suo.

24 Molliti sunt sermones eius super oleum, & ipsi sunt iacula.

25 Iacta super dominum n curam tuam, & ipse te enutriet, & non dabit in æternum fluctuationem iusto.

n Hie. charitatem tuam. Fel. & Chal. onus tuum.

26 Tu uerò deduces eos in puteum interitus.

In tenebricosum & letiferum inferni lacum.
27 At sanguinarij uiri, &
Circumuenire fraude quosque qui student,
Priusquam ad æui uenerint
Sui periodum, ætatis in medio occident:
Quando interim fiduciam
In te deus mi collocans, ridebo eos
Securus illorum omnium.

° Hie. attingent dimidiũ dierum.

27 Viri sanguinum & dolosi nõ ° dimidiabũt dies suos, ego autem in te sperabo domine.

ARGVM. PSAL. 56.

Inscriptio psalmi indicat, cõpositum esse à Dauide, quũ apprehendissent eum Philisthæi in Geth. Vt enim 1. reg. 21. scribitur, Ab initio quum Saulem Dauid fugeret, profectus est in Geth ciuitatem Philisthæorum, in qua cognitus, & ad regem tãquam publicus hostis delatus, & ut de eo supplicium sumeret adductus, insaniam simulauit: In hoc autem periculo constitutus de inimicis cum deo conqueritur, & eripi ab illis postulat: quod fore cõfisus, deinceps laudare deum proponit et uno illo fidere. Conuenit psalmus homini uehemẽter ab inimicis afflictato, et in angustijs constituto.

Victori pro columba muta quæ procul auolauerat, Micthan Dauid, quum tenuerunt eum Philisthæi in Geth.

Psal. 56. Ode tricolos tetrastrophos, eiusdem mensuræ cum Psal. 20.

a Pal. absorbuit.

a Iam tempus est ut me deus optime,
1 Vultu tuo blando aspicias, meis
Ab omnibus proiectum, & omni
Auxilio atque ope prorsus inanem.
Nam perduellis me meus undique
Ad deuorandum circuit: utq; me
Exhauriat, uiuumq; plane absorbeat, in cineremq; resoluat,

1 Miserere mei domine, quoniã a conculcauit ° me homo, tota die impugnans tribulauit me.

Omneis uias moliminaq; omnia
Pertentat, & totos penitus dies
(Ita hostico corde atque iniquo est)
Nil aliud facit aut meditatur,
Quàm quomodo me oppugnet & opprimat:

2 b Conculcauerũt me inimici mei tota die, quoniam multi bellantes aduersum me.

2 Nec solus ipse, ast innumeri quoque

b Fal. absorbuerunt.

Omni die atque hora dolos &
Insidias mihi nil meditanti,
Aut suspicanti talia, comparant,
Vt inscientem continuò opprimant.
Atqui parum esset si modo unus
Aggrederetur, & insequeretur:
At multi eisdem in me studijs dein,

3 c Ab altitudine diei timebo, ego uerò in te sperabo.

Nec æquiore multo animo in dies
Pugnare non cessant: 3 ego autem
Qua mihi cunq; die insidias uel
Dolos struebant, aut etiam mihi
Metum adferebant, te deum unico
Nitebar, in te solo & uno
Præsidium omne meum statuebam
Aduersus illorum uiolentiam,

c Heb. legũt altissime, & iũgunt uersui præcedẽti, multi pugnãtes contra me altissime. & pro diei, unde uersum incipiũt, legũt per diẽ.

4 In deo laudabo sermones d meos in deo speraui, non timebo quid faciat mihi e caro.

Iugesq; fraudes: 4 propterea dei
Lætabor atque gloriabor
Pollicitis, & ea omnia prorsus
Firmissimi posthac mihi erunt loco
Tutissimiq; præsidij, neque
Vnquam excidet, laude imò multa, &
Tempore perpetuo celebrabo
Quòd ipse mecum uerbum habuit: quia
Verò deo uno nitor, & omnia
Committo & illi credo, quidnam est
Postmodo quod metuam? Nihil ergo
In posterum contingere, nil potest

d Heb. eius.
e .i. homo carnalis.

Mihi (unde formidare timereue
A carne quidquam debeam) unquam
Accidere. 5 assiduè licet ipsi
Hostes mei quæcunq; ago uel loquor
Calumniantes, omnia pessimam in
Partem trahunt, & instituta
Ac studia illa sua omnia prorsus
Commoliuntur perniciem in meam,
6 Suísque in illis conciliabulis
Malo meo inuicem aggregati
Omnia sollicitè loca, & omnes
Vbi assueui cunq; domos, sed &
Pedum meorum quolibet in loco
Vestigia obseruant, mihiq;
Retia, & insidias studiosè
Tendunt: 7 ut omni scilicet & uia
Et arte concludant animam meam:
Sed frustra & incassum. illa nempe
Ob sua flagitia atque nefanda
Admissa, frustra crediderint sibi
(Tam sunt mali & praui) ueniam dari.
Quamuis enim tantum augeantur
Ad numerum, populos ut adæquent,
Tamen tuo illos præcipites dabis
Furore, & ira deijcies tua.
8 Vitæ quidem meæ instituta
Cuncta tenes: neq; enim tibi quidquam
Celare possum: imò quoties fugam
Capessi ob hostes, in numerato habes.
Ad lachrymas ergo meas iam
Respice mi deus, inq; tuorum ad-
uersariorum illas refer obsecro
Libellum, & ipso pectoris in tui

5 Tota die uerba mea execrabuntur, aduersum me omnes cogitationes eorum in malum.

f Hie. cōgregabunt & abscondent se.

6 f Inhabitabūt & abscondent, ipsi calcaneū meum obseruabunt.

g Heb. quū exposcūt animā meam & inhiāt ad perdendam eam.
h Heb. propter iniquitatē liberabis eos, quasi dicat nō.

7 g Sicut sustinuerunt animā meam, h pro nihilo saluos facies illos, in ira populos confringes.

i Hie. secretiorū mea numerasti. Fel. discursus meos numerasti. Chal. dies peregrinationis meæ
k Fel. utre.

8 Deus i uitā meā annunciaui tibi, posuisti lachrymas meas in k conspectu tuo.

Reconde claustro, tanquam in utre.

9 I Sicut & in promissione tua, conuertentur inimici mei retrorsum.

9 Quumque tuum deus optime numen
Supplex rogabo, haud ambigo quin mei
Perterriti hostes, protinus in fugam
Vertantur, ut mihi ipse quondam es

I Heb. annon in aduersarijs tuis? i. tabulis rationum sub. suntt

10 In quacunq; die inuocauero te, ecce cognoui quoniam deus meus es.

11 In deo laudabo uerbum, in deo laudabo sermonem, in deo speraui non timebo quid faciat mihi homo.

Pollicitus: 10 siquidem deus ipse es,
Meusq; fautor, nec deeris mihi:
Nam te meum agnosco dominum ac deum:
11 Promissionem quamq; uerbo
Pactus es ipse tuo mihi, coelum
Ad usque tollam laudibus, omnibus
Et prædicado gentibus ac locis,
Vt te sciant ueracem: ego autem
Quandoquidem in domino positam spem
Hucusq; seruo, nil metuam aut dolos,
Aut hostium uires etiam omnium:
Commoliantur quàm uolent in
Me sua consilia impia, mundus
Ac nationes: non uereor mihi ut

12 In me sunt deus uota tua, quæ reddam laudationes tibi.

Metum timoremue incutiant: 12 deo
Enim mihi niti statutum est:
Vota cui mea reddere certum est,
Eiusq; laudes psallere nomini.

13 Quoniam eripuisti animam meam de morte, & pedes meos de lapsu, ut m placeam coram deo in lumine uiuentium.

13 Quippe ipse me de faucibus inferorum, atq; mortis liberasti.
Sæpius ipse meos titubantes
Gressus, inaccessa atque per inuia
Mundi huius ac asperrima saxa, ne
Offenderent labascerentue
Continuisti: & eis, ut in istis
Vitæ salebris tutus obambulem,
Largitus es uires: itaque accidet
Viuentium ut coram te in illa

m Hel ambulem.

r

Luce beatus agam, ac tibi gratus.

ARGVM. PSAL. 57.

Ex inscriptione psalmi, indicatur conscriptum eũ esse à Dauide, dũ lateret cum sexcẽtis uiris in desertis Engaddi ad interiorẽ partẽ spelũcæ, quò forte fortuna purgãdæ alui gratia profectum Saulem, et solum inuentum occidere noluit: sed præscissa extrema parte chlamydis eius, innocentiam ei suam testatus est. Quare et de præstito sibi auxilio hoc psalmo gratias agit, et in posterum dei misericordiam et auxilium postulat, ostendens inanes factas esse aduersum se inimicorum insidias. Inde uerò ad laudandum deum et illi psallendum sese accingit. Conuenit psalmus unicuique ab inimicorum insidijs liberato.

Victori, ne perdas Dauid Michtan, quando fugit à facie Saul in speluncam.

Psalm. 57. Ode Tricolos tetrastrophos eiusdem mensuræ cum Psal. 6.

1 Nunc tandem miserere, obsecro te mei, — 1 Miserere mei deus, miserere, quoniam in te confidit anima mea.
Obsecro miserere ô deus: ecce enim
De te pendeo totus,
Teq; innititur, & tibi
Confidit mea mens: 2 inq; tuarum ego — 2 Et in umbra alarũ tuarum sperabo, donec pertranseat iniquitas.
Alarum auxilio spero, quoad suum
Finem nacta sit, atque
Pertransiuerit hostium
Nostrorum impietas dira ferocium,
Nec portanda cuiquam uiolentia.
3 Quòd siquando premit me — 3 Clamabo ad deũ altissimũ, deum qui benefecit mihi.

Vrgétue ulla neceſſitas,
Implorabo deum altiſſimum & optimum,
Qui pridem beneſecit mihi, quóq; quod
In me cœpit, abundè &

4 Miſit de cælo & liberauit me, dedit in opprobriū conculcantes me.

Plenè perficiet. 4 *nam ego*
Quum multis miſerijs afficerer, neque
Humani auxilij ſpes foret ulla: mox
E cælo adfuit ille,
Miſitq;, inde tot è malis
Qui me ſolueret, illíſq; calumnijs
Atque ex opprobrijs eximeret, quibus
Conculcauerat hoſtis,
Et me oppreſſerat impius.
Imò opprobria quæ in me iaculatus eſt
Inſontem, recidere in caput ipſius.

5 Miſit deus miſericordiā ſuā, & ueritatē ſuam, & eripuit animā meam de medio catulorum leonum dormiui cō turbatus.

5 *Quamobrem ſpero futurum*
Vt me in perpetuum deus
Conſueta bonitate adiuuet: eſt enim
Promiſſíq; tenax, & fidei ſuæ:
Me nempe ille leonum
Sæuorum è medio eruit,

6 Filij hominum, dentes eorū arma & ſagittæ: & lingua eorū gladius acutus.

Inter quos habitans dormio, 6 *ſcilicet*
Crudeles homines inter, & impios,
Quorum lancea dentes,
Et feralia ſpicula:
Lingua autem ancipiti par gladio propè
Eſt & conſimilis: tantum odio ſiquidem,
Et pura inuidia ardent.
Quapropter maledicere
(Commoliri aliud ſi nequeant malum)
Non ceſſant: ſed ab ijs me deus eruit.

7 Exaltare ſuper cælos deus, & ſuper omnem terram gloria tua.

7 *Ergo te ſuper orbes*
Cæleſtes deus, & ſuper

Mundi regna tuam profer & explica
(Terrarum ut sit ubiq; agnita) gloriam,
8 *Illi rete pararunt*
Vt collaberer: & mihi
Struxere insidias, atque pedes meos
Illis implicuerunt laqueis suis,
Vt me deprimerent, af-
flictarentq; animam meam.
9 *Sed quam illi foueam coram oculis meis*
Foderunt, in eam iudicio tuo
Incauti cadere, &
Primi praecipites eo
Lapsi, q̃ modicis absq; dei forent
Caelesti auxilio uiribus, omnibus
Ostendere: 10 *quid autem*
Pro tantis meritis deus,
Queis nos immeritos iugiter obruis,
Possim reddere? nam deficiunt meae
Me uires, tibi dignas
Possim ut reddere gratias.
Atqui promptum animum mi deus offero,
Qui uirtute sua, qua ualet & potest,
Cantabit tibi semper,
Et psalmos modulabitur.
11 *Surge ergo & modulos lingua mea exere:*
Surge ô gloria, & ô dulce decus meum, ac
Expergiscere: iam olim
Laxas tende chelys fides:
Profer te cithara: prome tuos nablum
Versus atq; modos: eia age carmine
Expergiscere suaui.
Expergiscar enim quoq;
Summo mane, 12 *tuas in medio populi*

8 *Laqueum parauerunt pedibus meis, & incuruauerũt animam meam.*

9 *Foderunt ante faciem meam foueam, & inciderunt in eã.*

10 *Paratũ cor meũ deus, paratum cor meum, cantabo & psalmum dicam.*

11 *Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara, exurgam diluculo.*

12 *Confitebor tibi in populis domine, psalmum dicam tibi in gentibus.*

Vellantur è terra, atq; succidantur ô uiri
Peruersi & impij: nec ætas uos breuis sinat
Nocere q̃um cupitis: ast acerrimo suo
Furore & indignatione summus arbiter,
Iustúsq; uos subuertat, è medio quoq; auferat.

10 Lætabitur iustus, quum uiderit uindictam, [c] manus suas lauabit in sanguine peccatoris.
11 Et dicet homo, si utique est fructus iusto, utique est deus iudicãs eos in terra

10 Et quum ipse iustus ultionem uiderit dei,
Pœnásq; sumi de impio, se sanguine illius
Satiabit, atq; eo pedes lauabit & manus, [c Heb. pedes.]
11 Dicétq; quisquis ista uiderit: manent sua
Viros bonos piosq; tandem aliquando præmia,
Estq; impiorum iustus ultor facinorum deus.

ARGVM. PSAL. 59.

Conscriptus est hic psalmus à Dauide, quum domum ipsius ad eum occidendum obsideri Saul iussisset, ut habetur 1. reg. 19. quo in periculo opem aduersus hostes pro sua innocẽtia postulat: quorum explicata malitia deo adiutore, cui uni nititur, maneis eorũ conatus fore sibi pollicetur. Demum illis imprecatus, deq; eorum perditione suoq; auxilio tanq̃ securus deo gratias agere promittit. Valet psalmus aduersum insidiatores.

Victori ne perdas Michtham David, quando misit Saul et custodiuit domum eius, ut eum interficeret.

Psalm. 59. Ode dicolos distrophos, constans priore uersu iambico trimetro, altero pentametro.

1 Eripe me de inimicis meis deus meus, & ab insurgentibus in me libera me.

2 Eripe me de operantibus iniquitatẽ, & à uiris sanguinũ salua me.

1 Eruator innocentium, tu me meis
S (Qui ne quà elabar limina nostra tenent
Obsessa) ab hostibus quæso eripe: ecce enim
Vim faciunt, ut me qua uia & arte ualent
Innoxium, ni protegis, mox opprimant.
2 Eia agedum insontem protege iuste deus

A sanguinarijs & improbis uiris,
Quos uita una modo flagitiosa iuuat
Peruersitati deditos: 3 qui clàm struunt
Insidias uitæ tendiculásq; meæ, &
Concilium in unius meum malum aggregant,
Quum numero & longè uiribus anteeant:

a Heb. insidiati sunt animæ meæ, congregati sunt aduersum me fortes.

3 Quia ecce a ceperunt animam meã, irruerunt in me fortes.

4 Quamuis eos omnino nil offenderim,
Nec malè quid de illis me meruisse putem.
Æquabilem uitæ meæ cursum trahens,
Atq; uiam recto tramite semper iens.
Illi mihi uerò immerenti omni uia
Vt noceant, studiísq; omnibus accelerant.

4 Neque iniquitas mea, neque peccatũ meum domine sine iniquitate b cucurri & direxi.

b Hier. illi currunt & præparantur.

5 Sed iam satis dormisse uisus es, agedum
Euigla, inq; ipso temporis articulo
Exurge in occursum mihi, atque insaniam
Iam noli illorum dissimulare: uide
Tu, qui præesse prælijs nostris soles,
Atq; ut te ignoret natio nulla deum,
Et uindicem Israelis esse, & omnium
Vno qui fidunt nomine cunq; tuo,

5 Exurge in occursum meum, & uide, & tu domine deus uirtutũ, deus Israel.

6 Exurge, gentiũmq; causam iudica.
Illorum uerò qui improbitate sua,
Et obstinata malitia adducti pios,
Innocuósq; premunt, ne miserere deus.

6 Intende ad uisitãdas omnes gentes: nõ miserearis omnibus qui operantur iniquitatem.

7 Quum me obsideret hostis ac meam domum, ut
Venator prædam dum canis usq; suam
Insequitur, huc discursat atque illuc, famis
Impatiens: urbis non secus ille uias
A mane ad usq; uesperam lustrabat, hinc
Ne qua elabendi semita, nequa mihi
Domum meam egresso superforet uia.

7 Conuertentur ad uesperam & famem patientur ut canes, & circuibunt ciuitatem.

8 Interea fraudes perniciémq; meram
Effutiens, secũmq; mussitans meam:

8 Ecce loquentur in ore suo, & gladius in labijs eorum, quoniã quis audiuit

In labijs autem nil nisi mucro suis,
Dum quia latêre posse mortales putat,
Nec se audire deum posse putauit. 9 *ibi*
Verò ô deus, num tu tacebis, an magis
Sannis deridens usq; sequêris eum,
Simúlq; gentes uniuersas, & procul
Abijcies! 10 *tum ego opem, robur & omne meũ*
Vni tibi acceptum feram. arx etenim mea es,
Téque aduersarij uiribus ipse mei
Opponam, & in te fortitudinem meam
Constituam: mihi tu præsidiúmq; meum,
Clypeúsque es infractus: nec omnino ambigo
Quin me præueniat gratia multa dei,
Ingénsque bonitas atque misericordia.
Ante hostis q̃ sit præualitura mei
Insania & dementia: 11 *quúmque ex eo*
Commeritum dextra uindice supplicium
Sumes, uidere id me fac. at uerò ô deus,
Illum ne subita internecione neca,
Obliuioni ne ultionem istam tuam
Det populus, si tam forte repens fuerit.
12 *Sed postea q̃ languerit famelicus,*
Infœlixq; modis omnibus, atque uagus,
Et inquietus, undecunque disnoe,
Ac lento pedetentim opprime supplicio.
Ostende in illum uim tuam, ut te intelligat
Præsidij nobis & clypei esse loco.
13 *In flagitiis oris sui, & labiis suis,*
Queis fastosa modo uanáque uerba crepat,
Carpatur atque irretiatur, & diris eum
Deuoue, ut illa oris commeruere sui
14 *Mendacia & periuria: præter enim ea*
Nil aliud lingua, pectore nil aliud

9 Et tu domine deridebis eos, & [b] ad nihilum deduces omnes gentes.

10 Fortitudinem meam ad te custodiam, quia deus susceptor meus es. Deus meus, misericordia eius præueniet me.

11 Deus ostendet mihi super inimicos meos, ne occidas eos, nequando obliuiscãtur populi mei.

12 Disperge illos in uirtute tua, & depone eos protector meus domine.

13 Delictum oris eorum sermonem labiorum ipsorum, & comprehendãtur in superbia sua.

14 [c] Et de execratione, & mendacio annuntiabũtur [d] in consummatione: in ira consummationis & non erunt.

[b] Heb. subsannabis.

[c] Heb. de maledictione & mendacio narrabunt aut loquẽtur. i. nihil aliud quã execrationes & mẽdacia in ore eorum.

[d] Hier. Consume in furore, consume, ut nõ subsistant.

Gerit. age talibus ergo contumelijs
Finem impone deus: neue aliquando suas
Redeat ad artes in furore illo tuo
Sic, ut praeterea nemo reuertat, eum
Suiq; similes funditus dele, 15 *ut sciant*
Terrent à cunctis finibus imperij
Vnum esse qui Iudaea & orbi praeest deum.
16 *Olim dum me illi persequerentur, erant*
Ab ortu ad occasum usque (ceu canis fremens,
Dum praedam insequitur nare sagace suam)
Ne qua manu elaberer eorum, omni uia
Cautè obseruantes. 17 *nunc deus opposita*
Ratione fac ut ceu canes famelici
Mendicent miseri, cúmq; labore sibi
Pastum atque potum quaeritent, nec reperiant.
Vt, dum os uentriculi quo satiare queant
Famelicis deficiet, ut canes latrent,
Et uacuo sub dio aethere uentre cubent,
Ac murmurent: 18 *ego interim uerò tuum*
Cantabo robur imperiúmque tuum,
Et mane ouabo de benignitate ea,
Quam mihi praestiteris. 19 *tu meus unus enim es*
Protector atque refugium in die aspero.
Quidquid enim est in me roboris atque animi,
Vni tibi acceptum feram: 20 *ô robur meum,*
Ad caelúmq; meis usque, & ad astra modis
Te tollam & eueham, quia adiutor meus
Atq; unus bonitas es mihi summa deus.

15 *Et scient quia deus dominabitur Iacob, & finium terrae.*

16 *Conuertentur ad uesperam, & famem patientur ut canes, & circuibunt ciuitatem.*

17 *Ipsi dispergentur ad manducandũ, si uerò non fuerint saturati, & murmurabunt.*

18 *Ego autem cantabo fortitudinẽ tuã, & exaltabo mane misericordiam tuã.*

19 *Quia factus es susceptor meus, & refugium meum in die tribulationis meae.*

20 *Adiutor meus tibi psallã, quia deus susceptor meus es, deus meus, misericordia mea.*

ARGVM. PSAL. 60.

Cõscriptus est à Dauid hic psalmus pacta pugna aduersus Syriã, Mesopotamiam, et Syriã Soba, quando reuersus

Ioab in ualle Salinarum percussit Edomitarum siue Idumæorum 12. milia: de quibus bellis uide 2. reg. 8. et 1. paralipome. 18. et 2. reg. 10. ac. 2. paralip. 19. David igitur post habitas de Syris, Ammonitis, Palæstinis, et Idumæis uictorias, quo maiorem in se dei beneficentiam ostendat, describit ab initio psalmi qualis quæue male habitus fuerit statim à morte Saulis Israelitici populi status, triumphantibus in medio Israeliticæ terræ Philistæis, tamq; durè adflictato ea ætate populo. Deinde promissionum dei memor, illisq; animatus et fisus, sibi deo duce Israelitici populi et imperij dilatationē promittit, cuius auxilio fusurus sit aduersarios et usq; in extremam Idumæam penetraturus. Congruens est Psalmus principi Christiano aduersus infideles nationes pugnaturo.

Victori pro lilijs pulchritudinis. Micthan David ad docēdum quando pugnauit aduersus Syrium Mesopotamiæ, et aduersus Syriā Sobal, et reuersus est Ioab et percussit Edō in ualle Salinarum. 12. milia.

Psal. 60. Ode dicolos distrophos, constans priore metro Asclepiadeo, 2. iambico dimetro.

1 Deus repulisti nos & destruxisti nos: iratus es, & misertus es nobis.

1 Qui quondam expuleras uindice dextera,
Proculq; ob id nos sparseras,
O iudex deus & consideras, quòd &
Infenso & hostili fores
Contra nos animo, tandem aliquando te
Placabilem monstra, & tuam
Iram auerte, tuique ò populi deus
Misertus, ad nos iam redi.

2 Commouisti terram & conturbasti eam, sana contritiones eius quia commota est.

2 Terram olim grauiter concutiens tuo
Illo furore sic eam
Fecisti tremere, ut de solida basi
Disiuncta ualde hiasceret.

Fissuram refice ergo illius,ecce enim
Vacillat,ac iam iam propè est,
Ni tu substineas funditus ut ruat.
3 *Nam dura perpessi mala,*
Pro nostris meritas commeritus diu
Pœnas graues perpendimus:
Quum nos terrifico illo & calice,& tui
Diro furoris poculo
Potos,in rabiem egisti animi,ac meram
Insaniam & dementiam.
4 *At tandem miseratus,metuentibus*
Nomen tuum sanctum,& tibi
Confidentibus unum auxilij tui
Signum dedisti cælitus:
Quod sublime ubi respexerit hostium
Agmen meorum,mox fugam
Viso illo capient,terrificantis ubi
Arcum furoris uiderint
Te sumpsisse tui,quo tuearis,&
Ab impetu nos protegas
Illorum,atque ita te ueridicum fore,&
Promissa seruare indices:
Et quicunq; suam spem positam in te habent,
Triumphum elati agunt,
Quòd tu in pollicitis uerus es omnibus,
Tibiq; ades fidentibus.
5 *Ergo nunc etiam mi deus ut malis*
Iis liberentur quos habes
Charos usque adeo,dextera eis tua
Victoriam affer,quodq; ego
Supplex ex animo postulo,ne abnue:
6 *Sed ô benignitas dei,*
Atque ingens bonitas,qui immerito mihi

a Fel. anxietatis.

b Felix & Chal. ut exaltemus propter ueritatem.

c He. Socoth.

3 *Ostendisti populo tuo dura,potasti nos uino a compunctionis.*

4 *Dedisti metuentibus te significationē, ut b fugiant à facie arcus.*

5 *Vt liberentur dilecti tui,saluum fac dextera tua, & exaudi me.*

6 *Deus locutus est in sancto suo,lætabor & partibor Sichimam, & conuallem c tabernaculorum metibor.*

De sanctuario suo
Respondere uolens, uerbum etiam bonum
Adiecit: hincq; ouabo & hac
Me spe in perpetuum nixus, & optima
Et omnium certissima
Substentabo: meóq; arbitrio Sichem
Partibor, & uallem Suchoth

7 Meus est Galaad, meus est Manasses, & Ephraim fortitudo capitis mei.

Vt uisum fuerit metiar, 7 ac mihi
Subiecta erunt prorsum omnia,
Quæcunq; in Galaad sunt regionibus,
Quæq; ad Manassem pertinent.
At nostri imperij robur in Ephraim,

8 Iuda d rex meus, Moab olla e spei meæ.

8 A consilijs autem est mihi
Iudæ illa tribus insignis, ubi mei
Sedem & tribunal imperij
Visum est figere: sed pelluuij loco
Tantùm abluendos ad pedes
(Postq̃ subdiderim illum) mihi erit Moab.

d Hier. legifer meus.
e Heb. lauacri seu ablutionis .i. ad lauandos pedes.

9 In Idumæam extendam calceamentũ meum, mihi alienigenæ subditi sunt.

9 Porrò usque in Edom calceos
Extendam: sed & omnino etiam exteræ
Se legibus gentes meis,
Vltróque arbitrio subijcient meo.
Quin & Palæstini quoque
Cum plausu uenient imperium ad meum,
Et supplices dabunt manus.

10 Quis deducet me in ciuitatem munitam? quis deducet me usq; in Idumæã?

10 Munitum quis enim præsidium dabit,
Arcémque inexpugnabilem ut
Expugnare queam, & uictor eò ingredi?
Quis me usque ad Edom ducet, ut
Illic sacra deo canticáq; offeram?

11 Nonne tu deus qui repulisti nos, & non egredieris deus f in uirtutibus nostris?

11 Nónne ipse tu deus potens,
Qui nos expuleras atque reieceras,
Nec bella nobiscum tuis

f Vel. cũ exercitibus nostris.

Bellabas solitis uiribus? [11] ergo age ex
Angustijs nos eripe,
Queis constringimur, & suppetias deus
Affer: neque est enim unde quis
Sperare auxilium debeat aut queat,
Præter te ab uno: nam salus,
Et quodcunq; aliunde auxilium uenit,
Vanum atque planè mutile est.
[12] At uirtute dei rem bene & optime
g Heb. conculcabit.
Geremus, imò ille ipsemet
(Ne quis fortè suis uiribus id putet
Factum esse) nostros opprimet
Conculcans inimicos, & eos sua
Virtute sola conteret.

11 Da nobis auxilium de tribulatione, quia uana salus hominis.

12 In deo faciemus uirtutē, & ipse g ad nihilum deducet tribulantes nos.

ARGUM. PSAL. 61.

Petit hoc psalmo David liberari à periculis, deinde se statim exauditum esse congratulatur, regni sui stabilitatem & æternitatem sibi promittens: quod quum in Dauide completum non sit, de Christo intelligere oportet: præsertim quū hunc uersiculum: dies super dies regis adijcies, annos eius usq; in diē generationis & generationis: Chaldaica uersio interpretetur hoc modo: Dies mundi futuri super dies regis Meßiæ. Ab inimicis ergo suis Iudæis liberari Christus precatur. Eucharisticus est psalmus, ualetq; ad gratias deo post percepta beneficia agendas.

Victori in Negmoth Psalmus David.

Psal. 61. Ode monocolos, cōstās ut prior uers. Psal. 12.

a Hier. laudationē Fel. clamorem.
2 Vociferātē ad te exaudi deus, & precationē
Quæso intende meam. [3] de finibus, ac procul remotis
Terræ limitibus pridem inuoco, téq; flagitator

2 Exaudi deus a deprecationem meā, intende orationi meæ.
3 A finibus terræ ad te clamaui, dum anxiaretur cor meum: in petra exaltasti me.

Reconde claustro, tanquam in utre.

9 Quumque tuum deus optime numen
Supplex rogabo, haud ambigo quin mei
Perterriti hostes, protinus in fugam
Vertantur, ut mihi ipse quondam es
Pollicitus: 10 siquidem deus ipse es,
Meusq; fautor, nec deeris mihi:
Nam te meum agnosco dominum ac deum:
11 Promissionem quamq; uerbo
Pactus es ipse tuo mihi, cœlum
Ad usque tollam laudibus, omnibus
Et prædicado gentibus ac locis,
Vt te sciant ueracem: ego autem
Quandoquidem in domino positam spem
Hucusq; seruo, nil metuam aut dolos,
Aut hostium uires etiam omnium:
Commoliantur quàm uolent in
Me sua consilia impia, mundus
Ac nationes: non uereor mihi ut
Metum timorémue incutiant: 12 deo
Enim mihi niti statutum est:
Vota cui mea reddere certum est,
Eiusq; laudes psallere nomini.
13 Quippe ipse me de faucibus inferorum, atræq; mortis liberasti.
Sæpius ipse meos titubantes
Gressus, inaccessa atque per inuia
Mundi huius ac asperrima saxa, ne
Offenderent labascerentue
Continuisti: & eis, ut in istis
Vitæ salebris tutus obambulem,
Largitus es uires: itaque accidet
Viuentium ut coram te in illa

9 l Sicut & in promissione tua, conuertentur inimici mei retrorsum.

10 In quacunq; die inuocauero te, ecce cognoui quoniam deus meus es.

11 In deo laudabo uerbum, in deo laudabo sermonem, in deo speraui non timebo quid faciat mihi homo.

12 In me sunt deus uota tua, quæ reddam laudationes tibi.

13 Quoniam eripuisti animam meam de morte, & pedes meos de lapsu, ut m placeam coram deo in lumine uiuentium.

l Heb. annon in aduersarijs tuis i. tabulis rationum sub. sunt?

m Hel ambulem.

Luce beatus agam, ac tibi gratus.

ARGVM. PSAL. 57.

Ex inscriptione psalmi, indicatur conscriptum eũ esse à Dauide, dũ lateret cum sexcẽtis uiris in desertis Engaddi ad interiorẽ partẽ speluncæ, quò forte fortuna purgãdæ alui gratia profectum Saulem, et solum inuentum occidere noluit: sed præscissa extrema parte chlamydis eius, innocentiam ei suam testatus est. Quare et de præstito sibi auxilio hoc psalmo gratias agit, et in posterum dei misericordiam et auxilium postulat, ostendens inanes factas esse aduersum se inimicorum insidias. Inde uerò ad laudandum deum et illi psallendum sese accingit. Conuenit psalmus unicuique ab inimicorum insidijs liberato.

Victori, ne perdas Dauid Micthan, quando fugit à facie Saul in speluncam.

Psalm. 57. Ode Tricolos tetrastrophos eiusdem mensuræ cum Psal. 6.

1 NVnc tandem miserere, obsecro te mei,
Obsecro miserere ô deus: ecce enim
De te pendeo totus,
Teq; innititur, & tibi
Confidit mea mens: 2 inq; tuarum ego
Alarum auxilio spero, quoad suum
Finem nacta sit, atque
Pertransiuerit hostium
Nostrorum impietas dira ferocium,
Nec portanda cuiquam uiolentia.
3 Quòd siquando premit me

1 *Miserere mei deus, miserere, quoniam in te confidit anima mea.*

2 *Et in umbra alarũ tuarum sperabo, donec pertranseat iniquitas.*

3 *Clamabo ad deũ altissimũ, deum qui benefecit mihi.*

Vrgétue ulla neceſſitas,
Implorabo deum altiſſimum & optimum,
Qui pridem benefecit mihi, quiq; quod
In me cœpit, abundè &
Plenè perficiet. 4 *nam ego*
Quum multis miſerijs afficerer, neque
Humani auxilij ſpes foret ulla: mox
E cœlo adfuit ille,
Miſitq;, inde tot è malis
Qui me ſolueret, illiſq; calumnijs
Atque ex opprobrijs eximeret, quibus
Conculcauerat hoſtis,
Et me oppreſſerat impius.
Imò opprobria quæ in me iaculatus eſt
Inſontem, cadere in caput ipſius.
5 *Quamobrem ſpero futurum*
Vt me in perpetuum deus
Conſueta bonitate adiuuet: eſt enim
Promiſſiq; tenax, & fidei ſuæ:
Me nempe ille leonum
Sæuorum è medio eruit,
Inter quos habitans dormio, 6 *ſcilicet*
Crudeles homines inter, & impios,
Quorum lancea dentes,
Et feralia ſpicula:
Lingua autem ancipiti par gladio propè
Eſt & conſimilis: tantum odio ſiquidem,
Et pura inuidia ardent.
Quapropter maledicere
(Commoliri aliud ſi nequeant malum)
Non ceſſant: ſed ab ijs me deus eruit.
7 *Ergo te ſuper orbes*
Cæleſtes deus, & ſuper

4 *Miſit de cælo & liberauit me, dedit in opprobriũ conculcantes me.*

5 *Miſit deus miſericordiã ſuã, & ueritatẽ ſuam, & eripuit animã meam de medio catulorum leonum. dormiui cõturbatus.*

6 *Filij hominum, dentes eorũ arma & ſagittæ: & lingua eorũ gladius acutus.*

7 *Exaltare ſuper cælos deus, & ſuper omnem terram gloria tua.*

Mundi regna tuam profer & explica
(Terrarum ut sit ubiq; agnita) gloriam,
8 *Illi rete pararunt*
Vt collaberer: & mibi
Struxere insidias, atque pedes meos
Illis implicuerunt laqueis suis,
Vt me deprimerent, af-
flictarentq; animam meam.
9 *Sed quam illi foueam coram oculis meis*
Foderunt, in eam iudicio tuo
Incauti cadere, &
Primi præcipites eò
Lapsi, q̃ modicis absq; dei forent
Cælesti auxilio uiribus, omnibus
Ostendere: 10 *quid autem*
Pro tantis meritis deus,
Queis nos immeritos iugiter obruis,
Possim reddere! nam deficiunt meæ
Me uires, tibi dignas
Possim ut reddere gratias.
Atqui promptum animum mi deus offero,
Qui uirtute sua, qua ualet & potest,
Cantabit tibi semper,
Et psalmos modulabitur.
11 *Surge ergo & modulos lingua mea exere:*
Surge ô gloria, & ô dulce decus meum, ac
Expergiscere: iam olim
Laxas tende chelys fides:
Profer te cithara: prome tuos nablum
Versus atq; modos: eia age carmine
Expergiscere suaui.
Expergiscar enim quoq;
Summo mane. 12 *tuas in medio populi*

8 *Laqueum parauerunt pedibus meis, & incuruauerũt animam meam.*

9 *Foderunt ante faciem meam foueam, & inciderunt in eã.*

10 *Paratũ cor meũ deus, paratum cor meum, cantabo & psalmum dicam.*

11 *Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara, exurgam diluculo.*

12 *Confitebor tibi in populis domine, psalmum dicam tibi in gentibus.*

Vt laudes celebrem & commemorem, ac tui
Famam nominis omni
In gente atque loco canam.

13 Quoniam magnificata est usque ad caelos misericordia tua, & ueritas tua usque ad nubes.

13 Tam magna est siquidem ingens bonitas tua,
Vt caelum penetret prorsus ad intimum,
Vsque ad nubila uerò
Constantissima ueritas,

14 Exaltare super caelos deus, & super omnem terram gloria tua.

14 Atque in polliciis summa fides tua.
Exaltare agedum mi deus, & super
Orbes sydereos, ac
Terram ultra penitus tui
Fac se conspicuam gloria nominis
Promat: quam metuat prauus & impius,
Laudet uerò & honoret
Semper uir bonus ac pius.

ARGVM. PSAL. 58.

Aduersus Saulem & assentatores eius aulicos conscriptus est hic psalmus, quorum explicata malitia futurum quoque praedicit exitium. Magnam uim habet psalmus aduersum parasitos, & calumniatores aulicos.

Victori ne perdas Dauid Michthan.

Psal. 58. Ode monocolos, constans uersu Iambico Tetrametro, Aristophanio brachycatalectico.

1 Si uerè utique iustitiam loquimini, rectè iudicate filij hominum.

2 Qvicunq; adestis iudicanti principi, atq; ea
O iudices tam saepe gratia aggregamini,
Vt cuiq; ius dicatis, omnibúsq; quod suũ est
Reddatis, id pro iure dignitatéq; officij

2 Etenim in corde iniquitates operamini, iniustitias manus uestrae concinnant.

An facitis, ipsi iudicate, 2 an non magis nihil
Minus facitis, imò omnibus studijs & omnibus

Nerius in hoc incumbitis, ut quam mente iamdiu
Iniuriam molimini aduersus bonos, manus
Vestræ inferant, ipsamq; pro æquitate uenditent,
Sed fuco & umbra iustitiæ oblitam, atq; pauperi
Vim & innocenti iuris obtentu & boni adferant.
3 Namq; improbi natiuitatis initio suæ,
Moxq̃ editi in lucem fuere, extranei à deo,
Mancipia spiritus mali immundiq; & impii
Se reddidere, & matris ex utero suæ à uia
Recta atque honesta deuij, tantum meros dolos,
Fraudésq; cœperunt loqui, atque uerba inania &
Praua atque perniciosa: 4 nimirum uenenum habent
Latens quidem, at par pharmaco anguiúmque toxico:
Quos si furore quando & ira corripi uides,
Exibilare anguem & furere eorum loco putes.
5 Vtq; ad susurros, & suauia illa q̃libet
Præstigiatorúmque docta carmina (illa ne
Exaudiat) obsurdescit aspis subdola, & suis
Præstigijs obturat aures: haud secus quoque
Audire sana commonentes prorsus abnuunt.
6 Dentes eis igitur in ore contere ô deus,
Et quos leonum habent ad instar præferocium,
Collide frangéque, ut ne eis famam innocentis, &
Nomen bonum lacerare pergant. fac ut effluant
Ac more lymphæ colliquescant, quæq; spicula
In me tetenderunt, inania euolent, & in
Itinere medio conterantur: 8 sint eis uelut
Imbellibus limacibus uires: nec amplius
Quàm cera soli exposita durent: sed statim fluant
Et colliquescant: quæq; parturiunt mala, doli,
Iniuriæ, fraudes, abortiant: sed illico, ac prius
Quàm uiderint solem atque lucẽ: 9 uestræ & anteq̃
Adoleuerint spinæ usq; rhamni ad magnitudinem,

3 Alienati sunt peccatores à uulua, errauerunt ab utero, locuti sunt falsa.

4 Furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut aspidis surdæ & obturantis aures suas.

5 Quæ non exaudiet uocem incantantium, & uenefici incantantis sapienter.

6 Deus a conteret dentes eorum in ore ipsorum, molas leonum b confringet dominus.

8 Sicut cera quæ fluit auferentur: c supercecidit ignis, & non uiderunt solem.

9 Priusquam d intelligerent spinæ uestræ rhamnum, sicut uiuentes, sic in ira absorbet eos.

a Heb. contere.

b Heb. frange.

c Hie. uermis. Fel. cochlea. Chal. limax.

d Hier. quasi abortiuum mulieris quod nõ uidit solem. Fel. & Chal. uelut talpa.

d Hie. crescãt spinæ uestræ in rhamnum.

Vellantur è terra, atq; succidantur ô uiri
Peruersi & impij: nec ætas uos breuis sinat
Nocere q̃uum cupitis: ast acerrimo suo
Furore & indignatione summus arbiter,
Iustúsq; uos subuertat, è medio quoq; auferat.

10 Lætabitur iustus, quum uiderit uindictam, [c] manus suas lauabit in sanguine peccatoris.

10 Et quum ipse iustus ultionem uiderit dei,
Pœnásq; sumi de impio, se sanguine illius
Satiabit, atq; eo pedes lauabit & manus,

[c] Heb. pedes.

11 Et dicet homo, si utique est fructus iusto, utique est deus iudicans eos in terra

11 Dicétq; quisquis ista uiderit: manent sua
Viros bonos piósq; tandem aliquando præmia,
Estq; impiorum iustus ultor facinorum deus.

ARGVM. PSAL. 59.

Conscriptus est hic psalmus à Dauide, quum domum ipsius ad eum occidendum obsideri Saul iussisset, ut habetur 1. reg. 19. quo in periculo opem aduersus hostes pro sua innocẽtia postulat: quorum explicata malitia deo adiutore, cui uni nititur, maneis eorũ conatus fore sibi pollicetur. Demum illis imprecatus, deq; eorum perditione suoq; auxilio tanq̃ securus deo gratias agere promittit. Valet psalmus aduersum insidiatores.

Victori ne perdas Micthan Dauid, quando misit Saul et custodiuit domum eius, ut eum interficeret.

Psalm. 59. Ode dicolos distrophos, constans priore uersu iambico trimetro, altero pentametro.

1 Eripe me de inimicis meis deus meus, & ab insurgentibus in me libera me.

1 Erutor innocentium, tu me meis
S (Qui ne quà elabar limina nostra tenent
Obsessa) ab hostibus quæso eripe: ecce enim
Vim faciunt, ut me qua uia & arte ualent
Innoxium, ni protegis, mox opprimant.

2 Eripe me de operantibus iniquitatẽ, & à uiris sanguinũ salua me.

2 Eia agedum insontem protege iuste deus

A sanguinarijs & improbis uiris,
Quos uita una modo flagitiosa iuuat
Peruersitati deditos: 3 qui clàm struunt
Insidias uitæ tendiculásq; meæ, &
Concilium in unius meum malum aggregant,
Quum numero & longè uiribus anteeant:
4 Quamuis eos omnino nil offenderim,
Nec malè quid de illis me meruisse putem.
Æquabilem uitæ meæ cursum trahens,
Atq; uiam recto tramite semper iens.
Illi mihi uerò immerenti omni uia
Vt noceant, studiisq; omnibus accelerant.
5 Sed iam satis dormisse uisus es, agedum
Euigila, inq; ipso temporis articulo
Exurge in occursum mihi, atque insaniam
Iam noli illorum dissimulare: uide
Tu, qui præesse prælijs nostris soles,
Atq; ut te ignoret natio nulla deum,
Et uindicem Israelis esse, & omnium
Vno qui fidunt nomine cunq; tuo,
6 Exurge, gentiumq; causam iudica.
Illorum uerò qui improbitate sua,
Et obstinata malitia adducti pios,
Innocuósq; premunt, ne miserere deus.
7 Quum me obsideret hostis ac meam domum, ut
Venator prædam dum canis usq; suam
Insequitur, huc discursat atque illuc, famis
Impatiens: urbis non secus ille uias
A mane ad usq; uesperam lustrabat, hinc
Ne qua elabendi semita, nequa mihi
Domum meam egresso superforet uia.
8 Interea fraudes perniciémq; meram
Effutiens, secúmq; mussitans meam:

a Heb. insidiati sunt animæ meæ, congregati sunt aduersum me fortes.

b Hier. illi occurrunt & præparantur.

3 Quia ecce a ceperunt animam meã, irruerunt in me fortes.

4 Neque iniquitas mea, neque peccatũ meum domine: sine iniquitate b occurri & direxi.

5 Exurge in occursum meum, & uide, & tu domine deus uirtutũ, deus Israel.

6 Intende ad uisitãdas omnes gentes: nõ miserearis omnibus qui operantur iniquitatem.

7 Conuertentur ad uesperam & famem patientur ut canes, & circuibunt ciuitatem.

8 Ecce loquentur in ore suo, & gladius in labijs eorum, quoniã quis audiuit?

In labijs autem nil niſi mucro ſuis,
Dum quia latêre poſſe mortales putat,
Nec ſe audire deum poſſe putauit. ⁹ ibi
Verò ô deus, num tu tacebis, an magis
Sannis deridens uſq; ſequêris eum,
Simulq; gentes uniuerſas, & procul
Abijcies! ¹⁰ tum ego opem, robur & omne meũ
Vni tibi acceptum feram. arx etenim mea es,
Téque aduerſarij uiribus ipſe mei
Opponam, & in te fortitudinem meam
Conſtituam: mihi tu præſidiúmq; meum,
Clypeiſque es infractus: nec omnino ambigo
Quin me præueniat gratia multa dei,
Ingénſque bonitas atque miſericordia.
Ante hoſtis q̃ ſit præualitura mei
Inſania & dementia: ¹¹ quúmque ex eo
Commeritum dextra uindice ſupplicium
Sumes, uidere id me fac. at uerò ô deus,
Illum ne ſubita internecione neca,
Obliuioni ne ultionem iſtam tuam
Det populus, ſi tam forte repens fuerit.
¹² Sed poſtea q̃ languerit famelicus,
Infoelixq; modis omnibus, atque uagus,
Et inquietus, undecunque diſiice,
Ac lento pedetentim opprime ſupplicio.
Oſtende in illum uim tuam, ut te intelligat
Præſidij nobis & clypei eſſe loco.
¹³ In flagitiis oris ſui, & labiis ſuis,
Queis faſtoſa modo uanáque uerba crepat,
Carpatur atque irretiatur, & diris eum
Deuoue, ut illa oris commeruere ſui
¹⁴ Mendacia & periuria: præter enim ea
Nil aliud lingua, pectore nil aliud.

9 Et tu domine deridebis eos, & ᵇ ad nihilum ’ deduces omnes gentes.

10 ᶜ Fortitudinem meam ad te cuſtodiam, quia deus ſuſceptor meus es. Deus meus, miſericordia eius præueniet me.

11 Deus oſtendet mihi ſuper inimicos meos, ne occidas eos, nequando obliuiſcantur populi mei.

12 Diſperge illos in uirtute tua, & depone eos protector meus domine.

13 Delictum oris eorum ſermonem labiorum ipſorum, & comprehendantur in ſuperbia ſua.

14 ᶜ Et de execratione, & mendacio annunciabuntur ᵈ in conſummatione: in ira conſummationis & non erunt.’

ᵇ Heb. ſubſannabis.

ᶜ Heb. de maledictione & mendacio narrabunt aut loquentur. i. nihil aliud quã execrationes & mẽdacia in ore eorum.

ᵈ Hier. Conſume in furore, conſume, ut nõ ſubſiſtant.

Gerit. age talibus ergo contumelijs
Finem impone deus: neue aliquando suas
Redeat ad artes in furore illo tuo
Sic, ut praeterea nemo reuertat, eum
Suiq; similes funditus dele, 15 ut sciant
Terreni à cunctis finibus imperij
Vnum esse qui Iudaeae & orbi praeest deum.
16 Olim dum me illi persequerentur, erant
Ab ortu ad occasum usque (ceu canis fremens,
Dum praedam insequitur nare sagace suam)
Ne qua manu elaberer eorum, omni uia
Cautè obseruantes. 17 nunc deus opposita
Ratione fac ut ceu canes famelici
Mendicent miseri, cumq; labore sibi
Pastum atque potum quaeritent, nec reperiant.
Vt, dum os uentriculi quo satiare queant
Famelicis deficiet, ut canes latrent,
Et uacuo sub dio aethere uentre cubent,
Ac murmurent: 18 ego interim uerò tuum
Cantabo robur imperiúmque tuum,
Et mane ouabo de benignitate ea,
Quam mihi praestiteris. 19 tu meus unus enim es
Protector atque refugium in die aspero.
Quidquid enim est in me roboris atque animi,
Vni tibi acceptum feram: 20 ô robur meum,
Ad caelumq; meis usque, & ad astra modis
Te tollam & euehem, quia adiutor meus
Atq; unus bonitas es mihi summa deus.

15 Et scient quia deus dominabitur Iacob, & finium terrae.

16 Conuertentur ad uesperam, & famem patientur ut canes, & circuibunt ciuitatem.

17 Ipsi dispergentur ad manducandũ, si uerò non fuerint saturati, & murmurabunt.

18 Ego autem cantabo fortitudinẽ tuã, & exaltabo mane misericordiam tuã.

19 Quia factus es susceptor meus, & refugium meum in die tribulationis meae.

20 Adiutor meus tibi psallã, quia deus susceptor meus es, deus meus, misericordia mea.

ARGVM. PSAL. 60.

Cõscriptus est à David hic psalmus pacta pugna aduersus Syriã, Mesopotamiam, et Syriã Soba, quando reuersus

Ioab in ualle Salinarum percußit Edomitarum siue Idumæorum 12. millia: de quibus bellis uide 2. reg 8. et 1. paralipome. 18. et 2. reg. 10. ac 2. paralip. 19. David igitur post habitas de Syris, Ammonitis, Palæstinis, et Idumæis uictorias, quo maiorem in se dei beneficentiam ostendat, describit ab initio psalmi qualis quàmque malè habitus fuerit statim à morte Saulis Israelitici populi status, triumphantibus in medio Israeliticæ terræ Philistæis, tamq; durè adflictato ea ætate populo. Deinde promißionum dei memor, illisq; animatus et fisus, sibi deo duce Israelitici populi et imperij dilatationẽ promittit, cuius auxilio fusurus sit aduersarios et usq; in extremam Idumæam penetraturus. Congruens est Psalmus principi Christiano aduersus infideles nationes pugnaturo.

Victori pro lilijs pulchritudinis. Michtan David ad docẽdum quando pugnauit aduersus Syrium Mesopotamiæ, et aduersus Syriã Sobal, et reuersus est Ioab et percußit Edõ in ualle Salinarum. 12. millia.

Psal. 60. Ode dicolos distrophos, constans priore metro Asclepiadeo, 2. iambico dimetro.

1 Deus repulisti nos & destruxisti nos: iratus es, & misertus es nobis.

1 QVi quondam expuleras uindice dextera,
Proculq; ob id nos sparseras,
O iudex deus & consideras, quòd &
Infenso & hostili fores
Contra nos animo, tandem aliquando te
Placabilem monstra, & tuam
Iram auerte, tuique ò populi deus
Misertus, ad nos iam redi.

2 Commouisti terram & conturbasti eam, sana contritiones eius quia commota est.

2 Terram olim grauiter concutiens tuo
Illo furore sic eam
Fecisti tremere, ut de solida basi
Disiuncta ualde hiasceret.

Fissuram refice ergo illius, ecce enim
Vacillat, ac iam iam propè est,
Ni tu substineas funditus ut ruat.
3 Nam dura perpessi mala, 3 Ostendisti populo tuo dura, potasti nos uino [a] compunctionis.
Pro nostris meritas commeritus diu
Pœnas graues perpendimus: [a] Fel. anxietatis.
Quum nos terrifico illo & calice, & tui
Diro furoris poculo
Potos, in rabiem egisti animi, ac meram
Insaniam & dementiam.
4 At tandem miseratus, metuentibus 4 Dedisti metuentibus te significationem, ut [b] fugiant à facie arcus.
Nomen tuum sanctum, & tibi [b] Felix & Chal. ut exaltemus propter ueritatem.
Confidentibus unum auxilij tui
Signum dedisti cælitus:
Quod sublime ubi respexerit hostium
Agmen meorum, mox fugam
Viso illo capient, terrificantis ubi
Arcum furoris uiderint
Te sumpsisse tui, quo tuearis, &
Ab impetu nos protegas
Illorum, atque ita te ueridicum fore, &
Promissa seruare indices:
Et quicunq; suam spem positam in te habent,
Triumphum elati agunt,
Quòd tu in pollicitis uerus es omnibus,
Tibiq; ades fidentibus.
5 Ergo nunc etiam mi deus ut malis 5 Vt liberentur dilecti tui, saluum fac dextera tua, & exaudi me.
Iis liberentur quos habes
Charos usque adeo, dextera eis tua
Victoriam affer, quodq; ego
Supplex ex animo postulo, ne abnue:
6 Sed ô benignitas dei, 6 Deus locutus est in sancto suo, lætabor & partibor Sichimam, & conuallem [c] tabernaculorum metibor.
Atque ingens bonitas, qui immerito mihi [c] He. Socoth.

De sanctuario suo
Respondere uolens, uerbum etiam bonum
Adiecit: hincq; ouabo & hac
Me spe in perpetuum uixus, & optima
Et omnium certissima
Substentabo: meóq; arbitrio Sichem
Partibor, & uallem Suchoth

7 Meus est Galaad, meus est Manasses, & Ephraim fortitudo capitis mei.

Vt uisum fuerit metiar, 7 ac mihi
Subiecta erunt prorsum omnia,
Quæcunq; in Galaad sunt regionibus,
Quæq; ad Manassem pertinent.
At nostri imperij robur in Ephraim,

8 Iuda d rex meus, Moab olla e spei meæ.

8 A consilijs autem est mihi
Iudæ illa tribus insignis, ubi mei
Sedem & tribunal imperij
Visum est figere: sed pelluuij loco
Tantùm abluendos ad pedes
(Postq̃ subdiderim illum) mihi erit Moab.

d Hier. legifer meus.
e Heb. lauacri seu ablutionis .i. ad lauandos pedes.

9 In Idumæam extendam calceamentũ meum, mihi alienigenæ subditi sunt.

9 Porrò usque in Edom calceos
Extendam: sed & omnino etiam exteræ
Se legibus gentes meis,
Vltróque arbitrio subijcient meo.
Quin & Palæstini quoque.
Cum plausu uenient imperium ad meum,
Et supplices dabunt manus.

10 Quis deducet me in ciuitatem munitam? quis deducet me usq; in Idumæã?

10 Munitum quis enim præsidium dabit,
Arcémque inexpugnabilem ut
Expugnare queam, & uictor eò ingredi?
Quis me usque ad Edom ducet, ut
Illic sacra deo canticáq; offeram?

11 Nonne tu deus qui repulisti nos, & non egredieris deus f in uirtutibus nostris?

11 Nónne ipse tu deus potens,
Qui nos expuleras atque reieceras,
Nec bella nobiscum tuis

f Sal. cũ exercitibus nostris.

Bellabas solitus uiribus! [12] ergo age ex
Angustijs nos eripe,
Queis constringimur, & suppetias deus
Affer: neque est enim unde quis
Sperare auxilium debeat aut queat,
Præter te ab uno: nam salus,
Et quodcunq; aliunde auxilium uenit,
Vanum atque planè inutile est.
13 At uirtute dei rem bene & optime
Geremus, imò ille ipsemet
(Ne quis fortè suis uiribus id putet
Factum esse) nostros opprimet
Conculcans inimicos, & eos sua
Virtute sola conteret.

12 Da nobis auxilium de tribulatione, quia uana salus hominis.

13 In deo faciemus uirtutē, & ipse g ad nihilum deducet tribulantes nos.

g Heb. conculcabit.

ARGVM. PSAL. 61.

Petit hoc psalmo Dauid liberari à periculis, deinde se statim exauditum esse congratulatur, regni sui stabilitatem & æternitatem sibi promittens: quod quum in Dauide completum non sit, de Christo intelligere oportet: præsertim quū hunc uersiculum: dies super dies regis adijcies, annos eius usq; in diē generationis & generationis: Chaldaica uersio interpretetur hoc modo: Dies mundi futuri super dies regis Meßiæ. Ab inimicis ergo suis Iudæis liberari Christus precatur. Eucharisticus est psalmus, ualetq; ad gratias deo post percepta beneficia agendas.

Victori in Negmoth Psalmus Dauid.

Psal. 61. Ode monocolos, cōstās ut prior uers. Psal. 12.

a Hier. laudationē. Vel. clamorem.

1 a O ciferātē ad te exaudi deus, & precationē
V Quæso intende meam. 2 de finibus, ac procul remotis
Terræ limitibus pridem inuoco, téq; flagitator

1 Exaudi deus a deprecationem meā, intende orationi meæ.

2 A finibus terræ ad te clamaui, dum anxiaretur cor meum: in petra exaltasti me.

3 b Deduxisti me quia factus es spes mea, turris fortitudinis à facie inimici.

b Heb. deducas, uel deduc.

Inclamo assiduus, corde anxio & inquieto. 3 age ergo
Vt diris securus ab hostibus usquequaq; degam,
In rupem fac me conscendere, quo meapte ui non
Tantùm ego non, sed nemo ascendere possit. ipse nẽpe
Tu mihi præsidium, in quacunq; fui necessitate,
Tu mea spes atque arx fortissima, siquis innocentem

4 Inhabitabo in tabernaculo tuo in secula, protegar in uelamento alarũ tuarum.

Impetit. 4 ergo tuis ego in ædibus omne uiuã in æuũ,
Atque sub alarum tutus latebris agam tuarum.

5 Quoniam tu deus meus exaudisti orationem meam, dedisti hæreditatem timẽtibus nomen tuũ.

5 Nostras namque preces deus optime semper audîsti,
Augustúmq; tuum nomen metuentibus, dedisti
Quæ sunt cunq; illis opus, omnia possidenda, tanq̃
Veris legitimísq; hæredibus. 6 at dies & annos

6 Dies super dies regis adijcies, annos eius usque in diẽ generationis & generationis.

Annis adijcies, regísq; diebus usquequaq;,
7 Vt coram domino per secula cuncta permanere
Atque sedere queat. nunc ergo tua benignitate

7 Permanet in æternum in conspectu dei: c misericordiã & ueritatẽ eius quis requiret?

Impartire illum pater optime, ueritatem ut illam,
Iustitiamq́; tuam in se agnoscat, & ijs ad instar arcis
Munitus seruetur ab hostibus. 8 id parens benigne

c Hier. misericordia & ueritas seruabũt eum. Fel. misericordiam & ueritatem præpara, custodiãt illum.

8 Sic psalmum dicã nomini tuo in seculũ seculi, & reddam uota mea de die in diẽ.

Pro bonitate tua si feceris, omnibus diebus
Nomen honorabo, modulisq; meis tuum celebre
Efficiam, ac persoluam quæ tibi cunque uota uoui.

ARGVM. PSAL. 62.

Iam toties à Saulis insidijs alijsq́; periculis diuina ope liberatus David exhortatur hoc psalmo, et se et omnem populum uno deo niti ac fidere, nullamq́; planè in ullo homine aut cuiusuis uiribus ac diuitijs spem collocare: q̃ nihil sit homine, mortaliumq́; rebus omnibus uanius atque inanius: quibus qui fidit deum sentiet ultorem: sicut contrà qui ipso nititur, remuneratorem. Valet psalmus ad confirmandam mortalium in unum deum fiduciam.

Victori pro Idithum psalmus David.

Psalm. 62. Ode Dicolos tetrastrophos, constans prioribus metris tribus Asclepiadeis, quarto glyconico.

a Hier. Et tamen apud deū silebit anima mea. Fel. certè ad deum respicit anima mea.

1 ¹ Nōne deo subiecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum.

1 Væ me cunq;(grauis sit licet, ac meis
Q Impar uiribus) impellat & urgeat
Fortuna, aut nimium dura necessitas,
Id nunq̃ efficiet tamen,
Vt tanq̃ impatiens & queribundus eam
Ob rem murmurem. at unum dominum & deum
Expectabo silens, & uelut arbitro
Longè æquissimo & optimo
Caussam illi, penitúsque omne negotium
Commendabo meum, me penitus quoque
Illi subijciam: ² nam meus unicus
Seruator, meus est deus.
Quin rupis loco, & infracti etiam mihi
Scuti, atque una salus est mea, & unicum
Robur: non igitur magnopere mihi
Formidandum erit in uia,
Ne quando titubem, neu grauius ruam
Fulcro tam stabili, & tam solida basi
Nixus. ³ quos igitur uestra procacitas,
Et mens improba terminos
Tandem quæso habitura est! satin ac super
Se uestræ insidiæ atque innumeri doli
Produnt! non aliquando & mihi & omnibus
Qui rectas ineunt uias,
Peruersè insidiari ac malè perdere
Vnumquemq; quiescetis! an excidit
Quàm uicinus adest, uos & uti premat
A collo interitus! Quid enim omnes uos aliud q̃ paries uetus

b Hier. scutum meum. Fel. iuuamen meum. [?] pes mea.

2 Nā & ipse b deus meus ² & salutaris meus, susceptor meus, nō mouebor āplius.

c Hier. Insidiamini.
d Fel. occidemini.
e Hier. quasi murus inclinatus & maceria corruens. sub. estis.

3 Quousque c irruitis² in hominem? d interficitis uniuersi.³ uos e tanquā parieti inclinato & maceriæ depulsæ.³

Aut casum minitans ac propè iam labans
Sepes estis! 4 & illum præcipitem tamen
Omni arte atque uia dare
Vultus, quem deus imo è populo extulit:
Frustrari precio méq; meo, atq; ea
Prorsum parte, mihi quam dominus dedit.
Quanq̃ hoc non facinus nouum est,
Vobisq; insolitum: semper enim sua
Diuinis cupiunt consilia impij
Præferre, at temerè: non etenim ut uolent
Fiet: quandoquidem nihil
Quàm mendacia amant: ore suo bene
Dicunt, corde uolunt atque animo male.

4 Verumtamen f precium meum cogitaue-runt repellere, cucurrerunt in siti, ore suo benedicebant, & corde suo maledicebāt.

f Pal. Cem pro ter exaltationem eius inierūt consiliū.

5 Tu uerò patienter dominum deum
Expecta mi anime, & silens
Illum respice in unum, ac penitus te et
Totum subde: ab eo nempe mea omnis est
Expectatio: quodcunq; bonum moror,
Illo manat ab unico.

5 Veruntamen deo subiecta esto anima mea, quoniā ab ipso patientia mea.

6 Propugnator enim ipse est meus, & deus,
Et seruator, & arx, & basis, & petra:
Quare nil metuam, nec, licet undiq;
Oppressus, titubabo, uel
Nutabo: 7 siquidem nostra salus deus
Est & gloria, robúrq; meum, & decus.
Posthac ergo iuuat, tutam ut in anchoram,
Spes omneis in eum meas
Vnum ponere: 8 quin illo etiam ut basi
Vos niti ô populi, & fidere iugiter
(Si rectum cupitis consilium sequi
Ac sanum) moneo & rogo.
Cor ergo atq; animum, & consilia omnia
Planè effundite tanq̃ ipsius in sinum:

6 Quia ipse deus meus, & saluator meus, adiutor meus, non g emigrabo.

7 In deo salutare meū, & gloria mea, deus auxilij mei, & spes mea in deo est.

g Hier. non timebo.

8 Sperate in eo omnes congregatio populi, effundite coram illo corda uestra, deus adiutor noster in æternum.

Quod si feceritis, uos dubiò procul
Cunctis eruet è malis,
Nam nunq̃ ille suos deserit, ast eos
Opportunus & in tempore protegit.
9 *Contrà, omnes homines, nil nisi uanitas:*
Imò si nihilo minus
Est quidq̃ omni homine est maius, & id quoq;
Quod planè minus est q̃ mera inanitas
Siquando in bilibri appenderis, alterámq;
In lancem simul omnium
Immensas hominum diuitias, opes,
Et uires, minus ipso nihilo est homo.
10 *Quorsum ergo in nihilo fiditis? ergo age*
Ne confidite ui ac dolo
Partis diuitijs, néue calumniam
Cuiq̃ unq̃ struite, aut uana & inania
Consectamini: ubi autem superauerint
Vel planè ad lubitum tuum
Vtendæ tibi opes, ne nimium applica
Aut illis animum adiunge ita inanibus.
11 *Nimirum à domino sæpius audij*
Ex sacro ore prophetico
Non spernenda duo hæc dicta, quod uni et
Virtus, imperium, ac summa potentia
Verè propria sint: quódq; benignitas
Illi desore non potest.
Est ergo dominus fortis ut impios
Possit perdere: clemens etiam, ut pios
Conseruare, & eorum acta uti uixerint
Æqua lance rependere.

h Fel. In stateris ut ascendãt ipsi magis uanitate simul. i. appendãtur in statera filij hominũ cum ipsa uanitate ascendent & eleuabuntur tanquã leuiores & inaniores.

i Heb. calumnia.

9 *Veruntamen uani filij hominum, mendaces filij hominum h in stateris. ut decipiant ipsi de uanitate in idipsum.*

10 *Nolite sperare in i iniquitate, & rapinas nolite concupiscere diuitiæ si affluant, nolite cor apponere.*

11 *Semel locutus est deus, duo hæc audiui, quia potestas dei est, & tibi domine misericordia, quia tu reddes unicuique iuxta opera sua.*

ARGVM. PSAL. 63.

Titulus indicat editum esse à Dauide psalmum, quum esset in deserto Iudææ. Nam ut 1. reg. 26. scribitur, profugus ab ira Saulis Dauid, in deserto ziph, quod ad tribum Iudæ pertinet, diu latuit: quo tempore non licebat ei solennibus in urbe festis adesse, et deo sacra facere. Itaque ardens desiderio colendi dei, quum per exilium facere id non posset, asserit se in deserto non minus diuinarum rerum contemplationi uacaturum, quàm si in sanctuario esset, sed laudum hostias et sacrificia cum gaudio oblaturum, tandemque inimicos irritis ipsorum concilijs pessundatum iri. Valet psal. ad reijciẽdam uanam spem in hominibus, & collocandam in deum hominum fiduciam.

Psalmus Dauid cum esset in deserto Iuda.

Psal. 63. Ode dicolos distrophos, constans priore uersu iambico dimetro catalectico, 2. Pherecratio.

1 Deus deus meus ad te de luce uigilo.

1 Deus deus meus tu
Quum sis ô deus & rex
Dominúsque summus, ad te
Summo mane, priusq̃
Sol & dies oriri, ac
Primam spargere lucem
Inceperit, recurram, &
In te unum uigil intendam, ac te unicè requiram.

2 Sitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea.

2 Nam te unum uehementer
Tanq̃ siticulosus
Expectat meus iste
Animus, meique uires

Huius corporis omnes.
3 Nempe in solo isto, in quo ægrè
Tutas quæro latebras,
Misereq; uiuo (quippe
Deserto nec aquoso
Et inuio) putarem
Æquo cuncta ferenda
Animo, modo mihi te
In templo licitum esset
Illo tuo sacro atque
Augusto celebrare,
Meaq; qualicunq;
Laude efferre: sed istud
Quando exuli mihi iam
Non ultrà datur, haud te
Tamen secus quàm in ipso
Augustæ medio urbis,
Tuáque in æde sacra
Contemplabor, uti mea
Infirmitas ualebit,
Et tempus feret: illam
Vt gloriam tuam atque
Virtutem, quoad eius
Licet, uidere possim.
4 Nempe optabilis atq;
Quantumlibet beata
Vita plus preciosa est
Benignitas tua illa.
Quapropter celebrabo,
Ouantibusq; labris
Collaudabo deum te, &
Dominum meum: 5 nec unquam
Donec uixero (quanquam

3 In terra deserta, inuia & inaquosa, sic in sancto apparui tibi, ut uiderem uirtutem tuam & gloriam tuam.

4 Quoniã melior est misericordia tuá super uitas, labia mea laudabunt te.

5 Sic benedicã te in uita mea, & in nomine tuo leuabo manus meas.

Æger miſerq́; dego)
Te laudare quieſcam,
Tuumq́; nomen ingens.
Imò uerò ubicunq;
Pronuntiabitur, mox
Supplex ad te & adorans
Manus utraſq; tendam:
6 *Et quum me ſatiaris*
Illa tui beata,
Vt pinguedine opima,
Inſpectione uultus:
Exultabit ouans, &
Laudabit os meum te,
Ac ſemper celebrabit.
7 *Et quum tui in cubili*
Ipſa nocte ſilenti
Memoria me ſubibit,
Mox te unum meditabor,
Diluculóq; ſummo
Totam proijciam in te
Curam meam, atque mentem
Omni tempore & hora,
Noctisq́, ſingulas per
Partes excubiasq́;:
Nam me in neceſſitate
Iuuiſti: 8 *atque ob eam rem*
Tuarum alarum in umbra
Poſthac tutus ouabo.
Quia uerò adhæſit ad te
Vnum mens mea ſemper,
Suſcepit & uacillan-
tem erexit tua dextra.
9 *Fruſtrà ergo qui mihi hoſtes*

6 Sicut adipe & pinguedine [a] *repleatur' anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum.*

7 Sic memor fui ſuper ſtratum meũ, in matutinis meditabor in te, quia fuiſti adiutor meus.

8 Et in uelamento alarũ tuarũ [b] *exaltabo', adhæſit anima mea poſt te, me ſuſcepit dextera tua.*

9 Ipſi uerò [c] *in uanum' quæſierunt animã meam, introibũt in inferiora terræ, tradentur in manus gladij, partes uulpium erunt.*

[a] *Heb. satiabitur.*

[b] *Hier. laudabo. Fal. cantabo.*

[c] *Fal. ad deuaſtationem.*

Sunt, & perdere quærunt
Animam meam laborant:
Quin istud male vertet
Illis, ob idq; quòd me
Insontem petierunt,
Inferna ad ima uiui
Descendent cruciandi,
Subterq; terram abibunt
Vt Dathan & Abiron:
Et hostium suorum
Planè deuenient in
Manus, famelicisq;
Fient uulpibus esca.
10 *Et cum deo interim ipse*
Rex lætabitur: obq;
Eius fauorem ouabit,
Et quicunq; per illum
Iurat, modo nihil si
Vsquam augustius illo,
Diuiniusq; credat.
Obturabitur autem
Osq; obstruetur illis
Qui mendacia dicunt,
Et cogitant iniqua, ac
Tantum uana loquuntur.

10 Rex uerò lætabitur in deo, Laudabuntur omnes qui iurãt in eo: quia obstructum est os loquentium iniqua.

ARGVM. PSAL. 64.

Scripsit hunc psalmum David, aduersum Saulis assentatores calumniatoresque suos & delatores, quorum mores & ingenia describens, exitium quoque prædicit, futurumq; ut ipse ac iusti omnes dei misericordia lætentur & glorientur. Valet psalmus aduersus calumniatorum peruersitatem.

Victori psalmus David.

Psalm. 64. Ode dicolos distrophos, constans priore tetrametro dactylico hypercatalectico, altero Pherecratio.

1 Exaudi deus orationẽ meam dum deprecor, à timore inimici eripe animam meam.

1 EXaudi deus alme preces,
Clamoremq; meum dum
Ad te clamo & uociferor,
Ac te deprecor: & me
Hostiles contra insidias
Ærumnas recitantem,
Diuersosq; meos casus,
Tutare obsecro, ne me

2 Protexisti me à conuentu malignantium, à multitudine operantium iniquitatem.

Perterrefaciant. a coeunt, *a Heb. tumultu.*
Clandestinaq; praui
Concilia & coetus agitant,
Vt qua fallere cunq;
Insontem arte uiaq; queunt,
Fallant. at deus illo
Me à conuenticulo eripe, & à
Turba illa scelerata, ac
Peruersorum hominum fremitu:

3 Qui exacuerunt ut gladium linguas suas, intenderũt arcũ rem amaram, ut sagittent in occultis immaculatum.

3 Qui me ut pungere possint,
Linguas non secus ac gladios
Ad cotem exacuerunt,
Atque tetenderunt ueluti
Fortem arcum, quibus in me,
Ceu feralia tela, uibrent
Linguæ uirus iniquæ:
Et clàm insontem percutiant.

4 Subito sagittabũt eum, & nõ timebũt: firmauerũt sibi sermonem nequam.

4 Quem nil tale merentem
Sed nec opinantem subito

Attingent: neq; quemquam
Aut diuûm aut hominum metuent:
Illam nempe quod in rem
Obfirmauerunt animum,
Iamdudum ut meditatum
Conceptumq; animo facinus
Patrent: 5 deq; parandis
Inter se insidijs statuunt.
Nec deprendere quemquam
Artes insidiasue suas
(Dementes adeo sunt
Et uaesani) posse putant.
Nam quis cernere possit,
Aiunt, quos illi laqueos
Secretò obijciemus?
6 *Porrò artes ac mille modos*
Laedendi atque nocendi
Scrutantur: quinimò adeò
Sunt toti in meditando
Et consultando, nihil ut
Noctes atque dies quàm
Commententur, perdere quî
Possint innocuos. 7 sed
Spicula non prouisa deus
Tam durè atque repente
Summi iudicij è pharetra
Mittet, uulnere prorsum ut
Saeuo atque immedicabili, eos
Ad cor usque penetret.
Nam quum magnificare uolet,
Maioremq; homo sese
Quàm par est facere, illico se
Exaltabit, ut illum

5 Narrauerunt ut absconderent laqueos, dixerunt quis uidebit eos?

6 Scrutati sunt iniquitates, defecerunt scrutantes scrutinio.

b Hie. leg. & cogitatione singulorum & corde profundo. i. scrutati sunt singularibus cogitationibus & corde profundo. nam Heb. iungunt hunc uersum cum praecedente.

7 b Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur deus.

Infernè abijciat deus, &
Paruo quoq; minorem
Reddat. Quinetiam opprobria
Et conuicia quotquot
Nisi sunt inferre, suis
Mox impingere linguis
Cernes: quinetiam & proprijs
Telis confidentur,
Perdentur'q; suis technis.

8 *Sagittæ paruulorũ factæ sunt plagæ eorum, & infirmatæ sunt contra eos linguæ eorum.*

8 *Et quascunq; sagittas*
Miserunt contra innocuos,
Imbelles, puerorum ut
Ludentum iacula esse solent,
Euadent, sine'q; ullo
Vulnere: quum interea proprijs
Linguis atque sagittis
Confecti usque adeò miserè
Disperdentur, ut illos
Nemo cernere sustineat.

8 *Hic. Sagittabit eos deus iaculo repentino, infe. entur plagæ eorum, & corruent in semetipsos linguis suis.*

9 *Conturbati sunt omnes qui uidebant eos, & timuit omnis homo.*

9 *Sed quicunq; uidebit,*
Auertat procul inde oculos:
Ob'q; hanc iudicis iram,
Vltoris'q; dei facinus
Tantum ac tam memorandum
Formidet, 10 *narret'q; alijs*
Et miranda dei, qui
Intellexerit acta, suos
Gnatos atque nepotes,
Progeniem'q; omnem doceat:
Illum ipsum ut reuereri
Tanquam iudicem, amare uelut
Patrem condocefiant.
11 *Ipse autem interea domino*

10 *Et annuntiauerunt opera dei, & facta eius intellexerunt.*

11 *Lætabitur iustus in domino, & sperabit in eo, & laudabuntur omnes recti corde.*

Summo iudice iustus
Vir lætabitur, atque suam
Omnem ponet in illo
Spem ac fiduciam, & unico eo
Fidet: porrò etiam qui
Syncero corde atque animo
Est & pectore miti,
Exultabit cum deo eritq;
Illi gloria perpes.

ARGVM. PSAL. 65.

Sunt qui dicant Hebræorum in Babylone postea captiuorum, fiduciam in deum à Dauide prophetice describi, cui uni bonorum omnium laudem in captiuitate tribuãt, quique promissionis diuinæ confidentia utcunque deliquerint reditum in sanctam ciuitatem et templum, bonorumque omnium affluentiam tum sibi polliceantur adfuturam, tum adfore precentur. Mihi de Christi ecclesia (siquidẽ propheticus est psalmus) prædixisse David uidetur, quam deo bona sua imputare faciat, cuiq; in eum fidenti bona omnia adfore optet ac prædicet. Valet psalmus ad erigendam piorum in deum fiduciam.

Victori Psalmus et Canticum David.

Psal. 65. Ode dicolos distrophos priore phaleucio hendecasyllabo, altero dactylico Alcmanio.

1 *SIquidq̃ deus hoc in orbe rectè, aut* 1 Te decet hymnus deus in Sion, & tibi reddetur uotum in Hierusalem.
Egregiè geritur, tibi uni
Acceptum referant oportet, omnes
Prorsum homines: etenim bonorum
Te laus gloriaq; omnium manet decetq;,
Quam tibi reddimus in Sionis
Sancto monte tuo & celebri, ubi si

Pollicitus fuerit, deòue
Quid quis uouerit, illico ſibi uult
Reddier abſq; mora: haud enim ille
Te cogit ſibi quidpiam uouere:
Vult tamen omnia uota reddi.
Ergo noſtra deus bone & benigne,
In Solymis tibi cuncta uota

2 Exaudi deus orationem meam, ad te omnis caro ueniet.

Reddemus: 2 quia enim preces tuorum
Non reijcis, ſed eas lubenter
Exaudis, ideò caro omnis, hoc eſt
Omne hominum genus ad te adibit.

3 Verba iniquorũ præualuerũt ſuper nos, & impietatibus noſtris tu propiciaberis.

3 Nam cum crimina noſtra præualerent,
Et grauiter premeremur illa
Oppreſſi undique mole noxiarum:
Nullus erat ſcelera expiare
Qui tot noſtra ualeret, ac lauare,
Ni bonitas tua præueniret
Ac nos ablueret, uetusq; noſtri
Primigeni patris expiaret

4 Beatus quẽ elegiſti & aſſumpſiſti: inhabitabit in atrijs tuis.

Delictum. ô 4 igitur nimis beatum
Quem ſociaueris ac propinquum, &
Vicinum tibi feceris, tua illa ut

5 Replebimur in bonis domus tuæ, ſanctum eſt templũ tuum, mirabile in æquitate.

Incolat atria: 5 nam datore
Te cunctis ſimul ædium tuarum
Delicijs ſatiabitur: queis
Speramus quoque perfrui & repleri:
Atque tuam in medio ſacrarij &
Templi cernere gloriam: unde nobis
(Iuſtitia horribili & ſtupenda,
Quanquam ſis metuendus ac uerendus)
Reſpondere tamen ſalutis
Auctor cauſa & origo prima noſtræ
Es ſolitus, patribúſque noſtris

6 *Nos ergo deus unica omnium spes,*
Atque salus hominum, uel ipsa
Terræ extrema habitantium, marisq;
Longius hinc positi, tua illa
Exaudi bonitate: 7 *qui potenti*
Robore consolidas petras, &
Saxa ingentia: quiq; parte ab omni
Cinctus es egregia potentia
Ac uirtute, marisq; flatuosi
Comprimis ac retines tumultus,
Vndarumq; sonos tumultuantum
Pacificas, ualidósque fluctus,
Nec secus populos tumultuantes:
8 *Quiq; loca ultima, & hinc remotam*
Terræ partem habitant, tui illa cœli
Lucida signa ubi uiderint &
Cursum continuum, ordinem situmq;,
Tam bene dispositasq; sedes,
Tuum cum ueneratione numen,
Cumq; stupore animi timebunt:
Solis quos orientis atq; primo
Mane suos radios per orbem
Latè discutientis, & tenebras
Expellentis, ouare luce,
Omnemq; exigere, & procul fugare
Tristitiam facies: nec illud
Ob solis modo lumen in die, sed
Nocte etiam ob nitidum & decorum
Lunæ corpus & omnium uniuersè
Syderum eos hilarabis: ijs ut
Te laudet magis agnitus magisq;.
9 *Nec modo lætitijs deus nos*
Istis exhilaras, sed uniuersam

6 Exaudi deus salutaris noster, spes omnium finium terræ & in mari longè.

7 Præparans montes in uirtute tua, accinctus potentia qui conturbas profundũ maris, sonum fluctuũ eius.

8 Turbabũtur gentes & timebunt qui habitant terminos à signis tuis, exitus matutini & uespere delectabis.

9 Visitasti terrã & a inebriasti' eã, multiplicasti locupletare eam.

a Vel. irrigasti.

Arida quum sitit imbre terram
Fuso perpluis irrigásque, & illam
Diuitijs cumulans abundè
10 Ditas: 10 flumen enim tuum atque riuus
Continuis fluitans abundat
Omni tempore aquis, cibum unde cunctis
Terræ animantibus atque potum
Largè suppeditas: nam & uber ille ac
Fertilior reditus soli, uno
Abs te manat ut optimo colono:
Quandoquidem instruere, atque ita ipsam
Decretum est tibi præparare terram,
Terram aliàs minimè feracem.
11 Eius ergo age inebria, tuóq;
Imbre riga pluuiáq; dulci
Sulcos: complue rore, & humidam illam
Redde, tuis macera supernè
Aridam eam pluuijs & imbribus, quo
Germina multiplicet, feraxq;
Omneis lætificet suos colonos.
12 Munifica bonitate uerò
Tua illa egregia uelut corona
Graminea, undiq; cingito annum,
Fœcundúmq; fac, ut uidelicet dum
Fertilitas per agros uidetur,
13 Pinguescant etiam auia ipsa eremi, &
Arida pascua, deniq; ipsi
Fœcundi niteant ouentq; colles.
14 Planitiem sedenim tegent ac
Implebunt generum omnium greges: &
Fertilibus salient in agris;
Ac ualles quoq; farre uestientur,
Vellereq; agni ouium: deoq;

10 Flumen dei repletũ est aquis, parasti cibũ illorũ, quoniã ita est præparatio eius.

11 Riuos eius inebrians multiplica germina eius, in stillicidijs eius b lætabitur germinans.

12 c Benedices coronæ anni benignitatis tuæ, & campi tui replebũtur ubertate.

13 Pinguescent d speciosa deserti, & exultatione colles accingentur.

14 e Induti sunt arietes ouium, & ualles abundabunt frumento: clamabũt, etenim hymnũ dicent.

b Heb. germini eius benedices.

c Heb. tò benedices iungũt uers. præcedẽti: & postea Hie. legit uolnetur annus in bonitate tua, & uestigia tua rorabunt pinguedine. Fel. coronasti annũ bonitatis tuæ, & uestigia tua stillabunt pinguedinem.

d Hie. pascua. Fel. habitacula.

e Hie. uestiẽtur agnis greges. Fel. uestiẽt planities pecora.

Pro captu modulos suo sonoros,
Et sua cantica personabunt.

ARGVM. PSAL. 66.

Inuitantur hoc psalmo à Dauide inimicorum suorum uictore, non Iudæi modo, sed & exteræ gentes ac nationes ad deum laudandum & adorandum: quibus ob oculos ponit, quanta quamq; miranda olim illorum gratia fecerit, quoque modo se Hebræorum regem ab impijs & exteris nationibus, alijsq; hostibus tutatus fuerit, licet multis antea probatum periculis et afflictionibus: quapropter et se sacra illi facturum, & immensa eius in se beneficia narraturum promittens, indubiè se ab illo exauditum iri confidit. Siquis uelit gentem hic induci Hebraicam de captiuitatis Babylonicæ uinculis ereptam, ob idque deo gratulantem, nihil moror. Docet nos psalmus præterita dei in nos beneficia gratanter commemorare, et eum laudare.

Victori canticum psalmi.

Psal. 66. Ode dicolos distrophos ut Psal. 15.

Vbilate, quotquot in
1 Hoc orbe degitis, deo: atque laudes
Nomini eius inclyto
Cantate: & hymnos gloriamq; qua ipse
Dignus est, et prout
Obnoxij estis reddite: ² hæcq; ad illum
Dicite: ô deus potens,
Tua illa gesta & acta quàm stupenda!
Nempe roboris tui
Effrenis ac tam est magna copia & uis,
Vt præ ea tui suam
Cogantur hostes puram inanitatem
Confiteri, & in simul

1 Iubilate deo omnis terra, psalmum dicite nomini eius, date gloriam laudi eius.

2 Dicite deo, quàm terribilia sunt opera tua domine, multitudine uirtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.

Diuinitatem illam tuam: sed etiam
Non leui suo malo ac
Incommodo experti tuum furorem
Mentientur, & tibi
Contrarios fuisse se negabunt,
Supplices'q; dexteras
3 Tendent: [3] nec ipsi tantum at uniuersa
Terra, qui'q; eam incolunt
Tibi genu flectent, colent'q; te unum:
Ac celebre canticis
Suis & hymnis toto in orbe reddent
Nomen inclytum tuum.
4 Huc ergo adeste, & illa tam tremẽda,
Tam stupenda digna'q; ut
Mirentur omnes, illa gesta summi
Regis ac dei simul
Consyderate mecum: & in profundo
Abdito'q; pectore
Pensate, hominũ mortalium in negotijs,
Quae regit mera sua &
Sola uoluntate, ut fiet tremenda
Dignitate: quanta'ue
Et qualia acta patret inter illos:
5 Vt mare humidum aridam
Mutarit in terram: ut'q; flumen undas
Separans, meabile
Et peruium humano pede atq; gressu
Fecerit: sed ô quibus
Quanti'sue nostris gaudijs! [6] at isthaec
Cuncta ui & potentia
Suapte perficit. Suo ipse quippe
Arbitratu in omnia, ac
Prout sibi uidetur, imperat: nec

3 Omnis terra adoret te & psallat tibi, psalmũ dicant nomini tuo.

4 Venite & uidete opera dei, terribilis [a] in consilijs, super filios hominum.

5 Qui cõuertit mare in aridã, in flumine pertransibũt pede, ibi laetabimur in ipso.

6 Qui dominatur in uirtute sua [b] in aeternum, oculi eius super gentes respiciunt, [c] qui exasperant non exaltentur in semetipsis.

[a] Fel. opere.

[b] Hel seculo.
[c] Hier. qui sunt increduli. Fe. rebelles.

Otiosus est: mage
Verò acta lustrat gentium uniuersa:
Quíq; se rebellem et
Præstabit, aut incredulus manebit,
Quanquam opinione se
Sua omnium esse maximum arbitratur,
Attamen minoribus &
Longè infimis quibusq; pòst minorem
Conspicaberis: neque
Præterita proderit superbia. 7 *ergo*

7 Benedicite gentes deum nostrũ, & auditam facite uocẽ laudis eius.

Prædicate non modo
Hebræa uos domus, sed uniuersi
Vndecunq; limites
Terræ deum nostrum, editáq; uoce
Et sonora ad æthera
Illum usque ferte: quò palàm audiatur.
8 *Auctor est enim omnibus*

8 Qui posuit animã meã ad uitam, & non dedit in cõmotionẽ pedes meos.

Vitæ unicus: quamq; ipse dat, tuetur:
Omnibusq; protinus
Conseruat à periculis malísque,
Euenire quæ queant:
9 *Sed nec sinit nostri ut pedes uacillent.*

9 Quoniam probasti nos deus, igne nos examinasti sicut argẽtum examinatur.

Nam licet probaueris
Nos pluribus longè modis, perinde ut
Igne, num probum fiet
Argentum & aurum examinant, licet nos
Pauperes homunculos
Angustijs afflictionibusq;,
Et domi & foris deus
Tentaueris, 10 *tetenderísque nobis*

10 Induxisti nos in laqueũ, posuisti tribulationes in dorso nostro, imposuisti homines super capita nostra.

Rete, quo magis sibi
Nil prouidentes tale complicares:
Tergoríq; pondera

Quanquam indidisti non ferenda nostro,
Ac nimis ferocibus
Plerunque nos sic ipse subdidisti
Hostibus, miserrimam ut
Simus coacti ferre seruitutem:
(Nempe regiam ut uiam
Calcare equis solemus, haud secus nos
Ira dum furit tua,
Caputq; nostrum conterunt feri hostes)

11 Trāsiuimus per ignē & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.

11 In periculo maris,
Ignisq; saepius periclitati,
Absq; spe licet sumus:
Tamen ô deus tandem ipse clamitantes,
Et pias tibi preces
Ac uota fundentes, & eruisti, &
Copiae in loco erutos,
Refrigerijq; collocasti amoeni.

12 Introibo in domū tuam in holocaustis reddā tibi uota mea quae distinxerūt labia mea.

12 Ob quod in domum tuam
Intrabo non sine hostijs, & illa
Quae tibi ipse uoueram
Angustia atque afflictione pressus,
Quaeq; nuncuparat os

13 Et locutū est os meū in tribulatione mea, holocausta medullata offerā tibi cū incenso arietū, offerā tibi boues cum hircis.

Meum, omnia excluam: 13 Haud enim insciens tunc
Illa nuncupaueram:
Verùm sciens prudensq; nuncupabam:
Ergo quae malo tibi
Et tempore aspro uoueram, illa reddam.
Victimas tibi quoque
Mactabo pingues hostiasq; caedam, ac
Pinguiora & optima

14 Venite & uidete omnes qui timetis deū, & narrabo quāta fecit animae meae.

Quaeq; è grege & selecta: siue ueruex
Est ouisue siue bos,
Siue hircus. 14 ergo qui deum timetis

Huc uenite:me quoque
Audite, & ipse uos docebo quanta
Contulit mihi bona.
15 *Quæcunq; enim fui in necessitate*
Inuocaui eum, ac mea
Lingua extuli, & summa usque ad astra uexi. 15 *Ad ipsum ore meo clamaui, & exaltaui sub lingua mea.*
16 *Prauitatis ullius*
Quòd si mihi ipse conscius forem, nec
Vota nec preces meas 16 *Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet dominus.*
Audiret. 17 *itaque quum careret omni*
Labe criminis mea
Mens, audijt mox me, & precationem exaudijt statim meam. 17 *Propterea exaudiuit deus, & attendit uoci deprecationis meæ.*
18 *Laudetur ergo, & canticis in altum*
Euehatur ut par est
Deus: precationem enim meam non
Reppulit, sed & sua
Me maxima benignitate iuuit. 18 *Benedictus deus qui nõ amouit orationẽ meam, & misericordiã suã à me.*

ARGVM. PSAL. 67.

Dei fauorem Hebræo populo optat, ut sic cognoscatur laudeturque ab omnibus deus, ad quem laudandum gentes etiam inuitat. fortaßis non male quis dicat prædictam hoc loco à Dauide dei patris et Christi filij inter gentes cognitionem, cum immensa etiam eius misericordia.

Psal. 67. Ode dicolos distrophos, ut Psal. 15.

1 *Deus bone & pie,*
a Heb. deest. O *Adesto nunc & nos tuo fauore*
Gratiáq; respice:
Lucere fac uultum tuum super nos, 1 *Deus misereatur nostri & benedicat nobis, illuminet uultum suum super nos a & misereatur nostri.*

Et benignus in preces

2 *Ut cognoscamus in terra uiam tuam, & in omnibus gentibus salutare tuum.*

Attende nostras, [2] ut tua instituta
Et uias tuas in hac
Viuentium terra, prout capax est
Nostra mens & ingenij
Mortalium imbecillitas, queamus
Nosse, quámue gentibus
Cunctisq; nationibus salutem

3 *Confiteantur tibi populi deus, confiteantur tibi populi oēs.*

Sponte contulisti: [3] ob id
Ut te celebrent ô deus, tibiq;
Omnia unico sua
Omnes ferant accepta nationes:
Nomen & tuum suis

4 *Lætentur & exultēt gentes, quoniā iudicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis.*

Gentes in altum laudibus uehant, [4] ac
Gaudeant ouentq;, quòd
Illos ut æquum est iudicas, &
Quas uias oporteat
Inire, quamdiu hoc orbe degunt,

5 *Confiteantur tibi populi deus, cōfiteātur tibi populi omnes, terra dedit fructum suum.*

Condocefacis. [5] tibi
Soli ergo patrono sua omnino omnes,
Quotquot usquam habent bona,
Planè ferent accepta nationes.
Fructum enim suum dedit

6 *Benedicat nos deus deus noster, benedicat nos deus, & metuant eum omnes fines terræ.*

Nostra uberē tellus. [6] benignus ergo &
Liberalis in tuos
Esto deus deus meus, tuæ ut quum
Liberalitatis &
Benignitatis obstupenda signa
Viderit, te adoret &
Sanctè precetur uniuersus orbis.

ARGVM. PSAL. 68.

Sunt qui putent hunc psalmum editum à Dauide post habitas de omnibus inimicis uictorias, ac maximè de Idumæis, Syris & Ammonitis: & uerbum exurgat, positum pro exurrexit. Inuitat itaque Dauid fideles ac Iudæos maximè ad lætandum Deoque psallendum, posita illis ob oculos diuinorum in Ægypto et fuga Ægypti beneficiorum memoria. Futurumq; prædicit, ut ex summa afflictione in qua diu iacuerint, ad summam lætitiam exurgant. futuram quoq; proponit sanctæ ciuitatis fœlicitatem, illi à domino deo præstandam: qui ut penes eum est ius uitæ ac necis, omnes eius inimicos pessum dederit. Descripto igitur tantæ uictoriæ triũpho, prædicit tandem perditis impijs omnes gentes deo manus daturas. Hæc uerò q̃q̃ iuxta historiam de Dauide rectè dicuntur, tamen quum uersiculum illum: Ascẽdens Christus in altum, &c. ad Ephe. 4. Paulus de Christo interpretetur, partim quoq; propheticè de Christo intelligendus est Psalmus. qui quum immensa olim Iudæis beneficia præstitisset, (nam quæcũque eorum gratia pater miracula patrauit, per Christum facta sunt) nouissime ascendens in altum, diaboli captiuitate soluta immensa dedit hominibus beneficia, et ecclesiæ inimicos confregit, de cuius uictoria triumphum egerint, et epinicia cantarint ecclesiarum principes apostoli. quapropter ad laudandum deum regna omnia, atque nationes inuitat. Conuenit psalmus principi uictori ad agendas deo gratias.

Victori Dauid psalmus cantici.

Psalm. 68. Ode dicolos distrophos, constans priore metro iambico senario, & altero constante pentememeri dactylica & dimetro iambico.

1 *EXurgat & se uindicem monstret deus,*
Quo ueluti profugi, quicunq; ei contrarij
Sunt dissipentur, & subitam capiant fugam,

1 Exurgat deus & dissipentur inimici eius. & fugiant qui oderunt eum à facie eius.

Tergáq; et uertant, quicunq; eũ odere: 2 at deus
Disperdet illos ut leui à uento solet
Fumus: & ut liquefit statim q̃ ad ignem proximè
Cera admouetur, sic peribunt impij
Adueniente deo. 3 Iusti autẽ & omnes qui boni
Sunt ac pij è contrario quum uenerit
Vt sua cuiq; deus iudex rependat præmia ac
Pœnas, inenarrabili tunc gaudio
Exilient: 4 canite ergo nomini inclyto ipsius,
Eiq; communite semitam ac uiam,
Qui nebulis ut equis uti solet, quiq; ultimum
Ascendit in cælum, & supra occasum ut lubet
Nomen ei dominus, seruator & summus deus.
5 Ergo recepti quotquot estis ipsius
Veram in amicitiam, exultate coram illo: patrem
Nam se ille pupillis & orphanis gerit,
Ac miseris uiduis ultorem acerbũ & uindicem:
6 Quamuis enim à nobis uidetur dissitus,
Ac procul hinc habitans, tamen suo è cælo uidet,
Et mansione de sua sancta omnium
Omnia facta hominum: sed & carentes liberis,
Et solitarios domo in plena facit
Progenie affluere, 7 & uinctos cathenis ferreis
Virtute fortitudinis suæ eruit:
Atq; etiam eruet olim qui in sepulchris nũc agũt.
At asperis malisq; qui sunt præditi
Moribus, interea in uastis locis & aridis
Morãtur: 8 at uerò ô deus quondam tuum
Quum populum erueres è seruitute Ægyptia, &
Viam præires, perq; deserta auia,
Aridáq; & salebrosa incederes: 9 præ fulminum
Tonitruumq; copia terra tremuit,
Et pluuiam in Sinai stillauit è cælo deus,

2 Sicut deficit fumus deficiant, sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie dei.

3 Et iusti epulentur & exultent in conspectu dei, & delectentur in lætitia.

4 Cantate deo psalmum dicite nomini eius, iter facite ei qui ascendit a super occasum dominus nomen illi.

5 Exultate in conspectu eius, turbabũtur à facie eius patris orphanorum & iudicis uiduarum.

6 Deus in loco sancto suo, deus qui inhabitare facit b unius moris in domo.

7 Qui educit uinctos in fortitudine, c similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulchris.

8 Deus quum egrederetis in conspectu populi tui, quũ pertransires in deserto.
9 Terra mota est, etenim cæli distillauerunt à facie dei Sinai, à facie dei Israel.

a Hier. per deserta, alij super nubes uel cælos.

b Hier. solitarios i. sine liberis.

c Hier. increduli autem habitauerunt in siccitatibus. Fœlix. rebelles habitauerunt.

Tremendus omnium ille & Israel deus.

10 Quinetiã & pluuiã gratã atque temporaneã,
Sensim neq; ulla ui cadentem, sed uelut
Sponte sua fluidam, stillare quum lubet, facis
Hæreditatem illam in tuam: quæ forte si
Languerit, stabilis, & destitutam uiribus,
Vt tuò in illa commoremur recrea.

10 Pluuiam uoluntariã segregabis deus hæreditati tuæ, & infirmata est, tu uerò perfecisti eam.

11 Vtq; ibi grex habitet tuus, benignitate eam
Illa tua afflictis colendam præparas.

12 Quare agedum hinc animos oẽs fideles sumite,
Quos ipse sese prædicantibus dabit,
Et simul omnibus illis qui potentiam suam
Annuntiant, mirabilem uim & gratiam
Eloquij, innumeras uictorias qua concinant
Illius, & huius canticum sonent modo.

11 Animalia tua habitabunt in ea, parasti in dulcedine tua pauperi deus.
12 Dominus dabit uerbum d euangelizantibus uirtute multa.

d Hier. annunciatricibus fortitudinis plurimæ Fœl. exercitus multi.

13 Terga dedere, fugam cœpere, tardo nec pede
Abiere reges, cum suo illo exercitu
Innumero & ualido, qui spem suam in potentia
Sua locabant: quiq; desides domi
Arma negociaq; ulla nesciebant bellica,
Prædam fugientum diuidebant inuicem.

13 e Rex uirtutum dilecti dilecti, & speciei domus diuidere spolia.

e Hier. Reges exercituũ fœderabuntur, fœderabuntur. & pulchritudo domus diu det spolia Fœl. Reges exercituum fugiẽt fugiẽt, & habitatrix domus diuidet spolia.

14 Eia agedum superatis hostibus tam immitibus,
Quanq̃ hactenus uixistis atrati, & uelut
Chytropodes medios inter iacentes, ac prope
Fuliginosi: spes tamen neque ea leuis,
Est fore uos aliquando candidos, & omnia
Ventura uobis candida & fœlicia,
Nõ secus ac niueas pennas columba & candidas
Habet, simul quoq; nitido argento oblitas,
Ac speciem referentes pallidi auri & lutei.

14 Si dormiatis inter medios f cleros, g pẽnæ columbæ deargentatæ, & posteriora dorsi eius in pallore auri.

f Hier. terminos. Fœl. chytropodes siue tripodes.
g Hier. & Fœlix, in uirore auri.

15 Reges enimuero ô deus, quum spargeres
Præcipitésq; ageres, fractis eorum uiribus,
Atrata quæ fuerat prius funestáq;

15 h Dum discernit cœlestis reges super eam, g niue dealbabuntur in Selmon, mons dei mons pinguis.

h Heb dum diuideret uel dissiparet propter Sion reges aduersus eam collectos.

Terra(uti candicat ob multas niues & albicat
Mons Salmon)haud ſecus albicauit,totáq;

16 Mons [i] coagulatus [i] mons pinguis. [k] ut quid ſuſpicamini montes coagulatos?

Lætitia exhilareſcens canduit, [16] mónſq; editus

[i] Hier. & Fel. excelſus. [k] Hier. Quare contenditis montes excelſi, aduerſus montem, &c. Fel. Cur exilietis montes excelſi.

Sionis ille mons,coagulatus &
Fertilis atq; ferax, & in iuga aſſurgens duo,
Effectus eſt præpinguis ut Bazan & ferax.
Quur igitur temerè montes ſuperbi & editi
Monti inuidetis inclyto,contráq; eum
Erigitis caput excelſum,uelut peſſundare

17 Mons in quo beneplacitum eſt deo habitare in eo, etenim dominus habitabit in finem.

Si niteremini? [17] eius illum regiam
Et placitam eſſe domum num ſcitis & gratiſſimã,
Vſqueadeo quam ille diligit,eam ut iugiter

18 [l] Currus dei decem milibus multiplex,milia lætantiũ? dominus [m] in eis in Sinai? in ſancto.

Incolat atque habitet? [18] neſcitis ille q̃ potens
Et fortis eſt?centena quippe milia
Ipſius,ut tueantur,ambiunt currum undiq;.
Æquitatus eius angelorum milibus
Conſtat: & iis ut equis quando lubet cunq; in Siõ

[l] Hier Currus dei innumerabilis, milia abundantium. Fel. Currus dei centena milia, duo milia angelorum. [m] .i. inter eos habitat in Sion & in ſanctuario ſuo.

19 Aſcendiſti in altum,cepiſti captiuitatem,accepiſti dona in hominibus.

Aſcendit,ut quondam in Sina. [19] ſiquidem ô deus
Æthera ſtelliferum(ſpectabilem unde te dares,
Tuámq; uirtutem exereres ſcandens,& in
Aëra te ipſe uehens,ac te tuapte ui ferens
Quos ille captiuos tenebat ſubdolus
Hoſtis,& impius,eius è poteſtate & manu
Rapuiſti,& ex hominibus accepiſti uelut
Munera:q̃q̃ & eis maiora longè traderes.

20 [n] Etenim non credentes inhabitare dominum deum.?

[20] Quin hoſtium planè tibi aduerſantium
Agmina caſtráq; cepiſti,unde ſeruator deus
Habitare cum mortalibus tete palàm

[n] Hier. Inſuper & non credentes,ſiue ut Felix habet,rebelles ſub. uiciſti, ſiue captiuos tibi cepiſti & obedienter. inhabitare dominum deum .i.ut inter eos, ſicut inter angelos inhabitet deus.

21 Benedictus dominus die quotidie, [o] proſperum iter faciet nobis? deus ſalutarium noſtrorum.

Feceris: [21] omnibus idcirco es uehẽdus laudibus,
Dignúſq; cui per omne tempus gratias
Poſteritas referat: qui proſperum nobis iter
Munis paráſq;,& nos quoque innumeris bonis
Obruis & cumulas. Seruator eſt enim deus,

[o] Hier. portabit nos,ſalicet ne prauum iter nobis noceat. Fel. aggrauabit nos.i.obruet & cumulabit beneficiys.

22 Potéstq; nos à morte seruare ut lubet,
Perderéq;:illius est namq; in potestate & manu
Mors uitáq; omnium. Sed 23 hostium tamen
Comminuet capita ac franget suorum & uerticē,
Eius capillatum, in suis qui noxijs
Degit & usq; manet:curæ aūt habet semper suos
24 De ipsis enim sic ille decreuit:meos
Non secus ac ueteres patres eorum de Bazan,
Et Og feroda erui ,sic eruam:
Vtq; reuertere eos olim profundo de mari
Ægyptijs ibi obrutis,fecī:haud secus
Quum mihi uota precésque funditaris gens mea,
Hostes tuos demergam & ipse te eruam.
25 Atque ita funditus osores mei illos nominis
Pessundabo & mactabo,eorum sanguine
Pes tuus ut rubeat,lambántq; eum canes tui
Effusum ab occisis. 26 at hanc uictoriam
Ipse palàm facies:pompaticéq; te ô deus
Fusis ouantem & trophæa agentem ex hostibus,
Quisquis amicitia est iunctus tibi,uidebit,&
Inambulantem inter fideles,iusq; eis
Non secus ac ualidū regem,& deū sanctū ac piū
In sanctuario ferentem illo tuo.
27 Quúmque epinicia pro uictoria parta tibi
Agentur,una ex parte cantores erunt,
Cantica cum modulis tantum ore cantantes suis,
Parte altera fidibus canetur,& nablo,
Tympana percutiente hinc inde uirginum choro.
28 Cœtum ergo congregate,& in medio illius
Magnificate deum de fonte prognati Israel.
29 Primarium autem pompa in illa Beniamin,
(Paruulus est licet,atque inter tribus lōgè minor)
Et principem locum tenebit. 30 Deīn tribus

p .i. Deus noster, dominus est uitæ & mortis,qui nos seruare ut lubet & perdere potest.
q .i à summo capillo perdet eos qui in delictis ambulāt.
r Heb.de profundo maris i. sicut olim eorū patres de potētia Og regis Bazā erui,& à Pharaone de profundo maris,ita nunc eruam.
s .i. In sanguine intingatur pes tuus in ipso inquàm sanguine effuso ex aut in occisione inimicorum.
t .i qui in sanctuario suo sedet & præsidet.
u Hie. præcesserunt cantores eos,qui post tergum psallebāt preteritum autem pro futuro poni potest.
x .i.de scaturigine & origine.
y Hier.continens eos. Fel. dominatur illis.
z Hier.in purpura sua.Fel. interitus eorū. alij concilium eorum.

22 p Deus noster deus saluos faciendi, & domini domini exitus mortis.
23 Veruntamen deus confringit capita inimicorum suorum, q uerticem capilli perambulātium in delictis suis.
24 Dixit dominus, rex Bazan conuertam,conuertā in profundum maris.
25 s Vt intingatur pes tuus in sanguine, lingua canum tuorū ex inimicis ab ipso.
26 Viderunt ingressus tuos deus,ingressus dei mei,regis mei, qui t est in sancto.
27 u Præuenerunt principes coniuncti psallentibus, in medio iuuencularum tympanistriarum.
28 In ecclesijs benedicite deo domino de x fontibus Israel.
29 Ibi Beniamin adolescentulus y in mentis excessu.
30 Principes Iuda duces z eorum principes zabulon principes Nephthalim.

Regia, quiq; in ea primas tenent: pòst principes
E Zabulon ac Nephthalim. 31 *Sic te Israel*
Constituit deus, & decreuit omnino omnibus
Longè atque multo fortiorem gentibus
Efficere. eia agedum tuam exere & profer deus
Virtutem, & immensam potentiam tuam
Perficeq; & solida, quod iam diu in nobis patras.
32 *Ac templo ab illo augusto & eximio tuo,*
Qđ tibi in urbe sacrū est, robur tuū palā exprime:
Tunc dona certatim tibi multa offerent,
Muneráq; optima reges uniuersi & te colent.
33 *Nunc ergo cœtum lanceatorum increpa,*
Qui ueluti feræ & immites trucésq; bestiæ
Aguntur in nos, quiq; planè non secus
Quàm uituli irrequieti incontinenter cursitant,
Thauriq; more ferociunt: illósq; qui
Nō secus atque probū argentum probati sunt tibi,
Ab sese uti indignos procul pellunt, eos
Ergo quousq; tibi tributa pendant supplices,
Prosterne uastáq; ô deus, 34 *cunctásq; quæ*
Bella uolunt & amant, disperde gentes funditus.
Tunc sponte ab Ægypto optimatum principes,
Æthyopésq; aderunt, & supplices tibi manus
Afferre properabunt. 35 *Deo, orbis omnia*
Imperia eia agedum cantate & illi psallite.
36 *Cantate, & hymnos ut deo illi dicite.*
Vtitur ille etenim dudum ante factis orbibus
Pro curru equísue, illísque ab æterno insidet.
37 *Terribili ac ualida uoce unde, & ingenti tonat.*
Laudandus ergo in Israel deus, potentiáque
Ipsius ut pote qui tam magna in Israel patrat,
Ad usque nubes robur extendens suum.
38 *Terribilis siquidem est ille in sacrario suo,*

31 [a] *Manda deus uirtuti tuæ,' confirma hoc deus quod operatus es in nobis.*

31 *A templo tuo in Hierusalem tibi offerent reges munera.*

33 [b] *Increpa feras arundinis, congregatio taurorum in uaccis populorū, ut excludant eos qui probati sunt argento.'*

34 *Dissipa gentes quæ bella uolunt, uenient* [c] *legati' ex Aegypto, Aethyopia* [d] *præueniet manus eius deo.'*

35 *Regna terræ cantate deo, psallite domino.*

36 *Psallite deo qui ascendit super cœlū cœli* [e] *ad oriētem.'*

37 *Ecce dabit uoci suæ uocem uirtutis, date gloriam deo super Israel, magnificentia eius & uirtus eius in nubibus.*

38 [f] *Mirabilis deus in sanctis suis,' deus Israel ipse dabit uirtutem & fortitudinem plebi suæ, benedictus deus.*

a *Hier. præcepit deus tuus de fortitudine tua. Fel. præcepit uirtutē tuā .i. uoluit tibi robur inesse.*

b *Hier. Increpa bestiam calami, congregatio fortium, in uitulis populorum calcitrantium contra rotas argenteas. Fel. dissipa ferarum arundinis congregationē robustorum in uitulis populorum, optantem numerationes argenti: quòd bestiam arundinis siue calami, quidā cœtū lanceatorū uertunt, quòd ex longis & crassis arundinibus fiebant lāceæ.*

c *Fel. principes.*

d *Hier. festinet dare manus deo.*

e *Hier. à principio.*

f *Hier. Terribilis deus de sanctuario.*

Mirandáq; in sanctis suis miracula
Patrat, & eximiam plebi suæ Israel deus
Vim fortitudinémq; subministrat, &
Suppeditat populo uires, et sit gloria.

ARGVM. PSAL. 69.

Quanq̃ ad litteram querula Dauidis ad deum de inimicis expostulatio nonnullis contineri uidetur hoc psalmo, et aduersum eos imprecatio: alijs, gentis Hebraicæ in captiuitate Babylonica degentis querimonia: melius tamẽ dicamus à Dauide de Christo, cuius ipse figura extitit, conscriptum esse: quanquã pleraque iuxta historiam de Dauide intelliguntur, atqui non uetat locum scripturæ duos habere sensus literales. Certè uersiculum illum, dederunt in escam meam fel, &c. et illum, odio habuerunt me gratis, Christus in euangelio de se interpretatur, et locum illum, zelus domus tuæ, Ioan. 2 discipuli de Christo, sicut et Paul. ad Ro. locum illum, improperia improperantium tibi, de eodẽ interpretãtur. Inducitur hic itaque Christus de persecutoribus et afflictionibus suis nimis multis patri conquerens, neque tamen ob innumera conuicia et opprobria animo deficiens, sed fiduciam in deo collocans, à quo liberationem ab hostibus precatus dira illis imprecatur. Demum deum laudare instituens, ad laudandum quoque omnes inuitat, qui uerã Sion, sanctam scilicet ecclesiam ædificaturus sit et seruaturus. Valet psalmus ad meditãdam Christi passionem, et ad fortiter ferendas iniurias.

Victori pro lilijs Dauid psalmus.

Psalm. 69. Ode monocolos, constans
Iambico trimetro.

S Erua obsecro, & me quæso saluũ fac deus:
Nam me malorum non ferendi gurgites
Penè obruerunt, & animum meum propè

2 Saluũ me fac deus, quoniam intrauerũt aquæ usque ad animam meam.

Arida quum ſitit imbre terram
Fuſo perpluis irrigáſque, & illam
Diuitijs cumulans abundè
10 Ditas: 10 flumen enim tuum atque riuus
Continuis fluitans abundat
Omni tempore aquis, cibum unde cunctis
Terræ animantibus atque potum
Largè ſuppeditas: nam & uber ille ac
Fertilior reditus ſoli, uno
Abs te manat ut optimo colono:
Quandoquidem inſtruere, atque ita ipſam
Decretum eſt tibi præparare terram,
Terram aliàs minimè feracem.
11 Eius ergo age inebria, tuóq;
Imbre riga pluuiáq; dulci
Sulcos: complue rore, & humidam illam
Redde, tuis macera supernè
Aridam eam pluuijs & imbribus, quo
Germina multiplicet, feraxq;
Omneis lætificet ſuos colonos.
12 12 Munifica bonitate uerò
Tua illa egregia uelut corona
Graminea, undiq; cingito annum,
Fœcundumq; fac, ut uidelicet dum
Fertilitas per agros uidetur,
13 13 Pingueſcant etiam auia ipſa eremi, &
Arida paſcua, deniq; ipſi
Fœcundi niteant ouenáq; colles.
14 14 Planitiem ſedenim tegent ac
Implebunt generum omnium greges: &
Fertilibus ſalient in agris,
Ac ualles quoq; farre ueſtientur,
Velleréq; agni ouium: deóq;

10 Flumen dei repletũ eſt aquis, paraſti cibũ illorũ, quoniã ita eſt præparatio eius.

11 Riuos eius inebrians multiplica genimina eius, in ſtillicidijs eius [b] lætabitur germinans.

12 [c] Benedices coronæ anni benignitatis tuæ, & campi tui replebũtur ubertate.

13 Pingueſcent [d] ſpecioſa deſerti, & exultatione colles accingentur.

14 [e] Induti ſunt arietes ouium, & ualles abundabunt frumento: clamabũt, etenim hymnũ dicent.

[b] Heb. germina eius benedices.

[c] Heb. to benedices iungũt uerſ. præcedẽti: & poſtea Hie. legit uoluetur annus in bonitate tua, & ueſtigia tua rorabunt pinguedine. Fel. coronaſti annũ bonitatis tuæ, & ueſtigia tua ſtillabunt pinguedinem.

[d] Hie. paſcua. Fel. habitacula.

[e] Hie. ueſtiẽtur agnis greges. Fel. ueſtiẽt planities pecora.

Pro captu modulos suo sonoros,
Et sua cantica personabunt.

ARGVM. PSAL. 66.

Inuitantur hoc psalmo à Dauide inimicorum suorum uictore, non Iudaei modo, sed & exterae gentes ac nationes ad deum laudandum & adorandum: quibus ob oculos ponit, quanta quamq; mirāda olim illorum gratia fecerit, quoque modo se Hebraeorū regem ab impijs & exteris nationibus, alijsq; hostibus tutatus fuerit, licet multis antea probatū periculis et afflictionibus: quapropter et se sacra illi facturū, & immēsa eius in se beneficia narraturū promittēs, indubiè se ab illo exauditū iri confidit. Siquis uelit gentem hic induci Hebraicam de captiuitatis Babylonicae uinculis ereptam, ob idque deo gratulantem, nihil moror. Docet nos psalmus praeterita dei in nos beneficia gratanter commemorare, et eum laudare.

Victori canticum psalmi.

Psal. 66. Ode dicolos distrophos ut Psal. 15.

1 Iubilate deo omnis terra, psalmū dicite nomini eius, date gloriam laudi eius.

I
Vbilate, quotquot in
Hoc orbe degitis, deo: atque laudes
Nomini eius inclyto
Cantate: & hymnos gloriamq; qua ipse
Dignus est, et prout
Obnoxij estis reddite: ² haecq; ad illum
Dicite: ô deus potens,
Tua illa gesta & acta quàm stupenda!
Nempe roboris tui
Effrenis ac tam est magna copia & uis,
Vt prae ea tui suam
Cogantur hostes puram inanitatem
Confiteri, & in simul

2 Dicite deo, quàm terribilia sunt opera tua domine, multitudine uirtutis tuae mētientur tibi inimici tui.

Diuinitatem illam tuam: sed etiam
Non leui suo malo ac
Incommodo experti tuum furorem
Mentientur, & tibi
Contrarios fuisse se negabunt,
Supplicesq; dexteras

3 Omnis terra adoret te & psallat tibi, psalmū dicat nomini tuo.

Tendent: 3 nec ipsi tantum at uniuersa
Terra, quiq; eam incolunt
Tibi genu flectent, colentq; te unum:
Ac celebre canticis
Suis & hymnis toto in orbe reddent
Nomen inclytum tuum.

4 Venite & uidete opera dei, terribilis a in consilijs, super filios hominum.

4 Huc ergo adeste, & illa tam tremēda,
Tam stupenda dignaq; ut
Mirentur omnes, illa gesta summi
Regis ac dei simul
Consyderate mecum: & in profundo
Abditoq; pectore
Pensate, hominū mortalium in negotijs,
Quae regit nera sua &
Sola uoluntate, ut fiet tremenda
Dignitate: quantaue
Et qualia acta patret inter illos:

a Hel. opere.

5 Qui cōuertit mare in aridā, in flumine pertransibūt pede, ibi laetabimur in ipso.

5 Vt mare humidum aridam
Mutarit in terram: utq; flumen undas
Separans, meabile
Et peruium humano pede atq; gressu
Fecerit: sed ô quibus

6 Qui dominatur in uirtute sua b in aeternum, oculi eius super gentes respiciunt, c qui exasperant non exaltentur in semetipsis.

Quantisue nostris gaudijs! 6 at isthaec
Cuncta ui & potentia
Suapte perficit. Suo ipse quippe
Arbitratu in omnia, ac
Prout sibi uidetur, imperat: nec

b Hel seculo.
c Hier. qui sunt increduli. Fer. rebelles.

Otiosus est:mage
Verò acta lustrat gentium uniuersa;
Quíq; se rebellem et
Præstabit,aut incredulus manebit,
Quanquam opinione se
Sua omnium esse maximum arbitratur,
Attamen minoribus &
Longè infimis quibusq; pòst minorem
Conspicaberis:neque
Præterita proderit superbia. 7 ergo
Prædicate non modo
Hebræa uos domus,sed uniuersi
Vndecunq; limites
Terræ deum nostrum,editáq; uoce
Et sonora ad æthera
Illum usque ferte:quò palàm audiatur.
8 Auctor est enim omnibus
Vitæ unicus:quamq; ipse dat,tuetur:
Omnibusq; protinus
Conseruat à periculis malísque,
Euenire quæ queant:
9 Sed nec sinit nostri ut pedes uacillent.
Nam licet probaueris
Nos pluribus longè modis, perinde ut
Igne,num probum fiet
Argentum & aurum examinant,licet nos
Pauperes homunculos
Angustijs afflictionibusq;,
Et domi & foris deus
Tentaueris, 10 tetenderísque nobis
Rete,quo magis sibi
Nil prouidentes tale complicares:
Tergoriq; pondera

7 Benedicite gentes deum nostrũ, & auditam facite uocẽ laudis eius.

8 Qui posuit animã meã ad uitam, & non dedit in cõmotionẽ pedes meos.

9 Quoniam probasti nos deus,igne nos examinasti sicut argẽtum examinatur.

10 Induxisti nos in laqueũ, posuisti tribulationes in dorso nostro,imposuisti homines super capita nostra.

Quanquam indidiſti non ferenda noſtro,
Ac nimis ferocibus
Plerunque nos ſic ipſe ſubdidiſti
Hoſtibus, miſerrimam ut
Simus coacti ferre ſeruitutem:
(Nempe regiam ut uiam
Calcare equis ſolemus, haud ſecus nos
Ira dum furit tua,
Caputq; noſtrum conterunt feri hoſtes)
11 In periculo maris,
Igniſq; ſæpius periclitati,
Abſq; ſpe licet ſumus:
Tamen ô deus tandem ipſe clamitantes,
Et pias tibi preces
Ac uota fundentes, & eruiſti, &
Copiæ in loco erutos,
Refrigerijq; collocaſti amœni.
12 Ob quod in domum tuam
Intrabo non ſine hoſtijs, & illa
Quæ tibi ipſe uoueram
Anguſtia atque afflictione preſſus,
Quæq; nuncuparat os
Meum, omnia excluam: 13 Haud enim inſcius tunc
Illa nuncupaueram:
Verùm ſciens prudenſq; nuncupabam:
Ergo quæ malo tibi
Et tempore aſpro uoueram, illa reddam.
Victimas tibi quoque
Mactabo pingues hoſtiaſq; cædam, ac
Pinguiora & optima
Quæq; è grege & ſelecta: ſiue ueruex
Eſt ouiſue ſiue bos,
Siue hircus. 14 ergo qui deum timetis

11 Trãſiuimus per ignẽ & aquam, & eduxiſti nos in refrigerium.

12 Introibo in domũ tuam in holocauſtis reddã tibi uota mea quæ diſtinxerũt labia mea.

13 Et locutũ eſt os meũ in tribulatione mea, holocauſta medullata offerã tibi cũ incenſo arietũ, offerã tibi boues cum hircis.

14 Venite & uidete omnes qui timetis deũ, & narrabo quãta fecit animæ meæ.

Huc uenite: me quoque
Audite, & ipse uos docebo quanta
Contulit mihi bona.
15 *Quæcunq; enim fui in necessitate*
Inuocaui eum, ac mea
Lingua extuli, & summa usque ad astra uexi.
16 *Prauitatis ullius*
Quòd si mihi ipse conscius forem, nec
Vota nec preces meas
Audiret. 17 *itaque quum careret omni*
Labe criminis mea
Mens, audijt mox me, & precationem exaudijt statim meam.
18 *Laudetur ergo, & canticis in altum*
Euehatur ut par est
Deus: precationem enim meam non
Reppulit, sed & sua
Me maxima benignitate iuuit.

15 Ad ipsum ore meo clamaui, & exaltaui sub lingua mea.

16 Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet dominus.

17 Propterea exaudiuit deus, & attendit uoci deprecationis meæ.

18 Benedictus deus qui nō amouit orationē meam, & misericordiā suā à me.

ARGVM. PSAL. 67.

Dei fauorem Hebræo populo optat, ut sic cognoscatur laudeturque ab omnibus deus, ad quem laudandum, gentes etiam inuitat. fortassis non male quis dicat prædictam hoc loco à Dauide dei patris et Christi filij inter gentes cognitionem, cum immensa etiam eius misericordia.

Psal. 67. Ode dicolos distrophos, ut Psal. 15.

1 *Deus bone & pie,*
a Heb. deest. O *Adesto nunc & nos tuo fauore*
Gratiaq; respice:
Lucere fac uultum tuum super nos,

1 Deus misereatur nostri & benedicat nobis, illuminet uultum suum super nos a & misereatur nostri.

Et benignus in preces

2 Vt agnoſcamus in terra uiam tuam, & in omnibus gentibus ſalutare tuum.

Attende noſtras, 2 ut tua inſtituta
Et uias tuas in hac
Viuentium terra, prout capax eſt
Noſtra mens & ingenij
Mortalium imbecillitas, queamus
Noſſe, quámue gentibus
Cunctisq; nationibus ſalutem

3 Confiteãtur tibi populi deus, confiteãtur tibi populi oẽs.

Sponte contuliſti: 3 ob id
Vt te celebrent ô deus, tibiq;
Omnia unico ſua
Omnes ferant accepta nationes:
Nomen & tuum ſuis

4 Lætentur & exultẽt gentes, quoniã iudicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis.

Gentes in altum laudibus uehant, 4 ac
Gaudeant ouentq;, quòd
Illos ut æquum eſt iudicas, &
Quas uias oporteat
Inire, quamdiu hoc orbe degunt,

5 Confiteantur tibi populi deus, cõfiteãtur tibi populi omnes, terra dedit fructum ſuum.

Condocefacis. 5 tibi
Soli ergo patrono ſua omnino omnes,
Quotquot uſquam habent bona,
Planè ferent accepta nationes.
Fructum enim ſuum dedit

6 Benedicat nos deus deus noſter, benedicat nos deus, & metuant eum omnes fines terræ.

Noſtra uberẽ tellus. 6 benignus ergo &
Liberalis in tuos
Eſto deus deus meus, tuæ ut quum
Liberalitatis &
Benignitatis obſtupenda ſigna
Viderit, te adoret &
Sanctè precetur uniuerſus orbis.

ARGVM. PSAL. 68.

Sunt qui putent hunc psalmum editum à Dauide post habitas de omnibus inimicis uictorias, ac maximè de Idumæis, Syris & Ammonitis: & uerbum exurgat, positum pro exurrexit. Inuitat itaque Dauid fideles ac Iudæos maximè ad lætandum Deoque psallendum, posita illis ob oculos diui norum in Ægypto et fuga Ægypti beneficiorum memoria. Futurumq; prædicit, ut ex summa afflictione in qua diu iacuerint, ad summam lætitiam exurgant. futuram quoq; proponit sanctæ ciuitatis fœlicitatem, illi à domino deo præstandam: qui ut penes eum est ius uitæ ac necis, omnes eius inimicos pessum dederit. Descripto igitur tantæ uictoriæ triumpho, prædicit tandem perditis impijs omnes gentes deo manus daturas. Hæc uerò q̃q̃ iuxta historiam de Dauide rectè dicuntur, tamen quum uersiculum illum: Ascẽdens Christus in altum, &c. ad Ephe. 4. Paulus de Christo interpretetur, partim quoq; prophetice de Christo intelligendus est Psalmus. qui quum immensa olim Iudæis beneficia præstitisset, (nam quæcũque eorum gratia pater miracula patrauit, per Christum facta sunt) nouissime ascendens in altum, diaboli captiuitate soluta immensa dedit hominibus beneficia, et ecclesiæ inimicos confregit, de cuius uictoria triumphum egerint, et epinicia cantarint ecclesiarum principes apostoli. quapropter ad laudandum deum regna omnia, atque nationes inuitat. Conuenit psalmus principi uictori ad agendas deo gratias.

Victori Dauid psalmus cantici.

Psalm. 68. Ode dicolos distrophos, constans priore metro iambico senario, & altero constante pentememeri dactylica & dimetro iambico.

1 E Xurgat & se uindicem monstret deus, 1 Exurgat deus & dissipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facie eius.

Quo ueluti profugi, quicunq; et contrarij

Sunt dissipentur, & subitam capiant fugam,

2 Sicut deficit fumus deficiant, sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie dei.

Tergáq; et uertant, quicunq; eũ odere: 2 at deus
Disperdet illos ut leui à uento solet
Fumus: & ut liquefit statim q̃ ad ignem proximè
Cera admouetur, sic peribunt impij

3 Et iusti epulentur & exultent in conspectu dei, & delectentur in lætitia.

Adueniente deo. 3 Iusti autẽ & omnes qui boni
Sunt ac pij è contrario quum uenerit
Vt sua cuiq; deus iudex rependat præmia ac
Pœnas, inenarrabili tunc gaudio

4 Cantate deo psalmum, dicite nomini eius, iter facite ei qui ascendit a super occasum, dominus nomen illi.

Exilient: 4 canite ergo nomini inclyto ipsius,
Eiq; communite semitam ac uiam,
Qui nebulis ut equus uti solet, quiq; ultimum
Ascendit in cœlum, & supra occasum ut lubet
Nomen ei dominus, seruator & summus deus.

a Hier. per deserta, alij super nubes uel cœlos.

5 Exultate in conspectu eius, turbabuntur à facie eius patris orphanorum & iudicis uiduarum.

5 Ergo recepti quotquot estis ipsius
Veram in amicitiam, exultate coram illo: patrem
Nam se ille pupillis & orphanis gerit,
Ac miseris uiduis ultorem acerbũ & uindicem:

6 Deus in loco sancto suo, deus qui inhabitare facit b unius moris in domo.

6 Quamuis enim à nobis uidetur dissitus,
Ac procul hinc habitans, tamen suo è cœlo uidet,
Et mansione de sua sancta omnium
Omnia facta hominum: sed & carentes liberis,
Et solitarios domo in plena facit

b Hier. solitarios i. sine liberis.

7 Qui educit uinctos in fortitudine, c similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulchris.

Progenie affluere, 7 & uinctos cathenis ferreis
Virtute fortitudinis suæ eruit:
Atq; etiam eruet olim qui in sepulchris nũc agũt.
At asperis malisq; qui sunt prædíti
Moribus, interea in uastis locis & aridis

c Hier. increduli autem habitauerunt in siccitatibus. Fœlix rebelles habitauerunt.

8 Deus quum egrederis in conspectu populi tui, quũ pertransires in deserto.
9 Terra mota est, etenim cœli distillauerunt à facie dei Sinai, à facie dei Israel.

Morãtur: 8 at uerò ô deus quondam tuum
Quum populum erueres è seruitute Ægyptia, &
Viam præires, pérq; deserta auia,
Aridáq; & salebrosa incederes: 9 præ fulminum
Tonitruúmq; copia terra tremuit,
Et pluuiam in Sinai stillauit è cœlo deus,

Tremendus omnium ille & Israel deus.
10 *Quinetiã & pluuiã gratã atque temporaneã,*
Sensim neq; ulla ui cadentem, sed uelut
Sponte sua fluidam, stillare quum lubet, facis
Hæreditatem illam in tuam: quæ forte si
Languerit, stabilis, & destitutam uiribus,
Vt tutò in illa commoremur recrea.
11 *Vtq; ibi grex habitet tuus, benignitate eam*
Illa tua afflictis colendam præparas.
12 *Quare agedum hinc animos oẽs fideles sumite,*
Quos ipse sese prædicantibus dabit,
Et simul omnibus illis qui potentiam suam
Annuntiant, mirabilem uim & gratiam
Eloquij, innumeras uictorias qua concinant
Illius, & huius canticum sonent modo.
13 *Terga dedere, fugam cœpere, tardo nec pede*
Abiere reges, cum suo illo exercitu
Innumero & ualido, qui spem suam in potentia
Sua locabant: quiq; desides domi
Arma negociaq; ulla nesciebant bellica,
Prædam fugentum diuidebant inuicem.
14 *Eia agedum superatis hostibus tam immitibus,*
Quanq̃ hactenus uixistis atrati, & uelut
Chytropodes medios inter iacentes, ac prope
Fuliginosi: spes tamen neque ea leuis,
Est fore uos aliquando candidos, & omnia
Ventura uobis candida & fœlicia,
Nõ secus ac niueas pennas columba & candidas
Habet, simul quoq; nitido argento oblitas,
Ac speciem referentes pallidi auri & lutei.
15 *Reges enimuero ô deus, quum spargeres*
Præcipitésq; ageres, fractis eorum uiribus,
Atrata quæ fuerat prius funestáq;

d Hier. annun ciatricibus fortitudinis pluri mæ. Fel. exercitus multi.

e Hier. Reges exercituũ fœderabuntur, fœderabuntur. & pulchritudo domus diu det spolia. Fel. Reges exercituum fugiẽt fugiẽt, & habitatrix domus diuidet spolia.

f Hier. termi nos. Fel. chytropodes siue tripodes.

g Hier. & Fælix, in uirore auri.

h Heb dum di uideret uel dis siparet propter Sion reges ad uersus eam col lectos.

10 Pluuiam uoluntariã segregabis deus hæreditati tuæ, & infirmata est, tu uerò perfecisti eam.

11 Animalia tua habitabunt in ea, parasti in dulcedine tua pauperi deus.

12 Dominus dabit uerbum d euangelizantibus uirtute multa.

13 e Rex uirtutum dilecti dilecti, & speciei domus diuidere spolia.

14 Si dormiatis inter medios f cleros, pẽnæ columbæ deargentatæ, & posteriora dorsi eius in pallore auri.

15 h Dum discernit cœlestis reges super eam, niue dealbabuntur in Selmon, mons dei mons pinguis.

Terra(uti candicat ob multas niues & albicat
Mons Salmon)haud secus albicauit,totáq;
Lætitia exhilarescens canduit, 16 monsq; editus
Sionis ille mons,coagulatus &
Fertilis atq; ferax, & in iuga assurgens duo,
Effectus est præpinguis ut Bazan & ferax.
Quur igitur temerè montes superbi & editi
Monti inuidetis inclyto,contráq; eum
Erigitis caput excelsum,uelut pessundare
Si niteremini! 17 eius illum regiam
Et placitam esse domum num scitis & gratissimã,
Vsqueadeo quam ille diligit,eam ut iugiter
Incolat atque habitet! 18 nescitis ille q̃ potens
Et fortis est! centena quippe milia
Ipsius,ut tueantur,ambiunt currum undiq;.
Æquitatus eius angelorum milibus
Constat: & ijs ut equis quando lubet cunq; in Siõ
Ascendit,ut quondam in Sina. 19 siquidem ô deus
Æthera stelliferum(spectabilem unde te dares,
Tuámq; uirtutem exereres scandens, & in
Aëra te ipse uehens,ac te tuapte ui ferens
Quos ille captiuos tenebat subdolus
Hostis, & impius,eius è potestate & manu
Rapuisti, & ex hominibus accepisti uelut
Munera: q̃q̃ & eis maiora longè traderes.
20 Quin hostium planè tibi aduersantium
Agmina castráq; cepisti,unde seruator deus
Habitare cum mortalibus tete palàm
Feceris: 21 omnibus idcirco es uehẽdus laudibus,
Dignúsq; cui per omne tempus gratias
Posteritas referat: qui prosperum nobis iter
Munis paráśq;, & nos quoque innumeris bonis
Obruis & cumulas. Seruator est enim deus,

16 Mons [l] coagulatus [l] mons pinguis. [k] ut quid suspicamini montes coagulatos?

17 Mons in quo beneplacitum est deo habitare in eo, etenim dominus habitabit in finem.

18 [l] Currus dei decem milibus multiplex,milia lætantiũ' dominus [m] in eis in Sinai' in sancto.

19 Ascendisti in altum,cepisti captiuitatem,accepisti dona in hominibus.

20 [n] Etenim non credentes inhabitare dominum deum.'

21 Benedictus dominus die quotidie, [o] prosperum iter faciet nobis' deus salutarium nostrorum.

[l] Hier. & Fel. excelsus.
[k] Hier. Quare contenditis mõtes excelsi, aduersus mõtẽ. &c. Fel. Cur exilietis montes excelsi.

[l] Hier Currus dei innumerabilis, milia abundantium. Fel. Currus dei centena milia, duo milia angelorum.
[m] .i. inter eos habitat in Sion & in sanctuario suo.
[n] Hier. Insuper & non credentes,siue ut Felix habet,rebelles sub. uicisti, siue captiuos tibi cepisti & obedientes. inhabitare dominum deum .i. ut inter eos, sicut inter angelos inhabitet deus.
[o] Hier. portabit nos,scilicet ne prauum iter nobis noceat. Fel. aggrauabit nos.i.obruet & cumulabit beneficijs.

r

22 Potéstq; nos à morte seruare ut lubet,
Perderéq;:illius est namq; in potestate & manu
Mors uitáq; omnium. Sed 23 hostium tamen
Comminuet capita ac franget suorum & uerticē,
Eius capillatum, in suis qui noxijs
Degit & usq; manet:curæ aũt habet semper suos
24 De ipsis enim sic ille decreuit:meos
Non secus ac ueteres patres eorum de Bazan,
Et Og ferocia erui ,sic eruam:
Vtq; reuertere eos olim profundo de mari
Ægyptijs ibi obrutis,fecï:haud secus
Quum mihi uota precésque funditaris gens mea.
Hostes tuos demergam & ipse te eruam.
25 Atque ita funditus osores mei illos nominis
Pessundabo & mactabo,eorum sanguine
Pes tuus ut rubeat,lambántq; cum canes tui
Effusum ab occisis. 26 at hanc uictoriam
Ipse palàm facies:pompaticéq; te ô deus
Fusis ouantem & trophæa agentem ex hostibus.
Quisquis amicitia est iunctus tibi,uidebit,&
Inambulantem inter fideles,iusq; eis
Non secus ac ualidũ regem,& deũ sanctũ ac piũ
In sanctuario ferentem illo tuo.
27 Quumque epinicia pro uictoria parta tibi
Agentur,una ex parte cantores erunt,
Cantica cum modulis tantum ore cantantes suis,
Parte altera fidibus canetur,& nablo,
Tympana percutiente hinc inde uirginum choro.
28 Cœtum ergo congregate,& in medio illius
Magnificate deum de fonte prognati Israel.
29 Primarium autem pompa in illa Beniamin,
(Paruulus est licet,atque inter tribus lõgè minor)
Et principem locum tenebit. 30 Dein tribus

p .i. Deus noster, dominus est uitæ & mortis,qui nos seruare ut lubet & perdere potest.
q .i à summo capillo perdet eos qui in delictis ambulãt.
r Heb.de profundo maris i. sicut olim eorũ patres de potẽtia Og regis Bazã erui,& à Pharaone de profundo maris,ita nunc eruam.
s .i. In sanguine intingatur pes tuus.in ipso inquàm sanguine effuso ex aut in occisione inimicorum.
t .i qui in sanctuario suo sedet & præsidet.
u Hie. præcesserunt cantores eos,qui post tergum psallebãt preteritum autem pro futuro poni potest.
x .i.de scaturigine & origine.
y Hier.continens eos. Fel. dominatur illis.
z Hier .in purpura sua. Fel. interitus eorũ. alij concilium eorum.

22 p Deus noster deus saluos faciendi, & domini domini exitus mortis.
23 Veruntamen deus confringit capita inimicorum suorum, q uerticem capilli perambulãtium in delictis suis.
24 Dixit dominus, rex Bazan conuertam,conuertã in profundum maris.
25 s Vt intingatur pes tuus in sanguine, lingua canum tuorũ ex inimicis ab ipso.
26 Viderunt ingressus tuos deus,ingressus dei mei,regis mei, qui t est in sancto.
27 u Præuenerunt principes coniunctò psallentibus in medio iuuencularum tympanistriarum.
28 In ecclesijs benedicite deo domino de x fõtibus Israel.
29 Ibi Beniamin adolescentulus y in mentis excessu.
30 Principes Iuda duces z eorum principes zabulon principes Nephthalim.

Mirandáq; in sanctis suis miracula
Patrat, & eximiam plebi suæ Israel deus
Vim fortitudinémq; subministrat, &
Suppeditat populo uires, ei sit gloria.

ARGVM. PSAL. 69.

Quanquam ad literam querula Dauidis ad deum de inimicis expostulatio nonnullis contineri uidetur hoc psalmo, et aduersum eos imprecatio: alijs, gentis Hebraicæ in captiuitate Babylonica degentis querimonia: melius tamē dicamus à Dauide de Christo, cuius ipse figura extitit, conscriptum esse: quanquā pleraque iuxta historiam de Dauide intelliguntur, atqui non uetat locum scripturæ duos habere sensus literales. Certè uersiculum illum, dederunt in escam meam fel, &c. et illum, odio habuerunt me gratis, Christus in euangelio de se interpretatur, et locum illum, zelus domus tuæ, Ioan. 2 discipuli de Christo, sicut et Paul. ad Ro. locum illum, improperia improperantium tibi, de eodē interpretātur. Inducitur hic itaque Christus de persecutoribus et afflictionibus suis nimis multis patri conquerens, neque tamen ob innumera conuicia et opprobria animo deficiens, sed fiduciam in deo collocans, à quo liberationem ab hostibus precatus dira illis imprecatur. Demum deum laudare instituens, ad laudandum quoque omnes inuitat, qui uerā Sion, sanctam scilicet ecclesiam ædificaturus sit et seruaturus. Valet psalmus ad meditādam Christi passionem, et ad fortiter ferendas iniurias.

Victori pro lilijs Dauid psalmus.

Psalm. 69. Ode monocolos, constans
Iambico trimetro.

Erua obsecro, & me quæso saluū fac deus: 1 Saluū me fac deus, quoniam intrauerūt aquæ usque ad animam meam.
Nam me malorum non ferendi gurgites
Penè obruerunt, & animum meum propè

Afflictionum suffocauerunt aquæ.
2 Lacu profundo immersus hæreo in luto:
Nec stare possum ob lubricum aut consistere.
3 In pelagus altum decidi, atque ibi obrutus
Sum fluctibus: coorta nempe me suis
Inuoluit undis dira tempestas: 4 neque,
Quamq̃ laboro clamitans, uel gutturis
Vsq; ad mei raucedinem, quidq̃ adiuuor.
Nam dum anxius diuq; de cælo moror
Auxilium, & uno nitor ac fido deo,
Me uis meorum oculorum & acies deficit.
5 Plures capillis sunt meis qui me malè
Odere, q̃q̃ commeritum nullum est meum:
6 Et inualescunt opprimuntq; me sine
Caussa, ac mihi aduersantur, adeo ut reddere
Quæ ne quidem unq̃ contigi cogar: 7 quia
Verò ipse nosti mi deus, si quidpiam
Stultè egerim, uel quidq̃ in illos maleuolo
Animo aut iniquo admiserim: 8 obsecro meum
Ne quodq̃ ob infortunium, qui te unico
Nituntur ac fidunt, pudefiant: 9 neq;
Ignominia afficiantur, aut pudeat eos,
Nomen tuum, & tuam qui amicitiam colunt
Israel, atque exercituum potens deus.
10 Etenim tua caussa opprobrium ipse pertuli
Tam grande, totam ut texerit faciem meam
Ignominia, uehemensq; & insignis pudor,
11 Ac me mei fratres haberent pro extero,
Meaq; matris filiis essem uelut
Indignus illorum necessitudine,
Tanq̃ hospes atque extraneus: 12 tantumque ob id,
Quòd me domus zelus tuæ exederet, tuásque
Afflictiones & calumnias tibi

2 Infixus sum in limo profundi, & a non est substãtia.

3 Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.

4 Laboraui clamãs, raucæ factæ sũt fauces meæ, defecerunt oculi mei dum spero in deum meum.

5 Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis.

6 Confortati sunt qui persecuti sunt inimici mei iniustè: quæ non rapui tunc exoluebam.

7 Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te nõ sunt abscondita.

8 Non erubescant in me qui expectãt te domine b uirtutum.

9 Non confundantur super me, qui quærunt te deus Israel.

10 Quoniam propter te sustinui opprobrium, operuit confusio faciẽ meã.

11 Extraneus factus sum fratribus meis, & peregrinus filijs matris meæ.

12 Quoniã zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me.

a Hier. nõ possum consistere.

b Heb. exercituum.

Quas inferebant impij,planè ut meas
Existimarem & ducerem. 13 quúmque ipse me
Affligerem ieiunio,aut flerem mea
Et proximorum admissa: & hoc ipsi mihi
Vertêre in improperium & in calumniam.
14 Quòd si lugubri me induebam ueste,eram
Illis parœmiæ loco atque fabulæ.
15 Et qui sedebant ianuæ ad limen,malè
De me loquebantur: merum quíque ebrij
Vinum bibebant,carmina & dicteria
In me petulca cantitabant. 16 quum interim
Orationem ad te unicum & precem meam
Indesinenter funderem,non nescius
Ipsa inter opprobria & calumnias graues
Adesse tempus,cum tuis succurrere
Et subuenire incogitantibus soles.
17 Illa benignitatis ergo pro tuæ
Ingenti multitudine atque gratia,
Et pro fide tua,salutem quam mihi
Pollicitus es præsta: 18 atque me isto de luto
In quo hæreo,ne grauius hæream,eripe,
Ab iisque qui me odere: nec sine obrui
Illo malorum pelago & imo gurgite.
19 Néue obsecro fluxus aquarum me opprimant,
Aut me profundum uel uorago absorbeat,
Nec os super me puteus urgeat suum.
20 Eia age deus benignitate pro tua,&
Miserationum ingente copia preces
Audi meas,méque ipse clemens respice,
21 Faciémque ne auerte obsecro à puero tuo:
Sed propera & auxilium fer afflicto mihi:
22 Adiunge te meæ animæ,& ipsam ab hostibus
Meis & illorum manu uíq; eripe.

c Fel Et fleui dum in ieiunio esset anima mea.

d Heb. saccū.

e Hier. coronet. Fel. claudat.

13 c Et operui in ieiunio animā meā,' & factum est in opprobrium mihi.

14 Et posui uestimentum meum d cilicū,' & factus sum illis in parabolam.

15 Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta, & in me psallebāt qui bibebant uinum.

16 Ego uerò orationem meam ad te domine, tempus beneplaciti deus.

17 In multitudine misericordiæ tuæ exaudi me,in ueritate salutis tuæ.

18 Eripe me de luto ut non infigar, libera me ab ijs qui oderūt me,& de profundis aquarum.

19 Non me demergat tempestas aquæ, neqз absorbeat me profundum, neque e urgeat' super me puteus os suum.

20 Exaudi me domine quoniam benigna est misericordia tua, secundum multitudinem miserationum tuarum respice me.

21 Et ne auertas faciem tuam à puero tuo, quoniam tribulor, uelociter exaudi me.

22 Intende animæ meæ,& libera eam: propter inimicos meos eripe me.

Ne forte nimis meum insolescant ob malum.

23 Tu scis improperium meum & confusionem meam, & f reuerentiã meam.

24 In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me, g improperium expectauit cor meum & miseriam.

25 Et sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inueni.

Tu scis 23 quid opprobrij, pudoris quid feram,
Quam patiar in causa tua calumniam:
24 Habésq; ut ungues cognitos hostes meos.
At quum diu fracto forem animo, & ob graues
Iniurias, nulliq; contumelias
Prorsum ferendas angerérq; & urerer,
25 Lustrabam ab omni parte num fors quispiam
Præsto esset, ijs quoquo modo doloribus
Qui condoleret, ac mei misereseret.
Sed frustra: etenim haud quisq̃ fuit: rursum quoque
Spectabam aliunde num mihi solatium
Adesset, at nusq̃ locorum repperi.

f Heb. ignominiam.

g Fel. Opprobrium. cõtriuit cor meum, & afflictus sum.

26 Et dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto.

27 Fiat mensa eorũ coram ipsis in laqueum, & in tributionem & in scandalum.

26 Quin non petenti mihi fel amarum pro cibo
Dedere, acetúmq; in graui mea siti.
27 Redde ergo meritas ô deus pœnas eis,
Vt quum genio indulgere se mensa in sua
Tutò putabunt, alligari sentiant
Sibi laqueos: offensioni sint eis
Conuiuia illa pinguia, ipsæq; hostiæ,
Placare queis deum solent, illos magis
Reddant odiosos: quósq; amicos se putant
Habere, ab illis turpiter imponi sibi

28 Obscurentur oculi eorum ne uideãt, i dorsum eorũ semper incurua.

28 Tandem sciant. 28 Sed interim calumnias
Ne forte eorum deprehendant, sint eis
Hebetes, tenebrisq; obsiti, & caligne
Denssissima longáq; oculi: porrò quoque
Siquando uisum recipiunt, nutare fac
Lumbos suos, & tergus incurua suum.

i Fel. lumbos eorum semper fac elabi.

29 Effunde super eos iram tuam, & furor iræ tuæ comprehendat eos.

30 Fiat habitatio eorum deserta, & in tabernaculis eorum nõ sit qui inhabitet.

29 Ruátq; in illos ira & indignatio
Tua, alligétq; eos & apprendat tuus
Furor: 30 sit illorum domus sine incolis
Vasta atque inanis: nullus in tentorijs

x Fel. Et super dolore uulneratorum tuorum narrabũt.

Illis sius habitet, 31 quia illum quem tibi
Percutere uisum est, nec secus q̃ filium
Virgis paternis cædere, adijciunt quoque
Percutere & ipsi: & hoc tibi sese putant
Rem facere gratam nomine: addunt insuper
Ad uulnera & plagas, quibus seruum tuum
Percusseras & uulneraueras, recens
Inferre uulnus: quin sibi ijs malis quoque
Aggratulantur inuicem, & se iactitant.
32 Noxas eorum noxijs ergo ô deus
Fac aggregent: & ultionem ipsi suam
Per se accelerent: nec iustitiæ illius tuæ
Sint participes: 33 at deleantur de libro
Viuentium: nec pars eorum cum pijs
Iustísq; scribatur. 34 sed anxio mihi &
Afflicto opem tuam adferes: méq; ô deus
Salute donabis, 35 tuum ut nomen meo
Cantem & celebrem carmine, & multus tibi
Pro tot bonis dignásque gratias agam.
36 Nam grata mens animúsque beneficij memor,
Longè quibusuis hostijs & uictimis
Acceptior deo est: uel illi si bouem
Cornua recens promentem & ungues offeras.
37 Hanc uerò ubi uindictam & iram in impios
Et pauperes & mansueti uiderint,
Et qui deum unicè colunt, tum gaudio
Maiore gaudebunt, q̃ ut exprimi queat,
Viuántq; semper. 38 exaudit etenim pauperes,
Nec despicit uinctos suos clemens deus.
39 Laudent eum ergo terra cælúmq; & mare, &
Quæcunq; ibi mouentur atque uitã agunt.
40 Seruabit enim deus Sion, & mœnia
Vrbésq; Iudææ ædificabit: 41 & colent eas

l Hie. & Fel. confessione.

m Hier. mansueti. Fel. humiles.

n Hier. possidebunt.

31 Quoniam quem tu percußisti persecuti sunt, & x super dolorem uulnerum meorum addiderũt.

32 Appone iniquitatem super iniquitatem eorum, & non intrent in iustitiam tuam.

33 Deleantur de libro uiuentium, & cum iustis non scribantur.

34 Ego sum pauper & dolens, salus tua deus suscepit me.

35 Laudabo nomen dei cum cantico, & magnificabo eum in l laude.

36 Et placebit deo super uitulum nouellum, cornua producentem & ungulas.

37 Videant m pauperes & lætentur, quærite deum & uiuet anima uestra.

38 Quoniam exaudiuit pauperes dominus, & uinctos suos non despexit.

39 Laudent illum cœli & terra, mare & omnia reptilia in eis.

40 Quoniam deus saluam faciet Sion, & ædificabuntur ciuitates Iudææ.

41 Et inhabitabunt ibi, & hæreditate n acquirent eam.

Hæreditatem ut propriam serui illius.

42 Et semen seruorum eius possidebit eam, & qui diligunt nomen eius habitabunt in ea.

42 *Nec nos modo serui sui, sed posteri*
Nostri quoque, atque omnes eum qui diligunt,
Sanctumq; & augustum ipsius nomen colunt.

ARGVM. PSAL. 70.

David Absalon fugiens, celerem à domino deo optat opem, atque inimicis ultionem, & de sua salute lætitiam. Valet psalmus ad deprecandas domesticas iniurias,

Victori David ad recordandum.

Psal. 70. Ode monocolos,

1 Deus in adiutoriũ meum intende, domine ad adiuuandũ me festina.

1 *Estina age ô deus,*
F *Vt me tot è malis*
Queis angor, eruas,
Præsentem opem & feras.

2 Confundantur & a reuereantur qui quærunt animam meam.

a Hier. erubescant.

2 *Vt qui mihi male*
Volunt, & ad necem
Innoxium petunt,
Pudore sentiant
Infamiáq; se

3 Auertantur retrorsum & erubescant qui uolunt mihi mala.

Notabiles: 3 *& in*
Malam retro crucem
Eant, malis meis

4 Auertãtur statim erubescentes qui dicunt mihi, euge euge.

5 Exultent & lætentur in te omnes qui quærunt te, & dicãt semper, magnificetur dominus, qui diligunt salutare tuũ.

Qui gratulantur, &
In ijs sibi placent.
4 *Vertantur in fugam*
Qui turpiter mihi
Oggamiunt ohe:
5 *Contráq; gaudeant,*

Quicunq; te & tuum
Nomen sacrum ambiunt,
Et anxiè obsecrant:
Dicántq; iugiter
Quibus salus tua
Cordi est, & abs te eam
Quicunque postulant,
Magni æstimetur, ut
Permagnus est deus.
6 *Ego autem egenus &* — 6 *Ego uerò egenus & pauper sum, deus b adiuua me.*
Pauper quia ô deus, — b Heb. *festina ad me.*
Hucusq; uictito:
Festina & huc propè
Accede: ut adiuues,
Mihíque opem feras:
7 *Nec differ obsecro* — 7 *Adiutor meus & liberator meus es tu, domine ne moreris.*
Diutius: meus
Nam solus es potens
Seruator, & deus.

ARGVM. PSAL. 71.

In Absalonica persecutione editus est hic psalmus, in quo commemoratis dei erga se uel etiam à pucro beneficijs, optat quoque in senectute ab eo seruari, promittens eius iustitiam & potentiam se prædicaturum, pessundatis omnino eius hostibus. Valet psalmus ad confirmandam piorum in Deum fiduciam.

Psal. 71. Ode dicolos distrophos.

1 *Aeternus nitor te deus optime,* — 1 *In te domine speraui non confundar in æternum, in iustitia tua libera me & eripe me.*
H *Et meum omne in te præsidium loco:*
Ne sinas ergo spe penitus mea

Vt frustrer unq̃.
Sed tua me pro iustitia erue, &
Libera, atque istis eripe de malis:

2 Inclina ad me aurem tuam, & salua me.

2 Quumq; te inclamo aurem mihi commoda,
Méq; ipse serua.

3 Esto mihi in a deũ protectorem, 3 & in locum munitum, ut saluum me facias.

3 Et meis ut sim semper ab hostibus
Tutus, hic tu me protege mi deus,
Sis mihi arx munitissima, & omnibus
Præter mihi uni
Inuia, in quam tutus pateat mihi
Quum uolem, ingressus liber & exitus.

a Hier. robustũ habitaculum. a al. rupem fortitudinis.

4 Quoniam firmamentum meũ & b refugiũ meum 3 es tu.

4 Tu me enim iampridem pater optime
Seruare quæris.
Nam mihi rupes, & solida es petra.

b Hier. fortitudo mea.

5 Deus meus eripe me de manu peccatoris, & de manu contra legem agẽtis & iniqui.

5 Impij tu me ergo eripe de manu,
De manu iniusti, nec nisi quod malum est
Ac prauum agentis.

6 Quoniam tu es patientia mea domine, spes mea à iuuentute mea.

6 Spes enim tu fiduciáq; unica
Semper atque expectatio mi deus
Ab iuuenta ipsóq; à puero statim
Mihi fuisti.

7 In te confirmatus sum ex utero, de uẽtre matris meæ tu es protector meus.

8 In te c cantatio 3 mea semper, tanquã prodigiũ factus sum multis, & tu adiutor meus fortis.

7 Móxq; q̃ processi ex utero meæ
Matris, innixus sum tibi: nempe tu
Inde me extraxti. 8 quas igitur tibi
Agam aut habebo
Gratias! totum laudibus in tuis
Occupabo me. prodigij in modum
Nempe dum multi me fugerent, mihi
Fiducia & spes

c Heb. lam.

9 Repleatur os meũ laude ut cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuã.

Tu fuisti fortissima. 9 personet
Ergo te plenis faucibus os meum:
Et tui laudes nominis omnibus
Cantet diebus.

10 *Quumq; me uires in senio meæ*
Grandiorem annis deficient, age
Obsecro ne me proijcias, neque
Solum relinquas.
11 *Nam mei inter se hostes, animæ meæ*
Rete dum tendunt, & laqueos parant,
Consulunt ut me ijs insidijs suis
Captent, 12 *& aiunt:*
Dereliquit planè dominus deus
Illum, & abieċit. Quid ni igitur suo
A deo abiectum persequi, & omnibus
Vijs modisq;
Nitimur mox comprendere? non enim
Præsto adest qui illum soluat & eruat.
Inter hæc se illi consilia ô deus,
Dolosa tractant.
13 *Quare age obsecro, ne nimium procul*
d Heb. festina. *Hinc abes, uerùm subsidium in meum ac-*
curre festinus: nec facito moram.
14 *Hostes mei autem*
Et pudefiant, & pereant malè:
Obtegátque illos opprobrium & pudor,
Qui uias quærunt omnigenas, mihi ut
Nocere possint.
15 *Interim expectans assiduè tuum*
e Heb. expectabo. *Numen, hinc unum subsidium, atque opem*
(Omnium quum sint spes hominum nihil)
Certam manebo.
Et tuas ad laudes aliquid noui
Semper adiungam carminis, 16 *ac tuam*
f Vel. munerū .i. beneficiorū dei. *Os meum semper iustitiam canet.*
Simulq; tanta
(Quanq̄ eorum nullos teneo modos)

10 *Ne proijcias me in tempore senectutis, quum defecerit uirtus mea ne derelinquas me.*

11 *Quia dixerunt inimici mei mihi: & qui custodiebant animam meam consiliū fecerunt in unum,*
12 *Dicentes: deus dereliquit eum persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.*

13 *Deus ne elongeris à me, deus meus in auxilium meum d respice.*
14 *Confundantur & deficiant detrahētes animæ meæ, operiantur confusione & pudore quærentes mihi mala.*

15 *Ego autem semper e sperabo & adijciam super omnem laudem tuam.*

16 *Os meum annūtiabit iustitiā tuam, tota die salutare tuū.*
17 *Quoniam non cognoui f literaturā, introibo in potentias domini, domine memorabor iustitiæ tuæ solius.*

Immerenti & tot facta mihi bona
Vt par eſt,ſemper memorabit,&
Narrabit omni.
Tempore atque hora.nempe ego literas
Quum ſciam nullas,pſallere ſi tuo
Nomini poſſum,tum ſapiens mihi
Satis uidebor.
Fretus autem ipſe illa egregia tua
O deus uirtute atque potentia,
Nil erit quo non ingrediar lubens,
Memórq; ero dum
Vixero illius iuſtitiæ tuæ,
Nec rei cuiuſq̃ alterius niſi
Illius ſolius memor. 18 ipſe enim
Primis me ab annis
Ad ſenectutem uſque edocuit deus.
Quas ego ob res ad canitiem ultimam
Non quieſcam mirabilia omnia
Tua acta cunctis
Prædicare. 19 ergo ne in ſenio,neque
Iis diebus me deſere in ultimis,
20 Brachium donec magnificum tuum,
Tuúmq; robur
Gentibus poſthac omnibus,& meis
Propalàm declarauero poſteris,
21 Ac tuam ſummam iuſtitiam ô deus
Tam magnam & altam
Vſque ut in ſublime emineat:ſed &
Tótq; támq; alta & grandia ſunt tua
Geſta,nemo ut ſe planè hominum tibi
Conferre poſſit.
22 Ac licet multis me deus & malis
Et moleſtijs afflixeris,attamen

18 Deus docuiſti me à iuuentute mea, & uſque nunc pronuntiabo mirabilia tua.

19 Et uſque in ſenectam & ſenium, deus ne derelinquas me.

20 Donec annuntiē brachium tuum generationi quæ uentura eſt.

21 g Potentiam tuam[1] & iuſtitiam tuam deus uſque in altiſſima quæ feciſti magnalia,deus quis ſimilis tibi

22 Quantas oſtēdiſti mihi tribulationes multas & malas,& conuerſus h uiuificaſti[1] me,& de abyſſis terræ iterum reduxiſti me.

g Heb. id ſiun gunt præceden ti uerſiculo.

h Héb. uiuificabis.

Dum reuerteris, me rediuiuum uti ex
Profunda abysso
Et uelut terræ de barathro erues.
23 *Nam tuam assuetam magnificentiam*
Auctiorem multò & mage diuitem,
Abundè in omnes
O deus collatam solito magis
Nuper expertus, spero quòd ipse me
Destitutum rerum auxilio omnium
(Mox quàm reuersus
Mitiorq; effectus fueris mihi)
Auctum & ornatum porrò etiam tua
Gratia consolaberis: 24 *atque ego*
Tuas uicissim
Pro tuis in me tot meritus nablo
Concinam laudes: & fidibus meis
Ac chely uerax quàm fueris, canam,
Tu qui Israelem,
Et tuos omnes magnificas deus.
25 *Namq; ego unum te non labijs modo*
(Quæ statim q̃ te psallere cœperint
Præclarè ouabunt)
Mente sed pura & pectore candido
Gestio laudare, ac celebrem tuam
Vniuerso orbi promere gloriam:
Hoc est enim unum,
Quod diu optaui, qui toties meam
Liberasti tantis animam è malis,
26 *Nec dies totos quidquam aliud, nisi*
Annuntiandis
In tuis illis iustitijs mea
Occupabit se lingua, probro prius
Et pudore affectis mihi qui malè

i Heb. consolaberis.

x Vel. instrumento nabli.

23 Multiplicasti magnificentiã tuam, & conuersus i consolatus es me.

24 Nã & ego confitebor tibi in x uasis psalmi' ueritatẽ tuã deus, psallam tibi in cithara sanctus Israel.

25 Exultabũt labia mea hymnũ, quum cãtauero tibi, & anima mea quam redemisti.

26 Sed & lingua mea tota die meditabitur iustitiã tuam, quũ cõfusi & reuеriti fuerint qui quærunt mihi mala.

Frustra uolebant.

ARGVM. PSAS. 72.

Regis Meßiæ Christi (de hoc enim Chaldæus interpres explicat) regnum aduenire optat, indicandique illi à patre potestatem tradi, sub quo uniuersalem fore pacem, ipsumq; ab omnibus gentibus et regibus adoratũ iri prædicit, quodq; abiectis uiolentis pauperem et afflictum sit liberaturus. Demum in dei laudibus psalmum concludit. Valet psalmus ad contemplandam nuper nati Christi magnificentiam.

Salomoni.

Psalm. 72 Ode tricolos tetrastrophos, constans ut psalm. 48.

1 *Deus iudiciũ tuũ regi da, & iustitiã tuã filio regis.*

2 *Iudicare populũ tuum in iustitia, & pauperes in iudicio.*

3 *Suscipiãt montes pacẽ populo, & colles iustitiam.*

1 *Egi munera iudicis*
R *Defer quæso deus, iustitiam & iube*
Regis filius exerceat, 2 *et ius populis quoq;*
Dicat: iudicium ac tuus
Reddat pauperibus: 3 *tunc humili loco*
Qui sunt in populo, ut colliculi, iustitiam colent:
Et qui sunt uelut arduus
Mons, longeq; alijs altius eminent,
In primisq; sedent, pacifici cum reliquus erunt,

4 *Iudicabit pauperes populi, & saluos faciet filios pauperũ, & humiliabit calumniatorem.*

4 *Quum pro iudice se geret.*
Rectum reddet enim pauperibus tuus,
Iustum & iudicium: nec sinet illos aliquatenus
Vllam ferre calumniam.

5 *a Et permanebit cũ sole & ante lunã, in generatione & generationem.*

6 *Descẽdet sicut pluuia in uellus, & sicut stillicidia stillantia super terram.*

Quinimò uiolentum opprimet ac malè
Perdet: 5 *sic erit ut te timeant & metuant mali* a *Hie. Et timebũt te quãdiu erit sol, & ultra lunam.*
Cuncta in secula, quandiu
Sol lumen dabit & luna suum: 6 *interim*
Tam gratus ueniet regius ille & tuus ô deus,

Charus filius ac pius
Rex, quàm roscidus imber sitientibus
Agris, & pluuia in prata resecta ac nimium arida,
Stillatimq; fluet uelut
b Hel. iustu. *In uellus.* 7 *siquidem mox ubi uenerit,*
Iustorum numerus plurimus & maxima copia
Passim exurget, & affluet
Pax & iustitia: at tandiu, & hactenus
Lumen luna suum quatenus expandet & afferet.
8 *Porrò autem imperium ipsius*
Extendetur ab uno mari ad alterum,
Imo à flumine & alto oceano usque intima funditus
Terrarum loca ad ultima, ac
9 *Coram illo manibus supplicibus cadent,*
Atque illum Æthiopes poplite flexo & genibus colēt,
Hostésque eius humi oscula,
Subiectos se ut ei notificent, dabunt,
Telluremq; suo mordicus ore arripient, uti
Irati faciem illius
Euitent. 10 *orientis sed ei quoq;*
Reges, & Cilicum, quiq; habitant & mare & insulas
Dona ac munera deferent,
Vectigaliáq; illi annua principes
Et reges Arabum, quiq; Sabæam patriam colunt,
Pendent: 11 *at nec in ijs modo*
Qui terris habitant: quotquot adhæc habent
Regalis tituli insignia præclaráq; nomina,
Illum suppliciter colent,
Totúsq; orbis ei seruiet. 12 *eruet*
Nimirum à uiolento & ualido diuite pauperem,
Quotq; illius opem petunt
Diffisi auxilio & subsidio omnium: 17 *&*
Afflictos miserans atque inopes soluet ab omnibus

7 *Orietur in diebus eius* b *iustitia & abūdantia pacis, donec auferatur luna.*

8 *Et dominabitur à mari usq; ad mare, & à flumine usq; ad terminos orbis terrarum.*

9 *Corā illo procidēt Aethiopes, & inimici eius terram lingent.*

10 *Reges Tharsis & insulæ munera offerēt, reges Arabū & Saba dona adducent.*

11 *Adorabūt eum omnes reges terræ, oēs gētes seruient ei.*

12 *Quia liberabit pauperē à potente, pauperē cui nō est adiutor.*

13 *Parcet pauperi & inopi, et animas pauperū saluas faciet.*

Quæcunque ingruerint malis.

14 Ex usuris & iniquitate redimet animas eorũ, & [c] honorabile nomẽ eorum coram illo.

14 *Illorumq; animas à uiolentia &*
Vsura redimet: non etenim despiat, aut male
Illis afficitur deus.
Quin ipsorum & honorabile nomen, &
Longè chara deo est uita: adeo ut siquis eis nocet,
Non impune diu ferat.

[c] Heb pretiosus sanguis eorum.

15 Et uiuet & dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabũt de ipso semper: tota die benedicent ei.

15 *Æternum siquidem ut puniat impios*
Viuet regia proles: preciosumq; ei & optimum
Aurum omnes semel afferent
Reges, & reuerebuntur eum ac colent,
Illiusq; preces assiduas nomine gratiaq;
Effundent. 16 *siquidem ipsius*

16 Et erit [d] firmamentum in terra in summis mõtiũ, [e] superextolletur super Libanũ fructus eius, & florebũt de ciuitate sicut fœnum terræ.

Æuo tam uehemens undiq; tritici
Vis & copia erit, grana etiam ut paucula montium
Ipso in uertice si seras,
Ex illis modicis plurima prodeat
Messis: tantaq;, ut à uento agi eam si accidat, ipsius
Tum credas Libani cedros
Inter se strepere, & concuti ad inuicem
Fragore horrisono. porrò etiã, ut fertili & herbido in
Prato gramina pullulant:
Sic ciuis Solymæ multiplicabitur.

[d] Hier. memorabile triticũ. Fel. multiplicatio frumẽti. [e] Fel. Concutietur sicut Libanus fructus eius.

17 Sit nomen eius benedictum in secula, ante solẽ permanet nomen eius.

Et cuncta eius erunt prospera sub tempora, 17 *nomini*
Quare in perpetuum illius
Laus & fama perennabit: & eius ut
Sole antiquius est nomen, ita & dum radios suos
Sol, lumenq; suum dare

18 Et benedicentur in ipso omnes tribus terræ, omnes gentes magnificabũt eum.

Perget, uiuet & illud: 18 *neque quispiam est*
Qui non se per eum credat & existimet unicum
Fœlicem fore. ab illo enim ut
A fonte omne bonum prodit: ab omnibus
Autem gentibus atque à tribubus magnificabitur,

Et fœlix reputabitur.
19 *Laudetur deus ergo, deus Israel,*
Qui miranda suis uiribus, & non aliena ope
Patrat: 20 *magnifice quoque*
Eius nomen honorabile, & ipsius
In terris species ac decor exundet, amen amen.

19 *Benedictus dominus deus Israel, qui fecit mirabilia solus.*
20 *Et benedictum nomen maiestatis eius in æternum, & replebitur maiestate eius omnis terra, fiat fiat.*

ARGVM. PSAL. 73.

Declarata impiorum insolentia, monet eorum fœlicitate momentanea ne urantur pij: quòd illorum exitus infœlix, piorum autem fœlix sit futurus. Valet psalmus ad consolandam humilium & proborum pauperum tenuitatem, aduersus prauorum insolentiam et temporaneam fœlicitatem. Canticum Asaph.

Psal. 73. Ode dicolos distrophos, constans priore metro hexametro heroico, altero dimetro.

a *Hie. Et tamē. Fœl. certe.*

1 *Tcunq; ex animo succedant omnia prauis,*
V *Attamen Israeli bonus est deus:*
Nimirū ijs puro qui corde & pectore mūdo
Contemplantur eum. 2 *nihilo tamen*
Vrebar minus insanis siquando uiderem
Accidere & stolidis læta omnia,
Prosperaq; iniustis succedere. quumq; ea mecum
Omnia mente animoq; reuoluerem,
Indigna esse putans, modicum abfuit, ut mihi gressus
Lapsi sint: & (ut accidere assolet
Iis qui imprudentes temerè per lubrica currunt)
Quin gressu effuso titubauerim:
4 *Sicq; indignabar: Quid enim est quòd nō modo uitā*
Ærumnis plenam atq; molestijs
Non degunt, placidam at nullo in discrimine uitam

b *Hie. uacillarunt.*

c *Hie. Quòd nō recogitauerint de morte sua, & firma sint uestibula eorum. Fœl. Quoniam non sunt ligamina in morte eorū, quippe forte robustus, i. uis & fortitudo est in eis.*

1 a *Quàm bonus Israel deus ijs, qui recto sunt corde.*
2 *Mei autem penè* b *moti sunt pedes, penè effusi sunt gressus mei.*
3 *Quia zelaui super iniquos, pacem peccatorum uidens.*
4 c *Quia non est respectus morti eorū, & firmamentum in plaga eorum.*

Omnino absq; mali sensu sui
Vt senio confecti obeunt, neque corripit illos
Morbus, sed uegeto sunt corpore
Dum uiuunt, suaq; extincti fastosa relinquunt
Et palatia regia posteris:

5 In labore hominũ nõ sunt, & cũ hominibus non flagellabuntur.

5 Nulla illos, hominum cui planè obnoxia uita est,
Opprimit affligitue molestia:
Nec quisquam illorum est plagis qui uapulet ullis,
Quum tamen interea nemo pius

6 d Ideo tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate & impietate sua.

d Hier. Ideo nutriti sunt ad superbiã. Sã. Ideo instar torquis coronauit eos superbia. Fel. Propterea onerauit eos superbia.

Immodicis non uapulet: [d] inde superbia totos
6 Possidet & circundat eos, & ut
Totum hominem uestis tegit undiq; longior, illos
Sic sua conuoluit uiolentia:

7 e Prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum, trãsierunt in affectum cordis.

e Hie. Processerũt à pinguedine oculi eorũ, trãsierũt cogitationes cordis. San. Egressi sunt præ adipe oculi eorũ, transierunt cogitatiões cordis. Fel. Egressus est præ pinguedine oculus eorũ, trãsgressi sunt cogitationes cordis.

7 Prosperitate tument sicut pinguedine eorum
Omnibus usque oculi pleni bonis:
Vnde etiam ipsorum tanta hæc uiolentia prodit.
Nam plusquàm dici uel concipi
Possit, rite ualere, & rem gerere optime ubi se
Cognouere, sibi planè omnia
Permisere, suaq; ut bruta cupidine ducti
Excessere modum, & petulantia
Diffluxere: adeo ut sint horrori atque pauori
Ob fastum immensamq; potentiam

8 Cogitauerunt & locuti sunt nequitiam, iniquitatem in excelso locuti sunt.

Omnibus. [8] at uerò longè deterrima noxa est,
Quòd nolunt latitare, sed omnia
Perpetrant admissa palàm, & sua crimina coràm
Iactant, publicaq; esse uolunt sua:
Atque alios tanq̃ sublimi ex arce loquentes

9 Posuerunt in cælũ os suũ, & lingua eorum transiuit in terra.

Despiciunt: [9] neq; mortales modo
Opprobrio afficiunt, in cælum os ponere durum
Blasphemumq; audent: neq; quispiam
Illorum est expers uirosæ linguæ & amaræ.
Quotquot sunt qui totum orbem incolunt.

10 Nec satis est uitium suum eis, nisi ad impia secū
Flagitia abducant populum tuum,
Cui malè persuadent nil unquam defore, uerum
Semper abundantes esse impios.
(Etsi aquæ eis contra interea obtrudantur amaræ,
Quodq; malos foecundior omnium
Vbertas rerum maneat, quòd longior ætas.
11 Atque isthæc nequaquam intelligit
Impius esse sibi detrimento: mage uerò
Vecors ignarusq; sui mali
Dicere sic audet: Deus omnia scilicet ista
Nouit! & isthæc cura uidelicet
Est superis! 12 nam passim hic atq; ille impius amplas
Diuitias bonáq; innumera obtinent,
Et uitam ducunt per tempora longa beatam.
13 Quare etiam multos & me subit
Pensare, atq; animo secum sic uoluere: frustra
Ergo uitam insontem ducere,
Frustra munditiei operam studeo dare, mundas
Frustra præ me ferre manus, & ab
Omni delicto lotas, 14 si me impius omni
Tempore persequitur, si me ut lubet
Totos usque dies affligit, nocte flagellat,
Et mane immeritum summo increpat.
15 Ipse autem si sic ego cogito, si uelut illi
Impia uerba loqui delibero,
Non possum miseros non ducere, & abijcere illos,
Qui tibi sunt filij ut charissimi.
16 Rursus si rerum causas scrutarier harum
Occipio, labor atque molestia
Mî mentem atque animum torquent, nil tale ualentem
Concipere aut animo comprendere,
17 Donec in ipsa dei penetrem sacraria, & illic

Hie. & quis plenus inuenietur in eis Sān. & Iael & aquæ pleni sub. calicis, exprimentur illis.

10 Ideo cōuertetur populus meus hic, & dies pleni inuenientur in eis.

11 Et dixerūt, quomodo scit deus & si est sciētia in excelsos

12 Ecce ipsi peccatores, & abundantes in seculo, obtinuerūt diuitias.

13 Et dixi: Ergo sine causa iustificaui cor meum, & laui inter innocentes manus meas.

14 Et fui flagellatus tota die, & castigatio mea in matutinis.

15 Si dicebā narrabo sic, ecce nationem filiorum tuorum reprobaui.

16 Existimabam ut cognoscerem hoc, labor est ante me.

17 Donec intrē in sanctuarium dei, & intelligam in nouissimis eorum.

Qui fines illorum, intelligam:
Quiq; etiam insontes manet exitus atque nocentes.

18 Verùntamē g propter dolos posuisti eis, deiecisti eos dū alleuarentur.

g Heb. in lubrico posuisti siue pones eos.

18 *Quanquam quæ reputant fœlicia*
Peruersi, potius dica fallacia debent:
Quippe bonis illis fallacibus
Atque fugacibus imponit reprobis deus: utq;
Stare nequit quisquis per lubrica
Currit, ita instabilis penitus fortuna malorum est.
Præcipites illos siquidem dabis:
Et quum suppetias sperabunt, funditus illos

19 Quomodo facti sunt in desolationē subito defecerūt, perierūt propter iniquitatem suam.

h Hie. cōsumpti sunt quasi non sint. Fel. cōsumpti sunt à repētinis erroribus.

Deijcies. 19 *sed quàm celer ô deus*
Illorum interitus, q̄ desolatio præceps:
Quamq; repentina est uastatio!
Sic etenim periere, uelut non ante fuissent,
Consumpti diris horroribus.

20 Velut somnium surgētium domine, in ciuitate tua imaginem ipsorū i ad nihilum rediges.

i Fel. negliges.

20 *Et ueluti nummos plena dum somniat arca*
Pauper, & esuriens conuiuia,
Quanq̄ lætari sese inter somnia credunt:
Quum primum tamen euiglauerint,
Ille arcas uacuas, hic uentrem offendit inanem:
Non secus optatis quanquam improbi
Prorsus ad arbitrium uita potiuntur in ista,
Nil aliud tamen est nisi somnium,
Et breuis ac fallax illa exultatio, & umbra.
Quinimò simulachra & imagines
Illorum, ac statuas spectandas, quas sibi in urbe
Erexerunt, ac medio in foro
Maiorum insignes titulis & nomine auorum,
Ad nihilum rediges, ut ne quidem
Vel nomen superet illorum, mentioue ulla.

21 k Quia inflāmatum est cor meū, & renes mei cōmutati sunt, & ego ad nihilum redactus sum & nesciui.

k Hier. Quia contractum est cor meum, & lumbi mei uelut ignis fumigans. Fel. Quoniam acescet cor meū & renibus meis cōpungar. pro eo uerò quod sequitur in ecclesiasticæ uersione, & ego ad nihilū redactus sum: Heb. habent, & ego insipiens, & non cognoui, iūgunt. que uersui sequenti.

21 *Quumq; ego mecum isthæc studia impij*
Mente animoq; recordarer tam rite ualentis,
Nec bene diuini perpenderem

Mentem consilij, quodam macerabat acore
Indignabundum se cor meum:
Et pungebantur diuersis undiq; curis
Renes ac lumbi mentis meæ.
22 *Sic ego stultus & imprudens errabã, & apud te* 22 *Vt iumentũ factus sum apud te, & ego semper tecum.*
Sic eram uti brutum & stolidum pecus.
Nec tamen interea tu me curare deus mi
Cessabas: nam tecum ego iugiter,
Tu semper mecum. 23 *Quòd si me quando parumper* 23 *Tenuisti manum dexteram meam, & l in uoluntate tuã deduxisti me, & cum gloria suscepisti me.*
l Heb. in cõsilium tuum. *Nutare aut titubare in lubrico*
Contigit, hic prensa confestim substinuisti
Dextera, & in quamcunq; mihi uiam
Pergendum fuit, aut quodcunq; opus aggrediendum,
Adiutum me consilio tuo
Quo uia ducebat deduxti: pòst quoque multa
Suscipies cum gloria honoreq;.
24 *Nã mihi quæ merces in cælo, & quanta reposta est!* 24 *Quid enim mihi est in cælos m & à te quid uolui super terram?*
m Hie. & tecũ uolui in terra. San & tecũ nolui quippe in terra. *Quid porrò in terris cupio & uolo,*
Præter te solum atque unum! 25 *præ cuius amore* 25 *Defecit caro mea & cor meũ, n deus cordis mei & pars mea deus in æternum.*
Et desiderio nimis anxio
n Her. robur. *Defecit me animus meus, & mea me caro penè*
Destituit, nisi tu cordis mei
Robur fulcires illud. nam tu mea solus
Portio, pars & in æternum mea.
26 *Contrà autem qui te abijciunt, & longius abs te*
Per peccatum abeunt, dubio procul, 26 *Quia ecce qui elongãt se abs te peribunt, perdidisti omnes qui fornicãtur abs te.*
Planè pessum ibunt: & te quicunq; relicto
Fornicans alij coniungitur,
Résque tibi illicito præponit amore creatas, 27 *Mihi autẽ adhærere deo bonũ est, o ponere in domino deo spem meam.*
o Heb. posui. p Hie. annunciationes. Fel. missiones. San. opera. *Hunc male tu perdes, & destrues.*
27 *Inde deo prorsus me addicere, fideréq; illi* 28 *Vt annuntiẽ omnes p prædicationes tuas q in portis filiæ Sion.*
Semper ego in rebus duxi optimis.
q Hæc desunt Hebræis. 28 *Vt tua gesta deus narrare ingentia possim*

Ad Solymæ atque Sionis iamas.

ARGVM. PSAL. 74.

Templi incendium, sanctæque ciuitatis uastationem prædicit hoc psalmo uates, postulãs à deo per uetera sua in Hebræos beneficia, ut afflictorum tandem memor, hostium insolentiam suorũ compescat. Quidam ad captiuitatem Babylonicam referunt, alij ad Machabæorum tempora sub Antiocho, alij ad excidium Hierosolymitanũ, imperantibus Vespasiano & Tito.

Psal. 74. Ode dicolos distrophos. ut psal. 5.

1 VT quid in æternum nos abijcis atq; repellis!
Compascuũ quur in tuũ mi deus ira gregem
Fumat, & ebullit tua![a] Vel tandẽ memor esto,
Cœtus tui, quem iamdiu non minimo precio
Sed grandi ære redemisti tibi, 3 & asseruisti à
Iugo atque seruitute durissima, ut imperium
Tanquam hæres in eum acciperes: memor esto Sionis,
Quam tu tibi elegisti, eam ut perpetuò incoleres.
4 Inq; pedes rectos te mi deus erige, ut illam
Superbiam hostium tuorum inspicias, & eos
Æternis miserè perdas uastésque ruinis.
Et erige ultricem manum aduersus eos: etenim
Cui non illorum fraus ac uiolentia nota est!
Quum sanctuarium tuum polluere, atq; manum
Ausi sunt illi uiolentam afferre, 5 tuoq;
In sanctuario tui fœderis immemores,
Cœpere in morem sæua rugire leonis,
Et insolescere, & pauorem omnibus incutere:
6 Quumq; tui in medio templi uexilla locarunt

1 Vt quid deus repulisti in finem, [a] iratus est furor tuus super oues pascuæ tuæ?
2 Memor esto congregationis quã possedisti ab initio.
3 Redemisti uirgã hæreditatis tuæ.
[b] mons Sion, in quo habitasti in eo.
4 [c] Leua manus tuas in superbias eorũ in finem: quãta malignatus est inimicus in sancto.
5 [d] Et gloriati sunt qui oderũt te, in medio solẽnitatis tuæ.
6 Posuerunt signa sua [e] signa, & non cognouerunt sicut in exitu super summũ.

[a] Heb. fumabat.
[b] Heb. montem.
[c] Hie. Sublimitas pedum tuorũ dissipata est usq; ad finẽ. Fel. Exalta percussiones tuas ad ruinas in æternum.
[d] Fel. fremuerũt hostes tui in medio pacti tui. Fel. rugierunt hostes in medio templi tui.
[e] Hie. in tropæum.
[f] Hie. manifesta in introitu desuper. Fel. cognoscetur uelut adducẽs superius. Sanc. cõtritũ est sicut adducens superne.

Victoriæ tanquam suæ insignia: nec ueriti
Sunt cunctis cernentibus ad fastigia templi
Ascendere: 7 indéq; haud secus cædua q̃ nemora
Ingressi passim ligna ad cædenda bipenni
Euertere omnia, & fores cunctáq; sculptilia,
Atque imo penitus templum conuellere fundo:
8 Sed & sacrarium tuum incendere. porrò quoq;
Funditus euertêre tuas ædes, ubi nomen
Sanctum tuum inuocatur, & non aliter penitus
Conspurcauerunt q̃ sordida equilia: 9 quin &
Deliberauerunt apud se omnia diruere:
Depopulemur eos (aiebant) funditus omnes.
Neq; id modo dixere: sed delubra, quotquot erãt
Æterno sacrata deo, planè omnia flammis
Delere, sic festa ut dies nulla deo fieret.
10 Necdum signa tamen parent quæ pollicentur
Iis liberandos nos malis: sed neq; præterea est
Qui queat optatam nobis afferre salutem
Propheta uatésue ullus, aut scire quis istius est
Ærumnæ finis, mala quatenus ista uigebunt.
11 Quis ergo contumeliæ atque istius opprobrij
Finis erit, quo te tuus ô deus afficiat hostis,
Tuúmq; sanctũ nomen? an perpetuo hæc ita erũt?
12 Vltricem te quæso manum quid contrahis? eia
Quid tandiu te contines? quin magis exeris, &
E gremio profers ultricem æquissime dextram?
13 Rex est enim meus deus, nõ modo tẽpore in hoc.
Verùm etiam pridem atq; ante omnia secula: cui quũ
Placet salutẽ haud clãculũ, sed palã & in medio
Terræ adfert quibus illi uisum est. nam mare quondã
Virtute dissipans tua immania monstra in aquis
Contristi ô deus, & fracta ceruice dracones,

g Hie. & nũc sculpturas eius pariter bipẽne & dolatorijs deraserunt.

h Hie. posteri eorum simul. San. depopulemur eos pariter.

i Hie. incenderunt omnes solẽnitates dei in terra. Fel. cõbusserunt omnia templa dei in terra.

k Hie. & non est nobiscum qui sciat usq; quo, sub. hæc afflictio durabit.

l Heb. blasphemabit.

m Hie. cõsume. Sa. aufer.

n Heb. dissipasti.

7 Quasi in sylua lignorum securibus g exciderũt ianuas eius in idipsum: in securi & ascia deiecerunt eam.

8 Incenderũt ignĩ sanctuariũ tuum in terra, polluerunt tabernaculum nominis tui.

9 Dixerũt in corde suo, h cognatio eorũ simul: quiescere faciamus omnes dies festos dei à terra i.

10 Signa nostra nõ uidimus, iam nõ est propheta, k & nos non cognoscet amplius.

11 Vsqueque deus improperabit inimicus, l irritat aduersarius nomen tuum in finem?

12 Vt quid auertis manũ tuã, & dexteram tuam de medio sinu tuo m in finẽ?

13 Deus autẽ rex noster operatus est salutẽ in medio terræ.

14 Tu n cõfirmasti in uirtute tua mare, cõtribulasti capita draconum in aquis.

15 Tu cōfregisti capita draconis, dedisti eū escam populis Æthiopum.

15 Interq; beluas maris leuiathan capita
Multifida infringens tribuisti prorsus edendum
Coruis heremiq; incolis, Æthiopumq; fero &
Immani populo: 16 fontesq; erumpere e dura
De rupe fecisti, simulq; irriguos fluuios.
Contra immania desiccasti flumina, sic ut
Sicco pede essent peruia, ijs qui dominū atq; deum
Prorsus adorabant. 17 porrò quòd sydera nocte
Et sol die lucent, tibi uni deus omnipotens
Acceptum ferimus, qui sic fabricatus eorum es,
Per mutuum inter se ordinem, munus & officium,
Auroramq;, orientis ut esset nuntia solis:
Solemq; fecisti simul noctiuagamq; Hecaten.
18 Tu terræ pro natura cæliq; soliq;
Suum ordinasti terminum: tu gelidas hyemes
Veris temperiem calido discernis ab æstu.
19 Atqui memor sis ô deus non modo nos miseros
Ac uiles homines opprobrijs non tolerandis,
Dirisq; contumelijs affici ab hoste truci:
Sed de illis bene te meritum. Vide ut insipientes
Nomen tuum execrentur populi. 20 ne igitur
Dede feris animam tibi cantica dulce sonantem,
Mitemq; more turturis: neue tuorum animas
Pauperum in æternum pius obliuiscere: 21 Contra
Ad fœdus illud intuere obsecro, cum patribus
Quod nostris ictum est: adeo namq; impius hostis
Viros pios sectatur & persequitur. loca quòd
Subteraneaq; & tenebris teterrima densis,
Ibi ut latentes uictitent (non secus atque lupos
Dum fugiunt agni) coguntur quærere: nec sic
Tuti quidem: tam plena sunt scilicet omnibus in
Gentibus atque locis scelerum omnia. 22 ne studiosos
Ergo tui ô deus, licet pluribus usque malis

16 Tu dirupisti fontes & torrētes, tu siccasti p fluuios Ethan.

17 Tuus est dies, et tua est nox, tu fabricatus es q auroram et solem.

18 Tu fecisti omnes terminos terræ, æstatem et r uer tu plasmasti ea.

16 Memor esto huius, inimicus improperauit domino, et populus insipiens f incitauit nomen tuū.

20 Ne tradas bestijs t animas confitentes tibi, et animas pauperū tuorum ne obliuiscaris in finem.

21 u Respice in testamentū tuū, quia repleti sunt qui obscurati sunt terræ domibus iniquitatum.

20 Ne auertatur humilis factus cōfusus, pauper & inops laudabunt nomen tuū.

o Heb. Leuiathan.

p Hie. et Sanct. flumina fortia.

q Hie. luminaria.

r Heb. hyemem.

f Hie. blasphemauit.

t Hie. animā eruditam lege tua. Sanc. et Fel. animam turturis tuæ.

u Hie. Respice ad pactum, quia repletæ sūt tenebris terræ habitatiōes iniquæ subrutæ Fe. Respice ad fœdus, quoniam repletæ sūt obscuritates terræ habitaculis iniquitatis.

Afflictos & contritos sine quaeso repulsam
Abs te pati: nec quum preces & sua uota tibi
Reddiderint, ignominiae permitte patescant.
Augustum enim nomen tuum laudibus usq; uehet
Pauper & afflictus. 23 surge ergo atq; accipe causam
Tuam, & uide iam qualibus te opprobrijs stolidi
Afficiãt. Quid enim est tibi quod non tẽpore in omni
Illi exprobrent! 24 nec hostium qui tibi continuè
Insultant, diras iam iam obliuiscere uoces:
Quorũ superbia & tumultus magis atq; magis
Iugiter ascendit: nam qui te odere superbi
Eo insolescunt amplius, quo mage eos toleras.

23 Exurge deus iudica causam tuã, memor esto improperiorum tuorum quae ab insipiente sunt tota die.

24 Ne obliuiscaris uoces inimicorũ tuorum: x superbia' eorum qui te oderunt ascendit semper.

x Hier. sonitus. Tal, strepitus.

ARGVM. PSAL. 75.

Sub typo Dauidis se cum ecclesia deo patri laudes daturum pollicetur Christus, qui se iudicem professus & omnium opificem, impios admonet ut resipiscant, alioqui se eorum cornua confracturum: hoc est fortitudinem & potentiam: pios autem exaltaturum. Proprius est psalmus ad confirmandam piorum in deum fiduciam.

Psalm. 75. Ode monocolos, constans hendecasyllabo phalencio.

2 Iam te extollere laudibus deus mi,
Iam te extollere coepimus, tuũmq;
Praesens numen & admodum propinquũ
Posthac (quod solita benignitate
Nobis sensimus adfuisse) nostris
In caelum modulis uehemus usq;.
2 Et miracula q̃ta quòtq; nostra
Causa feceris, uniuerso in orbe
Enarrabimus, & palàm atq; apertè

2 Confitebimur tibi deus confitebimur, & inuocabimus nomen tuum.

2 Narrabimus mirabilia tua, quum accepero tẽpus, ego a iustitias' iudicabo.

a Hier. recta. Sanct. recte.

Prædicabimus. ergo ne timete
Quidq̃ prorsus ab impijs fideles,
Deum quominus euehatis usque in
Cælum laudibus: ipse enim statutum
Quum nactus fuero atque præstitutum à
Patre tempus, & aggregaro sanctam
Illi ecclesiam ab omnibus locis &
Gentibus, mihi uendicabo rectum ac
Iustum iudicium, nec impiorum
Tantum facta palàm improba atque praua,
Sed quæ iusta uidentur arbitratu
Carnis rectáq;, iudicabo. ³ Terram
Verò & quotquot eam incolunt statimq̃
Iudex ad rigidum tribunal ibo
(Quanq̃ eius stabiliuerim columnas)
Sic metu quatiam & tremore, ut omnes
Horrore atque pauore colliquescant,
Saluus interea & metu solutus
Pijs, quos uti fulcra uel columnas
Elegi mihi: scilicet suos ut
Substentare sciant queántue fratres.
4 At stultus simul improbísue dixi:
Ne stulti este, nec impiè maligna
Aut peruersa patrate: néue uestrum
Aduersus dominum deúmq; cornu
5 Exaltate, & in eum nimis superbè
Viresque immodicas opésq; multas
Iactate: ac nimis insolenter erga
Illum uos gerite, aut iniqua contra
Illum promite uerba, neu superbo &
Ceruicoso animo nimísq; duro
Cristas erigite: hac enim arte magnum
Nemo unq̃ solidéq; se beatum

3 Liquefacta est terra, & omnes qui habitant in ea, ego confirmaui columnas eius.

4 Dixi iniquis nolite inique agere, & delinquentibus nolite exaltare cornu.

5 Nolite exaltare in altum cornu uestrũ, b nolite loqui aduersus deũ iniquitatẽ.

b Hebr. ne loquamini cum ceruice elata.

Possit reddere: [6] nam nec ipso ab ortu
Occasuue meridieue calda
Algentiue aquilone magnitudo
Cuiusq́ esse potest, supráq; se qui
Se exaltauerit, haud deum latebit,
Vel si currat ad usque solis ortum aut
Occasum atque meridiem, algidiue
Terminos aquilonis, aut eremum.
Iudex est etenim omnium deus, quem
Nil latêre potest. [7] is unus atque
Solus pro arbitrio modo hunc modo illum
Exaltat, modo deijcit: suóq;
Eiectis solio uiris superbis,
Loco illorum humiles iubet sedere.
In manu siquidem dei calix est
Vini plenus & optimi & meraci,
Turbidi tamen atque foeculenti
Mixtus utpote faecibus simul cum
Meraco: maledictionis autem est
Diuiniq; calix furoris, unde
Propinabit, & impijs bibendum
Donabit deus, [8] hinc & inde miscens.
Nec faeces tamen exinanientur
Turbidi calicis, licet bibant &
Sugant plus nimio uniuerso in orbe
Quotquot praui habitant, quibus supersunt
Faeces perpetuae furoris eius
Bibendae, neque prorsus ebibendae.
[9] Et hanc ipse ego semper ultionem,
Quae tandem manet impios, licet nunc
Imperare uidentur indicabo,
Et palàm faciam omnibus, deóq;
Protectori Iacob meóq; psallam:

e sub. salus est uelut Heb. exaltatio.

p Hel. quippe faeces eius sugent.

6 Quia neq; ab oriente neque ab occidente, neq; à desertis e montibus, quoniam deus iudex est.

7 Hūc humiliat & hunc exaltat: quia calix in manu domini uini meri plenus mixto.

8 Et inclinauit ex hoc in hoc, d uerumtamen faex eius non est exinanita, 9 bibēt oēs peccatores terrae.

9 Ego autem annunciabo in seculum, cātabo deo Iacob.

10 Et omnia cornua peccatorum confringam, & exaltabūtur cornua iusti.

10 Et frangam simul omnium impiorum
Vel durissima cornua. at piorum
Vires cornuáq; erigam, atq; sursum
Exaltabo, mihi perenne ut uni
Vendicem semel asserámq; regnum.

FINIS,

Errata.

Folio.15.pag.2,uersu 4.etiam,lege & tam.fol.17.pag.2.uer.4.blahemia,le. blasphemia.
fo.18.pa.2.uer.25.ut etiam,lege ut te etiam.fo.30.p.1.uer.19. Illa in tua,lege illustri tua.
fo.33.pa.1.uer.20.Hostium,lege in hostium.fo.34 pa.2.uer.21.de suæ,lege dua.fo.35.p.2.
uers.ultimo,aliquid,lege aliquod.fo.36.p.1.uers 26.cero,lege certo. Ibidem margine inte
riore.sole,lege soli.fo.37.pa.1.uers.ultimo, religiosuis,lege religiosius.fo.38.pa. uer.3.con-
spurcans,lege conspurcant.Ibidem uer.20.meis,lege meos.fo.39,pa.2.uer.2 quietem,le-
ge quietam.fo.40.p.2.uer.30 mutabit,lege mutabit. fo.46.p.2-uers.1.delicijs,lege lautitijs.
fo.56.pa 2.uer.28.afferte eia,lege eia age. fo.57.pa.2.uer.2.ueluti in,dele in.Ibidem uer.
3.morem,lege instar. fo.71.pa.2.uers.2.ut incessum,lege at incassum.fo.89.p.1.uers.8.ieiu
nijsque,lege ieiunusque.fo.96.pa.2.uer.8.aggregat,lege aggregabat. fo.105 pa.2.uer.18.
penitus,lege penitas. fo.115.pag.1.uers.3.Quumq;,lege quamque. fo.129 pg.1.uers.24.
Agunt,lege.agant. fo 131.pag.2.uer.2.illum,lege hunc.fo.148.pa.1.uer.18.multis,lege mul
tas.Ibidem uer.28,uiuant,lege uiuent.

